

Hyvinvointikertomus 2017–2021

KH 3.5.2021
KV 24.5.2021

Sisällysluettelo

Porin kaupungin hyvinvointikertomus 2017–2021	3
1. Johdanto.....	3
2. Tiivistelmä	4
3. Porilaisten hyvinvoinnin tila valtuustokaudella 2017–2021	5
3.1. Talous, elinvoima ja ympäristö	5
3.2. Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet.....	12
3.3. Nuoret ja nuoret aikuiset	25
3.4. Työikäiset	37
3.5. Ikäihmiset	39
3.6. Kaikki ikäryhmät.....	43
4. Hyvinvointiohjelman 2025 tavoitteiden toteutuminen	63
5. Koronapandemian vaikutukset porilaisten hyvinvointiin ja tähän haasteeseen.....	78

Porin kaupungin hyvinvointikertomus 2017–2021

1. Johdanto

Hyvinvointikertomuksessa kuvataan porilaisten hyvinvoinnin ja terveyden tilaa valtuustokauden 2017–2021 aikana. Kuntalain ja terveydenhuoltolain perusteella hyvinvoinnin edistäminen on kaupungin perustehtävä, joka kuuluu kaikille toimialoille ja toimijoille. Terveydenhuoltolain mukaan kunnanvaltuustolle on valmisteltava laaja hyvinvointikertomus valtuustokausittain, ja kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain. Hyvinvointikertomus ja -raportit antavat suuntaviivoja kaupungin strategiatyölle, toiminnan ja talouden suunnittelulle ja poliittiselle päätöksenteolle.

Porin kaupungin ensimmäinen hyvinvointikertomus laadittiin vuosille 2009–2012. Edellinen hyvinvointikertomus 2013–2016 käsiteltiin ja hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 29.5.2017.

Hyvinvointikertomuksen ovat laatineet kaupungin hyvinvointiryhmä ja monialainen hyvinvointitiimi yhdessä eri toimialojen asiantuntijoiden kanssa. Hyvinvointikertomuksessa on käytetty useita tietolähteitä: Tilastokeskuksen, Sotkanetin, ELY-keskuksen, FCG:n, TEA-viisarin (THL) ja poliisin tilastotietoja, valtakunnallisen kouluterveyskyselyn (THL) tuloksia sekä Porin kaupungin omia mittaritietoja ja asiantuntijoiden näkemyksiä. Porin kaupunki toteutti myös yhdessä Satakunnan yhteisökeskuksen kanssa hyvinvointikyselyn, jolla saatiin tietoa työikäisistä ja ikäihmisistä. Näistä ikäryhmistä on saatavilla vähemmän hyvinvointitietoa. Kaikkien hyvinvointikertomuksessa käytettyjen valtakunnallisten indikaattoreiden osalta ei ole saatavilla tietoa joka vuodelta. Vuodesta 2021 on käytössä vain rajatusti tilastotietoa.

Kaupungin kaikilla toimialoilla tehdään merkittävää työtä kaupunkilaisten hyvinvoinnin eteen. Myös kaupungin asukkailla on oma tärkeä roolinsa. Asukkaiden osallistuminen eri tavoin asuin- ja elinympäristönsä kehittämiseen ja vastuunottaminen omasta ja läheistensä hyvinvoinnista on perusta elinvoimaiselle ja hyvinvoivalle kaupungille. Kaupungin tehtävänä on mahdollistaa parhaat olosuhteet kaupunkilaisten hyvinvoinnille: monipuoliset harrastusmahdollisuudet ja edellytykset liikkumiselle, kattavat sivistys- ja kulttuuripalvelut, toimivat sosiaali- ja terveyspalvelut, hyväkuntoiset kadut ja kevyenliikenteen väylät, vihreä asuin- ja elinympäristö sekä puhdas vesi.

Kun kertomuksessa mainitaan vertailukaupungit, niillä tarkoitetaan seuraavia kaupunkeja: Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Kouvola, Kuopio, Lahti, Lappeenranta ja Vaasa.

Seuraavaa nelivuotiskautta koskeva hyvinvointisuunnitelma laaditaan hyvinvointikertomuksen pohjalta valtuustokauden vaihduttua syksyllä 2021.

2. Tiivistelmä

Valtaosa porilaisista voi hyvin ja elää arkeaan tiiviisti osana yhteisöä. Porissa puitteet mahdollistavat aktiivisen ja hyvän elämän. Porissa hyvinvoinnin edistämisen rakenteet ovat kunnossa, ja kaupungissa tehdään paljon monipuolista työtä hyvinvoinnin edistämiseksi. Kertomuskauden aikana porilaisten osallisuuteen on panostettu merkittävästi.

Suurin osa porilaisista lapsista ja nuorista on tyytyväisiä elämäänsä ja kokee terveydentilansa joko melko tai erittäin hyväksi. Vanhemmuuden puute näkyy yhä enemmän lasten lisääntyneinä tunne-elämän haasteina. Lapset eivät juurikaan koe yksinäisyyttä, mutta läheisten ystävien puute alkaa näkyä yläkouluikäisillä. Elintavoissa erityisesti yläkouluikäisillä on parannettavaa aamupalan ja koululounaan syömisessä sekä riittävän unen saamisessa. Päihteiden käytön osalta erityisesti nuuskan käyttö ja kannabiksen helppo saatavuus ovat huolestuttavia. Peruskouluikäisille on Porissa erinomaiset mahdollisuudet harrastaa ja he osallistuvat harrastuksiin viikoittain.

Nuorten aikuisten elintavat ovat heikentyneet, varsinkin ammattikoululaisilla. Toisaalta valtaosa porilaisista nuorista aikuisista kokee terveydentilansa melko tai erittäin hyväksi.

Työikäiset ja ikäihmiset kokevat Porin asuinalueet ja julkiset paikat turvallisiksi ja viihtyisiksi. Suurin osa heistä on tyytyväisiä terveydentilaansa. Työikäisten mielenterveysongelmat vaikuttavat muita terveysongelmia enemmän työkykyyn.

Ikäihmisistä osa voi todella hyvin, ovat aktiivisia, pystyvät huolehtimaan omasta hyvinvoinnistaan ja osaavat hakea tarvittaessa tukea itselleen. Osa ikäihmisistä voi huonommin, ja tarvitsee paljon kaupungin ja muiden toimijoiden palveluita sekä tukea päivittäiseen arkeensa. Näiden ääripäiden välissä ovat ne ikäihmiset, jotka selviävät arjestaan ja tarvitsevat palveluita vaihtelevasti.

Porissa on hyvät mahdollisuudet liikkumiseen, mutta siitä huolimatta porilaiset eivät liiku riittävästi. Pori tarjoaa monipuolisesti kulttuuria kaiken ikäisille ja palveluita hyödynnetään aktiivisesti.

Korona-aikana rajoitukset ja huoli tulevaisuudesta vaikuttavat merkittävästi kaiken ikäisten hyvinvointiin ja arjessa jaksamiseen. Erityisesti nuorten oireilu ja pahoinvointi on lisääntynyt. Työikäisten työssäjaksaminen on koetuksella ja ikäihmiset tuntevat itsensä yksinäisiksi. Toisaalta koronapandemia on saanut ihmiset viettämään enemmän aikaa luonnossa, joka tutkitusti lisää hyvinvointia.

3. Porilaisten hyvinvoinnin tila valtuustokaudella 2017–2021

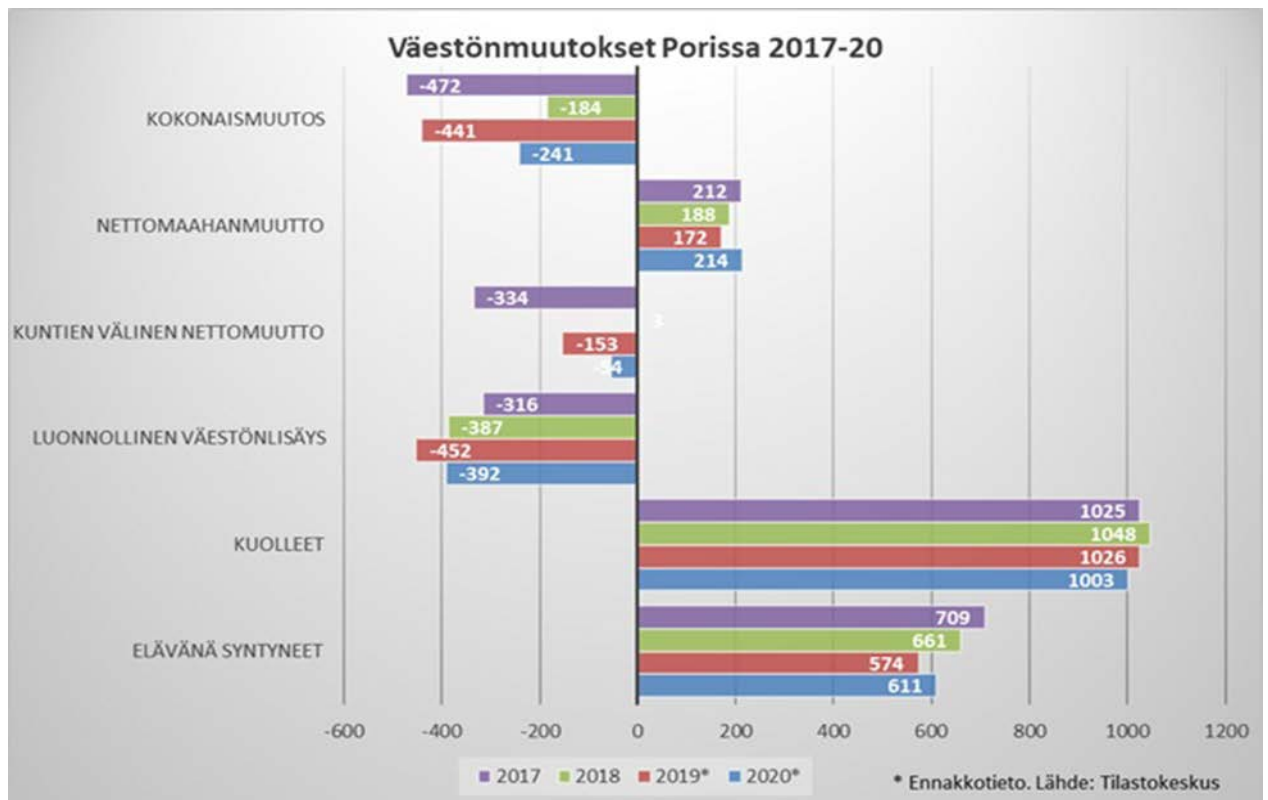
3.1. Talous, elinvoima ja ympäristö

Väestö

Väestön ikääntyminen ja syntyvyyden voimakas väheneminen koskettaa suurinta osaa suomalaisista kunnista ja kaupungeista. Yleisesti väestönkasvu on keskittynyt voimakkaasti suurimmille kaupunkiseuduille, kun samaan aikaan valtaosa kunnista on menettänyt väestöään. Tämä kehitystrendi tulee Tilastokeskuksen ennusteen mukaan vahvistumaan entisestään. Porin väestönmuutoksen haasteena on myös väestön ikääntyminen.

Väestönmuutoksen tilanteen kuvaa hyvin myös demografinen eli väestöllinen huoltosuhde, joka kertoo, kuinka monta ei-työikäistä on sataa työikäistä kohden. Väestön vanheneminen, syntyvyyden lasku ja negatiivinen muuttoliike nostavat huoltosuhteen korkealle tasolle väestöltään vähenevissä kunnissa ja kaupungeissa. Huoltosuhde koko maassa on ollut keskimäärin 61 ei-työikäistä sataa työikäistä kohden. Porissa huoltosuhde vuonna 2020 on noin 67 sataa työikäistä kohde.

Vuonna 2020 Porin väkiluku oli 83 693 (31.12.2020) ja se vähentyi 269 henkilöllä edellisestä vuodesta (83 962 asukasta 31.12.2019). Kokonaisnettomuutto (kuntien välinen ja maahanmuutto) oli +160 henkilöä. Suurin selittävä syy väkiluvun vähenemiseen on negatiivinen luonnollinen väestönkasvu (-392), sillä vuonna 2020 kuolleisuus (1003) ylitti syntyvyyden (611). Vuoden 2020 loppuun mennessä Porin kokonaisnettomuutto oli kääntynyt reippaasti kasvuun (+160), kun vielä vuonna 2019 koko vuoden kokonaisnettomuutto oli 19 henkilöä. Sen sijaan kuntien välinen nettomuutto on ollut negatiivinen, mutta on tasaantunut huomattavasti vuonna 2020 aikaisempiin vuosiin verrattuna.



Kuva 1. Väestönmuutokset Porissa vuosina 2017–2020

Työikäisten (20–64 v.) määrä laski edelleen 501 henkilöllä edelliseen vuoteen verrattuna (vuonna 2017: 46 905; vuonna 2018: 46 444; vuonna 2019: 45 943). Saman aikaisesti iäkkäiden (75 v. ja yli) määrä nousi 217 henkilöllä heikentäen taloudellista huoltosuhdetta (vuonna 2017: 9 392; vuonna 2018: 9 479; vuonna 2019: 9 696).

Väestörakenteen muutos noudattelee samaa suuntaa koko maan keskiarvoihin nähden. Porissa alle 15-vuotiaiden sekä 15–64 -vuotiaiden osuus jää n. 2 prosenttiyksikköä koko maan keskiarvon alle, mutta yli 64-vuotiaiden osuus ylittää koko maan osuuden lähes 4 prosenttiyksiköllä.

Vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15-vuotta täyttäneistä noudattelee Porissa samaa tasoa koko maan tason kanssa. Sen sijaan korkea-asteen suorittaneiden osuus jäi Porissa 4 prosenttiyksikköä koko maan vastaavaa arvoa pienemmäksi vuonna 2019. Osuuden kasvu vuodesta 2017 on kuitenkin kulkenut koko maan keskiarvon kanssa samaa tahtia.

	2017	2018	2019
Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä, %			
KOKO MAA	16,2	16,0	15,8
Pori	14,5	14,4	14,2
15-64 -vuotiaiden osuus väestöstä, %			
KOKO MAA	62,5	62,2	62,0
Pori	60,6	60,2	59,9
Yli 64-vuotiaiden osuus väestöstä, %			
KOKO MAA	21,4	21,8	22,3
Pori	25,0	25,4	25,9
Ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä, %			
KOKO MAA	4,5	4,7	4,8
Pori	2,3	2,4	2,5
Vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä, %			
KOKO MAA	72,1	73,3	73,8
Pori	72,0	72,9	73,6
Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä, %			
KOKO MAA	31,0	31,8	32,2
Pori	27,3	27,9	28,2

Taulukko 1. Avainlukuja Porista vs. koko maa keskimäärin vuosina 2017–19

Työttömyysluvut

Vuosien 2017 ja 2020 välillä 18–24-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden määrä on vaihdellut vuosittain, ensin laskien vuodesta 2017, jonka jälkeen määrä kasvoi jälleen: 2017 (828), 2018 (672), 2019 (726) ja 2020 (819). Muutosprosentti vuosien aikana oli kokonaisuudessaan -1,09 %. 15–24-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden määrä on vuosien aikana hieman laskenut, muutosprosentin ollessa -0,72 %. Vuosien välillä määrässä esiintyi ensin jonkin verran laskua, mutta sitten määrä kasvoi jälleen: 2017 (834), 2018 (680), 2019 (737) ja 2020 (828).

Alle 25-vuotiaiden työvoiman määrä on tarkasteluajanjaksolla laskenut -4,51 %: 2017 (4437), 2018 (4389), 2019 (4318) ja 2020 (4237). Alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden %-osuus alle 25-vuotiaasta työvoimasta on vuosien välillä vaihdellut: laskien ensin vuodesta 2017 (18,8) vuoteen 2018 (15,5), mutta jonka jälkeen määrä lähti jälleen kasvuun vuosina 2019 (17,1) ja 2020 (19,6).

Ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden määrä laski tarkasteluajanjaksolla 0,99 %: 2017 (302), 2018 (261), 2019 (263) ja 2020 (299). 2020 vuonna luvut olivat korkeammat kahteen edellisvuoteen verrattuna. Ulkomaalaisen työvoiman määrä kasvoi vuosien aikana yhteensä 8,12 %. Vuosina 2017 (911) ja 2018 (911) luvut pysyivät ensin samalla tasolla. Vuonna 2019 (906) määrä hieman laski, mutta nousi jälleen vuonna 2020 (985). Ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden %-osuus ulkomaalaisesta työvoimasta vaihteli vuosien välillä: 2017 (33,2), 2018 (28,6), 2019 (29) ja 2020 (30,3). Kokonaisuudessaan %-osuus laski tarkasteluajanjakson aikana.

15–64-vuotiaiden rakennetyöttömyys laski vuosien aikana yhteensä -19,42 %. Määrä laski vuoden 2017 (3605) luvusta vuosien 2018 (2854) ja 2019 aikana (2549), mutta kääntyi kasvuun vuonna 2020 (2905).

Työllisyyden edistäminen

Työttömyyden lisääntyminen ja työttömien nuorten sekä aikuisten syrjäytyminen on haaste. Pitkäaikaistyöttömyyttä on alennettu ja nuorten työllistymismahdollisuuksia on parannettu. Työn vastaanottamisen helpottamiseksi käynnistettiin työmatkaliikenne Uudenkaupunkiin. Autotehtaan työvuoroihin sovitettujen linja-autovuorot ajavat Porin ja autotehtaan välillä. Linja-autoihin voi nousta myös Luvian, Eurajoen, Rauman ja Laitilan pysäkeiltä. Kustannuksiin osallistuvat Valmet Automotive ja yhteysvälin kunnat, ja autotehtaan työntekijät maksavat matkoista omavastuuosuuden. Työmatkaliikenne on osoittautunut käytetyksi, mutta autotehtaan tuotantokatkokset ovat aiheuttaneet matkustajamäärän ajoittaista vähenemistä, kun työntekijät ovat olleet lomautettuina.

Kaupungin toimialoilla ja liikelaitoksissa on työllistetty nuoria, opiskelijoita, vaikeasti työllistyviä työnhakijoita palkkatuella sekä kuntouttavassa työtoiminnassa/työelämäkokeilussa olevia. Työnhakijoita on edennyt kuntouttavasta työtoiminnasta/työelämäkokeilusta koulutukseen tai työhön.

Palkkatuella on työllistetty vuonna 2017 keskimäärin kuukaudessa 197 henkilöä, vuonna 2018 217 (+10,15 %) henkilöä, vuonna 2019 181 (-16,59 %) henkilöä ja vuonna 2020 149 (-17,68 %) henkilöä. Työnhakijoita on edennyt kuntouttavasta työtoiminnasta/työelämäkokeilusta koulutukseen vuonna 2017 37 henkilöä, vuonna 2018 40 henkilöä (+ 8,11 %), vuonna 2019 43 (+7,50 %) henkilöä, vuonna 2020 24 (-44,19 %) henkilöä tai työhön vuonna 2017 77 henkilöä, vuonna 2018 128 (+66,23 %) henkilöä, vuonna 2019 88 (-27,87 %) henkilöä ja vuonna 2020 31 (-64,77 %) henkilöä. Valtion palkkatuella 6 kk:ksi työllistettäessä ei täyty työssäoloehto, jolloin on pyritty turvaamaan työssäoloehdon syntymistä niin sanotulla kaupungin omalla tuella, mikäli työllistetyille ei ole työllistämisyksikön päättyessä löytynyt muuta jatkopolkua, esimerkiksi yksityiselle sektorille työllistyminen tai koulutuspaikka. Palkkatuki-oppisopimus -yhdistelmällä henkilöitä on saanut tutkinnon, joka voi auttaa työllistymään tulevaisuudessa. Kunta-lisää (Pori-lisä) on maksettu yrityksille alle 30-vuotiaille työllistymisen parantamiseksi.

Nuorisotyöllisyys ei ole kehittynyt aivan yleisen työllisyystilanteen mukaisesti, mutta silti nuorten pitkittyvää työttömyyttä on saatu merkittävästi laskettua. Vuonna 2020 nuorten työttömyys nousi merkittävästi loppukeväällä ja -kesästä, mutta loppuvuodesta se oli jopa edellisvuotta pienempää. Kesätyön saaminen on haasteellista varsinkin alle 17-vuotiaille. On tuettu koululaisten ja opiskelijoiden kesätyöllistämistä. Kaupungin toimenpitein on järjestynyt vuosittain kesätyöpaikka 1100–1300 nuorelle. Kesätyö on tärkeä osa

nuoren polkua työelämään ja siksi sen tukeminen kaupungin ja yritysten yhteistyönä on luontevaa. Kesätyöseteli otettiin vuonna 2018 käyttöön parantamaan nuorempien kesätyöpaikan saamista. Vuosina 2018–2019 seteleitä jaettiin rajattu määrä, mutta vuonna 2020 sen sai jokainen 9. luokkalainen. Koronasta huolimatta vuonna 2020 monta 9. luokkalaista sai kesätyöpaikan (188 ysiluokkalaista).

Työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa (TYP) tarjotaan pitkäaikaistyöttömille työnhakija-asiakkaille sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluita yhdistettynä työllisyyspalveluihin. TYPin tueksi on viime vuosien aikana kehitetty työttömien terveyspalveluihin ja työkyvyn selvittelyyn erikoistuneet, moniammatilliset tiimit perusturvan lähispalvelualueille.

Työvoima- ja yrityspalvelujen alueelliset kokeilut käynnistyivät 1.8.2017 ja niiden tavoitteena oli luoda asiakaslähtöisiä ja hallintorajat ylittäviä toimintamalleja työvoima- ja yrityspalveluihin. Kokeilun hyviä tuloksia mitattiin muun muassa työnhakija-asiakkaiden lisääntyneinä ohjauksina aktiivitoimenpiteisiin. Vuoden 2018 lopussa kuntakokeilun päätyttyä kokonaisvaltainen laatu on laskenut. Kaupungin viranomaiset eivät saaneet enää riittävästi tietoa asiakkaista. Palveluohjauksiin alkoi tulemaan viiveitä, mahdollisuudet kohderyhmälle vähentyivät, eikä ollut mahdollista saada kaikkia palveluja.

Nuorilla ei ole ollut aiemmin keskitetysti paikkaa, josta kysyä matalalla kynnyksellä apua ja neuvoja eri elämäntilanteisiin. Lokakuussa 2017 käynnistettiin ESR-rahoitteinen hanke, Ohjaamo Satakunta. Ohjaamot ovat alle 30-vuotiaiden matalan kynnyksen monialaisia palvelupisteitä. Porissa Ohjaamo sijoitettiin ydinkeskustaan, helposti saavutettavaan paikkaan. Tarve on ollut ilmeinen, koska kävijämäärät ovat olleet suuria, 7348 henkilöä vuosina 2017–2020 ja apua on haettu suurimmaksi osaksi liittyen työhön, koulutukseen ja omaan talouteen. Nuorten palveluprosessien kestoa on saatu lyhenemään merkittävästi. Hankkeen päätyttyä on tehty vakinaistamispäätös syksyllä 2020 vuoden 2021 talousarviokäsittelyn yhteydessä.

Asumisviihtyisyys

Kaupungin rakennetun ympäristön toimivuudesta on huolehdittu siten, että tilat ja ympäristö soveltuvat kaikkien käyttöön. Ympäristöä ja kaupunkilaisten yhteisiä tiloja on suunniteltu ja toteutettu viihtyisiksi, käyttömahdollisuuksiltaan monipuolisesti joustaviksi ja omaehtoiseen toimintaan kannustaviksi. Näitä tavoitteita on edistetty Vähä-Rauman koulun, Itätuulen liikunta- ja oppimiskeskuksen sekä Pohjois-Porin monitoimikeskuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Lisäksi sopivia kohteita tämän tavoitteen edistämiseksi on kartoitettu keskustan kehittämissuunnitelman laadinnan yhteydessä.

Porin matkakeskuksen välittömässä läheisyydessä Porttaalitunnelissa käynnistettiin taidekilpailun kautta valotaideteoksen toteuttaminen. Teoksen avulla lisätään tunnelin toimivuutta, esteettisyyttä ja valaistusta sekä alueen houkuttelevuutta ja turvallisuuden tunnetta, ja sitä kautta houkutteellaan kaupunkilaisia liikkumaan. Suunnittelun yhteydessä on osallistettu ja kuultu vanhus- ja vammaisneuvostoja sekä polkupyöräilijöitä.

Uusien asuinalueiden kaavoituksessa on kiinnitetty huomiota lähivirkistysalueiden saavutettavuuteen, etenkin urheilukeskuksen yleissuunnittelun ja kaavoituksen yhteydessä sekä Pohjois-Porin asuinalueiden ja kouluympäristöjen suunnittelussa. Porin kaupunki hyväksyttiin mukaan ympäristöministeriön koordinoimaan valtakunnalliseen lähiöohjelmaan. Porin kohdealueina ovat Sampola, Väinölä ja Pihlava. Ohjelman tavoitteena on asuinalueiden kokonaisvaltainen ja pitkäjänteinen myönteinen kehitys, joka tuottaa asukkaille hyvinvointia ja alueille elinvoimaa. Poikkihallinnollisilla toimilla voidaan ehkäistä asuinalueiden eriytymistä, lisätä asukkaiden hyvinvointia ja osallisuutta, edistää asuinalueiden elinvoimaisuutta sekä turvata palveluiden ja asumisen hyvä taso. Ohjelman kehittämisteemoina ovat lähikoulut, perhe- ja nuorisotyö,

harrastustoiminta, yhteistyö, hiilineutraalius, viihtyisä ja vihreä elin- ja asuinympäristö, ikäystävällisyys ja esteettömyys sekä taide- ja kulttuuripalvelut.

Rakennusvalvonnan lupamenettelyjä on selkeytetty, koottu tarkoituksenmukaisiksi kokonaisuuksiksi ja ohjattu ratkaisukeskeisesti. Kaupunkilaisten osallistumisen kynnystä suunnitteluun on madallettu ja vuorovaikutusmenetelmien kirjoa laajennettu. Porin kaupunki on ollut mukana ympäristöministeriön tukemassa hankkeessa, jossa on edistetty kestävän kehityksen mukaisten kriteerien ja mukaan ottamista kaupungin strategiatyöhön. Kaikkea suunnittelua ja toteutusta ohjaavat kestävän kehityksen mukaiset periaatteet.

Porin kansallisen kaupunkipuiston alueella tai välittömässä vaikutuspiirissä asuu noin 50 000 porilaista. Kansallisen kaupunkipuiston kehittämistyötä on jatkettu. Vuoden 2020 lopussa kaupunkipuiston lähivirkistyskohteiden ja -reitistöjen parantamistoimiin saatiin noin 400 000 €n ympäristöministeriön erityisrahoitus.

Haittaeläinten, kuten rottien, havaintoja asuinalueilla koskevat ilmoitukset valvontaviranomaisille ovat lisääntyneet viime vuosina. Haittaeläinten koetaan heikentävän yleistä viihtyisyyttä. Keskusteluissa nousee esille usein kaupunki, jolta toivotaan asiassa toimenpiteitä. Haittaeläinten torjunta on kuitenkin kiinteistöjen omistajien ja käyttäjien vastuulla, ja erityisesti asianmukaisesti hoidettu jätehuolto on merkittävässä roolissa.

Asumisviihtyvyyttä, liikenteen sujuvuutta ja elinvoimaisemman kaupunkiympäristön ratkaisuja on tutkittu Pasaasin alueella, joka on kaupunkikeskustan itäinen kehityssuunta ja osa keskustan kehittämistä. Kehittämistyötä on tehty useamman vuoden ajan ja vuonna 2020 alueelle laadittiin yleissuunnitelma. Suunnittelussa painottuvat kestävän kaupunkikehittämisen teemat ja uudenlaiset avaukset alueen kehittämisestä monipuolisena liikkumisympäristönä.

Joukkoliikenne

Joukkoliikenteeseen tehtiin vuosina 2017–2020 suuria muutoksia: rakennettiin matkakeskus ja WinNovan kampuksen solmupiste Tiedepuisto, aloitettiin Citylinja sekä lastenvaunujen kanssa liikkuville rahoitettiin maksuttomat matkat. Vuonna 2017 rautatieaseman yhteyteen rakennettiin matkakeskus, jonne siirtyi pitkän matkan linja-autoliikenne Keskusaukiolta. Paikallisliikenteen linjastoa uudistettiin, jotta matkakeskuksen saavutettavuus ja matkaketjujen sujuvuus paranisi. Samanaikaisesti matkakeskuksen toiminnan aloittamisen kanssa sen viereen valmistui Satakunnan ammattikorkeakoulun kampus, mikä muutti matkustajakysynnän painopistettä keskustassa.

Puuvillan kauppakeskuksen, kauppatorin, matkakeskuksen ja Satasairaalan välillä aloitti Citylinja syksyllä 2017. Sen tiheä vuoroväli ja yhden euron kertamaksu houkuttelivat uusia matkustajia paikallisliikenteeseen. Neljän vuoden jälkeen matkustajatilastot osoittavat, että Citylinja on vakiinnuttanut paikkansa kaupungin käytetyimpänä linjana: vuonna 2019 sillä matkustettiin 180 000 kertaa. Citylinjan kärkisija säilyi Covid-19 -tautilanteen aikana, vaikka paikallisliikenteen matkustajamäärä muutoin väheni pahimmillaan viidennekseen tavanomaisesta ja tarjontaa sopeutettiin muulla linjastolla kysyntää vastaavaksi siirtymällä kesäaikatauluihin etuajassa.

Kaupunki vahvisti seudullisia työ- ja opiskelumatkayhteyksiä Raumalle, Olkiluotoon, Kankaanpähän, Kokemäelle ja Merikarvialle osallistumalla Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kilpailuttamien liikennöntien ostokustannuksiin. Osallistumisella turvataan työvoiman liikkuvuus alueella edullisella kausilipulla, ja yhteyksistä hyötyvät myös vapaa-ajan matkustajat.

WinNovan ammatillinen opetus keskitti toimintonsa Vähäraumalle ja Ulasooriin pois keskustasta. Alaikäiset opiskelijat ovat melko riippuvaisia avoimen joukkoliikenteen palveluista, ja oppilaitoksen sijainti on aiheuttanut pitkiä matka-aikoja Pohjois- ja Itä-Porin suunnalta sekä lisännyt kauppatorin solmupisteen ruuhkautumista, kun opiskelijat vaihtavat linja-autosta toiseen. Solmupisteen ruuhkautuminen on liikenneturvallisuusriski kaikille matkustajille, jotka odottavat linja-autoa tai liikkuvat laiturialueella.

Panostuksena lapsiperheille kaupungin joukkoliikenne on ollut lastenvaunujen ja -rattaiden kanssa liikkuville maksutonta vuoden 2019 helmikuusta lähtien. Maksuton liikkuminen tarjoaa pikkulasten vanhemmille helpon tavan hoitaa virkistys- ja asiointimatkoja. Heti ensimmäisen vuoden aikana paikallisliikenteen vuoroilla matkusti noin 17 000 henkilöä lastenvaunujen tai -rattaiden kanssa eli yli viisinkertainen määrä aikaisempiin vuosiin verrattuna. Myös 2020 aikana matkoja tehtiin lähes 13 000, vaikka matkustus muutoin väheni. Maksuttomat bussimatkat edistävät hyvinvointia erityisesti perheissä, joissa vanhempi on kotona pienten lasten kanssa.

Luonnon hyvinvointivaikutusten hyödyntäminen

Vuonna 2020 valmistui tutkimus 'Luontokokemukset ja hyvinvointi arjen ympäristössä. Case Pori'. Kaupunkisuunnittelussa Heli Nukin tekemä opinnäytetyö käsitteli kuntalaisten luontokokemuksia ja kuntalaisten luontokohteista saamia hyvinvointivaikutuksia. Luontokokemuksia ja hyvinvointivaikutuksia tarkasteltiin osana kuntalaisten jokapäiväistä elämää ja arjen ympäristöjä. Työn tavoitteena oli tuottaa tietoa porilaisten käyttämistä luontokohteista sekä niiden saavutettavuudesta ja riittävydestä. Tavoitteena oli tunnistaa luontokohteiden käyttöä lisääviä tekijöitä ja esittää toimenpide-ehdotuksia alueiden tulevalle kehittämiselle ja Porin kaupungin tekemälle lakisääteiselle hyvinvointityölle. Työn tuloksia hyödynnetään kaupungin seuraavan strategian laadinnassa.

Syksyllä 2019 kartoitettiin verkkopohjaisen kyselyn avulla, missä luontokohteissa porilaiset viihtyvät eniten ja miten luonto edistää kaupunkilaisten hyvinvointia. Lisäksi kyselyn avulla pääsi kertomaan, mitkä asiat vaikuttavat heidän viihtymiseensä luonnossa ja mitä parannuksia he toivoisivat luontokohteisiin. Kyselyyn saatiin vastauksia kaikkiaan 566 henkilöltä. Kaksiosainen kysely oli suunnattu kaikille Porin kaupungin asukkaille, mutta myös muille Porin alueen luonnossa liikkuville ja luontopalveluja käyttäville. Kyselyn ensimmäinen osio oli monivalinta- ja mielipidekysely luonnossa vietetystä ajasta ja toinen osio karttakysely, jossa selvitettiin käytetyimpiä luontokohteita, kotipaikkaa sekä luonnossa käymisen etäisyyksiä ja suuntautumista. Työn tavoitteena oli tuottaa porilaisten luontokokemusten ja luonnon hyvinvointivaikutusten kartoituksen avulla tietoa päätöksenteon tueksi ja resurssien kohdentamiseksi.

Kyselyn tuloksien mukaan maiseman kauneus ja näkymät vaikuttavat eniten luonnossa viihtymiseen reittien olemassaolon lisäksi. Merkittävänä mainittiin myös luonnonrauha, hiljaisuus, metsän ja luonnon tuntu sekä luonnon monimuotoisuus. Luontoympäristöt vaikuttavat arjessa jaksamiseen ja asuinpaikan valintaan sekä Porin maineeseen. Arjen ympäristössä toivottiin olevan luontoalueita, isoja puistoja sekä hyviä reittejä ja yhteyksiä niihin. Luontokohteista kaivataan lisää tietoa monessa eri muodossa. Laadukkaalla kunnossapidolla voidaan lisätä luontoympäristöjen käyttöä huomattavasti. Maisemarakennepohjaisen analyysin avulla nimettiin Porin virkistyskäytölliset maisema-alueet. Käytetyimmät ja mieluisimmat luontokohteet keskittyivät Yyterinniemen dyynialueelle, männikköisille harjukankaille, saariston kalliometsiin ja luodoille sekä kumpuileville metsä- ja suoalueille. Keskustan ja sitä ympäröivän taajama-alueen viheralueet olivat myös suosittuja luontokohteita.

Tutkimuksen perusteella arkiympäristön helposti saavutettavilla sekä etäämmällä asuinpaikasta sijaitsevilla laajemmilla luontokohteilla tuetaan ihmisten hyvinvointia ja arjen jaksamista. Uusien toimintatapojen käyttöön ottaminen viher- ja virkistysaluekohteiden suunnittelussa, toteuttamisessa ja kunnossapidossa edellyttää laajaa ja monialaista yhteistyötä sekä pitkäjänteistä koko kaupunkitason strategista kehittämistä.

Luontoreitistöt

Meri-Porin luontoreitistön kehittämiseksi tehty työ näkyy lisääntyneinä kävijämäärinä erityisesti Yyterissä. Koronavuoden vaikutus kävijämäärään on kuitenkin omaa luokkaansa. Yyterin Sannannokan luontotornille johtavalla reitillä on laskettu kävijöitä usean vuoden ajan. Vuosina 2017–2019 reitillä kulki vuosittain 11 000–14 000 luonnossa liikkujaa, vuonna 2020 arvioitu kävijämäärä on 25 000. Juhannukseen mennessä kävijöitä oli jo saman verran kuin edellisinä vuosina keskimäärin koko vuoden aikana. Koronavuosi kaksinkertaisti Meri-Porin luontoreittien kävijämäärän ainakin Yyterissä, mutta myös muilla kohteilla havaittiin selvää kasvua.

Luontopajan toimesta retkeilyreittejä on laitettu kuntoon. Retkeilyn helpottamiseksi on Porin luontoreiteistä tehty reittiopas ja digitaalinen kartta. Kartta on kaikkien vapaasti katsottavissa kaupungin karttapalvelussa. Vuoden 2021 aikana on tarkoitus laatia myös paperinen kartta kaupunkilaisten ja matkailijoiden käyttöön. Porin luontokohteista ja -reiteistä ollaan tekemässä myös tarkempaa kuvausta ja dokumentointia.

Yyterin roolin vahvistaminen ympärivuotisena virkistysalueena

Yyteri on Porin matkailun virallinen kärkikohde. Matkailijoiden ohella Yyteri on paikallisten tärkeimpiä virkistyskohteita – näin ollen tehtävät parannukset toimivat myös paikallisten hyvinvointia tukevana. Porin kaupunki investoi vuosittain noin 500 000 euroa alueen infran parannuksiin sekä markkinointiin. Lisäksi kasvun tueksi on laadittu kymmenvuotissuunnitelma.

Kesäisin Yyteri on perinteinen rantakohde, mutta ympärivuotisesti ennen kaikkea luontokohde. Viimeisen neljän vuoden aikana Yyterissä on tehty mittavia uudistuksia. Vuonna 2017 luotiin suunnitelma, jota on toteutettu vuodesta 2018 alkaen. On uusittu viemärit, rakennettu uudet wc:t, suihkut, penkit ja pukukopit, uusi uimavalvojantorni sekä rannalle johtava päälankonki. Lapsille rakennettiin uusi leikkipaikka rannalle. Reitistöä on laajennettu rakentamalla uusia reittejä rannansuuntaisesti, palveluja yhdistämällä. Reiteille on asennettu uudet opasteet ja reittikartat on myös uusittu. Parkkipaikkoja on lisätty ja saavutettavuutta parannettu suoralla bussiyhteydellä kesällä 2019. Ympärivuotista käyttöä vahvistavat myös ulkokäyttöiset kuntoilulaitteet, lumitykki, juoksuportaat sekä näköalatasanne Selkämeren kansallispuistoon.

Vuonna 2019 valmistui ydinalueen yleissuunnitelma, joka on toteutuksessa. Ensimmäisessä vaiheessa rakennettiin kuntopolku kuntoilulaitteineen, älyvalaisimineen sekä ojan ylittävine siltoineen.

Kaiken strategisen suunnittelun keskiössä on aina luontoarvojen kunnioittaminen, oli sitten kysymys alueella liikkumisesta, rakennusmateriaalien valitsemisesta tai vaikka matkamuistotuotteista. Yyteri on osittain Natura-statusuksen omaava, rauhoitettu luonnonsuojelualue, jolla sijaitsee Pohjoismaiden laajimpia ja vaikuttavimpia hiekkadyynejä. Ranta-alue, sitä ympäröivä metsä sekä lietteiden linturanta on paikallisten ehdoton suosikki vuoden ympäri ja myös matkailijoiden suosion trendi on jatkuvasti kasvava.

Yyterin kävijöitä pystytään tällä hetkellä mittaamaan rannalle kulkijoiden määrässä, kun kahdelle pääsisäänkäynnille asennettiin kävijälaskurit. Mittausta on tehty kesäkuusta 2019 alkaen. Laskureiden mukaan rannalla käytiin vuonna 2020 yhteensä 272 670 kertaa. Kuumana kesäviikkona rannalla käy yli 40

000 kävijää ja keskimäärin kävijöitä käy rannalla kesäsesonkina noin 15 000. Luontokohteen kehittämisessä satsataan nimenomaan sesongin ulkopuoliseen aikaan.

Yyterin brändikonsepti uusittiin vuonna 2018, minkä jälkeen Yyterin markkinointiin on satsattu niin kaupungin kuin alueen yrittäjien toimesta erittäin vahvasti. Kävijöitä houkutellaan Yyteriin johdonmukaisesti rakennetun markkinointisuunnitelman turvin. Markkinoinnin tueksi on toteutettu kävijätutkimus, jonka perusteella Yyteri houkuttelee paitsi rannasta, dyyneistä ja luonnosta kiinnostuneita, etenkin lapsiperheitä, aikuisia pariskuntia sekä nuoria, alle 30-vuotiaita. Kyselyn mukaan erittäin suuri osa haluaa tulla Yyteriin uudestaan sekä suositella kohdetta kaverilleen.

3.2. Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

Varhaiskasvatus, vanhemmuus ja lapsiperheiden haasteet

Laadukas varhaiskasvatus on perusta lapsen oppimiselle ja hyvinvoinnille. Varhaiskasvatuksessa valtakunnallinen tavoite on osallisuusasteen kasvaminen. Kaikista ikäluokista yhä suurempi osa osallistuu varhaiskasvatukseen. Osallisuus on Porissa kuitenkin vielä alle koko maan keskiarvon. Lisäksi on havaittavissa hoitopäivien määrän nousua eli varhaiskasvatukseen osallistuvat lapset ovat useampia päiviä paikalla kuin aikaisemmin. Porin varhaiskasvatuksessa on lasten hyvinvointia turvattu ammattitaitoisella henkilöstöllä. Lisäksi uudet toimintayksiköt, kunnan omaan sekä vuonna 2016 käyttöön otettuun palveluseteli-toimintaan ovat vaikuttaneet toimintaympäristöjen turvallisuuden ja terveellisyysparanemiseen.

Porilaisten vauvaperheiden hyvinvointia on tuettu myös lastenkulttuurikeskuksen ja perusturvan Kultane- taideneuvolayhteistyöllä, jossa autetaan tulevia vanhempia herkistymään vastasyntyneen ja kehittyvän lapsen tarpeille sekä tuetaan lapsen kehitystä ja perheen tarpeita taiteen keinoin. Myös kulttuuriyksikön muu lapsiperheille suunnattu monipuolinen toiminta kuten esimerkiksi Vauvajooga, vauvojen värikylpy ja Lasten lauantai tuki perheiden vuorovaikutusta sekä tarjosi yhdessä olemista ja tekemistä.

Vanhemmuuden puute on havaittavissa lapsiperheissä. Vanhemmuuden puute näkyy muun muassa lasten lisääntyneinä tunne-elämän ongelmina ja itsesäätelyn puutteena. Tämän korjaamiseksi varhaiskasvatuksessa aloitettiin nelivuotiskauden loppupuolella lasten tunne- ja turvataitojen kehittäminen hankerahoituksen avulla. Porin varhaiskasvatuksessa työskentelee myös monikielisten lasten tukemiseksi suomi toisena kielenä -opettaja sekä hankerahoituksella alle kouluikäisten lasten liikkumisen lisäämiseksi liikuntakoordinaattori. Myös niin sanottua neuvola päiväkodissa -toimintaa on jatkettu.

Perheneuvolan asiakasmäärät ovat nousseet edellisestä vuodesta, trendi on ollut vuosittain nouseva viimeisen kymmenen vuoden ajan. Vuonna 2020 varsinaisia asiakkaita perheneuvolassa oli 1859, kasvu edellisestä vuodesta 130 asiakasta (noin 7 %). Kun mukaan lasketaan työskentelyyn osallistuneet perheenjäsenet, on vuoden asiakasmäärä 4939. Yleisimmät asiat, mihin apua haettiin, olivat lapsen tunne- elämän ongelmat, vanhemmuuden ja kasvatuksen haasteet sekä parisuhteen pulmat.

Keskimääräinen odotusaika ensimmäiselle ajalle oli 31 arkipäivää eli noin 6 viikkoa (Raportti: vuonna 2019 keskimääräinen odotusaika oli 45 arkipäivää eli noin 9 viikkoa). Odotusajoissa oli kuitenkin suurta vaihtelua muutamasta päivästä useisiin kuukausiin, sillä ajanvarauksia tuli joinakin kuukausina keskimääräistä selvästi enemmän. Piikkeinä asiakasmäärissä näkyi erityisesti tammikuu sekä syys-marraskuu. Ensiakojen jakamista arvioitiin kiireellisyysarvion mukaan. Erityisesti lasten kehityksellisissä tutkimuksissa odotusaika venyi useisiin kuukausiin. Koronavuosi näkyi siten, että asiakasmäärät hetkellisesti vähenivät keväällä ja nousivat jyrkkään kasvuun lokakuusta alkaen. Perheneuvolan asiakkaat ovat halunneet hoitaa asioita

pääosin lähikontaktein. Myös etäyhteyksin tapahtuvaa asiakastyötä kehitettiin ja toteutettiin muun muassa etäpuheterapiaa. Koronavuoden aikana ryhmämuotoinen toiminta ei ole toteutunut suunnitellun mukaisesti. Lasten- ja nuorten moniammatillinen kuntoutustyöryhmän kautta useampi nuori ja lapsi sai palvelusetelin kautta erilaisia terapiapalveluita.

Korona on vaikuttanut myös vähävaraisten lapsiperheiden talouteen. Tämä näkyi niin, että kuntaan tuli toimeentulotukihakemuksia aiempaa enemmän. Harkinnanvaraista tukea lapsiperheille myönnettiin vuonna 2020 yhteensä 390 perheelle, joista yhden huoltajan perheitä oli 245 ja vuonna 2019 luku oli 380, joista yhden huoltajan perheitä 253. Perustoimeentulotukea saavien porilaisten lapsiperheiden määrä oli kuitenkin hieman laskenut. Vuonna 2020 luku oli 734, joista yhden huoltajan perheitä 481. Vuonna 2019 luku oli 752, joista yhden huoltajan perheitä 501.

Lastensuojelun asiakasmäärät ovat pystyneet tasaisena. Lastensuojeluilmoitusten määrä on lisääntynyt viime vuosina valtakunnallisesti ja näin myös Porissa. Vuonna 2020 ilmoituksia tuli 246 kappaletta enemmän. Koronapandemia vaikutti siten, että aluksi yhteydenotot lastensuojeluun vähenivät keväällä johtuen muun muassa koulujen siirtyessä etäopetukseen, mutta kesän jälkeen lastensuojeluilmoitusten määrä kasvoi tavanomaista korkeammaksi. Erityisesti nuorten päihteiden käyttö on lisääntynyt. Nuorten pahoinvointi näkyi sijoituksissa ja huostaanottojen määrässä. Vuoden 2020 aikana jatkettiin systeemisen työotteen (monialaiset tiimit ja moninäkökuilmainen tuki lapsille ja perheille) käyttöönottoa kouluttamalla henkilökuntaa. Lisääntyneeseen asiakasmäärään vastattiin lisäämällä omia laitospaikkoja sekä laajentamalla vaikuttavaa perhekuntoutusta.

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden tuen antamista on vahvistettu erilaisin toimin, kuten lisäämällä kouluissa ja varhaiskasvatuksessa työskenteleviä perhetyöntekijöitä, verkkoauttamisella ja Icehearts-toimintamallin käynnistämällä. Koulujen perhetyöntekijät ovat vakiinnuttaneet paikkansa varhaiskasvatuksessa ja kouluissa. Toiminta on oikea-aikaista, mutta myös ennaltaehkäisevää, konsultoivaa ja perustuu yhteistyöhön eri toimijoiden kesken. Perhetyöntekijät olivat vahva tuki oppilaille myös etäopetuksen aikana.

Uutena palveluna lapsiperheille ja nuorille on tarjottu matalankynnyksen verkkoauttamista. Palvelu tavoitti useita tuhansia kuntalaisia vajaan vuoden sisällä. Verkkoauttamisen kautta oli myös mahdollista hakeutua sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisen Chat-vastaanotolle. Palvelun piiriin hakeutuneiden nuorten kohdalla köyhyys ja riidat nousivat enemmän esille verrattuna muihin alueisiin, joissa palvelu on käytössä. Vanhempien kohdalla mieltä askarruttavia asioita olivat talouteen ja terveyteen liittyvät asiat.

Icehearts-toiminta

Icehearts on vuonna 1996 käynnistetty pitkäkestoiseen ja kokonaisvaltaiseen tukeen perustuva toimintamalli lasten kanssa tehtävään sosiaalityöhön. Icehearts-kasvattaja sitoutuu lapsen kanssa toimimiseen 12 vuoden ajan. Iceheartsin ajatuksena on tehdä ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä tuomalla pysyvä turvallinen aikuinen tukemaan lapsen kasvua itseensä luottavaksi ja toiset huomioonottavaksi nuoreksi. Toiminta perustuu siihen, että kasvattajat ovat mukana lasten arjessa, sekä koulussa että vapaa-ajalla, ja tekevät tiivistä yhteistyötä sosiaalitoimen ja opetustoimen kanssa. Icehearts-toiminnan yhtenä kulmakivenä on joukkueurheilu, joka toimii työkaluna ryhmän kasvatustyössä ja tarjoaa samalla mielekästä harrastustoimintaa mukana oleville lapsille ja nuorille.

Porin ensimmäinen Icehearts-ryhmä perustettiin keväällä 2019. Icehearts-toiminta kytkeytyy voimakkaasti kouluun, joten ensimmäisen kohderyhmäksi valittiin koulutiensä Länsi-Porin alueella aloittavat pojat. Aloittavan ryhmän toimintaa käynnisteltiin kesän aikana ja varsinaisesti toiminta käynnistyi koulujen alkaessa

syksyllä 2019. Ensimmäiseen ryhmään valikoitui poikia Herttuan (nykyään Myötätuuli), Käppärän ja Vähärauman kouluista. Alkuvaiheessa ryhmä kasattiin 6–7 pojan ympärille, mutta matkan varrella ryhmää kasvatetaan hallitusti. Ensimmäisen syksyn aikana ryhmä koostui yhdeksästä, pääosin vuonna 2012 syntyneestä lapsesta ja toisen syksyn jälkeen ryhmäkokoo on 14 lasta. Enimmillään ryhmään voidaan ottaa 25 lasta tai nuorta.

Toisen ryhmän käynnistämisen suunnittelu aloitettiin jo syksyllä 2019. Kevään 2020 koronatilanne hidasti ryhmän kokoamista ja varsinainen käynnistäminen tapahtui vasta koulujen alkamisen yhteydessä elokuussa 2020. Meri-Porin alueelta tulevista, pääsääntöisesti vuonna 2013 syntyneistä lapsista muodostuva ryhmä aloitti toimintansa Meri-Porin yhtenäiskoulun yhteydessä. Alkuvaiheessa ryhmä muodostui neljästä lapsesta, mutta ensimmäisen syyslukukauden aikana mukana oli jo seitsemän lasta.

Yhden Icehearts-joukkueen matka kestää 12 vuotta, joten kummankin ryhmän kanssa ollaan vielä alkuvaiheessa. Ryhmien toiminta on käynnistynyt hyvin sitoutuneiden kasvattajien ohjauksessa. Koulujen roolina on toimia kasvattajan kanssa tiiviissä yhteistyössä ja mahdollistaa Icehearts-ryhmän toiminta koulupäivän ohessa. Vuonna 2019 käynnistetyn ryhmän tukikohta löytyy Myötätuulen koulun tiloista, vuonna 2020 käynnistetty ryhmä toimii Meri-Porin yhtenäiskoululta käsin. Peräkkäisinä vuosina perustetut joukkueet tuovat myös synergiahyötyjä toimintaan, sillä ryhmät toimivat myös keskenään tiiviissä yhteistyössä. Toimintaa on jouduttu mukauttamaan koronatilanteeseen, mutta tilanteesta huolimatta kasvattajat ovat pystyneet olemaan ryhmänsä lasten ja heidän perheidensä tukena.

Kouluikäisten hyvinvointi ja terveys

Kouluterveyskyselystä saadaan indikaattoritietoa vastaajaryhmien osalta. Vastaajaryhmät kouluikäisten osalta ovat 4. ja 5. luokkien oppilaat sekä 8. ja 9. luokkalaisten. Tekstissä on joiltain osin kerrottu tuloksista käyttämällä 4.–5. -luokkalaisten tuloksista mainintaa alakoululaiset ja 8.–9. -luokkalaisten osalta mainintaa yläkoululaiset. Tuloksia on käyty läpi myös kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointityön ohjausryhmässä, ja ryhmän kommentteja on lisätty tulosten yhteyteen. Toisen asteen opiskelijoiden kouluterveyskyselyn tuloksia käsitellään luvussa 1.3.

Tyytyväisyys elämään, vuorovaikutus ja sosiaaliset suhteet

Kouluterveystutkimusten tulosten pohjalta suurin osa lapsista ja nuorista on tyytyväisiä elämäänsä (alakoululaisista 91 % ja yläkoululaisista 76 %) ja kokee pystyvänsä vaikuttamaan omaan elämäänsä (81 %). Tämä noudattaa koko maan tulosta eikä edellisen tutkimukseen verrattuna merkittävää muutosta ole. Niiden nuorten osuus, jotka kokevat perheen taloudellisen tilanteen kohtalaiseksi tai sitä huonommaksi, on vähentynyt 6 prosenttiyksikköä edellisestä tuloksesta.

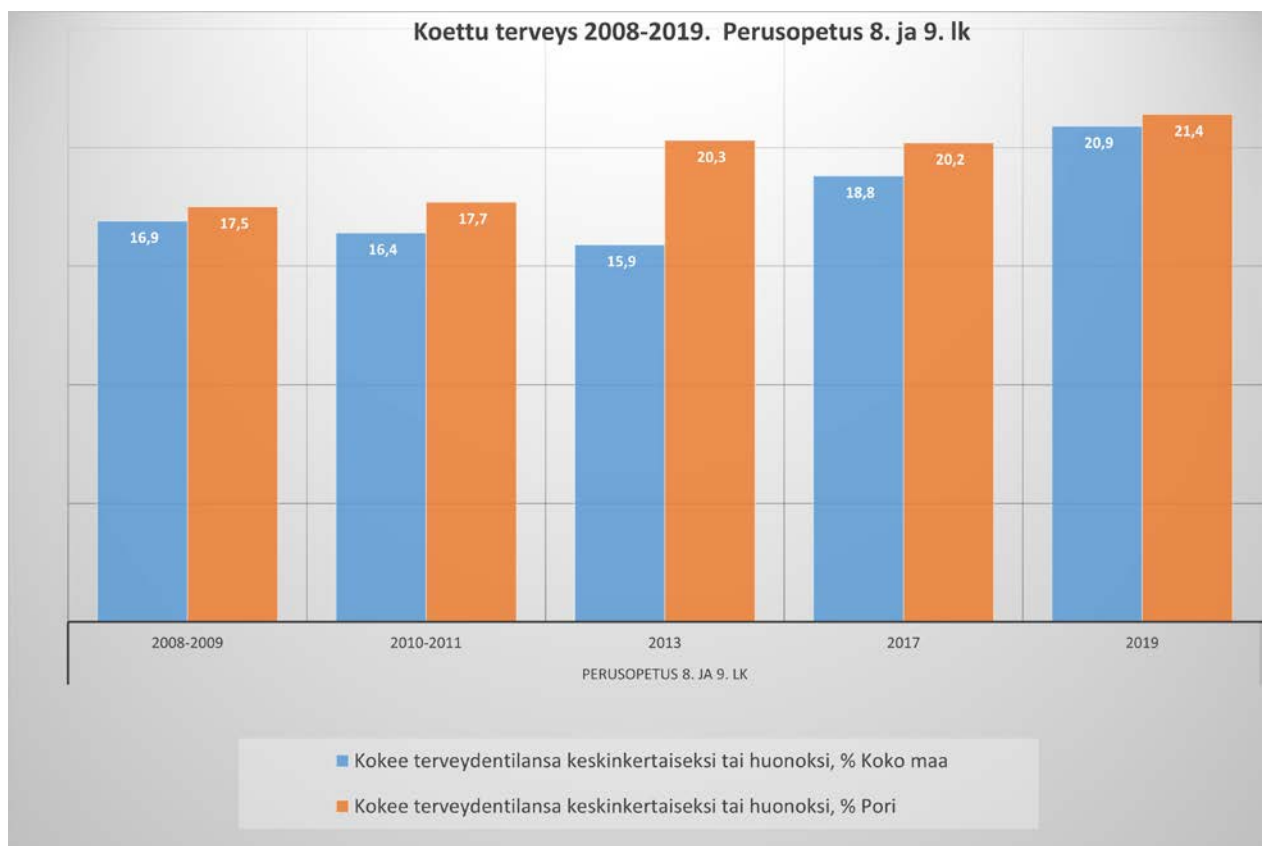
Lähes kaikilla alakouluikäisillä on vähintään yksi hyvä kaveri (99,5 %) ja yksinäisyyttä koetaan vähän (3 %). Yksinäisyyden tunteminen lisääntyy yläluokille siirryttäessä ja tyttöjen osuus on selkeästi isompi. 8. ja 9. -luokkalaisten yksinäisyyttä tuntee 12 % (pojat 6 % ja tytöt 19 %), kun vuonna 2017 prosenttiosuus oli 10 % (pojat 5 % ja tytöt 14 %). Yläkoulussa 9 %:lla ei ole yhtään läheistä ystävää. Yläkoululaisten yksinäisyyden kokemus on lisääntynyt ja tulos on vertailukuntiin verraten huonoin, lukuun ottamatta Kuopiota, jossa lukema oli lähes sama Porin tuloksen kanssa. Yksinäisyyden kokeminen vahvistuu iän myötä noin kymmeneen prosenttiin. Huomattavaa on, että yksinäisyyttä usein kokevien määrä on hieman kasvanut. Eniten se on kasvanut yläkoululaisten parissa.

Kouluterveystutkimusten mukaan kiusaamisesta kerrotaan aikuisille aiempaa useammin ja siihen puuttuminen on koettu auttavan entistä useammin. Kiusaamista viikoittain kokeneiden määrä on kuitenkin

pysynyt lähes samana aiempiin tuloksiin verrattuna. Alakoulussa 7 % ja yläkoulussa 6 % kokee tulevana kiusatuksi viikoittain. Alakoulun osalta kiusattujen osuus on laskenut yhden prosenttiyksikön. Tulokset ovat alakoulun osalta samassa koko maahan verrattuna, mutta yläkoulun osalta Porin tulos on hieman huonompi. Toimintakulttuurin kehittäminen ja kiusaamisen ennaltaehkäisevä työ on jatkuva prosessi, jota täytyy pitää esillä yhteisöjen arjessa. Tehokasta puuttumista kiusaamiseen tulee pitää yllä koko ajan.

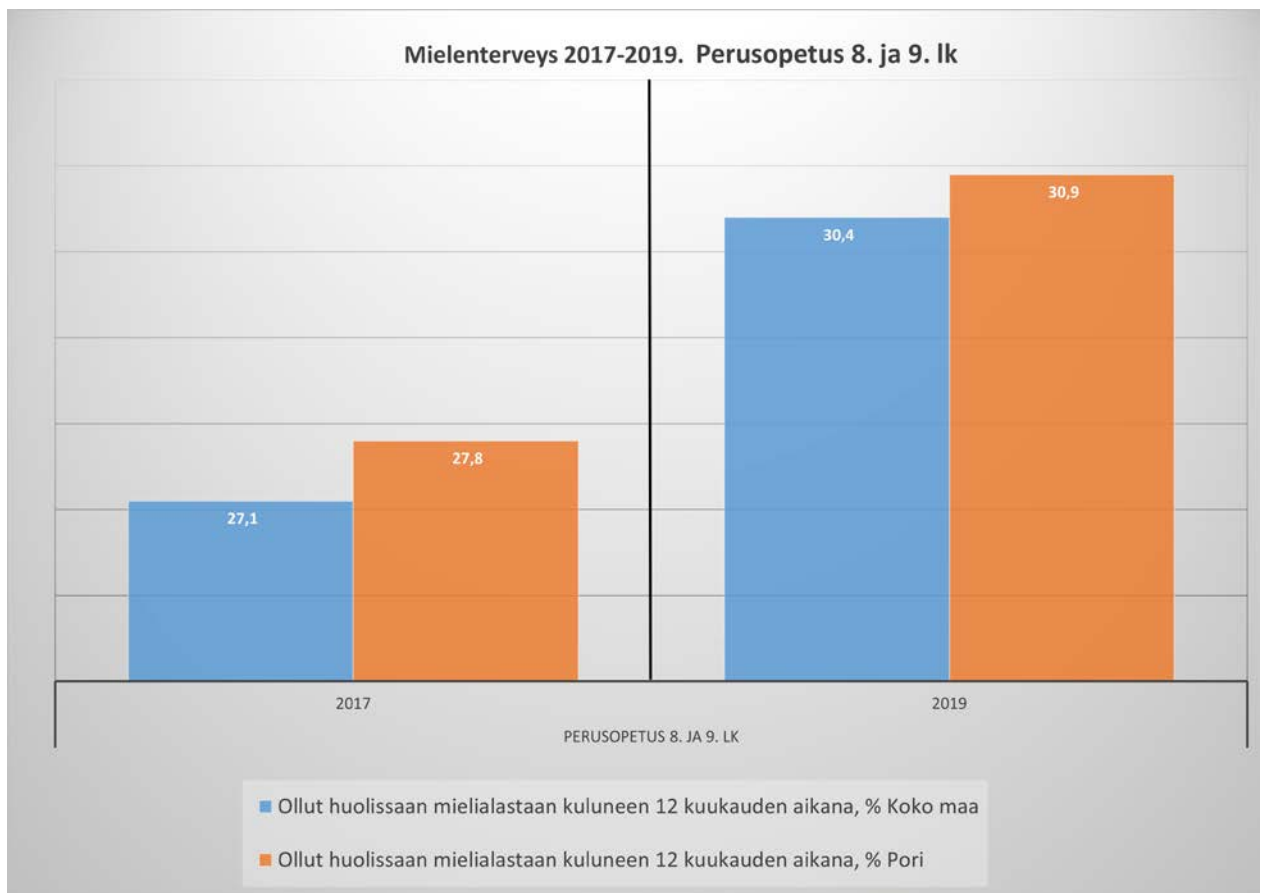
Terveys

Alakoulun vastaajista 93 % ja yläkoulun vastaajista 79 % kokee terveydentilansa melko tai erittäin hyväksi. Terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevista suurempi osuus on yhä tyttöjä. Poikien ja alakoulun tyttöjen tilanne ei juuri ole muuttunut, mutta yläkoulun tyttöjen osalta määrä on kouluterveyskyselyn mukaan lisääntynyt (alakoulun tytöistä 8 % ja pojista 6 %; yläkoulun tytöistä 28 % ja pojista 15 %).



Kuva 2. Perusopetuksen 8. ja 9. lk, jotka kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi

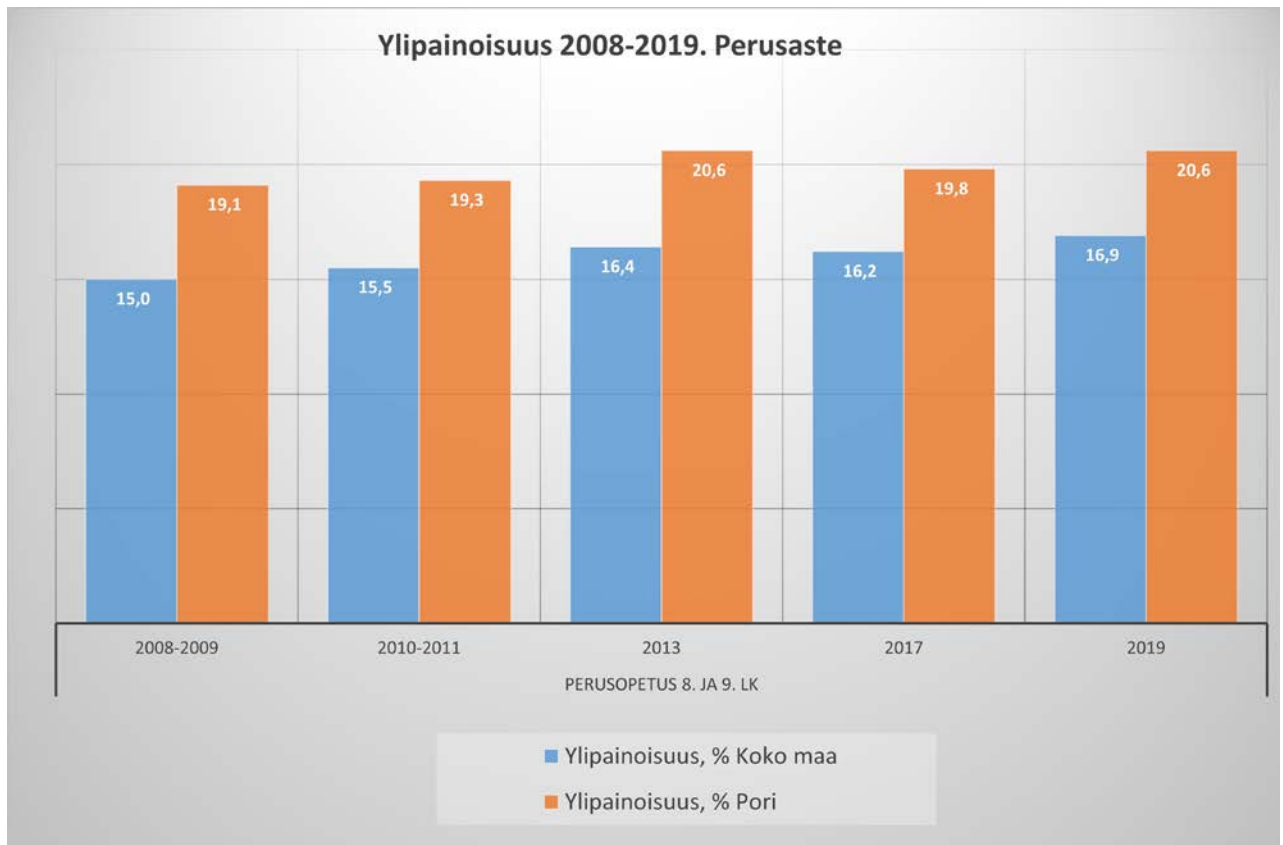
Mielialaan liittyviä ongelmia viimeisen kahden viikon aikana oli kokenut 15 % alakoulun vastaajista (sama tytöillä ja pojilla, noussut 1 prosenttiyksikköä). Ahdistuneisuus- ja masennusoireilu koskevat erityisesti tyttöjä. Vähintään kaksi viikkoa kestäneitä masennusoireita yläkouluikäisistä oli kokenut 18 %, mikä oli noussut 3 prosenttiyksikköä (tytöt 25 % ja pojat 11 %). Samoin mielialastaan huolissaan olevien määrä on kasvanut 31 %:iin, kun se vuonna 2017 oli 28 % (tytöt 46 % ja pojat 16 %).



Kuva 3. Perusopetuksen 8. ja 9. lk, jotka ovat olleet huolissaan mielialastaan kuluneen 12 kk aikana

Lastenpsykiatrian käyttö on viimeiset kolme vuotta ollut kokonaisuudessaan samalla tasolla. Pientä vaihtelua on avokäyntien, hoitopäivien ja päiväosastopäivien välillä. Nuorisopsykiatrian avohoitokäyntimäärä laski yli 500 käynnillä (käyntejä oli 6 015). Lähetemäärä ei ole laskenut, mutta käyntien määrään on vaikuttanut muun muassa ajoittaiset haasteet henkilöstömäärässä. Laitoshoidon käyttö kasvoi osin edellä mainitusta syystä noin 300 hoitopäivällä (hoitopäiviä oli 1 181). IPC-menetelmäkoulutuksesta odotetaan apua perustasolla hoidettaviin lievien ja enintään keskivaikeiden masennusoireiden hoitoon.

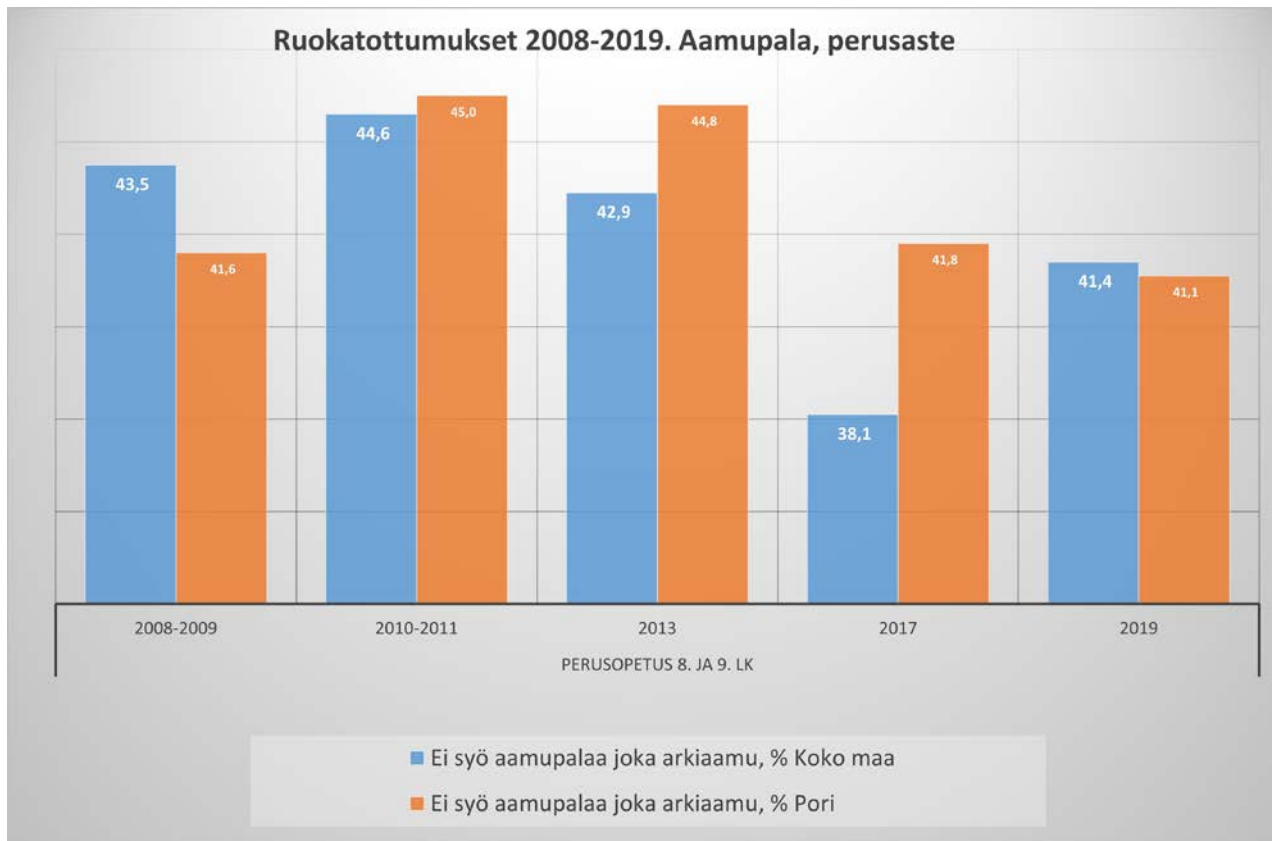
Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan ylipainoisten osuus on yläkouluikäisten osalta pysynyt samoissa lukemissa vuodesta 2015 lähtien (21 %) mutta pienten lasten lihavuus on lisääntynyt. Varsinkin poikalapsilla usein neljästä vuodesta eteenpäin tulee ylipainoa. Ruokailutottumusten epämääräisyys sekä liikkumattomuus lisäävät ylipainoa. Terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämisen ja edistämisen perusasioihin tulisikin kiinnittää enemmän huomiota.



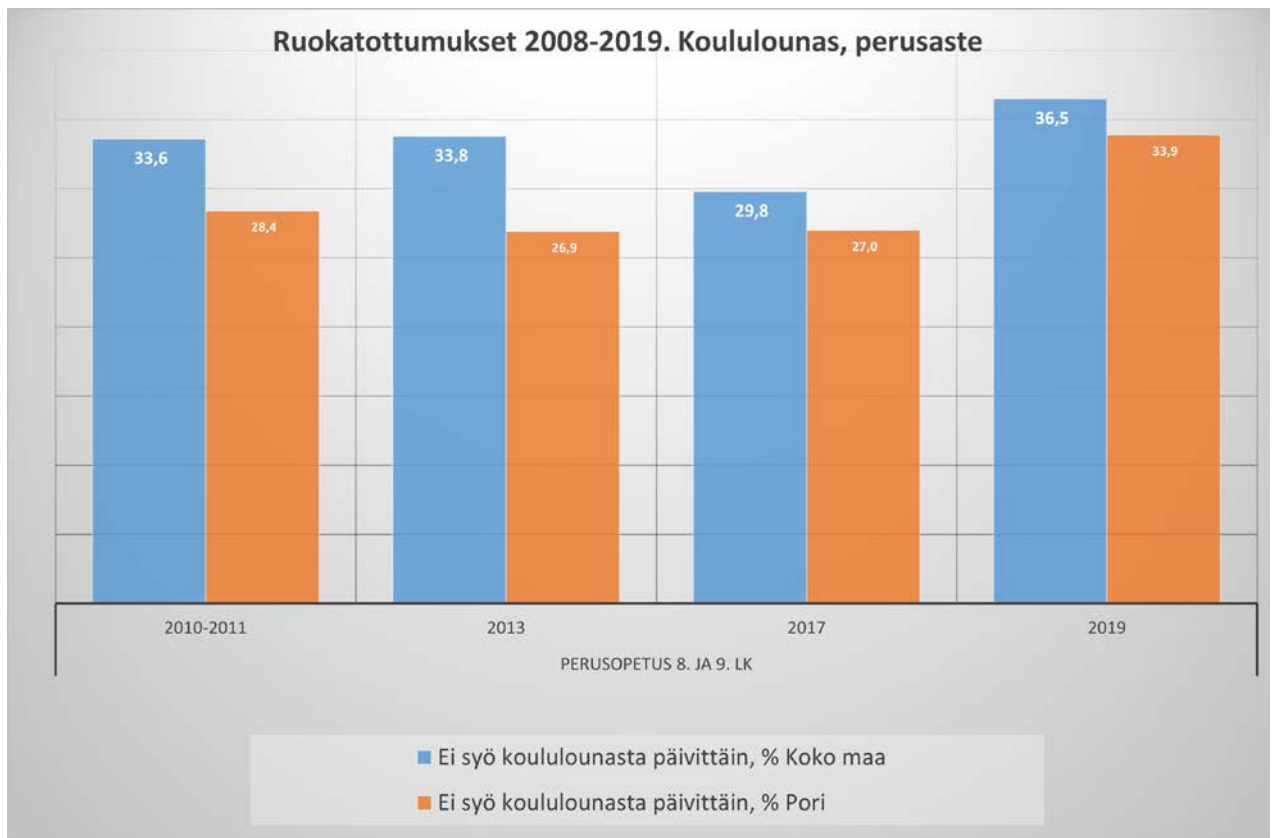
Kuva 4. Perusopetuksen 8. ja 9. lk ylipainoisuus %

Elintavat

Elintapoja tarkastellessa tulee esiin, että 29 % alakoulun vastaajista ja 41 % yläkoulun vastaajista ei syö aamupalaa joka arkipäivä. Aamupalan syömättä jättäminen on lisääntynyt alakouluikäisten osalta (2017: 22 %). Yhä useampi yläkouluikäinen jättää myös koululounaan syömättä (34 %, kun vuonna 2017 luku oli 27 %). Yläkoulun vastaajista 42 % nukkuu arkisin alle 8 tuntia. Monella lapsella ja nuorella on ongelmia nukkumisen kanssa, ja masennusoireet sekä niska/hartiaseudun oireilu ovat lisääntyneet. Ravinnon, unen ja liikunnan tasapaino tulisi säilyttää.



Kuva 5. Perusopetuksen 8. ja 9. lk, osuus, jotka eivät syö aamupalaa arkipäivisin



Kuva 6. Perusopetuksen 8. ja 9. lk, osuus, jotka eivät syö koululounasta päivittäin

Alakoululaisista 33 % ja yläkoululaisista 44 % harjaa hampaat harvemmin kuin kahdesti päivässä. Tässä poikien osuus on suurempi sekä ala- että yläkouluikäisten osalta.

Vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus on alakouluikäisten osalta vähentynyt (38 %, kun vuonna 2017 osuus oli 45 %), ollen kuitenkin vieläkin isompi verrattuna yläkouluikäisiin. Yläkoululaisten osalta vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus on kuitenkin hieman lisääntynyt (21 %, kun vuonna 2017 osuus oli 19 %) ja yli tunnin vähintään kahtena päivänä viikossa liikkuu jo 88 % yläkoululaisista. Hengästyttävän liikunnan osuus on kuitenkin vähentynyt. Vastaajista 32 % ei harrasta hengästyttävää liikuntaa kuin korkeintaan tunnin viikossa (2017: 24 %).



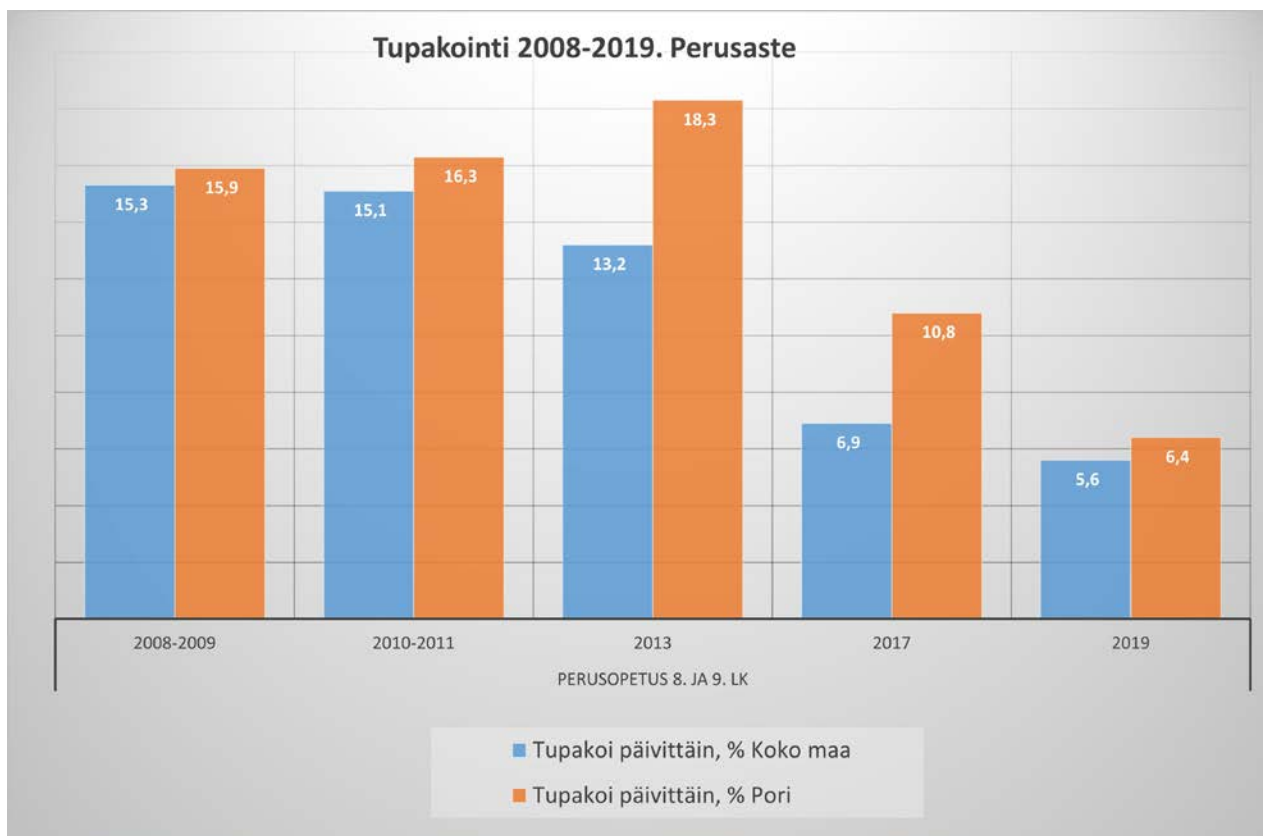
Kuva 7. Perusopetuksen 8. ja 9. lk. Vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus

Liikkumisen lisääminen tukee monin tavoin hyvinvointia. Paikallaanolon aika lisääntyy iän myötä ja arkipäivinä liikutaan enemmän kuin viikonloppuisin. Vähän liikkuvilla lapsilla merkittävä osa liikkumisesta arkisin tapahtuu koulupäivän aikana. Vaikka Liikkuva koulu -hankkeen rahoitus päättyi, toiminta kouluissa jatkuu ja liikunnan lisäämiseksi kouluissa on muun muassa muutettu koulupäivän rakenteita järjestäen pitkät välitunnit.

Netti koukuttaa lapsia ja nuoria yhä enemmän ja nettiriippuvuuden oireet ovatkin lisääntyneet selvästi. Alakoulun vastaajista kolmannes ja muista opiskelijoista runsas neljännes kokee usein, että pitäisi viettää aikaa muutoin kuin netissä. Lähes kolmannes kaikista vastaajista (mukaan lukien alakoulu) on huomannut usein olevansa netissä, vaikka ei ole huvittanut. Yhä useampi kertoo usein yrittävänsä viettää vähemmän aikaa netissä, mutta ei ole onnistunut (alakoulu 43 % ja yläkoulu 29 %). Alakoulun vastaajista 5 % ja yläkoulun osalta 10 % ei ole syönyt tai nukkunut netin takia.

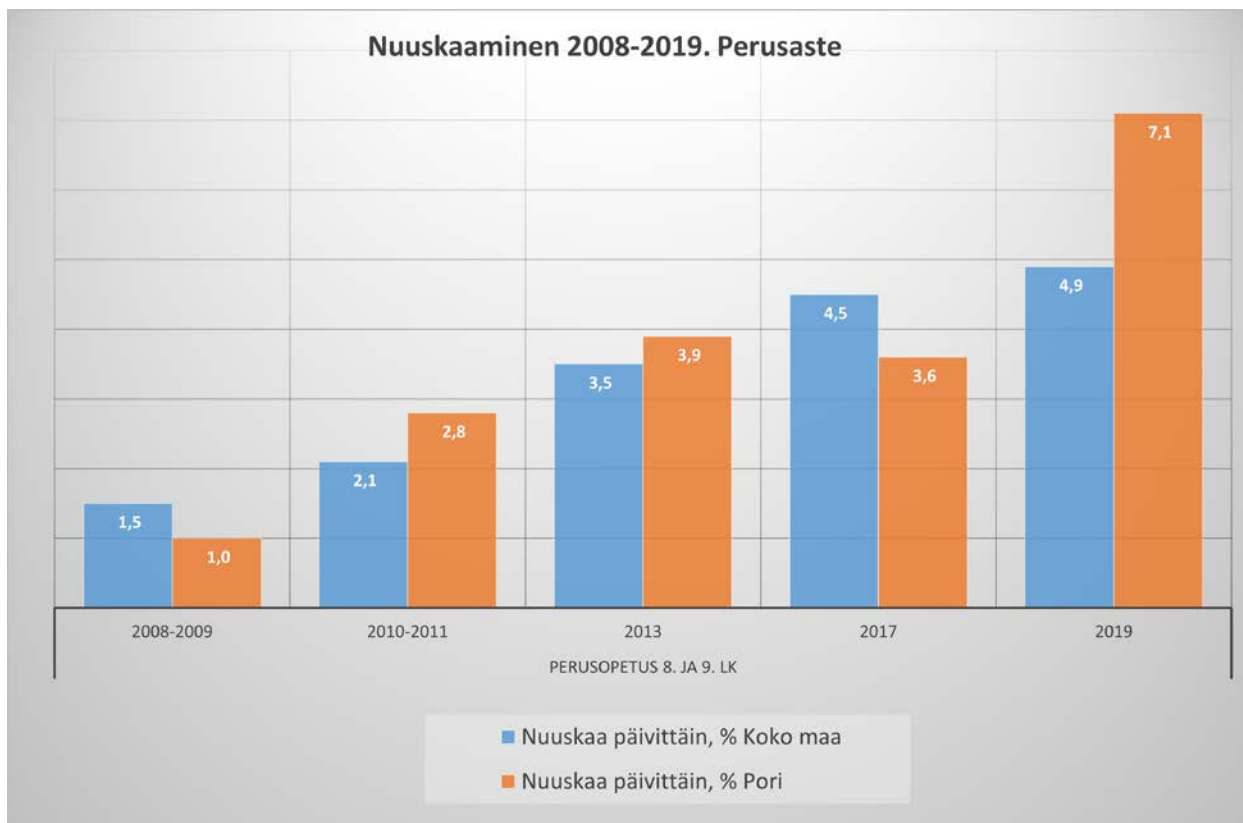
Kouluterveyskyselyn vastaajien rahapelaaminen on jatkuvasti vähentynyt ja koskettaa nyt 8 % oppilaista. Tytöistä rahapelejä viikoittain pelaa vain 1–2 %.

Alakouluikäisistä tupakkaa ”Kerran kokeilleiden” määrä on laskenut 5 %:sta 4 %:iin ja nuuskaa vähintään kerran oli käyttänyt noin kaksi prosenttia, mikä oli edellisiin tuloksiin sekä koko maan tuloksiin verrattuna pysynyt samassa. Sähkötupakassa positiivinen muutos on ollut vahvinta. Alaikäisten tupakkahankinnat vähittäismyynnistä ja välittämisen kautta osoittavat vähenemistä. Tätä tietoa vahvistavat Pakka-hankkeen tiedot vähittäismyynnin valvonnasta. Tupakkatuotteiden käyttö on vähentynyt ja päivittäin tupakoivien yläkouluikäisten määrä on laskenut 6 %:iin vuodesta 2013 (18 %) alkaen.



Kuva 8. Perusopetuksen 8. ja 9. lk. Päivittäin tupakoivien osuus

Nuuskaa päivittäin käyttävien määrä on kuitenkin tuplaantunut. Yläkouluikäisistä nuuskaa käyttää päivittäin 7 %, kun vuonna 2017 osuus oli 4 % 8.–9. -luokkalaisista (tytöistä 4 % ja pojista 10 %). Nuuskan käyttö on vertailukaupunkeihin nähden suurinta Porissa.

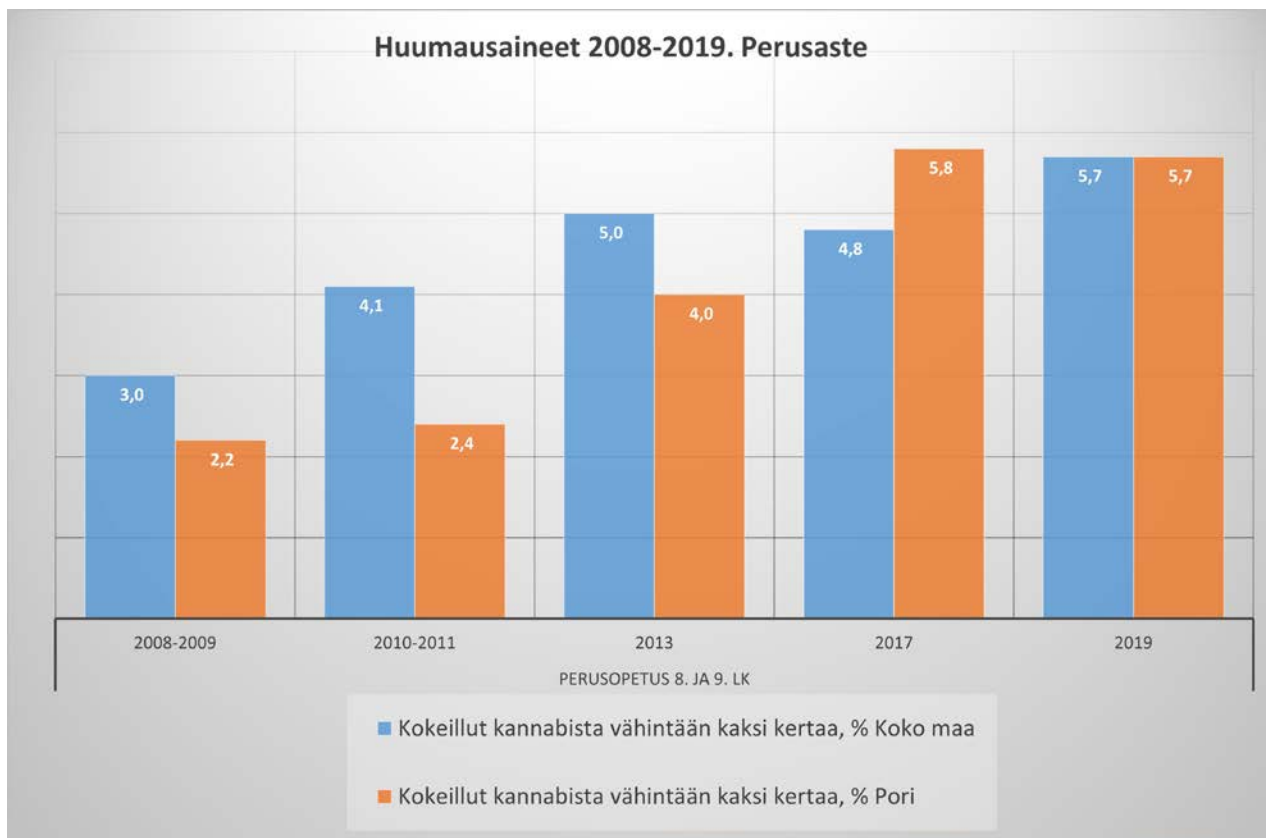


Kuva 9. Perusopetuksen 8. ja 9. lk. Päivittäin nuuskaavien osuus

Tosi humalaan itsensä kerran kuukaudessa juovien nuorten yläkouluikäisten määrä on hieman vähentynyt, mutta viikoittain alkoholia käyttävien osuus on pysynyt samassa. Vertailukuntiin verrattuna porilaiset yläkouluikäiset käyttävät alkoholia eniten. Alaikäisten alkoholin käyttöön liittyviä ammattilaisten käymiä varhaisen vaiheen Valomerkki-keskusteluja nuoren ja vanhempien kanssa käytiin hieman enemmän kuin edellisellä vuonna.

Tupakan, alkoholin ja rahapelien pelaamisen osalta näkyvät vähittäiskaupan ja rahapelejä ylläpitävien tahojen rajoittavat toimenpiteet. Alkoholin välittämisessä ei suuria muutoksia ole. Huomattavaa on kuitenkin se, että yläkouluvastaajilla perhepiiristä hankitun alkoholin vertailuprosentti on suurempi kuin edellisessä kyselyssä. Huomio yhdistyy tietoon yläkouluikäisten alkoholin ja humalajuomisen sallivuuden kasvusta sekä vanhempien liiallisen alkoholinkäytön aiheuttaman haitan kasvusta.

Kannabista kokeilleiden määrä on kouluterveyskyselyn tulosten mukaan pysynyt 2017 vuoteen verrattuna samassa (6 % kokeillut vähintään kaksi kertaa). Kannabista viimeisen 30 päivän aikana käyttäneiden määrä oli pysynyt samassa 4 %:ssa. Huumausaineita ainakin kerran kokeilleiden määrä on kuitenkin kasvanut vuoden 2017 tuloksiin verrattuna ja osuus oli isoin vertailukaupunkeihin nähden.



Kuva 10. Perusopetuksen 8. ja 9. lk. Kannabista vähintään kaksi kertaa kokeilleiden osuus

Kouluterveyskysely vahvistaa myös tietoa siitä, että kannabiksen hankittavuus on helpottunut huolestuttavasti. Tulosten mukaan porilaisista yläkouluikäisistä 49 % (2017 43 %) kokee, että omalla paikkakunnalla on helppo hankkia huumeita. Tämä tieto yhdistettynä siihen, että kannabiksen kotikasvatus vastaa suurilta osin kysyntään, lisää huolta kannabiksen yleistymisestä lasten ja nuorten kasvuympäristössä.

Tarkastelujakson aikana Lounais-Suomen poliisin Satakunnan kenttävalvonta toteutti Savu-projektin, jonka tuloksena selvitettiin rikoslain 50 luvun mukaisia huumausainerikoksia yhteensä 298 kappaletta. Näistä suurin osa oli huumausaineen käyttörikoksia ja huumausainerikoksia. Törkeitä huumausainerikoksia oli 5 kappaletta. Rikosprosessin yhteydessä selvitettiin myös hoitoonohjauksen tarvetta. Tämän seurauksena huumausaineen käyttäjän hoitoonohjauksia tehtiin 80 kappaletta.

Nuorten suhtautuminen päihteisiin huolestuttaa. 8–9-luokkalaiset hyväksyvät ikäistensä alkoholin, nuuskan ja tupakkatuotteiden käytön yleisemmin maan keskiarvoon verrattuna. Kannabiksen käytön hyväksyminen (13 % yläkouluikäisistä) on koko maan kanssa samalla tasolla.

Vapaa-aika, harrastaminen ja nuorisopassit

Suurin osa peruskoululaisista harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa (4.–5. -luokkalaisista 90 % ja 8.–9. -luokkalaisista 95 %). Kouluilla järjestettävä iltapäivätoiminta tarjoaa monipuolista ohjattua toimintaa 1.–2. -luokkien sekä erityistä tukea tarvitseville oppilaille jokaisena koulutyöpäivänä. Toiminnassa onkin vuosittain noin 700 lasta. Iltapäivätoiminnan vuosittaisessa arviointikyselyssä huoltajat ovat olleet tyytyväisiä siihen, kuinka iltapäivätoiminnassa huomioidaan lasten päivittäinen liikunnan tarve. Kyselyyn vastanneiden antama (keskiarvo oli 4,6 asteikko 1–5). Samoin tyytyväisiä oltiin myös siihen, miten huomioidaan lasten kädentaitojen ja luovuuden kehittäminen (keskiarvo oli 4,5 asteikko 1–5). Lisäksi kouluilla järjestetään muuta monipuolista kerhotoimintaa ja koulujen toimintakulttuuriin on vakiintunut myös kummi- ja tukioppilastoimintaa.

Noin 21 % kokee harrastuspaikkojen sijaitsevan liian kaukana. Porilaisten tulos on tämän kysymyksen kohdalla koko maan vertailulukua hieman alempi ja Porissa nuorten käytössä olevilla Nuorisopasseilla on todennäköisesti myönteistä vaikuttavuutta tässä asiassa. Yläkoululaisten Nuorisopassissa on ilmaisia linja-automatkoja, jotka vahvistavat positiivista mielikuvaa kulkemisesta harrastuksiin.

Porilaisen nuorison liikkumisen lisäämiseen ja syrjäytymisen ehkäisemiseen suunniteltujen nuorisopassien suosio kasvaa koko ajan. Nuorisopassit ovat herättäneet valtakunnallisesti suurta kiinnostusta ja monet kunnat ovat ottaneet mallin käyttöönsä. Porissa Nuorisopasseilla 7.-, 8.- ja 9.-luokkalaiset voivat osallistua maksutta erilaisiin vapaa-ajan toimintoihin ja harrastuksiin. Lisäksi 5.- ja 6.-luokkalaiset pääsevät passeilla uimaan maksutta kerran viikossa. Passien sisältöä kehitetään jatkuvasti myös alueellisen yhdenvertaisuuden näkökulmasta lapsia ja nuoria kuullen.

Vuoden 2020 lopussa nuorisopassien käyttöaste oli 79 prosenttia. Käytettyjen etujen määrä pieneni koronarajoitusten vuoksi noin kolmanneksella verrattuna edelliseen vuoteen siten, että vuonna 2020 etuja käytettiin kaikkiaan 13 792 kertaa. Alueellista saavutettavuutta parannettiin lisäämällä lavialaisille nuorille mahdollisuus käydä uimassa myös Kankaanpään uimahallissa syyskuusta 2020 alkaen. Lisäksi Laviasta toteutettiin linja-autokuljetus Porin keskustaan 17.10.2020. Vuonna 2019 etuihin oikeutetuista oppilaista noin 82 % käytti passia aktiivisesti, lukuvuonna 2018 vastaava määrä on ollut 66 %. Syksyllä 2019 etuja käytettiin yhteensä 11 891. Suosituimpia etuja ovat olleet uimahallikäynnit, linja-automatkat, Nuorisotalon tapahtumat, kuntosalit sekä elokuvaliput.

Porin kaupunginkirjasto on aktiivisesti tukenut lasten lukemisen harrastusta, jonka myötä edistetään lukemiskulttuuria, monipuolista lukutaitoa sekä tiedonhakutaitoja. Lasten aineistojen lainaus kasvoikin vuosina 2017–2019 merkittävästi, poikkeusvuonna 2020 kirjastotoimipaikkojen sulkeminen asiakkailta vaikutti lainauslukuihin, vaikka lukemisen suosio kasvoi. Kirjastopolun lisäksi toteutettiin muun muassa satutunnit ja loruleikkituokiot, alakoulun lukudiplomi, aineistovinkkaus, lukupiirit, kirjastomummit- ja lukukoiratoimintaa sekä lasten lukemisharrastuksen edistämiseen liittyvä Tarinoita tavaksi -hanke. Lisäksi järjestettiin asiakasraateja Kirjastoministeri-toimintana, jonka tavoitteena oli innostaa ja tukea sekä kirjastonkäyttöä että lukemisharrastusta ja lisäksi löytää henkilökohtainen yhteys ala- ja yläkoululaisiin.

Kulttuurin osalta myös kaupunginorkesteri Porin Sinfonietta järjesti vuosittain avoimet ovet -tyyppisiä maksuttomia, koko perheelle suunnattuja tapahtumia ja kutsui 80-vuotisjuhlavuonnaan 2018 kaikki Suomi100 -juhlavuonna 2017 syntyneet porilaiset vauvat kummilapsikseen. Lisäksi Satakunnan Museo järjesti monipuolisesti lapsille, varhaisnuorille ja lapsiperheille suunnattuja erilaisia tapahtumia ja museon perhelippukäytäntö edisti yhdenvertaisuutta sekä lisäsi kiinnostusta kulttuuri- ja taidepalveluja kohtaan.

Hyvinvointikertomuksen tarkasteluajana on aloitettu myös lasten ja nuorten harrastusrahasto, josta on mahdollisuus jakaa vähävaraisille lapsiperheille tukea harrastusmaksuihin. Kyseessä on kolmannen sektorin toiminta. Lisäksi lastenkulttuurikeskus on järjestänyt kouluilla oppilaille maksutonta harrastekerhotoimintaa, johon kaikkien lasten on ollut mahdollista osallistua. Laajalla harrastustoiminnalla tuetaan myös yksinäisyyden vähentämistä.

Koulunkäynti

Suurin osa lapsista ja nuorista pitää koulunkäynnistä (4.–5.lk 83 % ja 8.–9.lk 61 %, ei muutoksia). Alakoululaiset kokevat koulunkäynnissä vähemmän vaikeutta kuin yläkoululaiset. Yläkouluikäisillä vaikeuksia esiintyy enemmän, mutta osuus pysyy vuosittain hyvin samana. Riittämättömyyden tunne ja uupumus koulutyössä ovat kuitenkin kasvaneet. Yläkoulun vastaajista 18 % kokee riittämättömyyden tunnetta opiskelijana, 25 % kokee uupumusasteista väsymystä koulutyössä ja 14 %:lla esiintyy koulu-uupumusta. Alakoulun vastaajista 36 %:lla esiintyy koulustressiä. (Kouluterveystutkimuksen Indikaattori perustuu koulu-uupumuksen mittaamiseen kehitettyyn School Burnout Inventory (SBI-10) -kyselylomakkeeseen).

Kouluterveyskyselyn mukaan opettajien kiinnostus oppilaiden kuulumisista on lisääntynyt. Alakoulun 4.–5. -luokkalaisista 74 % on osallistunut oppituntien ja koulun tapahtumien suunnitteluun. Muun koulun toiminnan suunnitteluun on osallistuttu viimekertaisiin tuloksiin verrattuna vähemmän, mutta kuitenkin 51–69 % vaihdellen aiheiden mukaan. Yläkoulussa osallistuminen ja vaikutusmahdollisuudet ovat parantuneet, mutta prosenttiosuudet ovat usein vielä alhaisia. Vain 11 % yläkoululaisista vastaa kokevansa vaikutusmahdollisuuden koulussa hyväksi (koko maa 12 %), mutta tarkastellen tuloksia eri aiheisiin liittyen, vaihtelee kokemus hyvistä vaikutusmahdollisuuksista 22–43 % välillä. Muihin kuntiin verrattuna Porin tulokset osallisuuden suhteen eivät ole hyviä, mutta tulokset ovat parantuneet edelliseen kouluterveyskyselyyn verrattuna.

Vuonna 2016 aloitettu suunnitelma erityisopetusresurssin uudelleen järjestämisestä vietiin päätökseen suunnitelman mukaisessa aikataulussa. Syksystä 2020 alkaen Porissa toimii kaksi erityiskoulua aiemman kolmen sijaan. Erityisopetusresurssia on järjestetty lisäten lähikoulujen erityisopetusresurssia, jonka myötä pystytään entistä paremmin tukemaan ja kehittämään tukea tarvitsevien oppilaiden opiskelua yleisopetuksen kouluissa. Myös koulujen toimintakulttuuria on kehitetty muun muassa lisäämällä erilaisia yhteisen jakamisen ja yhdessä tekemisen toimintatapoja, kuten yhteisopettajuutta, yhteissuunnittelua ja tiimityöskentelyä.

Kouluissa tuetaan hyvinvointia monin tavoin ja hyvinvointityössä keskeinen rooli on oppilas- ja opiskelijahuollolla, jonka toimintatapojen selkiyttämiseksi on tehty kouluilla töitä ottamalla käyttöön esimerkiksi hyvinvoinnin vuosikelloja. Turvallisuussuunnitelmia on päivitetty ja tehty turvallisuuskävelyjä sekä pelastusharjoituksia. Töitä on tehty myös ryhmytymisen sekä tunnetaitojen tukemiseksi.

Kaikista kouluasteista yhä pienempi osa kokee olevansa tärkeä osa luokka- ja koulu yhteisöä. Tulos on koko maan tulosten kanssa samoissa. Poissaoloihin puuttumiseksi ja niiden vähentämiseksi on tarkastelussa olevan nelivuotiskauden aikana kehitetty peruskouluille yhtenäinen poissaolon portaati-toimintamalli, joka yhtenäistää sekä poissaolojen kirjaamista että niihin puuttumista.

Perusopetuksen keskeyttämisen ehkäisemiseksi on jo vuosia järjestetty joustavaa perusopetusta (Jopo), jonka tavoitteena on muun muassa vahvistaa oppilaiden opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa. Pori oli mukana joustavan perusopetuksen -hankkeissa 2017–2019, jonka myötä toimintaa on kehitetty muun muassa hakuprosessi, työelämäjaksojen lisääminen sekä järjestetty opettajille koulutusta. Syksyllä 2019 lisättiin viides joustavan perusopetuksen ryhmä (Jopo). Oppilaita on vuosittain noin 10/Jopo-ryhmä. Kynnys joustavan perusopetuksen ryhmään hakemiselle madaltuu, kun ryhmä toimii omassa koulussa. Porin kaupungin kouluista yhdeksässä opetetaan yläkouluikäisiä ja näistä viidessä toimii joustavan perusopetuksen ryhmä. Toiselle asteelle siirtymisen osalta on vuodesta 2016 alkaen ollut käytössä yhteistyössä laadittu nivelvaiheohjauksen käsikirja.

3.3. Nuoret ja nuoret aikuiset

Hyvinvointi, yksinäisyys ja osallisuus

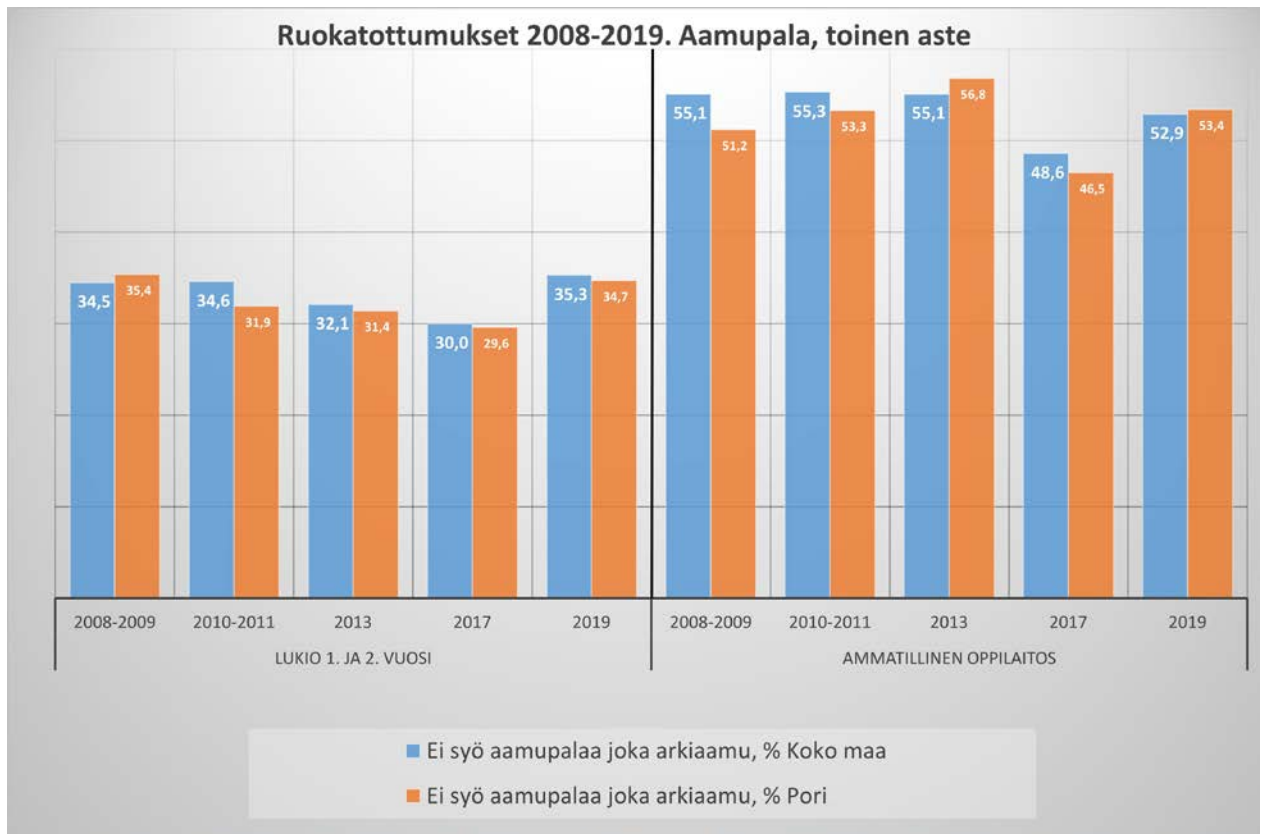
Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan myös toisen asteen opiskelijoista suurin osa on tyytyväinen elämäänsä. Tulos on samoissa lukemissa koko maan tuloksiin verrattuna. Ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden osalta tulos oli parantunut vuoden 2017 kyselyyn verrattuna.

Ammattikoululaisista 92 %:lla ja lukiolaisista 93 %:lla on vähintään yksi ystävä (lukion osalta tilanne on paras vertailukaupunkeihin nähden). Toisen asteen opiskelijoiden yksinäisyyden kokemus on kuitenkin kasvanut vajaan kaksi prosenttiyksikköä. Yksinäisyyden kokemisen osalta Porin vastaajaryhmien arvot eivät merkittävästi koko maan tilanteesta poikkea. Kyselyn tuloksen mukaan yksinäisyyden kokeminen vahvistuu iän myötä noin 10 %:iin.

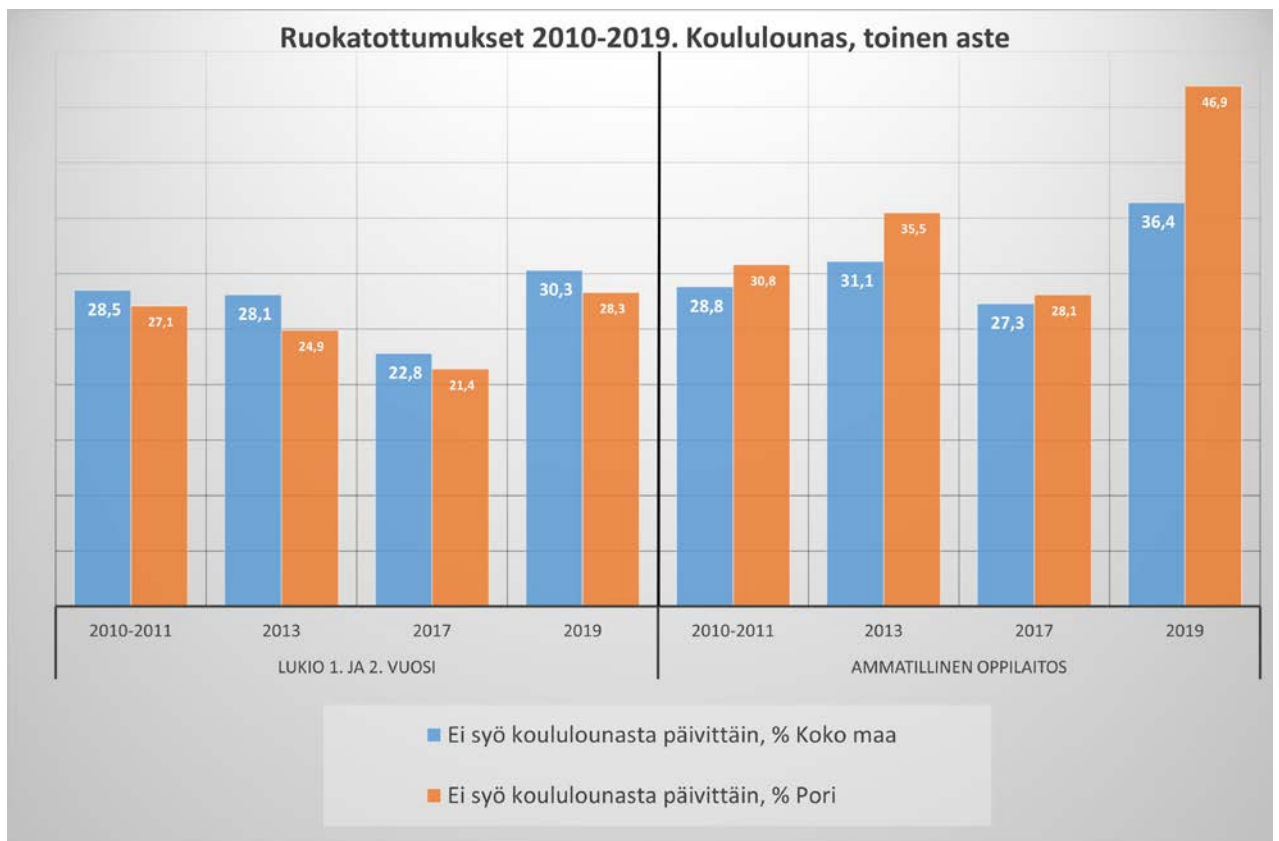
Lukiolaisten vaikutusmahdollisuudet opetukseen ovat tulosten mukaan parantuneet, mutta ovat alimmat vertailukaupunkeihin nähden. Ammattikoulujen opiskelijoiden osalta prosenttiarvot ovat laskeneet ja tässä suhteessa kehitys on päinvastaista verrattuna koko maan tulokseen. Suunta eriytyy verrattuna porilaisiin yläkoululaisiin ja lukiolaisiin.

Elintavat

Kouluikäisten osuudessa todettiin jo, että kouluterveyskyselyn perusteella on aihetta tuntea huolta porilaisten nuorten elintavoista. Sama huolestuttava suuntaus toteutuu porilaisten toisen asteen opiskelijoiden kohdalla. Tarkasteltaessa toisen asteen opiskelijoiden ruokailutottumuksia, havaittiin kouluterveyskyselyn perusteella, että lukiolaisista aamupalan jättää syömättä joka arkiamu 35 %, kun taas ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoilla vastaava osuus on huomattavasti suurempi, jopa 53 %. Koululounaan jättää puolestaan syömättä 28 % lukiolaisista ja jopa 47 % ammatillisen puolen opiskelijoista. Ruokailutottumusten suhteen voidaan siis todeta, että ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista huomattavasti suurempi osa jättää aamupalan tai koululounaan välistä verrattuna lukiolaisiin.

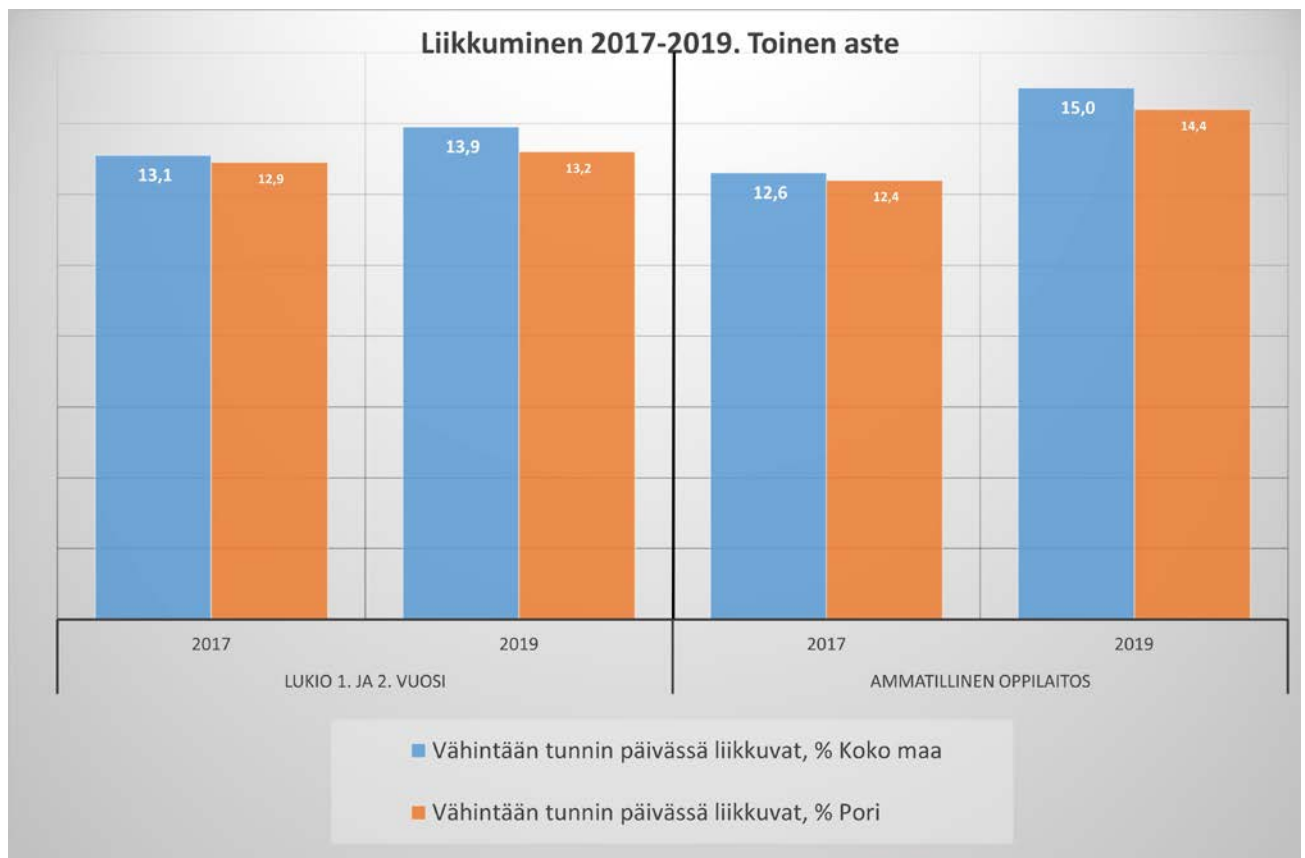


Kuva 11. Toisen asteen opiskelijoiden osuus, jotka eivät syö aamupalaa arkipäivisin



Kuva 12. Toisen asteen opiskelijoiden osuus, jotka eivät syö koululounasta päivittäin

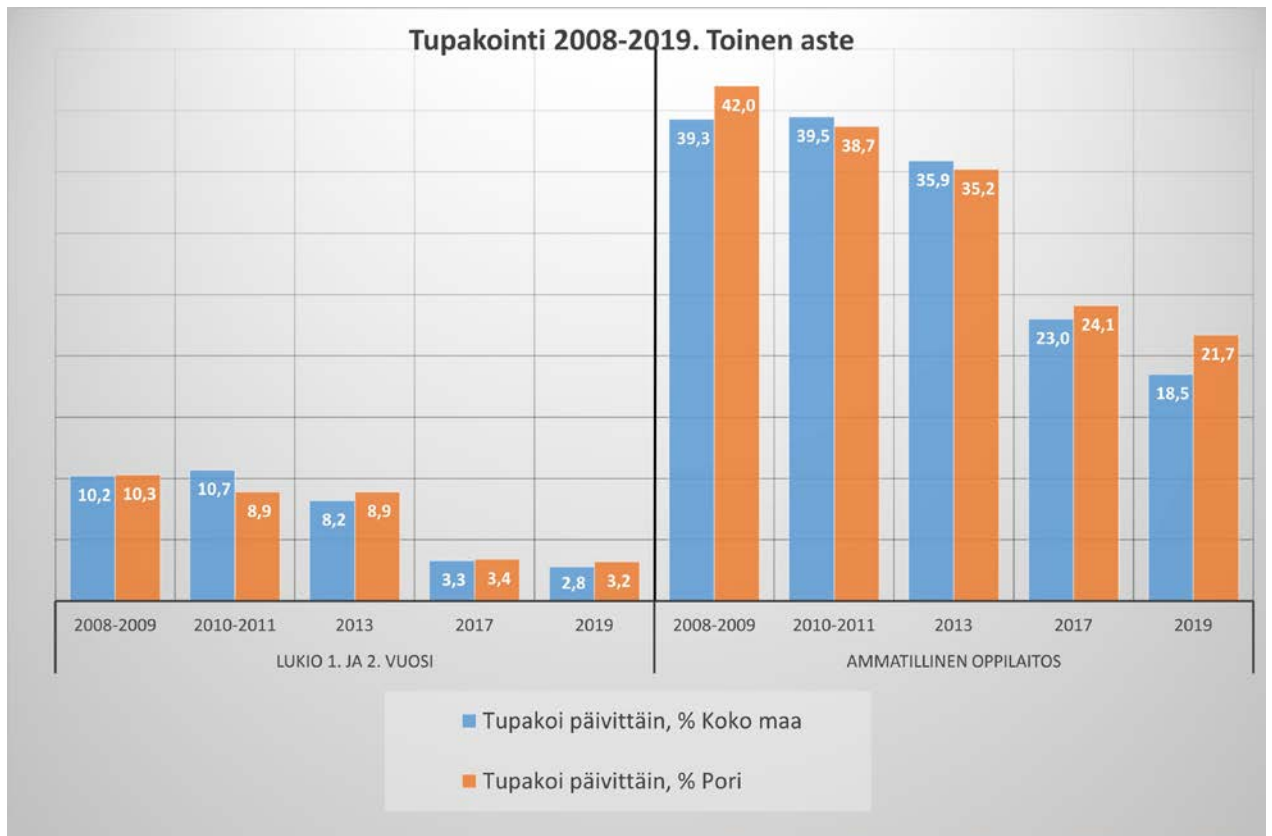
Hengästyttävän liikunnan määrä vähenee iän myötä. Suositusten mukaan 13–18-vuotiaan tulisi liikkua vähintään 1,5 tuntia päivässä, josta puolet tulisi olla reipasta. Porilaiset nuoret jäävät tämän suosituksen alapuolelle. Tilastojen mukaan suunta on kuitenkin parempaan. Vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus on ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden osalta hieman lisääntynyt (14,4 %, kun vuonna 2017 osuus oli 12,4 %), ollen isompi verrattuna lukiolaisiin. Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden osalta vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus oli myös hieman lisääntynyt (13,2 % kun vuonna 2017 osuus oli 12,9 %). Molempien ryhmien tulokset lähentelevät koko maan keskiarvoja.



Kuva 13. Toisen asteen opiskelijoiden osuus, jotka liikkuvat vähintään tunnin päivässä

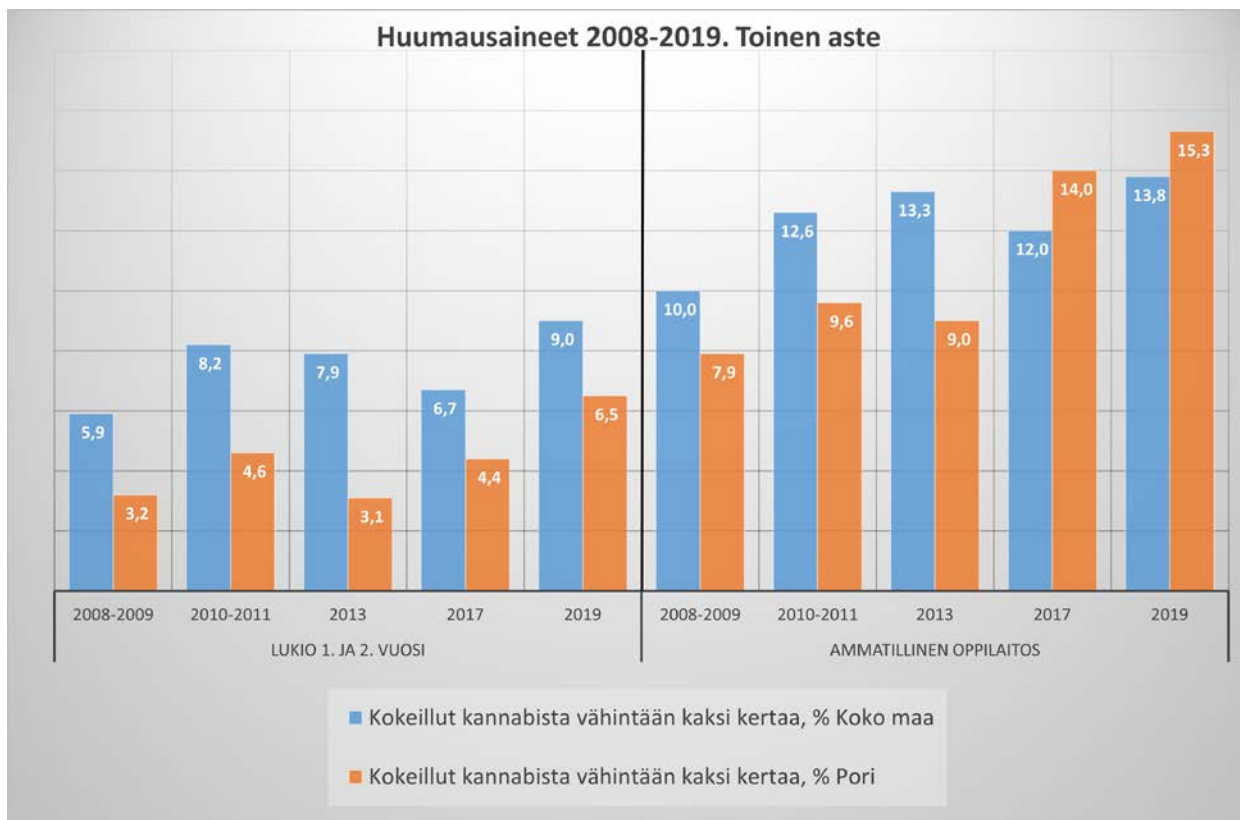
Opiskelijoista runsas neljännes kokee usein, että pitäisi viettää aikaa muutoin kuin netissä. Yhä useampi kertoo usein yrittävänsä viettää vähemmän aikaa netissä, mutta ei ole onnistunut. Nettiriippuvuus rikkoo arjen rytmiä, niin ruokatottumusten kuin myös valveillaoloajan suhteen.

Tupakkatuotteiden päivittäisessä käytössä on opiskelijoiden tupakointi vähentynyt ja nuuskan käyttö on pysynyt lähes ennallaan. Lukiolaisista tupakoi ja nuuskaa noin kolme prosenttia. Ammattikoululaisista tupakoi päivittäin noin 22 % ja nuuskaa noin 9 %. Lukiolaisten ja ammattikoululaisten tupakan ja nuuskan käyttö eroavat huomattavasti toisistaan.



Kuva 14. Toisen asteen opiskelijoiden osuus, jotka tupakoivat päivittäin

Kouluterveyskysely vahvistaa tietoa siitä, että kannabiksen hankittavuus on helpottunut huolestuttavasti. Tämä tieto yhdistettynä siihen, että kannabiksen kotikasvatus vastaa suurilta osin kysyntään, lisää huolta kannabiksen yleistymisestä lasten ja nuorten kasvuympäristössä. Tosi humalaan itsensä kerran kuukaudessa juovien nuorten määrä on kokonaisuudessaan hieman vähentynyt, samoin kuin viikoittain alkoholia käyttävien osuus. Ero koko maahan on myös hieman kaventunut.



Kuva 15. Toisen asteen opiskelijoiden osuus, jotka ovat kokeilleet kannabista vähintään kaksi kertaa

Kriittisyys toisten päihteiden käyttöön on hieman lisääntynyt. Lukiolaisilla tämä myönteinen lievä kehitys kohdistuu tupakointiin ja ammattikoululaisilla alkoholiin. 14 % lukiolaisista hyväksyy ikäisillään kannabiksen polttamisen ja ammattikoululaisista 20 %. Lukiolaisilla ei ole juurikaan muutosta tämän asian suhteen, mutta lukion arvo on koko maahan verrattuna miltei kuusi prosenttia parempi. Ammattikoululaisilla sallivuus on vähentynyt kolme prosenttiyksikköä ja on koko maan tilanteen kaltainen.

Yhtenä toimintana ja vastauksena lisääntyneeseen nuorten alkoholin käyttöön käynnistettiin vuonna 2020 uutena toimintana nuorille tarkoitettu pop up -selviämisasema. Se toteutettiin vuoden aikana neljä kertaa (vappu, koulujen päättärit, venetsialaiset ja uusivuosi). Vappuna nuoria ei selviämisasemalla ollut yhtään, mutta muina kertoina selviämisasemalle kuljetettiin 3–5 nuorta/ilta. Selviämisasema on toteutettu erinomaisena yhteistyönä SPR:n, poliisin, sosiaalipäivystyksen ja psykososiaalisten palvelujen ehkäisevän päihdetyön kesken. Toimintaa on päätetty jatkaa.

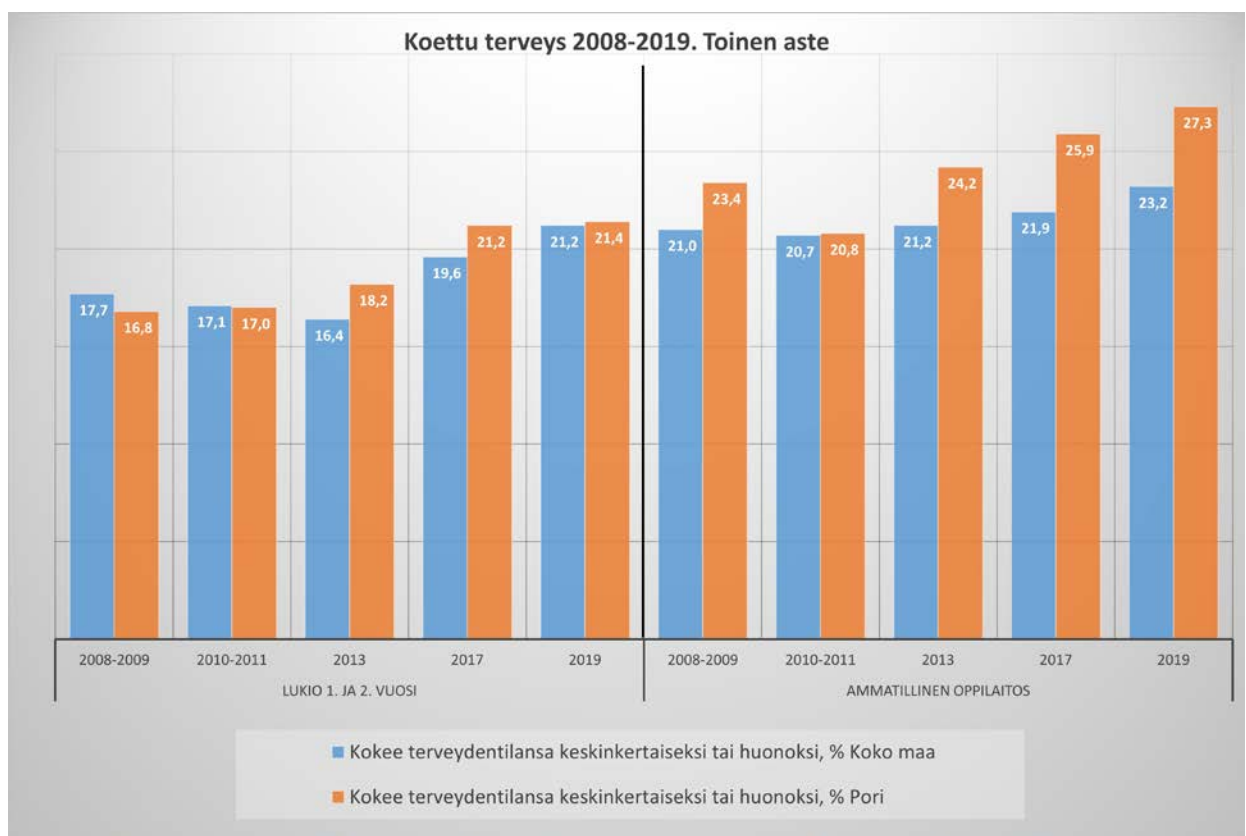
Nuorten alkoholinkäytön puhuttelumenetelmää, Valomerkki-keskustelua, on toteutettu vuoden 2020 aikana 84 nuoren ja hänen vanhempansa kanssa. Tämä on noin 30 tapausta enemmän kuin edellisinä vuosina, kasvusta ovat vastanneet pojat, tyttöjen keskustelujen määrä on pysynyt ennallaan. Ilmoitusten määrässä tiettyinä kuukausina on tietenkin nähtävissä myös aktiivinen nuorisovalvonta poliisin osalta sekä erilaiset nuorten juhlapäivät.

Terveys

Koetun terveyden ja mielenterveyden osalta porilaisten opiskelijoiden tulos noudattaa valtakunnallista tilannetta ja kehitys on samansuuntaista. Terveyden kokemus ei ole muuttunut edellisestä mittauksesta paljoakaan, mutta voimavarojen riittävyyteen ja mielen hyvinvointiin tulisi kiinnittää huomiota. Ammatillista

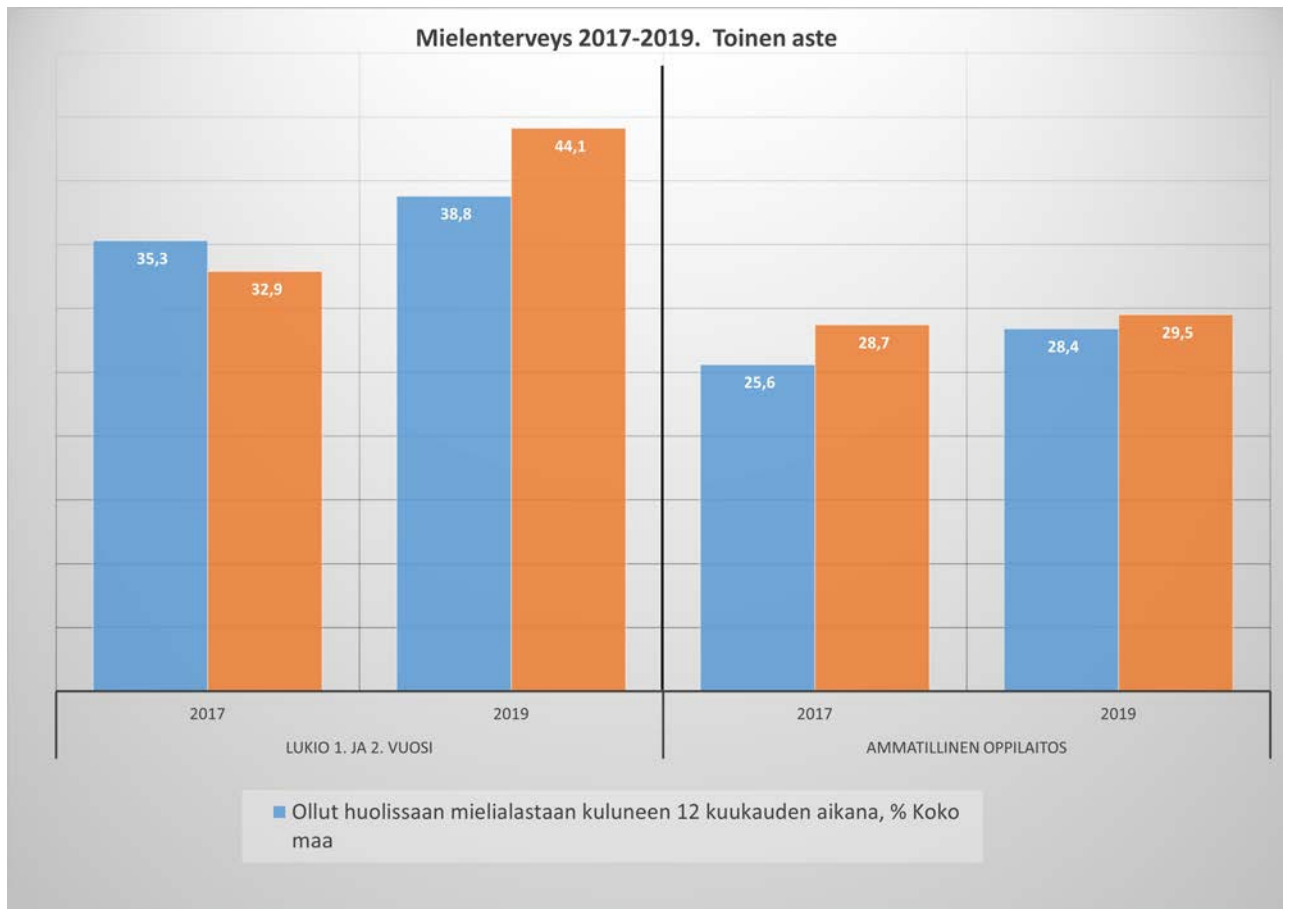
tutkintoa suorittavien terveystulokset ovat heikoimmat Porin kouluasteiden vastaajaryhmistä sekä vertailukaupunkeihin nähden.

Ammattikoululaisista melko tai erittäin hyväksi terveydentilan kokee 73 % (5 %-yksikköä korkeampi verrattuna koko maahan) ja lukiolaisista näin kokee noin 80 % kouluterveyskyselyn vastaajista ja arvo on koko maan tilanteen mukainen. Merkittävää on sukupuolten välinen ero terveyden kokemisessa ammattikoululaisilla. Kokemus keskinkertaisesta tai huonosta terveydentilasta on ammatillisen koulutuksen työillä 39 % (kasvua noin 5 %) ja pojilla 18 % (laskua 1 %). Ammattikoululaisten pitkäaikaiset sairaudet tai pitkittyneet terveysongelmat lisääntyivät (kasvua 3,4 %). Porilaiset ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat kokivat terveydentilansa vertailukuntien huonoimmaksi. Samat opiskelijat kokivat vertailukunnista eniten ahdistuneisuutta. Myös keskusteluyhteys vanhempiin oli huono ja he kokivat vertailukuntien opiskelijoita enemmän yksinäisyyttä. Ammattikoululaisten hyvinvoinnista on perusteltua tuntea huolta.



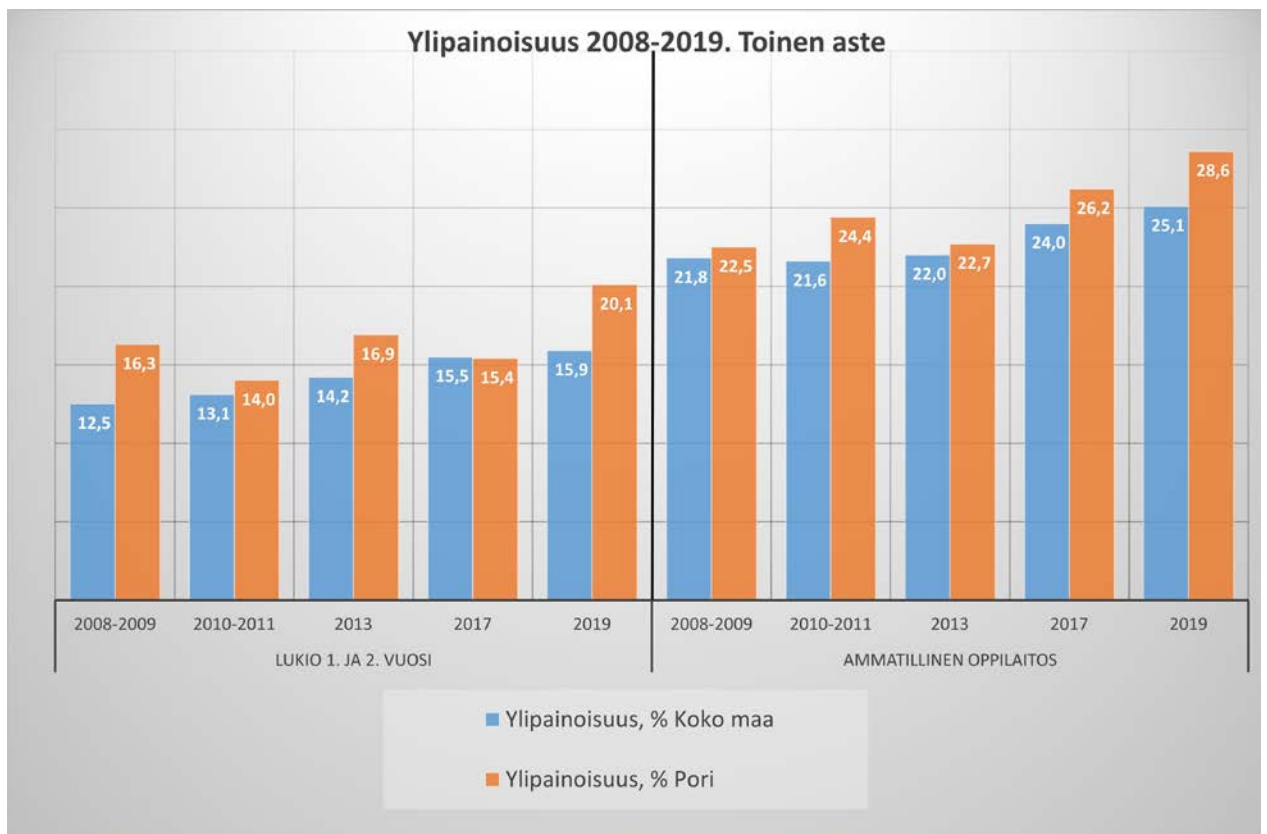
Kuva 16. Toisen asteen opiskelijat, jotka kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi.

Porilaisten nuorten mielialastaan tuntema huoli on lisääntynyt vuoden aikana. Masentuneisuus ja ahdistuneisuus on lisääntynyt etenkin ammattikoululaisilla. Huoli mielialasta on kasvanut voimakkaasti lukiolaisilla. Kokemus koulun henkilöstöltä saadusta tuesta eriyty lukiolaisilla. Nuorten mielenterveyteen liittyvät haasteet ovat koronavuoden 2020 aikana kasvaneet. Nuorisopsykiatrian avopalveluiden käyttö on lisääntynyt melko paljon, osastohoidon käyttö on hieman vähentynyt. Perusturvan Nuorten vastaanoton asiakasmäärät ovat myös kasvaneet.



Kuva 17. Toisen asteen opiskelijat, jotka ovat olleet huolissaan mielialastaan kuluneen 12 kk aikana

Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan ylipainoisuus on lisääntynyt lukiolaisten ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoilla. Vertailukunnista Porissa on eniten ylipainoisia opiskelijoita. Opiskeluterveydenhuollon mukaan opiskelijoista ylipainoisia oli noin 20–30 %.



Kuva 18. Toisen asteen opiskelijoiden ylipainoisten osuus

Terveystarkastuksien arviot ovat myönteisiä ja osoittavat positiivista kehitystä kaikissa vastaajaryhmissä. Porissa opiskelevien terveydenhoitajakäynnit (muu kuin tarkastuskäynti) ovat lisääntyneet lukiolaisilla ja vähentyneet ammattikoululaisilla. Lukiolaisista 40 % ja ammattikoululaisista 33 % on käynyt terveydenhoitajalla muuten, kuin terveystarkastuksissa. Lukiolaisten vastaajaryhmän arvo on noussut 8 % (käydään enemmän) ja ammattikoululaisten vastaajaryhmällä arvo on 3 % pienempi (käydään vähemmän). Lääkärikäynnit ovat vähentyneet kummassakin ryhmässä – lukio 1 % ja ammatillinen 3 %. Terveyden kokemuksessa ei ollut suuria muutoksia. Lukion vastaajista 79 % kokee terveydentilansa melko tai erittäin hyväksi. Ammattikoululaisista melko tai erittäin hyväksi terveydentilan kokee 73 %.

Opiskelijoiden rokotukset olivat kunnossa. Opiskeluterveydenhuollossa rokotuksia annettiin 1 408 opiskelijalle, joista influenssarokotuksia oli 1 012. (Rokotusluvuissa on mukana koko Porin perusturva-alueen oppilaitokset eli myös Ulvila ja Merikarvia).

Porilaisilla nuorilla seurustelu on yleisempää koko maahan verrattuna, samoin on tilanne yhdyntöjen osalta. Suojaamattomia yhdyntöjä on niin ikään enemmän. Tarve keskustella ihmissuhteista ja seurustelusta on suurempaa porilaisilla nuorilla verrattuna koko maan tulokseen. Näissä kaikissa edellä esitetyissä kysymyksissä porilaisten vastausprosentit ovat korkeampia kuin koko maassa. Porilaisista vastaajaryhmistä 20–25 % tarvitsisi ilmaisia kondomeja ja 20–30 % tarvitsisi halvempia ehkäisymenetelmiä. Seksuaaliterveyteen tulisi kiinnittää huomiota ja varata resursseja.

Perhe, kasvuympäristö ja turvallisuus

Hyvä keskusteluyhteys omien vanhempien kanssa on selvästi lisääntynyt (lukiolaiset 45 %, 2019 39 % ja ammatillisen opiskelijat 47 %, 2019 40 %). Toisaalta 5–7 % kokee kuitenkin keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa (lukiolaisista vastanneista 5 % ja ammatillisen oppilaitoksen vastaajista 7 %). Porissa

lukiolaisten osalta tilanne on pysynyt samassa mutta ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoilla on vertailukunnista eniten keskusteluvaikeuksia vanhempiensa kanssa. 7–8 % toisen asteen opiskelijoista kokee vanhemman liiallisen alkoholinkäytön aiheuttaneen haittaa (lisääntynyt lukiolaisten osalta 2 % ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoiden osalta 1 %).

Lukiolaisista noin 34 % prosenttia kokee perheen taloustilanteen olevan kohtalainen tai sitä huonompi, ammattikoululaisilla näin on noin 40 %:lla vastaajista. Yhden huoltajan talouksissa toisen asteen opiskelijoista asuu 24–25 %. Luvut ovat 5–6 %-yksikköä koko maan arvoja korkeammat. Toisen asteen opiskelijoiden palkallisen työn määrä opintojen ohella on kasvanut koko maassa. Porilaisista lukiolaisista 19 % ja ammattikoululaisista 20 % on vastannut työskentelevänsä opintojen ohella.

Kiusaamisen yleisyydessä ei ole tapahtunut merkittävää muutosta lukuun ottamatta ammattikoululaisten tilannetta. 94 % lukiolaisista vastaa, ettei häntä ole kiusattu lainkaan lukuvuoden aikana (2019 92,5 %). Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista näin vastaa 82 %, mikä on 4 %-yksikköä heikompi kuin viime kyselyssä. Lukiolaisista 95 % kertoo, ettei ole osallistunut muiden kiusaamiseen (tulos sama kuin aiemmin). Ammatillisen oppilaitoksen osalta kiusaamiseen osallistuminen on vähentynyt 2 %-yksikköä (90 % ei ole osallistunut).

Nuorten kohdalla seksuaalinen häirintä ja väkivalta puhelimesta ja netissä yleistyy sekä koko maan ja Porin vertailussa (vuodet 2017 ja 2019). Porin luvut ovat korkeammat kuin koko maan arvot. Tässä kohdin voi pohdinnassa huomioida jo aiemmin todetun nettiriippuvuuden kasvun. Julkisessa tilassa tapahtuva häirintä on kasvanut ammattikoululaisten vastaajaryhmässä, ollen nyt samoissa lukemissa lukiolaisten vastausten kanssa (lukio 8,5 % ja ammatillinen 8,4 %). Vaikka koulut ja oppilaitokset ovat toimintaympäristönä verrattain turvallisia, esiintyy verkkoympäristössä häirintää ja väkivaltaa esiintyy merkittävästi. Monissa tapauksissa verkossa tapahtunut seksuaalinen häirintä ja väkivalta paljastuu koulussa tai oppilaitoksessa. Siksi henkilöstön osaaminen puheeksi ottamisen tilanteissa on tärkeä täydennyskoulutuksen aihe.

Viikonloppuisin katupartiointia tekevän Nuorisopäivystyksen mukaan nuorten alkoholin käyttö ja siihen yhdistyvä häiriökäyttäytyminen on lisääntynyt vuoden 2020 aikana. Koronapandemian rajoitusten arvioidaan osin vaikuttaneen tähän. Tämä ehkäisevän päihdetyön ja nuorisotyön yhdessä toteuttama nuorten katupäivystys toteutui vuonna 2020 yhteensä 77 kertaa, pääosin viikonloppuiltaisina ja -öisin. Turvallisten aikuisten läsnäolon viikonloppuöissä ovat todenneet tarpeelliseksi niin nuoret kuin heidän vanhempansa.

Porilaisia oli vertailukunnista eniten rikoksista syyllisiksi epäiltyjä 18–20-vuotiaiden joukossa tuhatta vastaavan ikäistä kohti.

Ankkuri-toiminta

Porin poliisiasemalla toimivan moniammatillisen Ankkuri-tiimin tehtäviin kuuluu varhainen puuttuminen alaikäisten rikolliseen käyttäytymiseen, alaikäisten kokonaisvaltainen elämäntilanteen ja tuen tarpeen selvittäminen sekä tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin ohjaaminen. Tämän lisäksi Ankkuri-tiimin tehtävänä on ollut nopea ja kokonaisvaltainen puuttuminen lapsiperheiden lähisuuhdeväkivaltaan ja osallisten ohjaaminen tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin sekä sisäisen turvallisuuden lisääminen moniammatillisella yhteistyöllä.

Vuonna 2020 Ankkuri-tiimissä käsiteltiin moniammatillisesti 274 alaikäisen nuoren asiaa. Asiakkaista oli porilaisia nuoria 86 % eli 236 nuorta. Kaikista asiakkaista oli tyttöjä 27 % eli 74 tyttöä. Toimintavuoden aikana nuorten osalta kolme yleisintä rikosnimikettä olivat edelleen omaisuusrikokset, vahingonteot ja pahoinpitelyt.

Suurin poikkeama tilastollisesti oli varkausrikoksissa. Suurin osa varkausrikoksista oli näpistyksiä. Näpistyksiä kirjattiin 118 kpl, joka on 80 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2020 Ankkuri-tiimissä käsiteltiin 26 lähisuhdeväkivaltatapausta (koskee kaiken ikäisiä), joista porilaisia oli 22 tapausta. Luvut ovat miltei identtisiä verrattuna vuoteen 2019. Ankkuritiimin historiassa ensimmäisen kerran keski-ikä oli alle 14 vuotta. Lastensuojelun asiakkaita tavattiin ennätysellinen määrä, sillä vuonna 2020 asiakkaita oli 37, kun vuonna 2019 määrä oli 22.

Ankkuri-tiimi aloitti jalkautumiset vuonna 2020. Ankkuritiimistä jalkauduttiin nuorten pariin vappuna, koulujen päätöspäivänä ja venetsialaisissa. Kokemukset olivat myönteisiä ja jalkautumisia tullaan jatkamaan myös tulevaisuudessa. Ankkuri-tiimin henkilöstö on pysynyt vuoden 2020 samana. Mennyt vuosi on vaikuttanut sidosryhmäyhteistyöhön. Kokoontumisrajoitukset pakottivat jättämään Ankkurikahvit toistaiseksi tauolle. Koulujen kanssa tehtävä yhteistyö on jatkunut tiiviinä, mutta enemmän on jouduttu käyttämään harkintaa siitä, milloin asiat hoidetaan kasvotusten tai etänä.

Opiskelu

Opiskelun työskentelyolosuhteiden osalta opiskelijat osoittavat myönteistä kehitystä. Kyselyssä arvioitiin työympäristön fysikaalisia tekijöitä. Huomio tässä kiinnittyy ammatillisen koulutuksen vastaajiin. Melu häiritsee 9 % porilaisista vastaajista, missä on nousua 3 %-yksikköä. Melu vaikuttaa erityisesti jaksamiseen ja ääniherkkyys on myös yksi yleisistä toimintarajoitteista. Porilaisilla lukiolaisilla kehitys on päinvastainen, häiritsevää melua koki vastaajista 5 %-prosenttiyksikkö vähemmän verrattuna viime kyselyyn.

Lukiolaisten ja ammatillista tutkintoa suorittavien vastaajien kohdalla riittämättömydentunne ja vaikeudet koulunkäynnissä sekä opiskelussa korreloivat. Opetushenkilöstö sekä opiskeluhuollon henkilöstö on raportoinut tästä negatiivisesta kehityksestä. Tämä on myös huomioitu valtakunnallisestikin. Ilmiöön on siis kiinnitetty huomiota, mutta vaikuttavuuden kannalta on tärkeää lisätä kannustavaa ja vahvistavaa puhetta opiskelijoille ja lisätä tukea. Olisi myös pystyttävä resursoimaan aikaa palautumiselle sekä löydettävä väljyyttä oppilaitosarkeen, jotta myös koulupäivään saadaan aikaa palautumiselle. Tämä opetuksen rytmittäminen on ennen kaikkea oppilaitoksen johdon sekä opetushenkilöstön suunnittelun varassa.

Vaikeudet koulunkäynnissä ja opiskelussa ovat kasvaneet lähinnä toisella asteella, ja toimintarajoitteet lisääntyneet erityisesti ammattikoulussa. Toimintarajoitteilla tarkoitetaan nuorten hankaluutta tai vaikeutta fyysisissä suoritteissa tai aistien toiminnassa. Fyysisissä suoritteissa tai aistien toiminnassa porilaisten vastaukset eivät poikkea koko maan tilanteesta. Paljon vaikeuksia näissä asioissa on 2–5 prosentilla vastaajista. Kyselyssä selvitettiin myös aivojen ja arjen toiminnan välistä suhdetta ja tähän liittyvien toimintarajoitteiden yleisyyttä. Porilaisten lukiolaisten ja ammattikoululaisten tila vastaa koko maan tilannetta, mutta ammatillisen tutkinnon opiskelijoilla on tuloksen mukaan enemmän haasteita verrattuna koko maahan. Vaikeuksien yleisyys ammattikoululaisilla on koko maata yleisempää. Vaikeudet kirjoittamisessa ja lukemisessa ovat lisääntyneet erityisesti ammatillisen koulutuksen opiskelijoilla. Lisäystä edelliseen kyselyyn verrattuna on seitsemän prosenttia.

Nuorten neuropsyykkisten (NEPSY) vaikeuksien tunnistamiseen ja tukemiseen on Porissa panostettu avaamalla NEPSY-puhelinpäivystys, joka on tarkoitettu kaikille yli 13-vuotiaille, jotka tarvitsevat ohjausta ja tietoa NEPSY-piirteisiin liittyvissä haasteissa. Lisäksi kaupungin verkkosivuille on koottu Nepsynappi-tietopaketti. NEPSY-vaikeus ja haasteet vaikuttavat merkittävästi oppimiseen ja opinnoissa etenemiseen sekä opiskeluun kiinnittymiseen. (NEPSY-lyhenteellä tarkoitetaan mielen, ajattelun, tunteiden ja käyttäytymisen yhteyttä.)

Ammattikoululaisten myöhästymiset ja poissaolot ovat lisääntyneet, kun taas lukiossa tilanne on pysynyt suunnilleen samana. Erityisesti ammattikoululaiset kokevat opettajien kiinnostuksen ja kohtelun huonontuneen. Myöhästymiset ja etenkin poissaolot kytkeytyvät tavallisesti koulu- ja opiskelumotivaatioon sekä koettuihin vaikeuksiin koulunkäynnissä sekä opiskelussa. Kuukausittaiset sairauspoissaolot ovat lisääntyneet kaikissa nuorten ryhmissä. Kasvua on yläkoululaisilla 2,9 %, lukiolaisilla 2,3 % ja ammattikoululaisilla 5,5 %.

Noin puolet koululaisista ja opiskelijoista kokee, että heillä on mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista. Opiskelijoiden porilaisissa vastaajaryhmissä vertailuarvot ovat koko maan arviota viisi prosenttia korkeammat (lukiolaiset 56 % ja ammattikoululaiset 55 %). Tilanne näyttää kokonaisuutena paremmalta koko maan tilanteeseen. Palveluihin pääseminen on pääsääntöisesti parantunut. Arvot ovat koko maan arvojen mukaisia. Muutamia poikkeuksia tästä linjasta on. Opiskelijahuollon palveluihin pääsemisessä näkyvä positiivinen kehitys.

Opiskelijahuollossa kuraattori- ja psykologikäyntien määrät ovat kasvaneet porilaisten vastaajaryhmissä. Näitä palveluja käyttää 10–13 prosenttia opiskelijoista. Kuraattorikäynnit ovat lisääntyneet lukiolaisilla 6 % ja ammattikoululaisilla 3 %. Vastaavasti psykologikäynneissä lukiolaisilla on 3 %:n ja ammattikoululaisilla 1,5 %:n kasvu.

Kuraattoriressurssia on kasvatettu yhdellä työntekijällä 2019 kyselyn jälkeen. Opintopsykologien keskuudessa on ollut paljon vaihtuvuutta, mutta resurssi on ollut pääsääntöisesti täysimääräinen. Rekrytointitilanne on ollut toisella asteella parempi kuin perusopetuksen puolella.

Opiskeluterveydenhuollossa painopiste on ollut terveystarkastuksissa ja tämä näkyy esimerkiksi kouluterveyskyselyn tuloksessa. Toisaalta painotus haastaa opiskeluterveydenhuollon muun tehtävän, koska tarkastusvelvoitteen täyttäminen sitoo työaika ja vähentää joustavuutta, jota opiskeluhuollon yhteistoimijuus kaipaa. Opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajaresurssia voidaan kuitenkin pitää hyvänä, kun taas lääkäriresurssia voi kuvata niukaksi ja siinä on paljon vaihtuvuutta. Palveluohjausta joudutaan tekemään terveyskeskuslääkäreille. Lääkärien osallistuminen verkostotyöskentelyyn on vähäistä.

Alla kouluterveyskyselyn tulosten ”Avun ja tuen saaminen hyvinvointiin” osuuden indikaattoritietoa. Joidenkin indikaattoritietojen kohdalla on suuria vaihteluja kouluterveyskyselyjen välillä. Merkittävänä ja raportoitavana muutoksina on tavallisesti pidetty noin kolmen prosentin muutosta kyselyjen välillä. Osittain tätä suurta vaihtelua selittää se, että koettu avun saaminen ja koettu tuki ovat hyvin henkilökohtaisia kokemuksia.

Avun ja tuen saaminen hyvinvointiin		8. ja 9. lk		lukio		Ammatillinen	
		2017	2019	2017	2019	2017	2019
* positiivinen huomio/kehitys	**						
negatiivinen huomio/kehitys							
Saanut tukea ja apua hyvinvointiin opettajalta lukuvuoden aikana, %	Koko maa	80,8	81,6	82,8	83,8	85,3	86,5
	Pori	78,3	82,3*	74,5	78,9*	92,7	84,2**
Saanut tukea ja apua hyvinvointiin kouluterveydenhoitajalta lukuvuoden aikana, %	Koko maa	88,8	88,8	90,1	90,7	90,4	90,2
	Pori	88,4	89,4	83,5	91,5*	91,3	91,2

Saanut tukea ja apua hyvinvointiin koululääkäriltä lukuvuoden aikana, %	Koko maa	83,5	82,4	83,1	81,4	85,1	84,9
	Pori	85,3	79,5**	67,6	75,4*	89,2	80,9**
Saanut tukea ja apua hyvinvointiin koulukuraattorilta lukuvuoden aikana, %	Koko maa	74,8	75,9	67,5	71,4	78,7	80,1
	Pori	74,6	71,5**	44,4	74,6*	85,5	74,1**
Saanut tukea ja apua hyvinvointiin koulupsykologilta lukuvuoden aikana, %	Koko maa	69,5	70,2	62,0	62,2	73,3	74,8
	Pori	68,5	66,7	58,8	65,1*	75,4	73,7

Vapaa-aika

Yli 90 % opiskelijoista harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa ja opiskelijoista noin kolmannes löytää harrastustoimintaa asuinalueeltaan. Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapalvelut tarjoavat monipuolista toimintaa myös nuorille.

Kulttuuriyksikön toimijat tarjosivat palveluillaan nuorille tasavertaisen mahdollisuuden osallistua ja tutustua kulttuuriin ja taiteeseen. Kulttuuriyksikön alaiset palvelukokonaisuudet järjestivät myös nuorille suunnattuja osallisuutta edistäviä tapahtumia. Porin kaupunginkirjasto pyrki palveluillaan ja tapahtumillaan tavoittamaan nuoret ja nuoret aikuiset. Esimerkki uusista palveluista on soitonopastus-palvelu, jossa musiikkipedagogi antaa henkilökohtaista opastusta soittoharrastuksen aloittamiseen.

Nuorisopalveluja toteutettiin monin eri menetelmin. Nuorisotilatoimintaa toteutettiin seitsemällä eri tilalla ympäri Poria ja lisäksi kesäisin on toiminut liikkuva nuorisotila Nuokkapaku. Leiri- ja retkitoimintaa sekä erilaisia tapahtumia järjestettiin niin livenä kuin virtuaalisena. Verkkonuorisotyössä on ylläpidetty nuorten omia sivuja (nuokka.fi), tehty pelinuorisotyötä ja työskennelty nettinuorisotalossa (Netari.fi). Nuorisopalvelut toimii myös useissa nuorten suosimissa sosiaalisen median palveluissa. Koulunuorisotyö tuli vakinaiseksi toiminnaksi Itätuulen kouluun ja marraskuussa 2020 aloitettiin koulunuorisotyön hanke Meri-Porin yhtenäiskoulussa. Kansainvälisessä nuorisotyössä on oltu mukana eurooppalaisessa vapaaehtoispalvelu (ESC) toiminnassa

Erityisnuorisotyö toimii nuorten vapaa-ajassa tehden muun muassa katupäivystystyötä, kohdennettua pienryhmätoimintaa ja henkilökohtaista yksilötyötä. Vuonna 2019 käynnistettiin väliinpuotoajakohderyhmälle kohdistettu Nörttityöt ry:n paikallistoiminta Porissa. Ryhmä kohtaa kasvotusten nuoria, jotka eivät ole syrjäytyneitä, mutta eivät ole mukana missään toiminnassa, vaan viettävät aikaansa kotona pelien, elokuvien tai sarjojen parissa. Nörttityöistä muodostui 13–29-vuotiaiden vertaistukiryhmä, joka kokoontui kerran kuukaudessa esimerkiksi digitaalisten taitojen kehittämisen ja tunnetaitojen opetteluun merkeissä. Toiminta on ollut avointa sukupuolesta riippumatta.

Lasten ja nuorten vaikuttamistoiminnassa toteutettiin Vaikuttamisen polku -mallia sekä toteutettiin kaksi vuotta kestänyt Nuoren Ääni Satakunnassa -hanke, joka päättyi 31.10.2020. Lasten ja nuorten kyselytunteja päättäjille ja päättäjien kyselytunteja lapsille ja nuorille on myös järjestetty säännöllisesti vuorovuosin.

3.4. Työkäiset

Porin kaupungin ja Satakunnan yhteisökeskuksen hyvinvointikysely

Vuonna 2020 Satakunnan yhteisökeskuksen ja Porin kaupungin yhdessä toteuttamaan yli 18-vuotiaille suunnattuun hyvinvointikyselyyn vastasi yhteensä 757 henkilöä, joista noin 80 % oli työkäisiä. Hyvinvointikyselyssä tarkasteltiin muun muassa porilaisten kokemuksia asuinympäristönsä turvallisuudesta, jolla viitattiin muun muassa teiden kuntoon ja riittävään valaistukseen. Työkäisistä pääosa (68 %) kokee Porissa asuinalueensa turvalliseksi. Puolestaan 32 % ei koe asuinympäristöään turvalliseksi erinäisistä syistä. Työkäisten avointen vastausten perusteella asuinalueen turvattomuutta aiheuttaa eniten (69 %) teiden ja kevyenliikenteenväylien huono kunto. Valaistuksen puute niin kaduilla, kevyenliikenteenväylillä kuin puistoissakin aiheuttaa turvattomuutta alla puolelle (41 %) vastaajista. Joka kymmenes (10 %) vastaa liikennekäyttämisen, kuten ylinopeuden ja liikennesääntöjen rikkomisen, aiheuttavan turvattomuutta. Neljännes (25 %) turvattomuutta kokevista työkäisistä mainitsee aiheuttajaksi jonkun muun syyn, joita ovat muun muassa melu, kevyenliikenteenväylien puuttuminen, vilkas liikenne, esteettömyys, hajuhaitat, epämääräiset porukat, humeruiskut ja ilkivalta.

Tarkasteltaessa porilaisten työkäisten kokemuksia ympäristön riittävästä esteettömyydestä, havaittiin hyvinvointikyselyn perusteella, että suurin osa kokee ympäristönsä olevan usein riittävän esteetön (61 %). Joskus ympäristönsä riittävän esteettömäksi kokevia vastaajia oli puolestaan 29 % ja henkilöitä, jotka eivät kokeneet ympäristöä riittävän esteettömäksi oli 10 %. Esteettömyyttä tarkasteltaessa viitattiin kysymyksessä muun muassa mataliin kynnyksiin, luiskiin, hisseihin, kaiteisiin, portaisiin, värikontrasteihin ja opasteisiin.

Hyvinvointikyselyssä tarkasteltiin myös vastaajien kokemuksia asuinympäristön viihtyisyydestä asteikolla 1–10 siten, että numero 1 viittasi siihen, ettei asuinpaikka ole lainkaan viihtyisä ja 10 puolestaan siihen, että asuinpaikka on todella viihtyisä. Viihtyisyyteen kyselyssä katsottiin vaikuttavan muun muassa asuinpaikan sijainti, palveluiden läheisyys ja sijainti, ympäristössä olevat meluolosuhteet, naapurit, luonnon läheisyys, liikenneyhteydet ja teiden kunto. Työkäisistä porilaisista suurin osa antoi asuinpaikkansa viihtyisyydelle arvosanan 8 (37 %). Toiseksi eniten vastauksia keräsi arvosana 9 (22 %) ja kolmanneksi eniten arvosana 7 (18 %). Kokonaisuudessaan voidaan todeta, että työkäiset kokevat Porissa asuinympäristönsä pääsääntöisesti viihtyisäksi.

Hyvinvointikyselyssä tarkasteltiin seuraavaksi porilaisten työkäisten yksinäisyyden tunnetta. Enemmistö vastaajista (yhteensä 59 %) ei kokenut yksinäisyyttä koskaan tai he kokivat sitä hyvin harvoin. Puolestaan 41 % koki itsensä yksinäiseksi jatkuvasti, joskus tai melko usein. Useimmiten edellä mainituista kolmesta vaihtoehdosta yksinäisyyden tunnetta koettiin joskus. Hyvinvointikyselyssä kysyttiin myös sitä, osallistuvatko vastaajat jonkin kerhon, yhdistyksen, harrastusryhmän tai hengellisen tai henkisen yhteisön toimintaan. Työkäisten osalta havaittiin, että 60 % osallistuu edellä mainitun kaltaiseen toimintaan aktiivisesti tai ainakin silloin tällöin. Vastaajista 40 % ei puolestaan osallistu tällaiseen toimintaan lainkaan.

Lisäksi hyvinvointikyselyn perusteella havaittiin, että työkäisistä selkeä enemmistö oli melko tyytyväisiä omaan terveyteensä (57 %). Melko tyytymättömiä omaan terveyteensä oli puolestaan 16 % vastaajista. Yhä edelleen, enemmistö porilaisista työkäisistä oli lisäksi melko tyytyväisiä (48 %) tai erittäin tyytyväisiä (33 %) nykyynsä selviytyä päivittäisistä toimista.

Työkyvyttömyys ja tuet

Porin perusturvassa on kahden viimeisen vuoden ajan otettu systemaattisemmin tarkasteluun Kelan työmarkkinatuen maksuosuuslistalla olevat asiakkaat ja luotu heille uudenlaista palvelupolkua. Kuntouttavan

työtoiminnan rinnalle on luotu sosiaalista kuntoutusta ja samaan aikaan on vahvistettu moniammatillista arviointityötä.

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavien (25–64-vuotiaat) henkilöiden osuus on kasvanut. Perustoimeentulotuen siirtyessä kunnilta Kelalle, perustoimeentulotuessa huomioitavat hyväksyttävät asumiskustannukset ovat pysyneet samalla tasolla, vaikka kyseessä olevat kustannukset ovat kasvaneet. Tämän vuoksi kunnan harkinnanvaraiseen toimeentulotukeen siirtyy muita kuntia enemmän asumiskuluja. Asiakkaiden terveydelliset tilanteet ovat yhä haasteellisempia ja terveysmenot suurempia, joka heijastuu myös kunnan toimeentulotuen menoihin. Porin perusturvassa onkin nyt paneuduttu niin kutsuttuun "paljon palveluita käyttävien asiakkaiden -ryhmään" yhdessä terveys- ja sosiaalipuolen asiakasrekisterin kautta.

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden osuus 25–64-vuotiaista on noussut kolmessa vuodessa viisi %-yksikköä (25,5 %:iin). Sairauslomat pitkittyessään indikoivat eläköitymisen lisääntymistä, kuten viime vuosina on tapahtunutkin. Työkyvyttömyyseläkettä saavien 25–64-vuotiaiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on hieman laskenut, mutta vertailukaupunkeihin verrattuna Porissa on kolmanneksi eniten ikäryhmässä työkyvyttömyyseläkeläisiä. Kaikkien (16–64-vuotiaat) työkyvyttömyyseläkkeellä olevien määrä on laskenut kymmenen vuoden ajan, mutta mielenterveyden häiriön vuoksi työkyvyttömyyseläkkeellä olevien määrä on laskenut merkittävästi hitaammin, joten heidän osuutensa kokonaisuudesta on kasvanut. Trendi on sama koko maassa, mutta Porissa osuus on suurempi (vuonna 2019 Porissa osuus 55,6 %, koko maassa 52,5 %). Porilaisten mielenterveyden häiriön vuoksi työkyvyttömyyseläkkeellä olevien määrä nousi koko 2000-luvun, kunnes se kääntyi laskuun vuonna 2014, ja taas uudestaan nousuun vuonna 2018.

Aikuispsykiatrian avokäynnit ovat vuonna 2020 lisääntyneet edellisvuosiin verrattuna noin 15 %. Vuodeosaston käyttö on vähentynyt noin 10 % edellisvuosiin verrattuna. Työpaikoilta päihdeongelmien takia hoitoonohjauksia on A-klinikan palveluihin tullut aiempaa enemmän. Rahapeliongelmissä kärsiviä on tullut palveluiden piiriin jatkuvasti enemmän. Asiakasmäärät päihde- ja mielenterveyspalveluihin ovat kasvaneet vuoden 2020 aikana.

Liikkuminen

Suuri osa porilaisista ymmärtää arjen liikkumisen olevan avain terveyteen ja hyvinvointiin. 18–90-vuotiaille porilaisille suunnatussa vuoden 2020 hyvinvointikyselyssä 46 % vastanneista piti liikuntaa eniten hyvinvointia tuottavana asiana. 43 % koki, että heidän tulisi kiinnittää enemmän huomiota liikuntaan hyvinvointinsa edistämiseksi. Arkiliikunnan tärkeäksi hyvinvoinnilleen koki vain 35 %. Vaikka liikkuminen koetaan yhdeksi tärkeimmistä hyvinvoinnin edellytyksistä, kaupunkilaiset liikkuvat liian vähän. Opetus- ja kulttuuriministeriön 2018 julkaiseman Liikuntaraportin mukaan suomalaiset aikuiset viettävät valtaosan valvellaoloajastaan paikallaan, istuen tai makuulla, ja että reippaampaan liikkumiseen käytetään yleisesti liian vähän aikaa. Keskimäärin vain viidesosa suomalaisista aikuisista täyttää kestävyysliikuntasuosituksen eli harrastaa reipasta kestävyystyypistä liikuntaa ainakin kolmena päivänä viikossa yhteensä vähintään kaksi ja puoli tuntia siten, että yksittäinen liikuntakerta kesti vähintään 10 minuuttia. Sama trendi näkyy myös Porissa. Vähäinen fyysinen aktiivisuus aiheuttaa lisäkustannuksia terveydenhuollon suorissa kustannuksissa sekä tuottavuuskustannuksissa menetettyjen työpanosten osalta.

Porissa on kattavasti sisä- ja ulkoliikuntamahdollisuuksia. Erityisesti Isomäen ja Kirjurinluodon ympäristöt, Liisantorin ja keskustan uimahalli ovat kaupunkilaisten suosiossa. Liikuntaryhmien osallistujamäärät raportoidaan, ja eri liikuntapaikkojen kävijämääriä voidaan laskea. Tämä ei kuitenkaan kerro luotettava tietoa yksilön liikunta-aktiivisuudesta. Luotettavan datan kerääminen kaupunkilaisten liikuntatottumuksista on

haastavaa ja tähän tulisi kehittää seurantatyökalu, jota olisi mahdollista käyttää päätöksenteon tukena. Liikkuminen on koko kaupunkia koskeva asia, jota on syytä edistää rohkeasti ja innovatiivisesti.

Kulttuuri

Kulttuuripalvelut tavoittivat palveluillaan ja tapahtumillaan valtaosan kaupungin työikäisestä väestöstä, tukien samalla heidän osallisuuttaan ja yhteisöllisyyttään. Kulttuuri- ja taidelaitokset tarjosivat tiloja paitsi yksittäisten käyttäjien myös erilaisten yhteisöjen ja järjestöjen käyttöön.

Porin kaupunginkirjasto tarjosi työikäisille yhteisiä tiloja oppimiseen, työskentelyyn, harrastamiseen ja kulttuuriin. Kirjasto auttoi lisäämään tietoisuutta ympäristön ja yhteiskunnan muutoksista sekä opasti digitaadoissa. Kertomusvuosina kirjasto kehitti uusia tapoja tavoittaa ihmisiä, jotka eivät vielä lue tai käytä kirjastoa. Omatoimikirjastojen lisääminen lisäsi kirjastopalvelujen saavutettavuutta erityisesti työikäisten kaupunkilaisten osalta.

Lastenkulttuurikeskus Kruunupää toteutti työikäisille suunnattuja osallisuutta lisääviä tapahtumia ja Värikytely-toimintaa. Pori Sinfonietta tavoitti kuulijoikseen suuren joukon työikäisiä. Musiikilla on tutkitusti vaikutuksia aivoihin ja sitä kautta esimerkiksi oppimiseen, muistiin ja terveyteen. Lisäksi musiikki auttaa tunteiden säätelyssä, keventää stressiä, purkaa ahdistusta, auttaa keskittymään ja jaksamaan sekä edistää aivoterveyttä. Porin taidemuseo oli taiteen ja kulttuurin harrastajille kohtauspaikka, joka mahdollisti myös omaehtoisen tekemisen ja osallistumisen. Kysyntä erilaisille rentoa yhdessäoloa-, ja taidetta ja liikuntaa yhdistäville -toimintamuodoille lisääntyi, esimerkkeinä Makuparina taide ja viini -illat, TAIDEjooga, toiveiden mukaan räätälöity tyhy-toiminta ja Veistosvaellus. Taidemuseo järjesti myös erityisesti työikäisille suunnattuja tapahtumia ja opastuksia sekä asiakasraadin. Satakunnan Museo tarjosi näyttelyiden ja opastusten lisäksi muun muassa erinäisiä luentotilaisuuksia. Digitaalisuus avasi kertomusvuosina uusia mahdollisuuksia kulttuuri- ja luonnonperintökasvatukselle, kulttuurimatkailulle ja elämysten tuottamiselle.

3.5. Ikäihmiset

Porilaisten ikäihmisten hyvinvoinnista on kovin vähän saatavilla tietoa ja tämä estää tekemästä tarkempaa kuvausta ikäihmisten hyvinvoinnista. Ikäihmisistä osa voi todella hyvin, ovat aktiivisia, pystyvät huolehtimaan omasta hyvinvoinnistaan ja osaavat hakea tarvittaessa tukea itselleen. Osa porilaisista ikäihmisistä voi huonommin, he tarvitsevat paljon kaupungin ja muiden toimijoiden palveluita sekä tukea päivittäiseen arkeensa. Näiden ääripäiden välissä ovat ne ikäihmiset, jotka selviävät arjestaan ja tarvitsevat palveluita vaihtelevasti. Kaupungin ja Satakunnan yhteisökeskuksen yhteisellä hyvinvointikyselyllä saatiin osittain tietoa ikäihmisten hyvinvoinnista. Perusturvan 75-vuotistarkastuksista odotetaan myöhemmin tuloksia hyödynnettäväksi ikäihmisten hyvinvoinnin edistämiseen.

Porin kaupungin ja Satakunnan yhteisökeskuksen hyvinvointikysely

Hyvinvointikyselyyn vastanneista 757 henkilöstä noin 20 % oli ikäihmisiä. Kyselyn perusteella selkeä enemmistö (85 %) ikäihmisistä koki asuinympäristönsä turvalliseksi Porissa. Vastaaajista 15 % vuorostaan ei kokenut asuinympäristöään turvalliseksi. Ikäihmisten antamien avointen vastausten perusteella asuinalueen turvattomuutta aiheuttaa eniten (50 %) teiden huono kunto ja riittämätön valaistus (33 %).

Tarkasteltaessa porilaisten ikäihmisten kokemuksia ympäristön riittävästä esteettömyydestä, koki enemmistö (50 %) heistä ympäristön olevan usein riittävän esteetön. Joskus ympäristönsä riittävän esteettömäksi kokevia oli 33 % ja sellaisia, jotka eivät kokeneet ympäristöään riittävän esteettömäksi oli puolestaan 17 %.

Kysyttäessä ikäihmisten kokemuksia asuinympäristönsä viihtyisyydestä Porissa arvosteluasteikolla 1–10, keräsi eniten vastauksia arvosana 9 (29 %), toiseksi eniten arvosana 8 (26 %) ja kolmanneksi eniten arvosana 10 (22 %). Kokonaisuudessaan ikäihmisten osalta voidaan todeta, että pääsääntöisesti he kokevat Porissa asuinympäristössä erittäin viihtyisäksi.

Enemmistö porilaisista ikäihmisistä (yhteensä 74 %) ei koe yksinäisyyttä koskaan tai sitten he kokevat sitä hyvin harvoin. Puolestaan 26 % ikäihmisistä koki yksinäisyyttä jatkuvasti, joskus tai melko usein. Useimmiten yksinäisyyden tunnetta koettiin edellä mainituista kolmesta vaihtoehdosta joskus. Tarkasteltaessa vuorostaan sitä, osallistuvatko ikäihmiset jonkin kerhon, yhdistyksen, harrastusryhmän tai hengellisen tai henkisen yhteisön toimintaan, enemmistö ikäihmisistä (51 %) kertoi osallistuvansa tällaiseen toimintaan aktiivisesti. Seuraavaksi eniten vastaajat osallistuivat kyseiseen toimintaan silloin tällöin (29 %). Ikäihmisistä 20 % puolestaan ei osallistunut lainkaan tällaiseen toimintaan.

Ikäihmisten joukosta selkeä enemmistö oli terveyteensä melko tyytyväinen (62 %). Melko tyytymättömiä vastaajien joukossa oli 13 %. Yhä edelleen, enemmistö oli melko tyytyväisiä (54 %) tai erittäin tyytyväisiä (31 %) kykyynsä selviytyä päivittäisistä toiminna.

Vanhuspalvelut

Vanhuspalveluille ikääntyvän väestön määrän kasvu sekä muistisairaiden lisääntyminen asettavat haasteita. Muistisairaudet ovat palvelujärjestelmän kannalta yksi haasteellisimmista ikääntymiseen liittyvistä sairauksista. Väestön ikärakenteen muutoksesta seuraa, että yhteiskunnan on mukauduttava laajasti entistä iäkkäämmän väestön tarpeisiin. On edistettävä mahdollisimman terveen ja toimintakykyisen ikääntymisen turvaavia toimia, kuten esteettömiä asuin- ja elinympäristöjä ja näiden kehittymistä tukevaa yhdyskuntasuunnittelua. Tarvitaan moniammatillista palvelutarpeen arviointia ja neuvontaa sekä palveluohjausta, jotta asiakkaat saavat oikeat palvelun oikeaan aikaan. Porin perusturvan vanhuspalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä ikäihmisiä edustavan ja osallistavan Porin vanhusneuvoston kanssa. Vanhusneuvosto nostaa esiin asioita, joihin ikäihmiset toivovat parannuksia tai kaupungin kannanottoa. Yhteistyöstä esiin tuleva tieto ikäihmisten tarpeista arjessa selviytymiseksi, ja heidän hyvinvoinnistaan on tärkeää palveluita suunniteltaessa ja kehitettäessä.

Ikäihmisten huoli-ilmoituksia tehtiin vuoden 2020 aikana yhteensä 596 kappaletta. Ilmoitukset ovat lisääntyneet huomattavasti edellisestä vuodesta, jolloin aikavälillä 1.3–31.12.2019 oli 330 SHL huoli-ilmoitusta. Yleisemmin huoli-ilmoitukset liittyvät toimintakyvyn laskuun, päihteidenkäyttöön, asuinolosuhteisiin, käyttäytymiseen ja sosiaalisiin suhteisiin. Huoli-ilmoituksen saavuttua tehdään palvelutarpeen arviointi, jossa selvitetään tilannetta.

Palvelulinjausten mukaan vanhuspalveluiden keskeinen periaate on tukea ikäihmisten itsenäistä ja omatoimista elämää, toimintakyvyn ylläpitämistä ja parantamista. Tarjottujen palveluiden lähtökohtana on asiakkaan yksilöllinen palveluiden tarve. Tähän liittyen keskeisiä periaatteita ovat terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, ennaltaehkäisy, toimintakykyä tukeva työote sekä yhteistyö muiden kunnan toimijoiden ja järjestöjen kanssa. Hyvinvointia edistäviä infotilaisuuksia järjestetään 80-vuotta täyttävälle kuntalaisille, jotka eivät vielä ole säännöllisten vanhuspalveluiden piirissä esimerkiksi kotihoidon tai omaishoidon tuen asiakkaina. Samalla kerätään tietoa heidän hyvinvoinnistaan. Ikäihmisten yksinäisyys on suuri ongelma myös Porissa. Tarvittaessa tehdään myös edelleen kotikäynti kotiin ja kerrotaan palveluista. Lisäksi Porin perusturvassa on aloitettu 75-vuotiaiden ikäihmisten terveystarkastukset (tuloksia ei ole käytössä). Viikkarin Valkamassa toimiva Seniori-neuvola toimii matalankynnyksen auttamis- ja neuvontapisteinä, jonne

ikäihmisen on helppo tulla ilman ajanvarausta ja jossa seurataan terveydentilaa ja annetaan hyvinvointiin vaikuttavaa terveystarkkailua. Vuosittain Seniorineuvolassa annetaan influenssarokotuksia lähialueen ikäihmisille, joilla on vaikeuksia päästä kauempana oleville terveysasemille.

Porissa vanhuspalveluiden toimintaa on kehitetty vanhuspalvelulain mukaisesti siirtämällä palvelurakenteen painopistettä kotona asumista tukeviin palveluihin ja käytössä on erilaisia asumisvaihtoehtoja perinteisen ympärivuorokautisen hoidon lisäksi, kuten ryhmäasumista ja perhehoitoa. Kotona asuminen on ensisijainen vaihtoehto, ja kotihoitoon ja omaishoittoon on panostettu. Kotihoitoon on lisätty työntekijöitä ja se toimii ympärivuorokautisesti. Kotihoidon kehittämiseen on panostettu tarjoamalla ateriapalvelun palveluseteli kriteerit täyttävälle kotihoidon ja omaishoidontuen asiakkaille. Tilapäisen kotihoidon palvelusetelin arvoa on korotettu (30€/h), jotta palvelusetelin käyttö olisi todellinen vaihtoehto esimerkiksi äkillisissä kotiutus- tai ruuhkatilanteissa. Kotihoidon henkilökuntaa on koulutettu huomioimaan entistä paremmin asiakkaiden toimintakykyä. Kunnan hoitaja -koulutuksia jatketaan. Toimintamalleja uudistetaan vastaamaan kasvavaan palvelutarpeeseen muun muassa ottamalla käyttöön erilaisia digitaalisia menetelmiä ja jatkossa niiden käyttöä tullaan lisäämään. Edelleen käynnissä olevat kuntouksen järjestämät tasapainoryhmät sekä kotikuntoutustoiminta tukevat iäkkäiden kotona selviytymistä. Omaishoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastukset, vertaisryhmät sekä yhteiset tapahtumat tukevat puolestaan omaishoitajien jaksamista. Omaishoittoon on panostettu nostamalla omaishoidon tuen palkkioita ja avaamalla omaishoitajille mahdollisuus hyödyntää palveluseteliä lakisääteisten vapaapäivien toteuttamiseen. Kun omaishoitajalla on mahdollisuus käyttää palveluseteliä lakisääteisten vapaapäivien pitämiseksi, lisääntyy myös omaishoitajan valinnanvapaus valita hoitopaikka joko kunnan järjestämänä tai yksityiseltä palveluntuottajalta.

Vapaaehtoistoiminnakeskus Liisa järjestää ennaltaehkäisevää ja hyvinvointia tukevaa toimintaa kotona asuville ikäihmisille. Liisassa koulutetaan 4 kertaa vuodessa uusia vapaaehtoisia vanhustyöhön. Vapaaehtoiset toimivat muun muassa ulkoilu- ja saattoapuna lääkäriin ja asioille sekä pitkäaikaisystävänä. Päivittäin järjestetään kerhotoimintaa sekä Viikkarin Valkamassa, että eri puolilla Poria toimivissa ikäihmisten avoimissa kerhoissa sekä erilaisia tapahtumia hyvinvoinnin tukemiseksi ja yksinäisyyden vähentämiseksi. Toiminta tukee kotona asumista ja asiakkaat ovat tuoneet esiin, että sosiaalinen kanssakäyminen muiden ikäihmisten kanssa tuo päiviin sisältöä ja mielenvirkeyttä. Lisäksi vapaaehtoisten ylläpitämä soitto- ja arkiaamuisin luo turvallisuuden tunnetta yksin asuville ikäihmisille. Useissa tapauksissa aamun soitto on päivän aikana ainoa kontakti toiseen ihmiseen.

Ympärivuorokautisen hoidon yksiköissä toimintaa on kehitetty ja asumisen laatuun on kiinnitetty huomiota. Asukkaiden käytössä on yhden hengen huoneita, jolloin voidaan parantaa asumisen yksityisyyttä ja mukavuutta. Aviopareilla, pariskunnilla ja sisaruksilla on kuitenkin edelleen mahdollisuus asua yhteisissä huoneissa.

Keväällä 2020 koronapandemian alkaessa Porin Perusturvan henkilökunta soitti yli 70-vuotta täyttäneille porilaisille puhelun, jossa selvitettiin, miten ikäihmiset olivat pärjänneet poikkeustilanteessa. Puhelun aikana kartoitettiin mahdollista avuntarvetta muun muassa kauppa- ja apteekkiasioissa. Henkilökunta ohjeisti, miten poikkeustilanteessa tulee toimia ja kuunteli, mitä ajatuksia ja huolia pandemia oli heissä herättänyt. Maaliskuussa 2020 avattiin myös ikäihmisten palveluneuvontapuhelin, johon tuli alkuvaiheessa runsaasti soittoja. Soitot koskivat koronan lisäksi monia eri käytännön ongelmia, joita yli 70-vuotiaille suositeltu karanteeniaika aiheutti. Suurin osa puheluilla tavoitetuista kertoi olevansa hyvässä kunnossa eikä koronatilanne hankaloittanut kovinkaan paljoa arkipäivää. Yllättävän moni ikäihminen on todella hyvässä kunnossa. Pääsääntöisesti puhelut olivat keskustelua vallitsevasta tilanteesta, mutta monenlaisia asioita ja huolia myös nousi esiin keskustelujen aikana. Yksinäisyys puhutti paljon ja varsinkin iäkkäämpien

henkilöiden kohdalla kaivattiin ihmistä, joka kuuntelee ja auttaa tarvittaessa. Pääsääntöisesti vanhemmat ihmiset halusivat muutenkin keskustella soittajan kanssa pidempään.

Ikäihmisille suunnattu Koti TV aloitti toimintansa loppuvuodesta 2020. Koronaepidemian toinen aalto uusine kokoontumisrajoituksineen kasvatti palvelun tarvetta ja vauhditti kanavan julkaisua. Porissa kehitetty konsepti tuo television välityksellä suoraan koteihin kehon ja muistin etäkuntoutusta sekä kulttuurisisältöä. Kohderyhmänä ovat 70 vuotta täyttäneet kotona asuvat henkilöt, mutta tarjontaa voidaan hyödyntää myös hoivapalveluissa. Tavoitteena on saada positiivista vaikutusta sosiaaliseen toimintakykyyn ja sitä kautta kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Vaikka ollaan omassa kodissa television äärellä, syntyy osallistumisen tunnetta ja uusia puheenaiheita ohjelman myötä.

Perusturvan tavoitteena on tarjota ikääntyville asiakkailleen laadukkaita ja turvallisia palveluita. Palveluiden laatua valvotaan vuosittain toteutettavien valvontakäyntien avulla. Valvontakäynnit tehdään sekä perusturvan omiin ympärivuorokautisen hoidon yksiköihin että yksityisiin ostopalveluyrityksiin. Valvontakäyntien ohella palveluiden laatua seurataan myös omais- ja asiakastyytyväisyyskyselyillä. Kyselyt toteutetaan vuosittain sekä perusturvan omissa että ostopalveluyksiköissä. Perusturva tekee myös ennalta ilmoittamattomia tarkastuskäyntejä. Palvelun laadun seuranta on keskeinen osa toimintaa ja sen kehittämistä.

Liikkuminen

Liikunnalla on merkittävä osa tervettä ja toimintakykyistä ikääntymistä. FinTerveys 2017 -tutkimuksen mukaan yli 60-vuotiaiden fyysinen aktiivisuus on liian vähäistä. Aikaa kulutetaan istuen kotona erityisesti television, tietokoneen tai älylaitteiden ääressä keskimäärin 7 tuntia päivässä. Mitä vanhemmasta väestöstä on kyse, sitä harvemmin terveysliikuntasuositukset saavutetaan. Yli 80-vuotiaista vain 13 % miehistä ja 9 % naisista liikkui terveysliikuntasuosituksen mukaisesti. Jo pienet lisäykset fyysiseen aktiivisuuteen ja liikkumiseen päivän aikana vaikuttavat myönteisesti terveyteen.

Pori kuuluu Voimaa Vanhuuteen -verkostoon. AVI:n rahoittama Innostetaan ikiliikkujaksi -hanke aloitettiin Porissa 2020. Hankkeen tavoitteena on ollut edistää Voimaa Vanhuuteen -toimintaa Porin kaupungissa ja saada tiivistettyä sivistystoimialan liikunta- ja nuorisoyksikön sekä perusturvan vanhuspalveluiden välistä yhteistyötä. Itse toiminta on koostunut ikäihmisille suunnatun liikuntaneuvonnan, lihasvoima- ja tasapainosisältöisen ohjatun liikunnan, arkiliikunnan sekä ulkoilun mahdollisuuksien lisäämisestä ja kehittämisestä. Hankkeen puitteissa hankittiin 15 älytablettia, joista 8 annettiin perusturvalle. Tablettien ja niihin ladattujen sovellusten tehtävänä on tukea kotihoiton työntekijöiden työtä asiakkaidensa aktivoinnissa. Hankkeessa on onnistuttu hyvin uusien liikuntamuotojen, kuten esimerkiksi ikäihmisille suunnatun kuntokävelyn pilotoinnissa. Seniorit ovat ottaneet innokkaina vastaan mahdollisuuden kiertää Karhuhallin rataa kerran viikossa apuvälineen kanssa tai ilman. Kuntokahvit -tapahtumia järjestettiin kolmesti ympäri Poria. Näissä mukana oli liikunnan lisäksi kohderyhmälle merkityksellisiä yhdistyksiä. Porissa on lisäksi koulutettu 8 henkilöä ikäihmisten liikuntaystäviksi ja lisää koulutetaan. Koronavuosi on estänyt pitkäjänteisemmän toimintojen juurruttamisen, mutta ihmisiä on saatu tempauksilla liikkeelle ja työkaluja tulevaisuuteen on löydetty.

Kulttuuri

Kulttuurilla ja taiteella on positiivisia vaikutuksia myös ikäihmisten hyvinvointiin ja terveyteen - mielen hyvinvoinnin edistäjänä, toimintakyvyn tukena ja yksinäisyyden ennaltaehkäisijänä. Porissa edistetään ikääntyneiden kulttuuristen oikeuksien toteutumista. Kulttuuripalvelujen saavutettavuuden parantaminen on

sisältänyt toimia esimerkiksi kulttuurikohteissa ja tapahtumissa niin liikkumisen, näkemisen, kuulemisen, vuorovaikutuksen kuin ymmärtämisenkin helpottamiseksi.

Porin kaupunginkirjasto tarjosi ikääntyneille mahdollisuuden digiteknologian käytön opastukseen sekä yksilö-että ryhmämuotoisena. Kaupunginkirjasto organisoii toimipaikoissaan tilaisuuksia, joissa muun muassa pankit, verottaja ja Kela opastivat verkkopalveluidensa käytössä ja vastasivat kysymyksiin, kohdeyleisönä olivat erityisesti ikäihmiset. Lisäksi kaupunginkirjasto järjesti ikääntyneille osallisuuden, aktiivisuuden ja digitaalisten edistämiseksi e-Ystäväpiirin yhteistyössä Vanhustyön keskusliiton kanssa. Kaupunginkirjasto järjesti vuosittain myös useita maksuttomia ensisijaisesti ikääntyneille suunnattuja tapahtumia, joissa tavoitteena oli tuottaa elämyksiä, aktivoita ja tarjota tietoa arkipäivän tueksi.

Lastenkulttuurikeskus Kruunupää järjesti ikääntyneille osallisuutta lisääviä tapahtumia ja Värikylypy-toimintaa. Kinokellari puolestaan järjesti säännöllisesti ikääntyneille suunnattuja elokuvanäytöksiä. Pori Sinfonietta tarjosi avoimia kenraaliharjoituksia ja tapahtumia, lisäksi kaupunginorkesteri vieraili säännöllisesti hoivalaitoksissa tavoittaakseen myös ne ikääntyneet, jotka eivät päässeet konserttisaliin. Porin taidemuseo oli mukana kaupungin seniorityöryhmän ylläpitämässä Kulttuurikapsäkki-toiminnassa, joka teki kulttuurikokemuksen mahdolliseksi myös laitoshoidossa oleville ikäihmisille. Taidemuseo toteutti ikääntyneille suunnatun asiakasraadin. Satakunnan Museo oli myös mukana Kulttuurikapsäkki-toiminnassa, Kulttuurikapsäkki on Porin kaupungin kulttuuritoimen ja perusturvan seniorityöryhmän kehittämä ja tuottama palvelu, joka on suunnattu ikäihmisille. Rakennuskulttuuritalo Toivon käyttökokoelmasta koottu muistipakki tarjoaa myös virikettä vanhuksille. Satakunnan Museo järjesti myös muun muassa muistelutilaisuuksia hoivalaitoksissa.

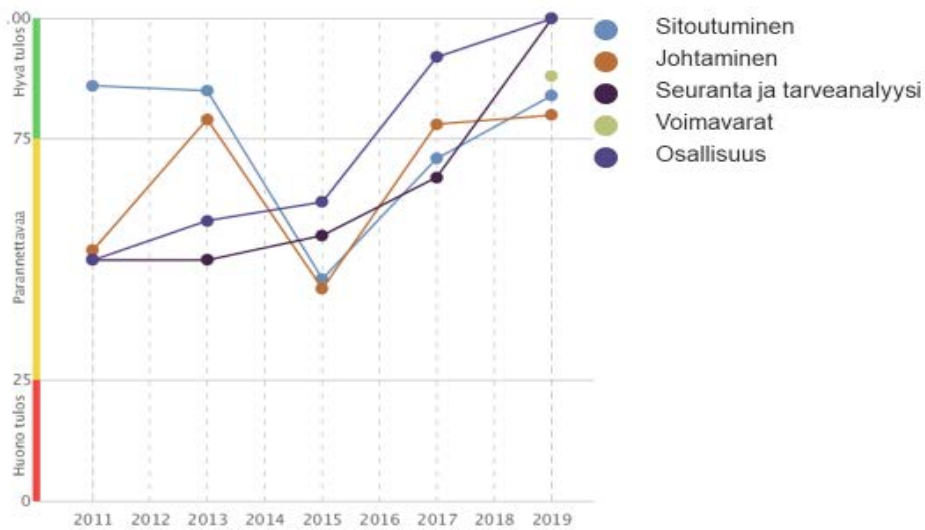
3.6. Kaikki ikäryhmät

TERVEYDEN EDISTÄMISEN AKTIIVISUUSMITTARIN (TEA-VIISARIN) TULOKSET KAUDELTAL 2017–2020

Kansallinen Terveysenedistämisen aktiivisuusmittari, TEA-viisari, nostaa esille kunnan toiminnan kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Tiedot tukevat kuntien ja alueiden terveydenedistämistyön suunnittelua ja johtamista. TEA-viisareilla mitataan säännöllisesti kuntajohdon, perusopetuksen, lukiokoulutuksen, liikunnan, perusterveydenhuollon, ammatillisen koulutuksen sekä kulttuurin terveydenedistämisen aktiivisuutta. Tulokset pisteytetään asteikolla, jossa 0 on huonoin ja 100 paras tulos. Valtakunnallisella asteikolla tulokset 75–100 arvioidaan hyväksi, tulokset 25–74 arvioidaan parannettavaksi ja tulokset 0–24 huonoksi.

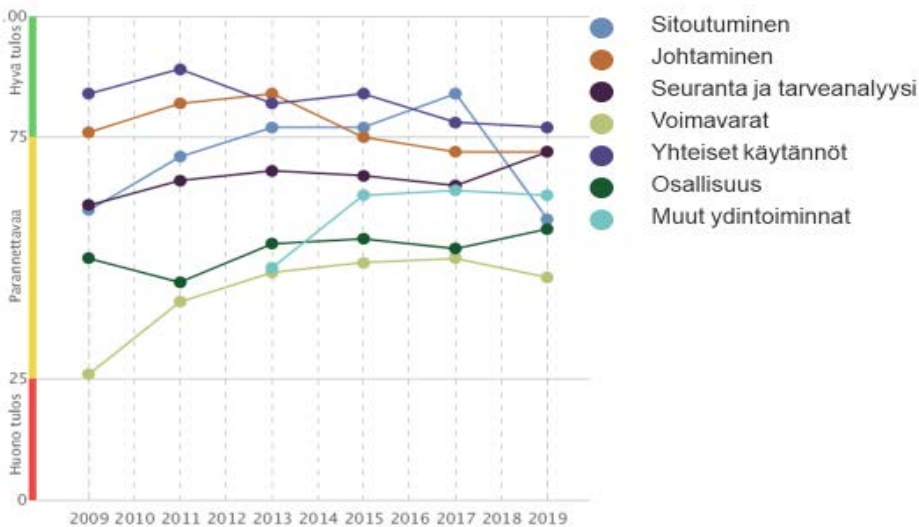
Tiedot kerätään säännöllisesti kahden vuoden välein. Tiedonkeruut suoritetaan joko keväällä tai syksyllä ja tulosten päivitys tapahtuu noin puolen vuoden kuluttua tiedonkeruusta. Vuonna 2020 päivitettiin tiedot liikunnan ja perusopetuksen osalta. Tarkemmat kuntakohtaiset tiedot voi katsoa TEA-viisarin sivuilta: www.teaviisari.fi

Kuntajohdon terveydenedistämisen osalta Porin kokonaistulos (77 ja 90) on kohentunut kaudella 2017–2020. Kuntajohdon osa-alueiden (sitoutuminen, seuranta ja tarveanalyysi, voimavarat, osallisuus, johtaminen) kaikki luvut ovat nousseet ja yltävät joko maan keskiarvon yläpuolelle tai samalle tasolle sekä sijoittuvat hyvä-asteikolle. Tulokset kertovat kaupungin hyvinvoinnin edistämisen johtamisen rakenteiden olevan kunnossa. Kuntajohdon tiedonkeruu suoritettiin vuosina 2017 ja 2019.



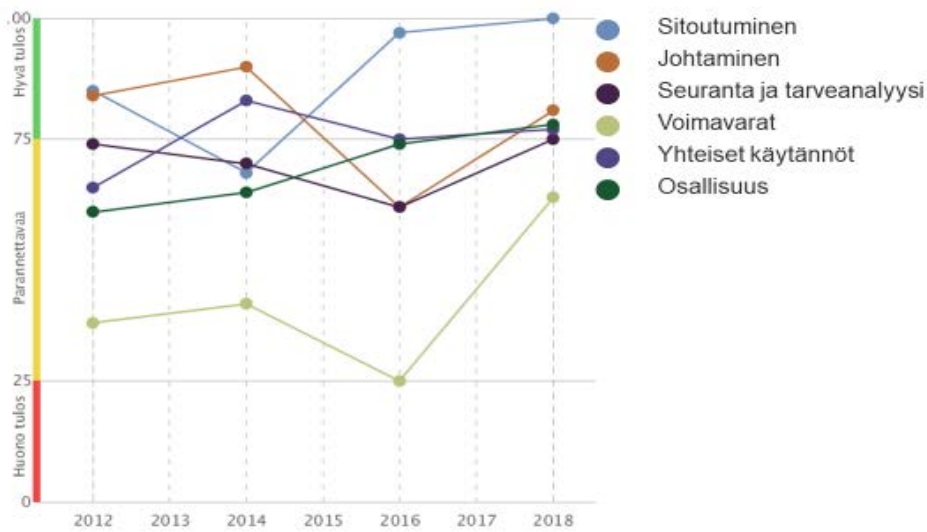
Kuva 19. Kuntajohdon TEA, Pori

Perusopetuksen terveydenedistämisen tiedot on kerätty vuosina 2017 ja 2019. Perusopetuksen kokonaistulos (66 ja 64) on pysynyt lähes samassa kauden aikana ja on vain hieman koko maan tulosta (66) alhaisempi. Osa-alueiden tuloksista yhteiset käytännöt ovat hyvällä tasolla, muut sijoittuvat parannettavaa -asteikolle.



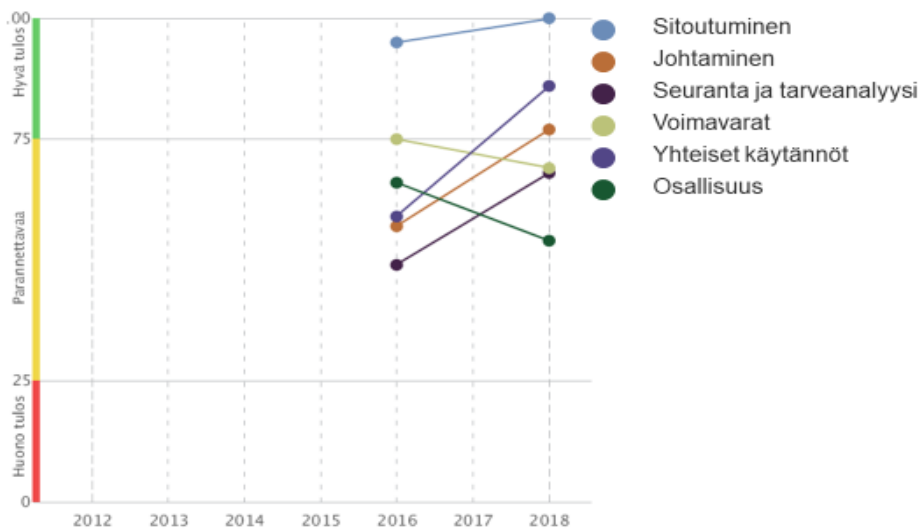
Kuva 20. Perusopetuksen TEA, Pori

Lukiokoulutuksen terveydenedistämisen tiedot on kerätty viimeksi vuosina 2018 ja 2020. Vuoden 2020 tietoja ei ole vielä päivitetty. Lukiokoulutukset osa-alueiden kaikki tulokset olivat vuonna 2018 koko maan tuloksia korkeammat ja hyvällä tasolla. Vain voimavarojen osalta tuloksissa oli parannettavaa.



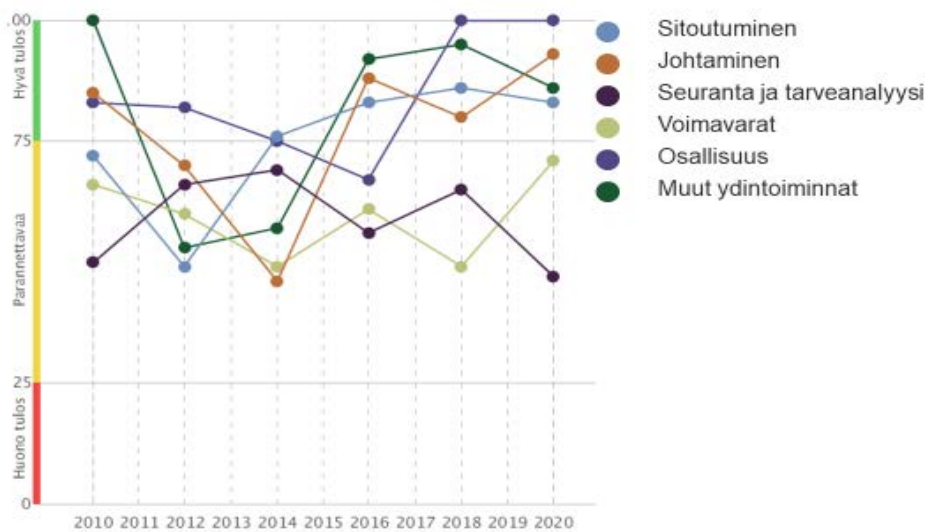
Kuva 21. Lukiokoulutuksen TEA, Pori.

Ammatillisen koulutuksen tulokset on tässä koottu WinNovan Porin toimipisteiden osalta. Ammatillisen koulutuksen terveydenedistämisen tiedot on kerätty viimeksi vuosina 2018 ja 2020. Vuoden 2020 tietoja ei ole vielä päivitetty. Ammatillisen koulutuksen osa-alueista kaikki muut paitsi osallisuus olivat koko maan tuloksia paremmat. Osallisuuden lukema (54) oli kuitenkin lähes sama kuin maan keskitaso (56). Sitoutuminen, johtaminen ja yhteiset käytännöt ovat hyvää tasoa ja ne ovat parantuneet vuodesta 2016. Voimavaroissa, osallisuudessa sekä seuranta ja tarveanalyysissä on vielä parannettavaa.



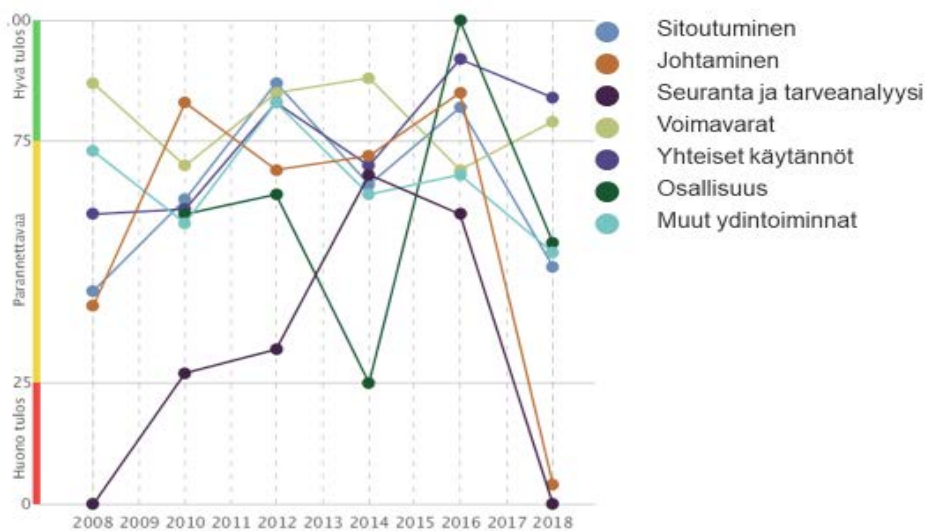
Kuva 22. Ammatillisen koulutuksen TEA, WinNova Pori.

Liikunnan terveydenedistämisen tulokset ovat Porissa jo useamman kerran olleet hyvällä tasolla (kokonaistulos 79, 80) ja yli koko maan (72) tuloksien. Viimeiset tiedonkeruut liikunnasta on tehty vuosina 2018 ja 2020. Viimeisissä tuloksissa osa-alueiden tuloksista neljä on hyvällä tasolla ja kahdessa on parannettavaa. Osa-alueista vain seuranta ja tarveanalyysi on alle maan keskitason, muut osa-alueet ovat selvästi yli koko maan keskitason.



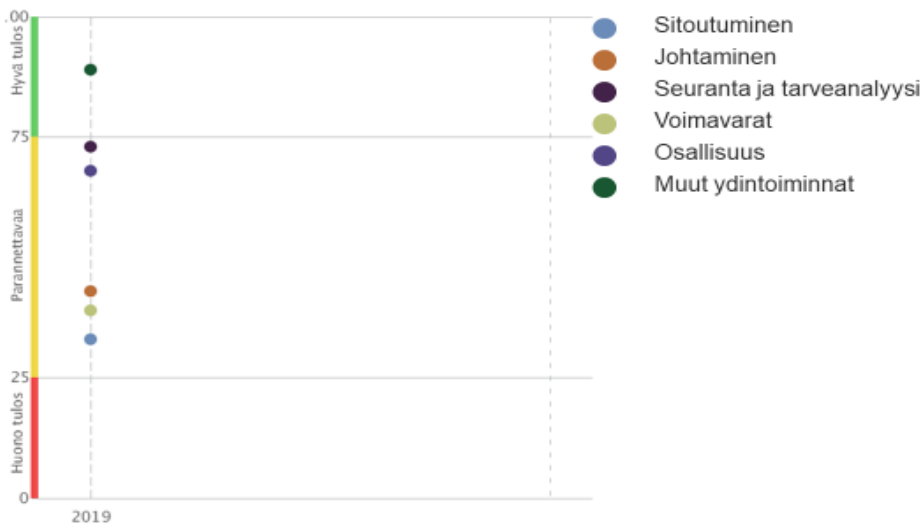
Kuva 23. Liikunnan TEA, Pori

Perusterveydenhuollon terveydenedistämisen tulokset on kerätty viimeksi vuosina 2018 ja 2020. Vuoden 2020 tietoja ei ole vielä päivitetty. Perusterveydenhuollon tulokset vuodelta 2018 ovat monelta osa-alueelta laskeneet selvästi edellisistä lukemista vuodelta 2016 ja sen takia olisi tärkeää saada tuoreimmat tiedot käyttöön. Sitoutuminen ja voimavarat ovat hyvällä tasolla ja nämä olivat myös selvästi yli koko maan tuloksen. Muilta osin tuloksissa parannettavaa ja joukossa on myös huonoja tuloksia.



Kuva 24. Perusterveydenhuollon TEA, Pori

Kulttuurin terveydenedistämistä mitattiin ensimmäisen kerran koko maassa vuonna 2019. Suhteessa koko maan tuloksiin, Porin osa-alueiden tulokset ovat molemmiin puolin koko maan tasoa, kokonaistulos (58) on samaa tasoa koko maan (59) tuloksen kanssa. Seuraava tiedonkeruu tehdään 2021, jolloin nähdään kulttuurin tulosten kehittyminen.



Kuva 25. Kulttuurin TEA, Pori.

PORIN KAUPUNGIN JA SATAKUNNAN YHTEISÖKESKUKSEN HYVINVOINTIKYSELY

Vuonna 2020 Satakunnan yhteisökeskuksen ja Porin kaupungin toteuttamaan yli 18-vuotiaille suunnattuun hyvinvointikyselyyn vastasi yhteensä 757 henkilöä. Heistä työkäisiä (18–67v.) oli yhteensä noin 80 % ja ikäihmisiä (yli 67v.) noin 20 %. Tarkasteltaessa vastaajien asumismuotoa, havaittiin hyvinvointikyselyn perusteella, että selkeä enemmistö oli naimisissa (50 %). Toiseksi eniten vastaajien joukossa oli naimattomia (30 %) ja kolmanneksi eniten erossa asuvia (13 %). Kyselyyn vastanneista selkeä enemmistö asui jonkun kanssa (71 %). Yksin asuvien osuus vastaajista oli puolestaan 29 %. Kyselyä täytettäessä suurin osa vastaajista oli sillä hetkellä kokopäivätyössä (46 %). Toiseksi eniten ihmiset olivat eläkkeellä iän perusteella (26 %) ja kolmanneksi eniten vastaajat olivat opiskelijoita (6 %).

Hyvinvointikyselyn perusteella havaittiin, että suurin osa porilaisista yli 18-vuotiaista on päivittäin tai lähes päivittäin (48 %) yhteydessä ystäviin ja sukulaisiin, jotka eivät asu samassa taloudessa. Seuraavaksi eniten yhteydessä heihin ollaan 1–3 kertaa viikossa (36 %). Voidaan siis todeta, että kyselyyn vastanneet porilaiset pitävät varsin aktiivisesti yhteyttä sukulaisiinsa ja ystäviinsä.

Vastaajista 37 % osallistui aktiivisesti ja 27 % osallistui silloin tällöin jonkin kerhon, yhdistyksen, harrastusryhmän tai hengellisen tai henkisen yhteisön toimintaan. Kyselyyn vastaajista 36 % puolestaan ei osallistunut kyseisenlaiseen toimintaan ollenkaan. Syitä sille, mikseivät vastaajat osallistuneet tällaiseen toimintaan, oli hyvinvointikyselyn perusteella useampia. Tyypillisimpiä vastauksia, minkä vuoksi toimintaan ei osallistuttu oli muun muassa se, ettei sille koettu olevan aikaa omassa elämässä, koska esimerkiksi työ, perhe-elämä ja opiskelu veivät niin suuren osan ajasta. Monet eivät myöskään yksinkertaisesti nähneet tällaiselle toiminnalle tarvetta omassa elämässään tai sitten oman jaksamisen ei katsottu enää riittävän tällaiseen toimintaan osallistumiseen.

Kysyttäessä, tuntevatko yksilöt pystyvänsä vaikuttamaan oman elämänsä kulkuun, oli enemmistö (yhteensä 73 %) vastaajista joko samaa mieltä tai täysin samaa mieltä. Vastaajista 17 % ei ollut samaa eikä eri mieltä. Loput (yhteensä 10 %) oli joko eri mieltä tai täysin eri mieltä eli he eivät kokeneet voivansa vaikuttaa oman elämänsä kulkuun. Pääosin voidaan siis kuitenkin todeta, että selkeä enemmistö vastaajista koki pystyvänsä vaikuttamaan oman elämänsä kulkuun.

Hyvinvointikyselyssä tarkasteltiin myös asioita, jotka tuottavat yksilöille eniten hyvinvointia. Vastaaajat saivat valita useamman vaihtoehdon. Kolme merkittävintä tekijää, jotka vastaajien mielestä tuottivat heille eniten hyvinvointia, olivat kyselyn mukaan perhe ja läheiset (72 %), ystävät ja toisten seura (60 %) sekä riittävä uni (56 %). Viimeiseksi tarkasteltiin vielä tekijöitä, joihin vastaajat puolestaan kokivat, että olisi hyvä kiinnittää enemmän huomiota, jotta omaa hyvinvointia saisi edistettyä. Vastaaajat saivat tässäkin kysymyksessä vastata useamman vaihtoehdon. Kolme keskeisintä tällaista tekijää kyselyn perusteella olivat terveellinen ruoka (43 %), liikunta (43 %) ja riittävä uni (42 %).

TURVALLISUUS

Väkivalta

Vuoden 2020 Poliisin väkivaltatilasto Porin osalta näyttää hieman parantuneen edellisestä vuodesta, sillä väkivallan kokonaismäärä on laskenut poliisin vuoden 2019 tilastotietojen 624 rikoksesta 614 rikokseen. Vuonna 2018 vastaava luku on 599. Laskua edellisvuoteen on vajaa 2 prosenttia. Rikosten määrät ovat nousseet sekä yksityisissä asunnoissa että yleisillä alueilla, mutta ravintoloissa ne ovat laskeneet vajaan 48 prosenttia. Ravintoloissa tapahtunut lasku on ollut merkittävää ja määrällisesti on palattu menneiden vuosien alhaisimmille tasoille. Koronavuonna 2020 ravintolaväkivalta laski merkittävästi.

Kasvua on tapahtunut rikoslaissa määritellyissä tavallisissa pahoinpitelyissä ja törkeiden pahoinpitelyiden yrityksissä. Törkeiden tekemuotojen määrä on laskenut vuoden 2017 51:stä 23:een vuonna 2018, mutta vuonna 2019 noussut 33:een laskien taas 2020 30:een. Päihteiden vaikutuksen alaisina tehdyistä väkivaltarikoksista syyllisiksi epäiltyjen määrä oli samalla tasolla vuosina 2017 ja 2018 (202 kpl/207 kpl). Vuonna 2019 ja 2020 vastaavat luvut olivat 210 kpl/202 kpl.

Katuturvallisuusindeksi

Satakunnan ja Varsinais-Suomen katuturvallisuusindeksit ovat laskeneet. Pori on poliisin katuturvallisuusindeksin mukaan Suomen 15 suurimmasta kaupungista yhdeksänneksi turvallisimman ja esimerkiksi Tampere ja Turku ovat Porin jäljessä. Porissa katujen turvallisuus on parantunut vuodesta 2011 vuoteen 2017 yli 30 % indeksipisteillä mitattuna. Vuonna 2019 Porin katuturvallisuusindeksi oli 89,69. Vuonna 2020 katuturvallisuus on edelleen laskenut vuodesta 2019 reilut 5 % ja oli 84,89.

Pelon tunne

Yhdyskuntatekniset palvelut 2020 -kyselyn mukaan kaikista kyselyyn vastanneista 81 % ilmoitti, että ei koe pelkoa yleisellä paikalla, kun vastaava luku vuonna 2019 oli 71 %. Myös vuonna 2020 toteutetun hyvinvointikyselyn mukaan 71 % yli 18-vuotiaista porilaisista koki asuinympäristönsä turvalliseksi. Puolestaan 29 % ei kokenut asuinympäristöään turvalliseksi erinäisten syiden takia.

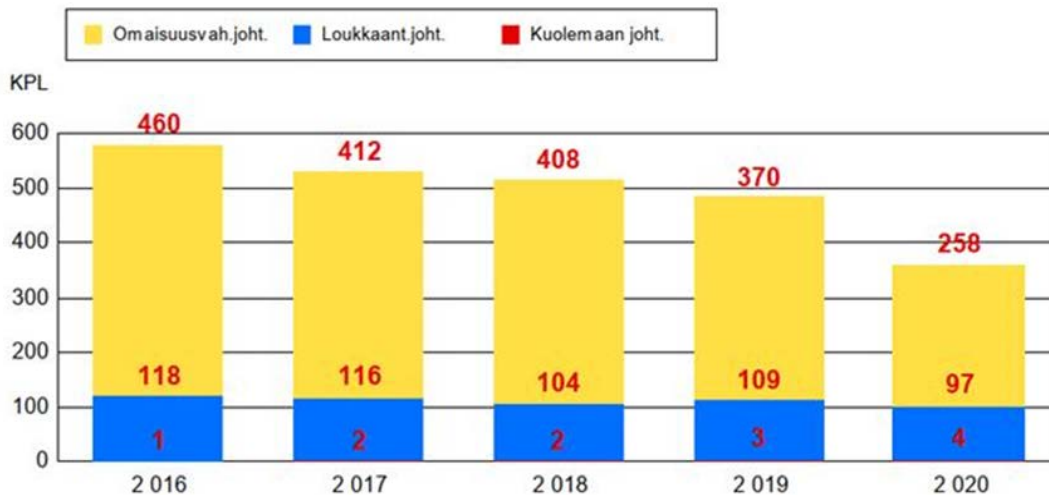
Asunnottomuus

Asunnottomien määrä on valtuustokaudella laskenut 87 asunnottomasta 53 asunnottomaan. Hyvää kehitystä vauhdittamaan laadittiin vuonna 2020 Asunnottomuuden vähentämisen ohjelma, jonka tarkoitus on vaikuttaa tyypillisen porilaisen asunnottoman eli tuttavien ja sukulaisten luona asunnon puutteen vuoksi majoittuvan tilanteeseen. Tähän ryhmään kuuluu 80 % porilaisista asunnottomista.

Liikenneturvallisuus

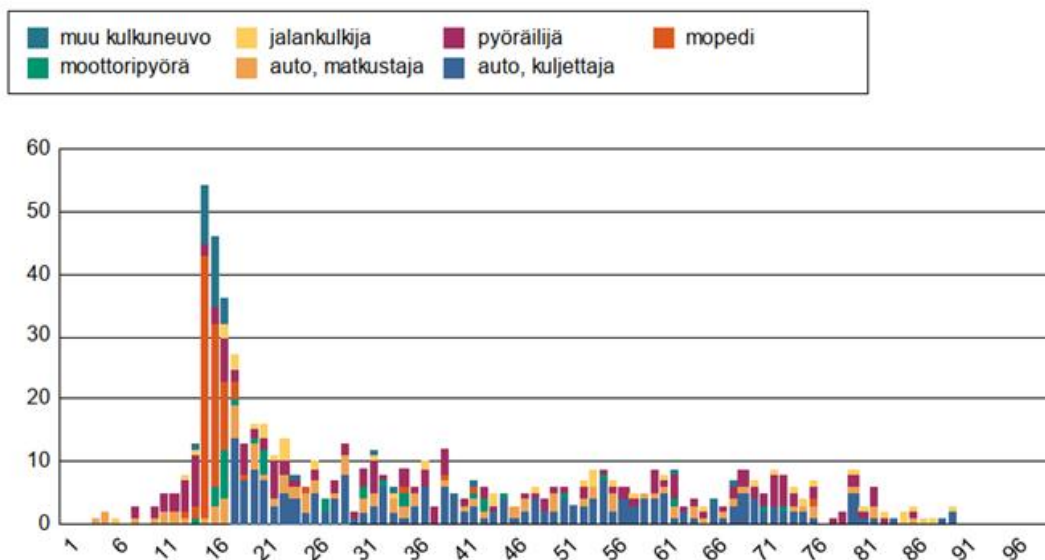
Tietoja tieliikenneonnettomuuksista kootaan Suomessa poliisiin tietoon tulleiden ja vakuutusyhtiöille ilmoitettujen onnettomuustietojen perusteella. Liikenneonnettomuustietokantaa ylläpitää Tilastokeskus poliisin onnettomuustietojen perusteella.

Vuosina 2016–2020 tapahtui Porissa 2464 poliisin raportoimaa tieliikenneonnettomuutta. Onnettomuuksista 12 johti kuolemaan ja 544 loukkaantumiseen. Suhteutettuna asukaslukuun vuosina 2016–2020 tapahtui Porissa keskimäärin 131 henkilövahinkoon johtanutta liikenneonnettomuutta/100 000 asukasta, vastaava Manner-Suomen luku oli 76. Vuosien 2016–2020 liikenneonnettomuuksissa 26 % tapahtui maanteillä ja 67 % katuverkolla. Yksityisteillä ja muilla liikennealueilla tapahtui 7 % kaikista onnettomuuksista.



Kuva 26. Onnettomuuksien kokonaismäärä vakavuuksien mukaan

Henkilövahinkoon johtaneista onnettomuuksista 48 % oli jalankulku-, polkupyörä- tai mopo- onnettomuuksia. Jalankulkijaonnettomuuksia oli 8 %, polkupyöräonnettomuuksia 26 % ja mopo-onnettomuuksia 14 %. Erityisesti henkilövahinkoja tapahtui 15-vuotialle (8 % kaikista ikäryhmistä), 16-vuotiaille (7 %) ja 17-vuotiaille (5 %).



Kuva 27. Tieliikenteessä kuolleet ja loukkaantuneet kulkumuodoittain eri ikäryhmissä.

Onnettomuudet aiheuttavat inhimillisten kärsimysten lisäksi taloudellisia menetyksiä. Suomessa käytössä olevan onnettomuuskustannusmallin mukaan liikenneonnettomuuksien yksikkökustannukset ovat henkilövahinkoon johtaneissa onnettomuuksissa noin 308 800 euroa ja omaisuusvahinkoon johtaneissa onnettomuuksissa noin 2 200 euroa (Tieliikenteen onnettomuuskustannusten tarkistaminen, Trafi 2016). Kuntien maksettavaksi onnettomuuskustannuksista kohdistuu noin 15–20 % muun muassa pelastus-,

terveys- ja sosiaalitoimen menoina aikaisempien tutkimusten mukaan (muun muassa Valmixa 2006). Porissa tapahtuneiden onnettomuuksien keskimääräiset vuotuiset onnettomuuskustannukset olivat vuosina 2016–2020 noin 35,1 miljoonaa euroa, josta kaupungille kohdistuvien kustannusten osuus on noin 7,0 miljoonaa euroa.

Porin kaupunki toteuttaa liikenneturvallisuutta parantavia toimenpiteitä vuosittain jatkuvan liikenneturvallisuustyön ja -seurannan sekä saapuneiden kuntalaisaloitteiden pohjalta. Toimenpiteet voivat olla niin pieniä, kustannustehokkaita suojatieparannuksia kuin myös suurempia, koko risteysaluetta koskevia parannushankkeita, kuten liikenneympyröiden rakentamisia.

Kaupungilla on käytössään valtakunnallinen iLiitu-palvelu, johon on kerätty kaikki poliisin ja pelastuslaitoksen tietoon tulleet liikenneonnettomuudet paikka- ja ominaisuustietoineen. Onnettomuustilastoista nähdään muun muassa onnettomuuksien kasaumapaikat, jonka perusteella toimenpiteitä voidaan kohdentaa sinne, missä tarvetta eniten on.

KAUPUNKILAISTEN OSALLISUUS

Osallisuus lähti Porissa nousukiitoon, kun vuonna 2017 brändiuudistus tehtiin yhdessä porilaisten kanssa. Jokainen halukas sai osallistua brändin suunnitteluun ja eri kohderyhmiä kutsuttiin yhteisiin työpajoihin pohtimaan kaupungin ominaispiirteitä omasta näkökulmastaan. Yhdessä luotu brändi on otettu omaksi ja sitä on alettu elää todeksi.

Osana brändiuudistusta muotoiltiin ja testattiin kaupungille suunniteltua osallisuus- ja vuorovaikutusmallia. Malli on tehty yhteistyössä asukkaiden, kaupungin toimintaan liittyvien yhteisöjen, virkamiesjohdon, kaupungin toimialojen sekä poliittisten päättäjien kanssa. Vuonna 2018 kaupunginhallituksen hyväksymä malli toimii kaupungin virallisena työkaluna ja osallistamisesta on tehty osa organisaatiokulttuuria ja kaikkien työntekijöiden työnkuva. Malli on työntekijöille ja päättäjille ohjenuora, työkalu ja muistikirja, asukkaalle väline saada tietoa osallistumismahdollisuuksista ja arvioida tavoitteiden toteutumista. Kokonaisuuteen sisältyvät osallisuusagentit toimivat linkkinä virkamiesten ja kaupunkilaisten välillä: henkilöstön valmentajina, edesauttavat vuorovaikutusta ja aktivoivat eri väestöryhmiä ja toimijoita osallistumaan.

Liikuteltava osallisuustila

Osallisuusagenttien tehtävänä on kehittää toimintatapoja ja edistää osallisuutta. Osallisuuteen liittyy vahvasti eri kohderyhmien kohtaaminen, joten työn tueksi luotiin brändiuudistuksesta inspiraation saanut osallistava ja liikuteltava pop-up konsepti Poris. Poris on tila tai tapahtuma, joka voi ilmestyä minnepäin tahansa Porissa ja siellä voidaan käsitellä erilaisia ajankohtaisia aiheita. Syyskuussa 2019 Poris avasi ovensa kaupunkikeskustan kehittämiseksi keräten yli 2000 kävijää jakamaan kokemuksia ja ideoitaan keskustan kehittämiseksi. Poriksessa on kehitetty myös Isomäen yleissuunnitelmaa sekä Himmeliä.

Alkuvuodesta 2020 Poris avasi ovensa jälleen kävelykadulle. Tilassa kaupungin eri palvelut esittäytyivät ja järjestivät osallistavaa ohjelmaa. Tilassa maistatettiin kouluruokaa, nautittiin Palmgren opiskelijoiden keikasta, pystyi lainaamaan kirjoja ja tutustumaan lukukoiraan sekä lapset pääsivät askartelemaan ystävänäpäiväkortteja, jotka jaettiin vanhuksille. Koronaepidemia katkaisi osallistavien tilaisuuksien järjestämisen, mutta syyskuussa 2020 Poris jalkautui taas kaupunkiin Porin päivän kunniaksi muuttaen keskusta-alueet toiminnalliseksi puistoksi ja vuorovaikutteiseksi keskusta-alueeksi.

Porin päivään vahvasti liittyvä Kokeilun paikka -hanke toi elämyksellisiä ratkaisuja vähäpäästöisiin liikkumisvaihtoehtoihin Porissa. Ympäristöministeriön rahoittamassa Kokeilun paikka -hankkeessa

päätavoitteena oli kannustaa kaupunkilaisia ja matkailijoita kävelyyn ja pyöräilyyn kaupunkikeskustan ja Kirjurinluodon sekä matkakeskuksen välillä. Reitit rakennettiin yhdessä ja matkan varrelle haluttiin myös käyttäjiä osallistavia elementtejä. Esimerkiksi yhteen kävelytien pätkään taiteilija teki maalauksen, johon jokainen halukas pääsi jättämään oman kädenjälkensä.

Kaikki kaupungin osallistavat tapahtumat eivät toimi suoraan Poris-konseptin alla ja esimerkiksi vuoden 2020 aikana Pasaasin yleissuunnitelmaa esiteltiin alueen asukkaille ja heiltä kerättiin mielipiteitä suunnitelmasta sekä alueeseen vahvasti kytkeytyvän urheilutalon peruskorjauksen suunnitteluun osallistettiin käyttäjiä.

Kahdeksan palvelualueetta

Alueellista osallisuutta lähdettiin kehittämään laajemman kokonaisuuden kautta. Palveluverkkouudistuksessa jokaisen kahdeksan palvelualueen varhaiskasvatus- ja kouluverkkoa, liikunta-, kulttuuri- ja terveystalouksia mietittiin uudelleen. Jokaiselle alueelle luotiin vaihtoehtoja palveluiden järjestämiseen ja niitä arvioitiin esimerkiksi lapsivaikutusten kautta sekä osallistettiin laajasti asukkaita. Palveluverkkoon liittyy tuhansia asukkaiden osallistumiskertoja sekä kyselyiden vastauksia. Tämän kokonaisuuden pohjalta luotiin alueille suunnitelmat, joita on lähdetty toteuttamaan.

Palveluverkkouudistuksen yhteydessä jokaisen palvelualueen osallisuutta haluttiin lähteä kehittämään yksilöllisesti, alueen tarpeet huomioiden. Vuoden 2020 isompana kokonaisuutena jokaiselle Porin kahdeksalle palvelualueelle suunniteltiin moniammatillisen tiimin tapaamiset ja tämän jälkeen pidettävä asukasilta, jossa asukkaiden kanssa pureudutaan keskustellen alueella tärkeiksi havaittuihin asioihin. Ensimmäinen moniammatillisen tiimin kokous pidettiin Ahlaisissa. Tiimi koostui kaupungin eri alojen toimijoista ja jokainen, kuten koulun opettaja tai liikuntapaikan hoitaja, pääsivät kertomaan alueen ajankohtaiset asiat omasta näkökulmastaan. Näistä keskusteluista koottiin aiheita asukasiltaan, jossa asukkaita osallistettiin eri teemoihin. Ahlaisten asukasiltaan osallistui yli 80 henkilöä ja se keräsi kiitosta. Seuraava moniammatillinen tiimi ehdittiin järjestämään Noormarkussa, mutta koronaepidemian vuoksi tilaisuudet päätettiin siirtää syksyyn. Vielä syksyllä elettiin niin epävarmoissa tunnelmissa, että katsottiin parhaaksi siirtää ainakin kevääseen 2021. Työtä tehtiin vuoden 2020 aikana pääasiassa verkossa ja esimerkiksi Vähärauman uuden koulun rakentamisen osalta moniammatillinen tiimi on saanut vaikuttaa koulun rakentamiseen.

Osallistamisessa haetaan koko ajan uusia kulmia ja asukkaita sekä muita kohderyhmiä halutaan mukaan koko kaupungin yhteiseen kehittämiseen. Vuoden 2019 aikana kaupunki lähti kartoittamaan asukkaiden lempipaikkoja Porissa. Kartalle sai merkata oman lempipaikkansa ja siihen liittyvän kuvan sekä tarinan. Lempipaikkojen kerääminen innosti asukkaita ja vinkkejä saatiin yli 500. Samalla kerättiin myös asukasilta tietoja, miten he kuvaisivat omaa asuinalueitaan. Saadun tiedon pohjalta kaupunki teki kahdeksalle palvelualueelle kuvaukset sekä aluekohtaiset kartat lempipaikoista vuoden 2020 aikana. Jokaisesta alueesta ja niiden lempipaikoista on tehty myös erilliset koontiuutiset ja kehoitettu asukkaita ulkoilemaan ja tutustumaan uusiin kohteisiin.

Dialogisuuden lisäämistä

Osallisuusagentit kouluttautuivat Sitran Erätauko-menetelmään vuonna 2018 ja tämän jälkeen osallisuuteen on tuotu uusi, dialogisempi kulma. Osallisuus- ja vuorovaikutusmallin osaksi kuuluu dialoginen keskustelu, mutta Erätauko tarjosi keskusteluun uudenlaisen rakentavan keskustelun menetelmän sekä tietynlaisen mallin.

Tämän jälkeen dialogisten keskusteluiden käynti Porissa on lisääntynyt. Mallissa keskeistä on, että keskustelut ovat luottamuksellisia. Porissa on kokeiltu myös keskustelujen järjestämistä avoimilla lavoilla, kuten asuntomessujen aikana ja SuomiAreenassa dialogin menetelmin. Ne ovat onnistuneet ja tuoneet keskusteluihin enemmän vuorovaikutusta myös yleisön kanssa.

Kiinnostus dialogeihin on herännyt myös kaupungin henkilöstön keskuudessa ja parin vuoden aikana on järjestetty pitkiä ja lyhyitä koulutuksia sekä pidetty lukuisia eri keskusteluita, kuten vuonna 2020 keskusteltiin keskustan liikenneverkosta sekä yhteiskäytöstä ja lainaamisesta.

Vuoden 2020 aikana luotiin myös koko kaupungin henkilöstölle suunnattu osallisuusverkosto. Sähköisestä verkostosta löytyy ohjeita, pohjia ja erilaisia toimintatapoja osallisuuteen ja vuorovaikutukseen. Lisäksi verkostossa voi jakaa ja kysyä vinkkejä osallisuudesta.

Uusia avauksia

Kulttuuriyksikön sekä liikunta- ja nuorisoyksikön yhteistyönä aloitettiin urheilun kausikorttien lainaaminen kirjastosta syksyllä 2019. Kirjastokortilla voi lainata kausikortteja ja vuoden lopussa pääsi katsomaan futsalia, jääkiekkoa, jääpalloa, ringetteä ja salibandyä. Vuoden 2020 alussa valikoima laajeni kulttuuritarjonnalla, kulttuurin kausikorteilla pääsee tutustumaan muun muassa Porin taidemuseon, Porin Teatterin, Rakastajat-Teatterin, Satakunnan Museon, Pori Sinfoniettan ja Validi Karkian tarjontaan. Kulttuuritoimijat ja urheiluseurat haluavat edistää palvelujensa saavutettavuutta. Urheilun mahdollistamista kaikille on pyritty tukeman myös kirjastossa toimivan Liikuttamon kautta, josta on mahdollista lainata vuodenaikaan sopivia liikuntavälineitä kirjastokortilla.

Luontopajalla aloitti toimintansa erilaisten liikuntaan ja retkeilyyn liittyvien vapaa-ajan välineiden kuten rinkkojen, makuupussien, retkikeittimien ja pelastusliivien vuokrauspiste. Vuokrattavana on myös erilaisiin juhlatilaisuuksiin sopivaa telttaa ja telttakatosta, puolijoukkueteltoja, kaasugrillejä ja soppatykkeitä. Tämä antaa kaupunkilaisille mahdollisuuden edulliseen retkeilyyn pientä vuokraa vastaan.

Porin kaupungin loppuvuodesta 2020 lanseeraama Pori liikkuu-sovellus on suunniteltu palvelemaan kaikkia kaupungin monipuolisten liikuntapaikkojen paikantamisessa. Sovellus kannustaa omaehtoiseen liikkumiseen antaen kuntoiluvinkkejä ja opastaen liikkujaa kuntopoluilla. Lisäksi sieltä on mahdollista tarkistaa lähes reaaliaikainen informaatio liikuntapaikkojen tilasta tai esimerkiksi latujen ja luistelupaikkojen kunnosta. Sovelluksen kehittäminen jatkuu edelleen yhteistyössä käyttäjien kanssa ja tulevaisuudessa siitä on mahdollisuus hyödyntää myös kaupungin ja asukkaiden keskustelukanavana.

Vuonna 2019 otettiin käyttöön Maksa mitä haluat -päivä. Maksa mitä haluat -päivänä Porin kaupungin kulttuuri- ja liikuntapalveluissa asiakas saa itse päättää sisäänpääsymaksunsa hinnan. Päivän tavoitteena on saada asukkaita liikkeelle ja tutustumaan Porin kulttuuri- ja liikuntapalveluihin. MMH-päivässä olivat mukana kulttuuri- ja liikuntayksiköistä Porin Taidemuseo ja Satakunnan Museo, keskustan sekä Meri-Porin uimahallit, maauimalan kesä- ja talviuinti, skeittihalli sekä urheilutalot. Päivät ovat olleet onnistuneita. Sisäänpääsystä maksettiin normaalia vähemmän, mutta kävijöitä oli selkeästi enemmän. Vuoden 2020 päivät jouduttiin perumaan koronaepidemian vuoksi.

Osallistuvaa budjetointia

Osallistava budjetointi on vakiintunut osaksi kuntakentän toimintaa ja sitä tehdään Porin lisäksi monissa muissakin kunnissa. Porissa kuitenkin kyse on ennemminkin osallistuvasta budjetoinnista, sillä täällä ei kerätä vain ehdotuksia, mitä kaupunki rahalla tekisi, vaan rahaa hakevat henkilöt pääsevät myös itse

toteuttamaan hankkeen. Hyvinvointirahan kriteerinä on, että järjestettävien tapahtumien ja toimintojen on oltava kaikille porilaisille avoimia ja maksuttomia. Joka vuosi hyvinvointirahalle määritellään tietyt teemat, jotka pohjautuvat hyvinvointiraportoinnin pohjalta esiin nousseisiin haasteisiin. Kaupunkilaiset pääsevät myös äänestämään hankkeista ja teemoista, jotka heitä kiinnostavat. Tämä on toiminut hyvin ja yhteistyö sekä yhteisöllisyys ovat vahvistuneet.

Rakkaudella porilaisille -hyvinvointirahaa kokeiltiin ensimmäisen kerran vuonna 2018 ja silloin teemoina olivat liikkuminen, kaupunkivihreä, yhteisöllisyys ja yhteinen tekeminen. Jaettavana oli tällöin 150 000 euroa, joka myönnettiin 8 hankkeeseen, ja lisäksi budjetista varattiin 10 000 euroa osallisuusagenttien käyttöön kaupunginosahankkeiden toteuttamiseen. Vuonna 2019 teemat olivat samat kuin vuonna 2018 eli liikkuminen, kaupunkivihreä, yhteisöllisyys ja yhteinen tekeminen. Lisäksi toivottiin, että hankkeissa huomioidaan erityisesti lapset ja nuoret sekä ympäristöystävällisyys. Rahaa oli käytettävissä puolestaan aiempaa vuotta enemmän; 250 000 euroa ja se jaettiin 35 hankkeelle. Näiden vuosien kokemukset osallistuvasta budjetoinnista olivat hyviä ja kaupunkilaiset ottivat toimintamallin omakseen. Tämän vuoksi kokeilu muuttui pysyvämmäksi toiminnaksi.

Vuonna 2020 Rakkaudella porilaisille -hyvinvointirahaa jaettiin yhteensä 200 000 euroa 26 hankkeelle. Vuoden pääteemana oli Pidä porilaisesta huolta. Lisäksi keskiössä muina teemoina olivat liikkuminen, yhteisöllisyys ja ympäristöystävällisyys. Suurin osa hankkeista pystyttiin toteuttamaan vuoden 2020 aikana, mutta koronaepidemian vuoksi osa hankkeista siirrettiin vuoteen 2021 ja osa palautti saamansa rahan. Vuonna 2021 jaossa oli vuorostaan 100 000 euroa ja rahoitus myönnettiin 28 hankkeelle. Vuoden 2021 teemat ovat ulkoilu ja elämykset, yhteisöllisyys sekä digisosiaalisuus.

Tapahtumia ja toimintaa

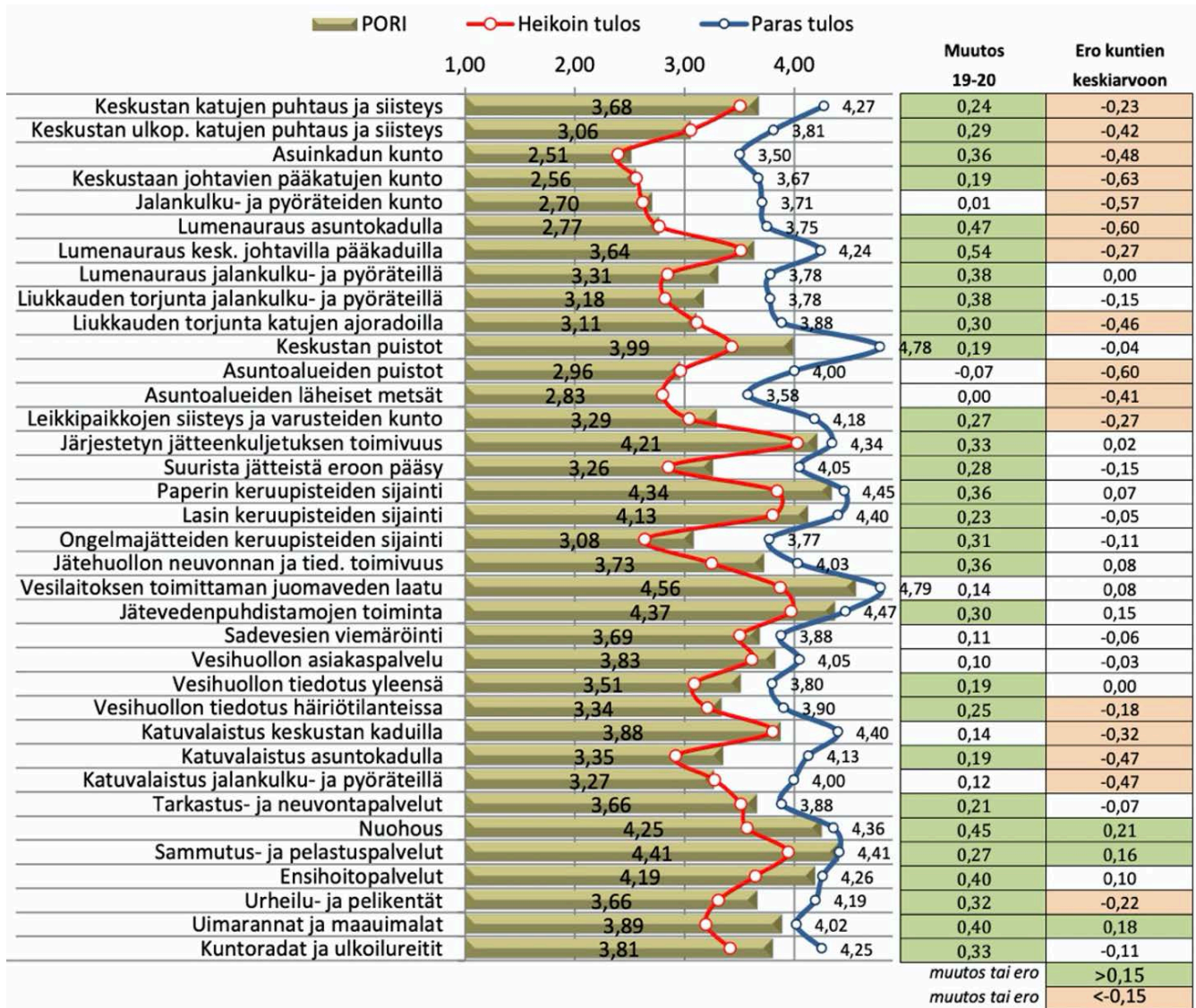
On hyvä huomioida, että kaikkia tapahtumia voidaan pitää osallistavina siinä mielessä, että ne aktivoivat ihmisiä mukaan yhteiseen toimintaan. Kaupunki mahdollistaa näiden tapahtumien järjestämistä muun muassa tarjoamalla tiloja ja tapahtumakalenterin. Porilla on käytössä tapahtumakalenteri, johon ilmoitettiin vuonna 2020 yhteensä 2145 tapahtumaa ja siellä kävi 49 546 käyttäjää. Vuonna 2019 tapahtumia ilmoitettiin 1 697.

Vuosi 2020 näyttäytyi myös osallisuuden osalta erilaisena vuotena ja sähköistä osallistamista lisättiin huomattavasti. Avustusuudistusta tehtiin vuoden 2020 aikana ja avustuskäytänteitä pohdittiin yhdessä järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa etätilaisuudessa. Myös koronaan liittyen järjestettiin etätilaisuuksia ja kaupungin virkamiehet vastasivat asukkaiden kyselyihin livelähetyksessä.

KAUPUNKILAISILLE SUUNNATUT KYSELYT JA TULLEET PALAUTTEET

Yhdyskuntatekniikan tyytyväisyyskyselyn tulokset

Porissa teetettiin vuoden 2020 kuntalaiskysely kaupungin yhdyskuntateknisistä palveluista sähköisessä muodossa. Kaiken kaikkiaan kyselyssä oli mukana 19 kuntaa Pori mukaan lukien. Tuloksista ilmenee, että kuntien keskiarvoon verrattuna heikommassa kunnossa ovat Porissa kadut ja niiden siisteys, asuinalueiden puistot ja läheiset metsät sekä leikkipaikat. Lisäksi katualueiden valaistus sekä urheilu- ja pelikentät koettiin kunnoltaan keskiarvoa heikommiksi. Tulokset ovat kuitenkin vuoden 2019 tuloksiin verrattuna hieman kohentuneet.



Kuva 28. Porin tulos vuonna 2020. Kuviossa on esitetty muutos edellisestä vuodesta sekä vertailukuntien paras ja heikoin tulos. Parhaan kunnan tulos näytetään myös. (Kuvio: FCG Konsultointi Oy)

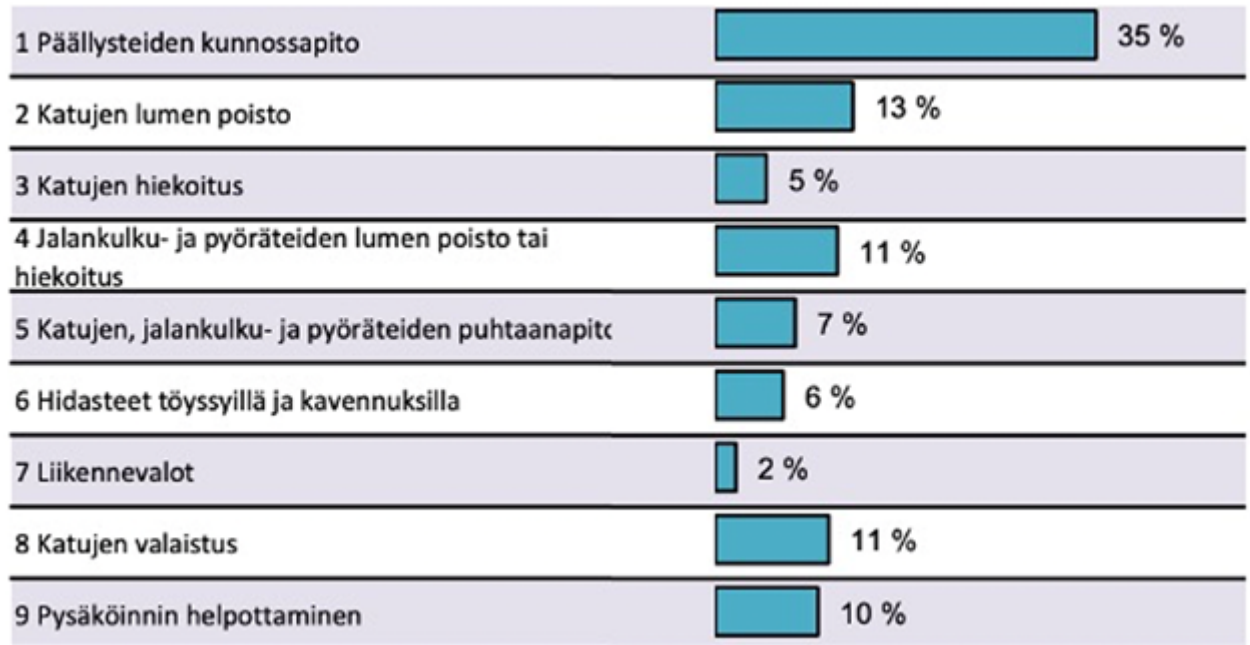
Vuoden 2020 kuntatekniikan kyselyyn kuului vuonna 2020 myös joka toinen vuosi selvitettävät panostuskohteet ja viihtyvyytekijät kaupungeittain katualueiden, viheralueiden, keskustan ympäristön ja asuinalueiden osalta.

Vastaajien mielestä Porin tulisi panostaa katualueilla päällysteiden kuntoon ja auraukseen, jalankulku- ja pyöriteiden hiekoitukseen ja auraamiseen sekä valaistukseen. Katuympäristön viihtyvyyttä taas vastaajien mielestä parantaisivat katupäällysteen kunnon parantaminen, katu- sekä reuna-alueiden kunnon parantaminen, istutusten hoito ja roskien poisto. Puistojen osalta Porissa tulisi vastaajien mukaan panostaa penkkeihin ja istuimiin, lasten leikkipaikkoihin ja puistojen kasvillisuuteen. Puistojen viihtyvyyteen asukkaiden mielestä vaikuttaa eniten puhtaanapito ja siivous, nurmikon hoito ja kukkaistutukset sekä leikkivälineet.

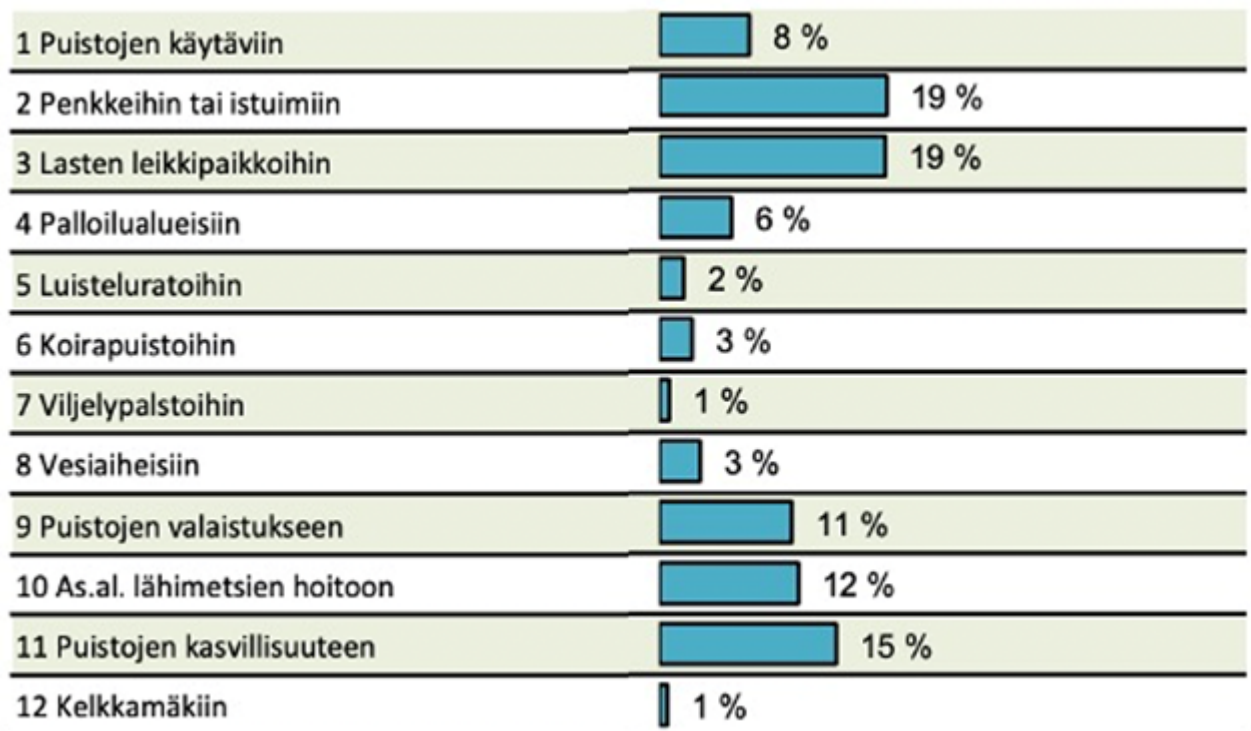
Keskustan ympäristön viihtyvyyteen vaikuttaa vastaajien mielestä eniten siisteys ja puhtaus sekä ympäristön rauhallisuus ja turvallisuus. Lisäksi viihtyvyyteen vaikuttaviksi tekijöiksi katsottiin vanhat rakennukset sekä ulkoilu-, urheilu ja harrastusmahdollisuudet. Asuinalueiden tärkeimmiksi viihtyvyystekijöiksi vastaajat

katsoivat ympäristön siisteyden ja puhtauden, rauhallisuuden ja turvallisuuden sekä luonnonmukaisuuden ja vehreyden.

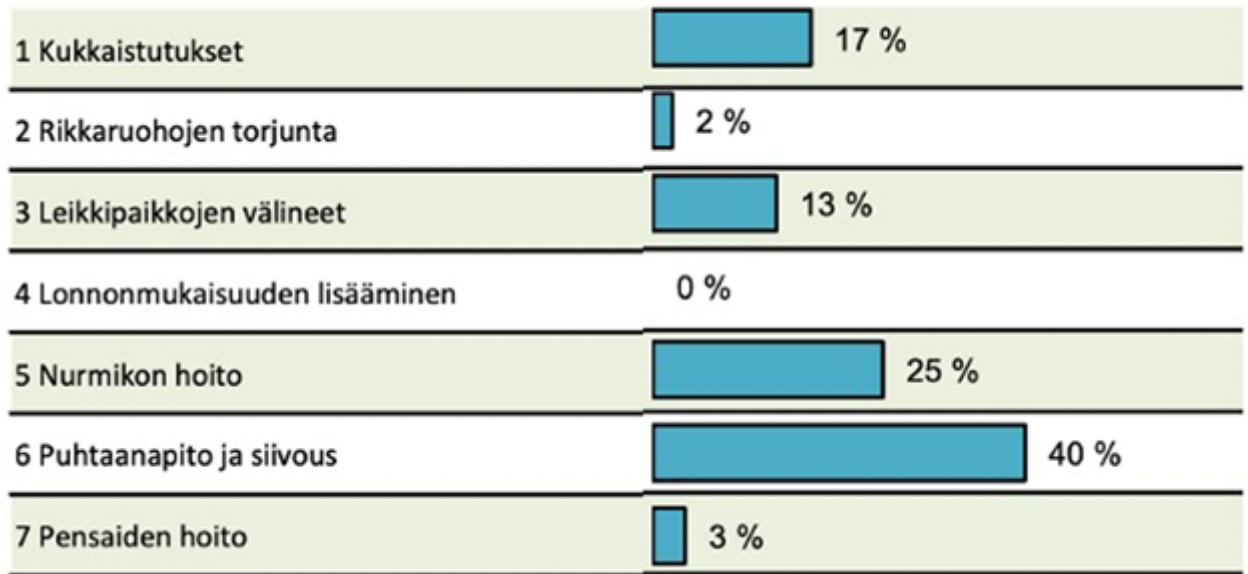
Seuraavassa esitettyinä vastauksien jakaumat panostus- ja viihtyvyystekijöistä aiheittain: (Kuvat: FCG Konsultointi Oy)



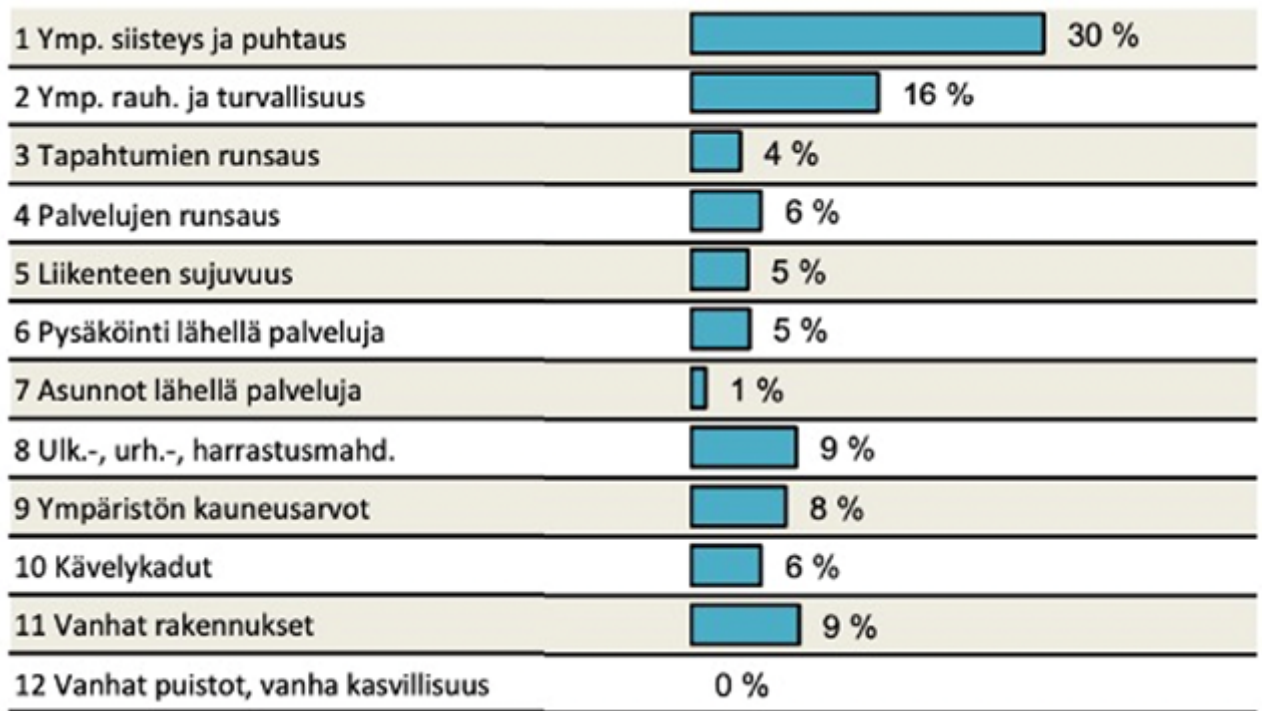
Kuva 29. Mihin kunnan tulisi mielestänne katuasioissa ensisijaisesti panostaa (% vastauksista)?



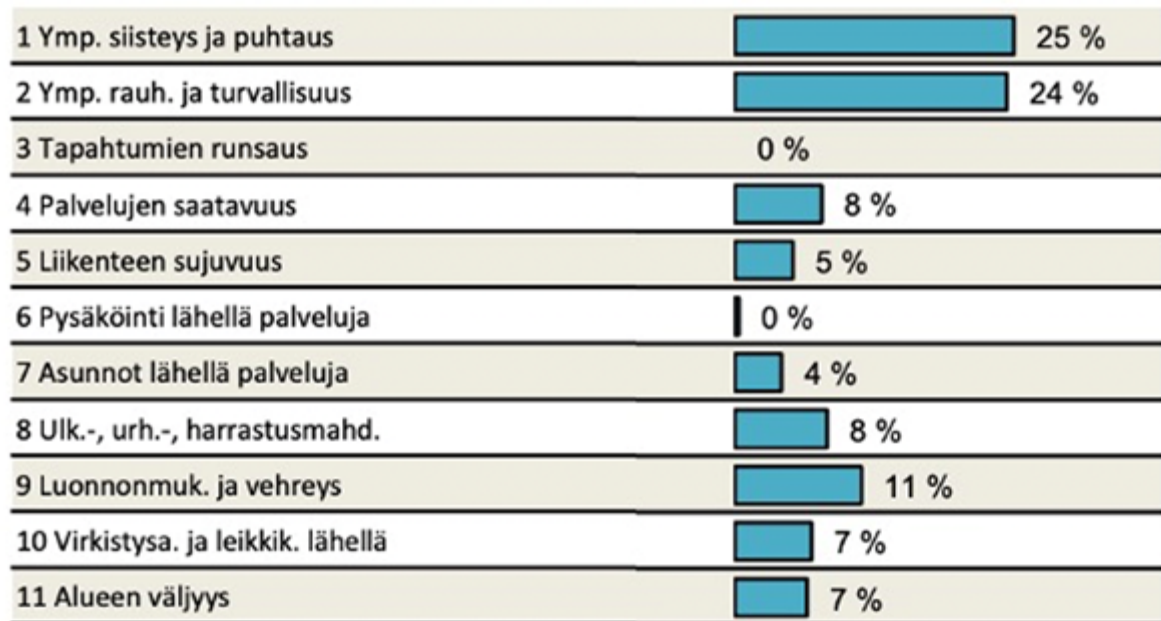
Kuva 30. Mihin puistoissa pitäisi ensi sijassa panostaa (% vastauksista)?



Kuva 31. Millä toimenpiteillä voidaan parhaiten vaikuttaa puistojen yleiseen viihtyvyyteen (% vastauksista)?



Kuva 32. Mistä seikoista keskustan viihtyvyys koostuu (% vastauksista)?



Kuva 33. Mistä asuinalueen ympäristön viihtyvyys koostuu (% vastauksista)?

Taide kaupunkiympäristössä

Poriin vuosien 2017–2020 aikana toteutetut teokset (esimerkiksi liikenneympyrät) saivat ennätysmäisen määrän näkyvyyttä ja positiivista palautetta sosiaalisessa mediassa sekä suorana palautteen annolla kaupungille. Lisäksi teoksista kaupungin laatimat uutiset ovat olleet tykätympiä ja jaetuimpia uutisia kaupungin sosiaalisen median kanavissa. Myös paikallismediat olivat erityisen kiinnostuneita tekemään aiheen osalta uutisointeja ja artikkeleja. Taide elävöittää ja yllättää kaupunkiympäristöä tehden kaupungistaan elinvoimaisemman ja kutsuvamman. Taide luo alueelle omaleimaisuutta ja tunnistettavuutta. Taideteoksista saadun palautteen ja huomion määrä kertoo suoraan siitä, miten suuri merkitys arkiympäristön elävöittämisellä on yksilön hyvinvoinnille ja kotiseutuylpeydelle.

Kyselyt asukkaille ja kohderyhmille

Vuoden 2020 aikana toteutettiin laajasti erilaisia kyselyitä asukkaille sekä muille kohderyhmille. Toteutetut kyselyt on koottu alle.

Lapset ja nuoret kysyvät päättäjiltä: https://www.pori.fi/uutinen/2020-01-31_lapset-ja-nuoret-kysyvat-paattajilta-seuraa-suoraa-lahetysta-netissa-tiistaina

Anniksen juhluvuoden muistojen kerääminen. Millainen muisto Anniksesta on?

https://www.pori.fi/uutinen/2020-02-10_anniksen-juhlavuosi-avataan-ystavanpaivaviikon-tapahtumilla-ja-annis-muistojen

Hyvinvointikysely. Millaiseksi kokee hyvinvointinsa ja mitkä tekijät siihen vaikuttavat?

https://www.pori.fi/uutinen/2020-03-03_hyvinvointikyselylla-selvitetaan-porilaisten-kokemuksia-hyvinvoinnista

Asiakaspalvelun kehittämiseen liittyvä kysely. Kaupungin ja valtion asiakaspalvelu menee yhteen.

https://www.pori.fi/uutinen/2020-03-25_vastaa-kyselyyn-asiakaspalvelun-kehittamisesta-ja-voita-pori-etuja

Verkkokyselyssä kaupunkilainen antoi positiivista palautetta, miten kaupunki on huomioinut erilaisten asiakkaiden tarpeet.

https://www.pori.fi/uutinen/2020-05-27_uudenlaisen-yhteisasiakaspalvelun-suuntaviivat-julki

Ehdotus Porin uusista avustuskäytänteistä kommentoitavana. https://www.pori.fi/uutinen/2020-04-09_ehdotus-porin-uusista-avustuskaytanteista-kommentoitavana

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa olevien lasten vanhemmilta kysyttiin ajatuksia ja kokemuksia koskien heidän lastensa varhaiskasvatusta ja esiopetusta. https://www.pori.fi/uutinen/2020-04-07_kysely-varhaiskasvatuksessa-ja-esiopetuksessa-olevien-lasten-vanhemmille. Kyselyyn saatiin 710 vastausta, mikä on hieman enemmän vuoden 2018 vastaavan tutkimuksen vastausmäärään. Tulokset olivat hyvällä tasolla. https://www.pori.fi/uutinen/2020-05-25_huoltajat-tyytyvaisia-porin-varhaiskasvatuksen-ja-esiopetuksen-toimintaan

Yhteistyössä Tampereen yliopiston kanssa kartoitettiin lapsiperheiden korona-arkea.

https://www.pori.fi/uutinen/2020-04-18_pori-haluaa-yhteistyossa-tampereen-yliopiston-kanssa-kartoittaa-lapsiperheiden. Vanhemmille tehdyn kyselyn pohjalta kouluruokailua laajennettiin mahdollisuuteen noutaa ruoka-annoksia kouluruokaloista. https://www.pori.fi/uutinen/2020-04-23_koulujen-nouruokamahdollisuus-alkaa-ensi-viikolla-porissa

Yhdyskuntateknisiä palveluita koskeva verkkokysely. Kyselyssä pääsi kertomaan mielipiteen muun muassa katujen ja teiden kunnosta, kunnossapidosta ja talvihoidosta, katuvalaistuksesta, puistojen ja liikuntapaikkojen hoidosta, jätehuollosta sekä pelastustoimesta. https://www.pori.fi/uutinen/2020-05-18_porin-yhdyskuntateknisista-palveluista-toteutetaan-kysely

Porilaisten suhtautumista Kokemäenjokeen selvitettiin kyselyllä. Kysely liittyi Porin yliopistokeskuksen, Turun yliopiston kulttuurituotannon ja maisematutkimuksen koulutusohjelman Vesikansa-tutkimushankkeeseen. https://www.pori.fi/uutinen/2020-05-20_vastaa-kyselyyn-kokemaenjoesta

Asukailta kysyttiin, miten he kehittäisivät kaupungin kulttuuripalveluita. https://www.pori.fi/uutinen/2020-06-01_porin-kulttuuripalveluja-kehitetaan-vaikuta-vastaamalla-kyselyyn. Kaupunkilaisilta saatiin 578 vastausta, joista ilmeni, että aktiiviset kulttuurin kuluttajat käyttävät kaupungin tuottamia kulttuuripalveluja monipuolisesti ja usein. https://www.pori.fi/uutinen/2020-09-07_kulttuurin-ystavat-kayttavat-porin-kaupungin-tuottamia-kulttuuripalveluja

Sinfonietta kysyi asukailta, millä mielin he odottavat tulevaa syyskautta. Asiakailta kysyttiin, kuinka valmiita ovat palaamaan konsertteihin ja paljonko striimatuista konserteista oltaisi valmiita maksamaan https://www.pori.fi/uutinen/2020-06-11_vastaa-pori-sinfoniettan-asiakaskyselyyn-ja-voita-kahten-hengen-lahjakortti

Keskustan katutiloja kehitetään ja asukailta sekä keskustassa asioivilta kartoitettiin näkemystä keskustan liikennejärjestelyistä, katutiloista ja erityispaikoista. https://www.pori.fi/uutinen/2020-06-15_keskustan-katutiloja-kehitetaan-vastaa-kyselyyn-liikennejarjestelyjen-nykytilasta

Tietyn asuinalueen väelle toteutettiin kysely, jossa kartoitettiin asuinalueiden jätteiden kierrätystä. https://www.pori.fi/uutinen/2020-06-23_tehostettu-kompostointineuvonta-lisasi-ruoka-ja-puutarhajatteen-kompostointia

Oppilailta ja heidän huoltajiltaan kysyttiin mielipidettä korona-ajan etäopetukseen. Vastauksia saatiin 3733 huoltajilta ja 3491 oppilailta. https://www.pori.fi/uutinen/2020-06-17_oppilaat-ja-huoltajat-olivat-paaosintyytyvaisia-etaopetukseen-porissa

Nuorilta kysyttiin, millaisia etuja he kaipaavat nuorisopassiin sekä miten he kehittäisivät passia. Vastausten perusteella suunniteltiin lukukauden 2020-2021 edut. https://www.pori.fi/uutinen/2020-08-19_peruskoululaisille-luvassa-taas-huimia-etuja

Kirjasto kyseli asiakkailta ideoita lähikirjastoissa järjestettäviin tapahtumiin. https://www.pori.fi/uutinen/2020-10-01_kirjasto-kaipaa-tapahtumaideoita-koronan-jalkeiselle-ajalle

Linja-autopysäkeille pyöräilevien olosuhteita haluttiin kehittää, jotta asukkaat pystyisivät hyödyntämään pyörää ja linja-autoa kulkemiseen. Asukkailta kysyttiin, mitä pysäkkejä pitäisi kehittää. https://www.pori.fi/uutinen/2020-09-08_linja-autopysakkien-pyorailyn-olosuhteita-kehitetaan-kerromielipiteesi-meille

Satakunnan museo kartoitti kesän aikana talkoolaisia. Ihmisiltä kysyttiin heidän osallistumistaan talkoisiin: millaisiin talkoisiin osallistutaan, miten usein ja miksi, sekä pyydettiin pohtimaan talkoohenkeä. Kyseleeseen saatiin 180 vastausta. Lisäksi dokumentoitiin useita talkoita ja tavoitettiin yli 100 aktiivista talkoolaista.

Jo aiemmin asukkaita osallistanut Sampolan puistojen kunnostaminen, sai jatkoa. Tällä kertaa asukkaiden äänestettäväksi annettiin luonnossuunnitelmat. https://www.pori.fi/uutinen/2020-10-12_sampolan-puistojen-luonnossuunnitelmat-nahtavilla-aanesta-suosikkiasi-lokakuun. Kyselyyn saatiin miltei 200 vastausta. Luonnosta lähdettiin edistämään suosikin pohjalta. https://www.pori.fi/uutinen/2020-11-25_sampolan-puistojen-suosikkiluonnos-selvilla

Jyrki Kankaan tuntemilta henkilöiltä kysyttiin muistoja Kankaasta pohjatiedoksi muistomerkillä. https://www.pori.fi/uutinen/2020-10-30_kerro-muistosi-jyrki-kankaasta-pori-keraa-tarinoita-pohjatiedoksi-muistomerkillä

Koululaisten iltapäivätoiminnan arviointikyselyssä tiedusteltiin huoltajilta tyytyväisyyttä toimintaan. https://www.pori.fi/uutinen/2020-11-02_koululaisten-iltapaivatoiminnan-arviointikysely-nyt-auki-huoltajille-vastausaika

Osasta puistoleikkipaikkoja joudutaan luopumaan Porissa, jotta jäljelle jääviä voidaan kehittää entistä paremmiksi. Asukkailta tiedusteltiin, mitkä puistoista pitäisi säästää ja mistä voitaisi tarvittaessa luopua. https://www.pori.fi/uutinen/2020-11-10_mita-porin-puistoleikkipaikoista-pitaisi-kehittaa-ja-mista-voidaan-luopua

Kaksi tekojäärataa ja niihin liittyviä toimintatapoja sekä käyttöä kartoitettiin asukkailta kyselyllä. https://www.pori.fi/uutinen/2020-12-10_luistelijoiden-kokemuksia-kaivataan-tekojaiden-pelisaantojen-kehittämiseen. Kyselyssä saatiin yli 800 vastausta, joiden perusteella toimintaa kehitettiin heti. https://www.pori.fi/uutinen/2020-12-22_tekojaaradalla-maksuttomia-yleisluisteluita-loppuvuodesta

Harrastustoimijoilta kysyttiin ideoita ja ajatuksia Nuori Pori harrastaa -tapahtumasta. https://www.pori.fi/uutinen/2020-12-01_kysely-porin-harrastustoimijoille

Asukkailta kerättiin vinkkejä hiilijalanjäljen pienentämiseen. Vinkeistä palkittiin ja julkaistiin.

https://www.pori.fi/uutinen/2020-11-30_yhdessa-kohti-hiilineutraalia-kuntaa-kerro-vinkkisi-hiilijalanjaljen

Asukkailta pyydettiin palautetta Kokeilun paikka -hankkeen puitteissa tehdystä kokeilusta.

https://www.pori.fi/uutinen/2020-11-16_anna-palautetta-elamyksellisista-kaupunkireiteista-ja-opastuksen-uusista

Kirjurinluodon musiikkileikkipuiston nimestä järjestettiin nimikilpailu. https://www.pori.fi/uutinen/2020-11-05_kirjurinluodon-uuden-musiikkileikkipaikan-nimesta-jarjestetaan-nimikilpailu Nimi valittiin tulleiden

ehdotusten joukosta.

Kulttuuriyksikkö toteutti vuonna 2020 kulttuurikyselyn koskien Porin kaupungin tuottamia kunnallisia kulttuuripalveluja. Tavoitteellinen kulttuuripalveluiden kehittäminen edellyttää ajantasaista tietoa kuntalaisten kulttuurinkäyttötavoista ja mielipiteistä. Kysely antoi kaupunkilaisille mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa kehittämistyöhön kaikille avoimen verkkokyselyn kautta. Kyselyn tuloksia hyödynnetään muun muassa kehittämissuunnitelman laatimisessa.

YHTEISTYÖ JÄRJESTÖJEN JA KOLMANNEN SEKTORIN KANSSA

Porin kaupunki on kehittänyt yhteistyötään kolmannen sektorin kanssa merkittävästi viime vuosina. Kumppanuusmenettelyn käyttöönotto, avustusperiaatteiden ja -käytänteiden uudistaminen sekä eri toimialojen osallistuminen monisektoriseen yhteistyöhön toimivat tästä esimerkkeinä.

Järjestöt laajentavat kaupunkilaisille tarjottavia SOTE-palveluita, tarjoavat yhteisöllisyyttä, elämänhallintaa ja monikulttuurisuutta tukevia kohtaamispaikkoja ja kehittymismahdollisuuksia, edistävät työelämän ulkopuolelle jääneiden työllistymismahdollisuuksia, elävöittävät ja kehittävät asuinalueita sekä tuottavat monin muin tavoin lisäarvoa porilaisille. Kaupungin roolina on tukea järjestöjen toimintaedellytyksiä ja näyttää suuntaa yhteisten päämäärien saavuttamiseksi.

Porilaisilla urheiluseuroilla on merkittävä rooli kaupunkilaisten fyysisen aktiivisuuden ja hyvinvoinnin edistämisessä. Seurat järjestävät toimintaa erityisesti lapsille ja nuorille ja tekevät yhteistyötä kaupungin eri toimialojen kanssa. Kaupungin liikuntapalvelut ja Porin Ässien yhteistyönä aloitettiin 2018 syksyllä erityislapsille ja -nuorille suunnattua Special Hockey toiminta, joka mahdollistaa upean harrastuksen jokaiselle. Pelaajia joukkueessa on ollut 40–23. Toiminnan kautta syntynyt yhteisöllisyys on nousut tärkeäksi arvoksi pelaajille ja heidän perheilleen.

Seuraparlamentti on vuonna 2018 perustettu, porilaisten urheiluseurojen edustajista koottu yhteistyöelin. Seuraparlamentin roolina on lisätä kaupungissa toimivan urheiluseurakentän sekä kaupungin välistä vuoropuhelua seuroja koskevissa asioissa. Sivistystoimialan liikunta- ja nuorisoyksikön edustajat osallistuvat seuraparlamentin työskentelyyn.

Avustusuudistus ja kumppanuusmenettely

Porin kaupunki toteutti mittavan avustusuudistuksen vuonna 2020. Avustusperiaatteet, -muodot ja -käytännöt määriteltiin uudelleen siten, että avustuksista muodostuu yhtenäinen kokonaisuus, joka ottaa kaikenlaiset järjestöt huomioon ja kannustaa myös vapaiden toimintaryhmien aktiivisuutta.

Avustusten myöntäminen kytkettiin kuntalaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämiseen ja seuraavassa vaiheessa kehitetään mittareita avustuksilla toteutetun toiminnan vaikuttavuuden seurantaan. Uudistus selkeytti avustusten myöntämisen kriteereitä ja kytkee avustuksilla tuettavan yhdistys- ja kansalaistoiminnan kaupungin strategiseen suunnitteluun. Samalla avustuskäytännöissä otettiin iso harppaus kohti järjestöjen yhdenvertaista ja avointa kohtelua.

Osana avustuskokonaisuutta olevan kumppanuusmenettelyn kautta tiivistetään ja tavoitteellistetaan kaupungin ja järjestöjen yhteistyötä ja mahdollistetaan toiminnan pitkäjänteinen suunnittelu ja kehittäminen. Kumppanuussopimus solmittiin vuosien 2019–2020 aikana kuuden yhdistyksen kanssa, ja lisää kumppanuuksia on luvassa.

Esimerkki kumppanuudesta: Satakunnan yhteisökeskus

Porin kaupunki ja Satakunnan yhteisökeskus solmivat vuonna 2018 ensimmäisen kumppanuussopimuksensa. Sen tavoitteena oli edistää järjestöjen ja kaupungin välistä yhteistyötä ja viestintää, työllisyyttä ja osallisuutta, sekä mahdollistaa järjestöille toimintatiloja. Kumppanuutta on syvennetty ja kehitetty vuosina 2018–2020.

Järjestöjen ja kaupungin välistä yhteistyötä on kehitetty muodostamalla yhteisöllisten ruokailujen toimintalusta, Yhteinen keittiö Pori - verkosto. Sen avulla järjestöt, seurakunnat ja kaupungin henkilöstö tarjoavat yhdessä eri puolilla Poria kohtaamisen ja tekemisen mahdollisuuksia asukkaille. Yhteisökeskuksen lasten ja nuorten maksuttomia matalan kynnyksen harrastusryhmiä ja harrastusrahaston toimintaa on kehitetty ja suunniteltu yhdessä. Eri sektoreiden yhteistyötä on edistetty myös hyvinvointia edistävien hanke- ja rahoitushakemusten laatimisessa sekä osana kaupungin kehittämistyötä, muun muassa perusturvan tuottavuusohjelmaa. Yhteisökeskus on toiminut myös järjestötoiminnan asiantuntijana avustusuudistuksen ja muiden kaupungin kehittämisprosessien ja työryhmien yhteydessä.

Yhteisökeskuksen ja kaupungin kumppanuuden avulla mahdollistetaan Yhteisöotalo Otavan toiminta Porin keskustassa. Yhteisökeskuksen hallinnoimassa kaikille avoimessa kohtaamispaikassa ja järjestötilassa oli vuonna 2019 noin 80 000 käyntikertaa, ja sen tiloja käytti yhteensä 129 eri yhdistystä. Otava mahdollistaa myös merkittävän määrän työkokeilu-, -harjoittelu- ja kuntouttavan työtoiminnan paikkoja vuosittain. Vuoropuhelu ja tiedon kulku kaupungin ja järjestöjen välillä on myös kehittynyt kumppanuuden myötä merkittävästi.

Kesäruokailu 2020

Satakunnan yhteisökeskus vastasi Porin kaupungin lasten ja nuorten kesäajan ruokailun koordinoinnista. Kesäruokailuun osallistui kesän aikana 4836 iältään 7–18-vuotiasta lasta tai nuorta. Maksuton ruokailu järjestettiin Itä-Porissa (koulun henkilöstö + järjestöjä) kesäkuun ajan, Ahlaisissa (Ahlaisten kyläyhdistys) kesä-heinäkuun ajan sekä Pihlavassa (Mepon kotipesä) ja Otavassa (Yhteisökeskus) koko koululaisten loma-ajan. Ruuan valmisti Porin kaupungin palveluliikelaitos ja kuljetti Nuorten työpaja. Ruokailupaikkojen henkilöstön ja vapaaehtoisten perehdytyksestä, ohjeistuksesta, hygieniapassikoulutuksen järjestämisestä ja toiminnan koordinoinnista vastasi Satakunnan yhteisökeskus. Ruokailun kustannukset olivat yhteensä 40 000 euroa eli 8,30 euroa ateriaa kohden. Lisäksi ylijäänyt ruoka jaettiin ruoka-apuna, jolloin hävikkiä ei muodostunut.

LIIKUTTAMISOHJELMA 2025

Liikunta- ja nuorisoyksikön sisäisenä projektina toteutettiin vuonna 2020 Liikuttamisohjelma, jonka tarkoituksena on toimia työkaluna liikuntahallinnon kehittämisessä Porissa. Liikuttamisohjelman tavoitteena

on palauttaa fyysinen aktiivisuus luonnolliseksi osaksi ihmisten jokapäiväistä elämää ja lisätä kaupunkilaisten liikkumista. Slogan ”Pori – ikiliikkujien kaupunki” pitää sisällään tavoitteen jokaisen porilaisen innostamisesta aktiivisen arjen ja liikunnan pariin. Liikuttamisohjelman tarkoituksena on toimia työkaluna liikuntahallinnon kehittämisessä Porissa ja jäsentää kaupungin liikuntapalveluiden toimintaa kaupungin strategian sekä muiden strategiatasoisien dokumenttien hengessä. Liikuttamisohjelman toivotaan antavan myös sysäyksen koko kaupunkiorganisaation kattavan Liikuttamisohjelmatyön käynnistämiseksi.

KULTTUURI

Saavutettavuuden, yhdenvertaisuuden ja osallisuuden edistäminen olivat kulttuuriyksikön alaisten perusyksiköiden ja hankkeiden painopistealueita kertomuskaudella. Kulttuuriyksikön saavutettavuussuunnitelma, Kulttuuripalveluja kaikille porilaisille, Saavutettavuussuunnitelma 2020–2024, julkaistiin vuonna 2020. Saavutettavuutta edistettiin muun muassa lisäämällä tapahtumiin ja näyttelyihin viittomakielisiä opastuksia, kuvailutulkkauksia ja induktiosilmukoita sekä parantamalla opasteita ja fyysistä esteettömyyttä. Digitaalisesti tuotettujen sisältöjen ja aineistojen määrä lisääntyi huomattavasti, mikä tarjosi kaupunkilaisille uusia kanavia lukea, kokea kulttuurielämyksiä, opiskella ja tutustua tietosisältöihin. Kaupungin museot tarjosivat alle 18-vuotiaille nuorille ilmaisen sisäänkäynnin viikonloppuisin ja arkipyhisin. Lisäksi taidemuseossa oli keskiviikkoiltoisin maksuton sisäänkäynti ja opastus. Pori Sinfoniettan vapaat kenraaliharjoitukset ja jalkautuminen esimerkiksi kauppakeskuksiin ja hoitolaitoksiin toivat musiikkielämykset kaikkien ulottuville.

Kunnallisten kulttuurilaitosten fyysinen saavutettavuus Porin kaupungin asukkaille on hyvä. Porin kaupungin asukkailla 40,4 %:lla jokin kulttuurilaitoksista on 1,5 km:n etäisyydellä kodistaan, 55,1 %:lla 2 kilometrin etäisyydellä ja 99,6 %:lla 10 kilometrin etäisyydellä. Kulttuuripalvelut ovat kunnallisia lähipalveluja, lähikirjastot sijaitsevat kattavasti koko Porin kaupungin alueella ja toimivat laajasti kulttuuri- ja tapahtumatiloina, Lastenkulttuurikeskus Kruunupää panostaa toiminnassaan keskustan ulkopuolisiin kouluihin ja päiväkoteihin, Pori Sinfonietta konsertoi päiväkodeissa, kouluissa, hoitolaitoksissa ja kauppakeskuksissa, Satakunnan Museon tapahtumia järjestetään museon eri toimipaikoissa ja hoitolaitoksissa. Kaupunginkirjasto palveli asiakkaitaan sekä fyysisessä tilassa että verkossa, kehittäen perinteisiä palvelujaan ja toimintojaan myös digi- ja etäyhteyksin käytettäväksi. Omatoimikirjastojen perustaminen Noormarkun ja Reposaaren kirjastoihin paransi kirjastopalvelujen saavutettavuutta laajentamalla aukioloaikoja ja -päiviä toimipaikoissaan. Porin kaupungin kulttuurilaitokset tekivät myös merkittävää kotouttamistyötä.

Kulttuuriyksiköllä on ystävähdistyksiä, jotka tukevat toimintaa monin tavoin, jakavat tietoa ja osallistavat kaupunkilaisia mukaan kulttuuriin. Kertomuskaudella näitä olivat Porin Lähikirjastoyhdistys ry, jonka tehtävänä on porilaisten lähikirjastojen puolustaminen sekä toimiminen vuoropuhelun ylläpitäjänä lähikirjastojen käyttäjien ja kaupungin välillä; Pro Pori Sinfonietta ry, jonka tarkoituksena on luoda ja ylläpitää yhteyksiä Pori Sinfoniettan ja konserttiyleisön välillä, konserttimatkat ja erilaiset tempaukset Sinfoniettan hyväksi ovat keskeinen osa yhdistyksen toimintaa; Pro Annis ry, jonka tehtävänä on tukea ja kehittää Kulttuuritalo Anniksen toimintaa painopisteenä lapset ja nuoret; Satakunnan Museon ystävät ry –yhdistys, jonka tarkoituksena on tukea Satakunnan Museota ja samalla järjestää jäsenilleen toimintaa, yhdistyksen toimintamuotoja ovat luennot, tutustumiset, retket ja muut tapahtumat, museon avustaminen esimerkiksi julkaisujen tekemisessä, toimiminen näyttelyiden ja tapahtumien vapaaehtoisina työntekijöinä sekä erilaisten toimintojen arviointiryhmissä sekä Porin taidemuseon mesenaattijärjestelmä, jossa mesenaattikortin lunastamalla tukee taidemuseon toimintaa.

Keväällä 2020 kulttuuriyksikkö oli mukana käynnistämässä hanketta, Satakunnan tuottajaverkosto, Luovien alojen toimijoiden tukeminen Satakunnassa, jonka tavoitteena on tukea luovien alojen toimijoita vaikeassa tilanteessa ja lisätä vertaistukea, osallisuutta ja yhdessä tekemistä. Hankkeen tavoitteena on myös vakiinnuttaa Satakunnan tuottajaverkoston toiminta ja toimintamuodot. Luova Satakunta -sivusto, <https://mesenaatti.me/luovasatakunta>, on Satakunnan luovan alan toimijoille, yhdistyksille, taiteilijoille, freelancereille, yrityksille, tapahtumille ja työryhmille, tarkoitettu keino toteuttaa erilaisia kampanjoita ja hakea toimintaan joukkorahoitusta.

Kaupunginkirjasto lisäsi porilaisten kansalaistaitoihin liittyvää osaamista ja valmiuksia tarjoamalla muun muassa digiteknologian käytön opastusta ja digitaalisia aineistoja kaupunkilaisten käyttöön. Digitukiopastusta annettiin sekä ryhmä- että yksilömuotoisena. Digitukiopastuksen ensisijaisena tavoitteena on estää digitaalista syrjäytymistä.

Kaupunginkirjasto järjesti asiakasraadin, jonka tavoitteina oli saavutettavuuden, tasavertaisuuden ja moninaisuuden parantaminen kirjaston palveluissa, toiminnassa ja tiloissa sekä lisätä kirjaston tietämystä toimintaesteisistä asiakkaista. Asiakasraatiin kutsuttiin kokemusasiantuntijoita vammais-, vanhus- ja maahanmuuttajayhdistyksistä.

Porin kaupunginkirjastosta tehdyt lainaukset kasvoivat vuodesta 2017 vuoteen 2019, poikkeusvuonna 2020 kirjastotoimipaikkojen sulkeminen asiakkailta vaikutti lainauslukuihin, vaikka lukemisen suosio kasvoikin. E-aineistojen lainaus ja käyttö lisääntyivät kertomusvuosina huomattavasti. Kertomusvuosina kaupunginkirjastosta tehtiin yhteensä 6 432 076 lainausta, fyysisiä kirjastokäyntejä tehtiin yhteensä 2 655 632.

Kaupunginorkesterin striimatut konsertit vuonna 2020 saivat erittäin hyvän vastaanoton ja runsaasti kuulijoita, toteutetuilla 12 striimatulla konsertilla oli noin 15 000 kuulijaa.

4. Hyvinvointiohjelman 2025 tavoitteiden toteutuminen

VIIHTYISÄ JA TURVALLINEN ELINYMPÄRISTÖ

Tavoite	Toimenpide ja mittari	Toteutuma
<p>Luonto- ja kulttuuriympäristön hyödyntäminen kaupunkilaisten aktivoimiseen</p> <p>Luonnon hyvinvointivaikutusten hyödyntäminen.</p> <p>Porissa on hyvät mahdollisuudet luonnon hyödyntämiseen kaupunkilaisten hyvinvoinnin edistämiseksi ja tätä mahdollisuutta tulee enemmän hyödyntää.</p>	<p>Osallistaminen viheraluesuunnitteluun ja tapahtumat yhteistyössä Satakunnan vihertietokeskuksen ja kansallisen kaupunkipuiston kanssa.</p> <p><i>Kävijämäärä ja palaute osallistamisesta, somen käyttö.</i></p> <p><i>Mediajulkisuus.</i></p>	<p>Päiväkodit ja perhepäivähoitajat käyttivät lähiympäristöä paljon lasten kanssa. Monella on käytettävissään leikkipuisto, urheilukenttä tai koulun kenttä, joissakin on myös metsäretkiin sopivaa aluetta. Lähiympäristöä hyödynnetään joka viikko.</p> <p>Koulut hyödyntävät luonto- ja kulttuuriympäristöjä koulun sijainti ja liikenneyhteydet huomioiden. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa hyödynnetään Porin alueen luontokohteita ja kulttuuriympäristöjä.</p> <p>Intopolku otettiin käyttöön 2019 vuoden alussa. Intopolku tarjoaa päiväkot- ja kouluryhmille kaupungin ja yhteistyökumppaneiden tarjoamia oppimissisältöjä ympäristö-, kulttuuri- ja mediakasvatuksesta sekä työelämätaidoista. Sivun katselumäärä vuonna 2019 oli noin 13 300 ja vuonna 2020 noin 14 900.</p> <p>Kirjastopolku on Porin kaupunginkirjaston ohjaussuunnitelma ja palvelulupaus esiopetuksen ja koulujen ryhmille. Ohjattuja tuokioita, lukutaitoja edistäviä koulutuksia, aineistovinkkauksia sekä tiedonhaun, tieto-, viestintä- ja digiteknologian käytön ja kirjastonkäytön opetusta, lapsille ja nuorille toteutettiin 944 kpl, joissa osallistujia oli 19 578 hlöä.</p>

<p>Luonto on valmiina käytettävissä, sitä ei tarvitse rakentaa.</p>		<p>Lastenkulttuurikeskus Kruunupää toteutti varhaiskasvatukselle ja opetuspalveluille suunnattuja palveluja yht. 545 tapahtumaa, joihin osallistui 13 865 hlöä. Lastenkulttuurikeskus Kruunupään varhaiskasvatuksen kanssa tekemässä päiväkoti yhteistyössä jokainen lapsi oli taiteilija ja sai tuoda oman äänensä kuuluviin. Päiväkoti yhteistyössä syntyneet julkiset taideteokset tuottivat hyvinvointia kaikille niiden vaikutuspiirissä oleville.</p> <p>Pori Sinfonietta järjesti kertomusvuosien aikana lapsille ja nuorille yht. 39 esiintymistä ja tapahtumaa, joissa oli yht. 14 237 osallistujaa.</p> <p>Porin taidemuseo toteutti Kulttuuripolkuun liittyviä opastuksia ja työpajoja yht. 553, osallistujia oli 9 728 hlöä.</p> <p>Satakunnan Museo järjesti lapsille ja nuorille yht. 1 479 näyttelyopastusta, joihin osallistui 21 993 koululaista ja päiväkotilasta. Muihin lasten tapahtumiin osallistui yht. 7 746 lasta.</p> <p>Elinvoima- ja ympäristö -toimiala on tehnyt yhteistyötä sivistystoimialan kanssa opetusta tukevien ympäristöaiheisten kokonaisuuksien luomiseksi. Muun muassa koulujen ympäristöviikolle osallistuvien oppilaiden määrä on noussut vuositasona noin 2100 oppilaasta 2400 oppilaaseen. Luonnonympäristöistä Yteri on tärkeä opetuskohte, jotta lasten ja nuorten tietoisuus niin dyyniluonnon suojelutarpeesta kuin rannan rehevöitymiskehityksestä lisääntyisi. Myös Kirjurinluodon kompostointipuisto on vakiinnuttanut paikkansa osana varhaiskasvatukselle ja opetukselle suunnattua jäteneuvontaa. Opastetuille käynneille on vuosittain osallistunut 360-800 koulu- ja päiväkotikäistä lasta ja nuorta. Vuonna 2020 koronarajoitusten takia ryhmiä kannustettiin omatoimiseen kompostointipuistoon tutustumiseen.</p> <p>Viisaan liikkumisen -työryhmä toteutti Porissa Ympäristöministeriön rahoittaman Kokeilun paikka -hankkeen, kesällä ja syksyllä 2020. Monialaisen hankkeen päätavoitteena oli kannustaa kaupunkilaisia ja matkailijoita kävelyyn ja pyöräilyyn kaupunkikeskustan ja Kirjurinluodon sekä matkakeskuksen välillä. Reittien varrella on nähtävissä kaupunkitilan elävöittämiseen suunniteltuja toimenpiteitä.</p> <p>Satakunnan Vihertietokeskus on pitänyt aktiivisesti toimintaa yllä mm. kaupungin suosituin puisto-opastuskierroksin, koululaisryhmien opastuksin sekä vieraslaajien hävittämistalkoiden muodossa. Vihertietokeskus on aktivoitunut erityisesti työhyvinvointipäivän viettopaikkana. Maisemapeltoja on toteutettu ja pidetty laiduneläimiä maisemanhoitotöissä asukkaita ilahduttamassa. Lisättiin turvallisuuden tunnetta ja viihtyisyyttä kaupunkitilaan taiteen keinoin. Taiteesta saatiin erityisen positiivista palautetta kaupunkilaisilta.</p>
	<p>Luonto- ja ympäristöretkien sekä puisto-opastuksien järjestäminen kuntalaisille yhteistyössä järjestöjen kanssa.</p> <p><i>Toteutuneiden retkien ja opastuksien/osallistujien määrä.</i></p>	<p>Elinvoima- ja ympäristötoimiala on järjestänyt vuosittain yhden erityisesti lapsiperheille suunnatun luontoretken, "Pimeä metsä" -tapahtuman. Retki on suosittu. Retkipalautteessa on toivottu lisää lapsiperheille suunnattuja tapahtumia.</p> <p>Luonto- ja ympäristöretket, vuosittain keskimäärin 12 tapahtumaa, ovat osa vakiintunutta kuntalaisille suunnattua vapaa-ajanpalvelua. Osallistujamäärä on vakiintunut vuositasona 350–400 osallistujaan. Retket ovat maksuttomia ja retkikuljetuksia järjestetään myös muualta kuin kaupungin keskustasta, jotta kaupunkilaiset voisivat osallistua retkille tasavertaisesti. Retkipalautteessa on toivottu lisää lapsiperheille suunnattuja tapahtumia. Koronan vuoksi osa vuoden 2020 retkistä jouduttiin perumaan ja yksittäisten retkien osallistujamäärää rajoittamaan. Osallistujia oli yhteensä 131.</p> <p>Porin taidemuseo järjesti kertomusvuosien aikana yht. 5 kaikille ikäryhmille suunnattua opastettua retkeä, kävelyä ym. luonnossa tapahtunutta toimintaa, joissa oli osallistujia yht. 371 hlöä. Porin taidemuseo järjesti lapsille, varhaisnuorille ja lapsiperheille suunnattuja opastettuja retkiä yms. luonnossa ja ulkosalla tapahtuvaa toimintaa kertomusvuosien aikana yht. 5 kertaa, osallistujia oli yht. 674 hlöä.</p>

		<p>Satakunnan Museo järjesti kertomusvuosien aikana yht. 66 kaikille ikäryhmille suunnattua opastettua luonto-, ympäristö- ja puistoretkeä, joissa oli osallistujia yht. 12 889 hlöä.</p>
<p>Rakennetun ympäristön toimivuus</p> <p>Terveellinen ja turvallinen toimintaympäristö</p> <p>Kaupungin tulee tukea kaupunkilaisten aktiivisuutta ja mahdollistaa kaupunkilaisille terveellinen ja turvallinen toimintaympäristö.</p>	<p>Viherpalveluohjelman laatiminen.</p> <p><i>Ohjelma laadittu ja seurannassa.</i></p> <p>Turvataan hyvä sisäilma kaupungin käytössä olevissa rakennuksissa.</p> <p><i>Käyttäjien kokemukset sisäilmasta eri vuodenaikoina. Haittailmoitusten määrä.</i></p>	<p>Viherpalveluohjelman tarve on tiedossa ja tähän on alustavasti vastattu laatimalla pitkän tähtäimen suunnitelmaa viheralueiden osalta.</p> <p>Porin kaupungin sisäilmatyöryhmä on hoitanut rakennuksiin ja tiloihin liittyviä sisäilma-asioita kaupunginhallituksen 6.3.2017 hyväksymän Parempi sisäilma Poriin toimintamallin mukaan. Työryhmä on kokoontunut vuoden 2020 aikana 10 kertaa ja käsitellyt yhdessä kokouksessa keskimäärin 34 kohdetta. Työryhmä käsittelee vain niitä kohteita, joissa työskentelee Porin kaupunkikonsernin työntekijöitä. Työryhmä antaa suosituksia sisäilmaongelmien ratkaisemiseksi ongelmakohteissa.</p> <p>Tilayksikkö on luonut puitteet toimialojen ja kaupunkilaisten terveelliselle, turvalliselle ja viihtyisille tiloille noudattamalla hyväksytyä investointiohjelmaa ja annettuja resursseja. Hyvinvointia tukevia investointeja toteutettiin mm. Karjuhallissa, jossa entisten ja tulevien mestareiden sisäilmaa parannettiin ja turvallisuutta lisättiin työohjelman mukaisesti.</p>
	<p>Lisätään porilaisten turvallisuuden tunnetta.</p> <p><i>Asuinalueensa turvallisuuteen tyytyväisten osuus (%).</i></p>	<p>Lasten ja nuorten turvataitojen vahvistaminen on aloitettu suunnittelemalla yhteistä alustaa turvataitojen opettamiselle. Lasten ja nuorten turvataidot kokonaisuus kokoaa opetuksen esiopetuksesta alkaen koko koulupolun ajalle ja opiskeluikäisiin saakka. Sen tavoitteena on ”opillista” turvataidot vahvemmin opetussuunnitelman mukaisesti toteutuvaksi yhtenäiseksi toiminnaksi. Suunnittelu sai alkunsa keväällä 2019 pidetyistä SOME-illoista vanhemmuuden tukemiseksi (13.3. Kaarisillan koulu, 26.3. Meri-Porin koulu ja 3.4. Kuninkaanhaan koulu). Illat koordinoi Opetusyksikkö/Kasvun ja oppimisen tuen perusyksikkö ja ne toteutettiin monialaisessa yhteistyössä (Sivistystoimialan opetusyksikkö ja nuorisopalvelut, Ankkuri-tiimi, Perusturvan psykososiaaliset palvelut ja ehkäisyneuvola, MLL Satakunnan piiri). Suunnittelua ja valmistelua tehdään poikkihallinnollisesti osallistaen kansalais- ja viranomaistoiminta.</p> <p>Lasten ja nuorten turvataidot -kokonaisuus on osa Turvallinen ja kriisinkestävä Pori -ohjelmaa.</p> <p>Varhaiskasvatuksessa henkilökuntaa on koulutettu lasten tunne- ja turvataitojen edistämiseksi. Useissa päiväkodeissa on järjestetty tunne- ja turvataitojen opetusta lapsille.</p> <p>Nuorisotilojen käyttäjien kokemus tilojen turvallisuudesta sai asteikolla 1–5 arviot: 2017: 4,4 / 2018: 4,6 / 2019: 4,6. Vastaajia vuosittain 120–140.</p> <p>Iltapäivätoiminnan arviointikyselyn mukaan huoltajat kokevat iltapäiväkerhojen ilmapiirin mukavaksi ja turvallisiksi (arvio 4,5 asteikolla 1–5).</p> <p>Liikenneturvallisuutta parantavia toimenpiteitä toteutettiin mm. liikenneonnettomuustilastojen pohjalta, laajennettiin jalankulku- ja pyörätieverkostoa, teetettiin korjausvelkaselvitys katualueiden osalta pitkän tähtäimen toimenpidesuunnitelmia varten, lisättiin katutilan esteettömyyttä ja viihtyisyyttä sekä parannettiin katualueiden valaistusta.</p>
	<p>Kaupungin käytössä olevien tilojen muunneltavuus. Kouluista ja päiväkodeista muodostetaan alueiden hyvinvointikeskuksia.</p> <p><i>Monitoimikäytössä olevat tilat lukumäärä/toimiala. Uudisrakentamisen ja peruskorjauksen yhteydessä kouluihin ja päiväkoteihin sijoitetaan muuta toimintaa.</i></p>	<p>Kaupungin tilojen monipuolinen käyttö on lisääntynyt.</p> <p>Vuoden 2019 aikana peruskorjattiin päiväkoti Koivulan tilat, jonka myötä päiväkoti toimii nyt kokonaan uudistetuissa tiloissa. Lisäksi valmistui kokonaan uusi tila, päiväkoti Lounatuuli Kaarisillan koulun viereen.</p> <p>Päiväkodeista 11 yksikössä on ollut myös muuta toimintaa kuin varhaiskasvatuksen järjestämää (perusturva, vanhempainryhmät, liikuntaseurat).</p> <p>Vähärauman ja Pohjois-Porin uudiskohteiden tilojen suunnittelu on aloitettu ja tiloja suunnitellaan monikäyttöisiksi ja muunneltaviksi.</p> <p>Itätuulen oppimis- ja liikuntakeskus valmistui 2019. Itätuulen ja Tuulikellon koulujen opetuksen lisäksi saman katon alla on mahdollisuus toteuttaa monipuolista toimintaa koko Itä-Porin alueen asukkaille. Toimintakeskuksessa</p>

		<p>työskentelee koulun, esiopetuksen, iltapäivätoiminnan ja päivätoiminnan henkilökunnan lisäksi oppilashuollon palveluiden työntekijät, kirjasto ja koulunuorisotyöntekijä, jonka myötä kaupungin nuorisotyöntekijöiden määrä lisääntyi yhdellä. Salonki-yhteisötilan käyttö on ollut monipuolista, toiminta-aika on toistaiseksi ehtinyt olla lyhyt, syyskuusta 2019 maaliskuuhun 2020 (koronapandemia). Esimerkkinä kaupunginkirjaston yhteisötilassa järjestämä toiminta, 23 tapahtumaa, joissa osallistujia yht. 138 hlöä.</p> <p>Oppilashuollon palveluiden työntekijöillä on työtilat suuremmissa kouluissa. Pienissä kouluissa oppilashuollonhenkilöstö käyttää yhteistiloja (esim. kouluterveydenhoitajan työtilaa tai muuta tilaa).</p> <p>Iltapäivätoimintaa järjestetään yhtenäiskoulujen ja alakoulujen tiloissa, lukuun ottamatta Reposaaren ja Kyläsaaren kouluja. Kyläsaarella iltapäivätoiminta järjestetään Kylätalon tiloissa. Iltapäivätoiminnan arviointikyselyn mukaan 78 % arviointikyselyyn vastanneista iltalapsista kokee iltapäivätoiminnan tilat hyväksi.</p> <p>Lastenkulttuurikeskus Kruunupää sai vuonna 2020 omat tilat, jotka mahdollistavat toiminnan kehittämisen, suunnittelun ja toteuttamisen huomattavasti aiempaa paremmin ja suunnitelmallisemmin.</p> <p>Kulttuurin päiväkotij- ja kouluyhteistyössä syntyneet julkiset taideteokset tuottivat iloa. Julkisia teoksia ja tilojen yhteiskehittämistä käyttäjien kanssa toteutettiin useita vuosittain.</p> <p>Keskustan nuorisotalo on monipuolinen eri-ikäisten toimintapaikka. Päivällä taloa käyttää vanhempi väestö ja ilta-ajat ovat pääsääntöisesti nuorempien käytössä. Nuorisokahvilatoiminnan lisäksi talossa kokoontuu säännöllisesti eri seurat ja yhdistykset toteuttaen omaa toimintaansa. Vakituksia talossa työskenteleviä on nuorisopalvelut sekä osa nuorten työpajan toimintaa (PRESS-paja ja Cafe Nuokkarin keittiöpalvelut). Säännöllisen toiminnan lisäksi talossa järjestetään erilaisia tapahtumia niin nuorisopalvelujen omana toimintana kuin ulkopuolisten järjestämänä.</p> <p>Kaupungin ylläpitämiä liikuntalaitoksia käytetään monipuolisesti paitsi liikuntatapahtumien myös erilaisten messujen, konserttien ja tapahtumien järjestämiseen. Porin Karjuhalla on yksi Suomen suurimmista urheiluhalleista. Se tarjoaa mainiot tilat yleisötilaisuuksien järjestämiseen. Karjuhallin teknisissä ratkaisuissa yleisötilaisuuksien järjestäminen on otettu huomioon.</p>
	<p>Yhteistyötä turvallisuus- ja hyvinvointityössä kehitetään paikallisesti.</p> <p>Koulutusta turvallisuus ja hyvinvointityön tueksi. <i>Pidetyt koulutukset</i></p> <p>Valmistellaan perus- ja lukiokoulutuksen osalta yhteinen turvallisuuskansiomalli <i>Onko toteutunut</i></p> <p><i>Sivistystoimialan hyvinvointityöryhmien monialainen työskentely</i></p>	<p>Sivistystoimialan henkilöstölle on järjestetty turvallisuuteen ja hyvinvointiin liittyviä koulutuksia.</p> <p>Perusopetusta ja lukiokoulutusta varten on luotu turvallisuuskansiomalli vuonna 2018. Kansio sisältää rakenteen ja pohjat yksikkökohtaisen turvallisuussuunnitelman kokoamista sekä päivittämistä varten. Rakenne yhtenäistää yksiköiden suunnitelmia. Vuosittain turvallisuuteen liittyvää päivitystietoa ja sisältöä (mm. toimintaohjeita ja suosituksia) dokumentoidaan ja julkaistaan rehtoreille. Viimeisimmät kirjaukset koskevat kriisiviestintää ja yksikön varautumista koronavirustartuntaan ja altistumiseen.</p> <p>Sivistystoimialan hyvinvointiryhmien monialainen työskentely toteutuu yksikkötasolta (koulu tms.) ylöspäin. Yksiköiden hyvinvointiryhmiin kuuluvat opiskeluhuollon ja opiskeluterveydenhuollon yksikkökohtaiset työntekijät yksikön johdon ja opetushenkilön lisäksi.</p> <p>Alueelliset hyvinvointiverkostot kutsuvat kokoon alueiden ammattitoimijat sekä kumppanit. Lasten ja nuorten hyvinvointityön ohjausryhmässä on kattavasti edustettuna kaupungin lasten ja nuorten palvelut. Ohjausryhmän työskentelyä on tehostettu teemoittamalla kokoukset. Kokousajat on sovittu vuodeksi kerrallaan ja kokouksiin on osallistuttu aktiivisesti. Vuonna 2020 on sovittu tämän ryhmän opiskeluhuollon ohjausryhmätehtävän vahvistamisesta opiskeluhuollon valmisteluryhmän perustamisesta.</p>

OSALLISTUVA JA AKTIIVINEN PORILAINEN

Tavoite	Toimenpide ja mittari	Toteutuma
Osallisuuden vahvistaminen	Osallisuusagenttien asiantuntemuksen hyödyntäminen. Osallistavien, luovien ja dialogisten työkalujen ja tilojen toteuttaminen. <i>Osallisuuskoulutusten määrä/osallistujamäärä. Liikuteltava dialoginen konsepti luotu.</i>	<p>Kaupungin työntekijöiden osallisuuskoulutuksia liittyen dialogiin oli vuonna 2020 kaksi ja niissä osallistujia yhteensä 22 henkilöä.</p> <p>Kaupungin toimialojen käytössä olevaa Poris -konseptia on vuosien 2017–2020 välillä hyödynnetty aktiivisesti. Poris on Porin kaupungin osallistava pop-up-tila tai -tapahtuma, joka voi ilmestyä minnepäin tahansa Porissa ja siellä voidaan käsitellä erilaisia ajankohtaisia aiheita. Ensimmäisellä kerralla keväällä 2017 Poriksessa työstettiin yhdessä Porin kaupungin brändiä.</p> <p>Osana keskustan kehittämisohjelman laatimista avattiin kävelykadulle Porin päivänä 28.9.2019 osallistava pop-up-tila Poris. Keskustan kehittämisen tutkimuskeskus Porikseen sai kuka tahansa tulla kertomaan ja kehittämään ideoita kaupunkikeskustan tulevaisuudesta. Kehittämisideoita kerättiin vuorovaikutusseiniin, jonka lisäksi Poriksessa järjestettiin useita sidosryhmätilaisuuksia ja kehittämistyöpajoja. Kuukauden aikana Poriksessa vieraili yli 2000 henkilöä.</p> <p>Marraskuussa 2019 Poris siirtyi Isomäkeen, jossa alueen yleissuunnitelmatyön osana kehittämistyötä tehtiin yhdessä asukkaiden, yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa. Joulukuussa Poris konseptia hyödynnettiin palvelukeskus Himmelissä, jossa kerättiin ideoita rakennuksen tulevaisuuden käyttötarkoituksista avoimien ovien päivässä. Poris -konseptia ja kävelykadulla sijaitsevaa Poris tilaa hyödynnettiin kaupungin osallisuustyössä ja sisäisessä vuorovaikutuksessa myös vuonna 2020. Tilassa esiteltiin kaupungin palveluja, järjestettiin työpajoja ja kokouksia sekä muita kaupunkilaisille avoimia osallisuustapahtumia sekä näyttelyitä koronarajoitusten puitteissa.</p> <p>Syyskuussa 2020 Poris jalkautui Keskusaukiolle ja Yrjönkadun katutilaan Bepopin edustalle muuttaen keskusta-alueet toiminnalliseksi puistoksi ja vuorovaikutteiseksi keskustelualueeksi. Porin kaupungin Poris sai maininnan esimerkkitekona Elävät Kaupunkikeskusta (EKK) ry:n järjestämässä keskustateko kilpailussa, joka järjestettiin ensimmäisen kerran vuonna 2020.</p> <p>Nuorten talo -konseptin suunnittelu aloitettiin 2018 sekä Ohjaamon toimintojen että nuorisopalveluiden näkökulmasta. Asian eteneminen keskeytyi. Nuorisotalon remontti kokonaisuudessaan ei toteutunut. Taloa remontoidaan osissa (osa ulkokattoa ja ikkunoita uusittu ja vuoden 2021 alussa remontoidaan nuorisokahvila Cafe Nuokkarin keittiö)</p> <p>Lastenkulttuurikeskus Kruunupää on yhdessä perusturvan kanssa toteuttanut vuosien 2017–2020 aikana Kultane-aideneuvola, jossa yhdistyvät taide- ja neuvolatoiminta. Kultane-toiminta on laajentunut yhtä lukuun ottamatta kaikkiin Porin neuvoloihin, joten toiminnalla tavoitetaan valtaosa ensimmäistä lastaan odottavista porilaisperheistä. Kultane-aideneuvolatoimintaa järjestettiin yht. 132 kertaa ja osallistujia oli 1 488 hlöä.</p> <p>Vauvojen värikyly® -työpajoihin voivat osallistua 4kk–5v lapset sisaruksineen ja vanhempineen, isovanhempineen tai läheisen aikuisen kanssa. Toimintaa on kehitetty ja laajennettu Värikyly-metodin mukaisesti myös erityisryhmille ja aikuisille sopiviin työpajoihin. Työpajoja järjestettiin yht. 425, joissa osallistujia oli 11 003 hlöä. Muuta Vauvojen värikyly -toimintaa järjestettiin yht. 65 kertaa, osallistujia oli 6 770 hlöä.</p> <p>Kulttuurista nuorisotyötä edustava Kulttuuritalo Annis tarjosi yhteisön, jossa kulttuuripalveluiden tuottamisen, luovan tekemisen ja osallisuuden kautta ehkäistiin nuorten syrjäytymistä sekä mahdollistettiin nuorten taiteellista kehitystä amatööristä ammattilaiseksi, ja yleisesti kasvua kohti työelämää. Anniksella oli merkittävä rooli erityisesti teatteri- ja musiikkiharrastuksen harjoittelu- ja esiintymispaikkana. Annis tarjosi kulttuuri- ja nuorisoalan työharjoittelu ja -kokeilupaikkoja, ja merkittävässä roolissa kertomusvuosina on ollut työttömien nuorten tukemiseen ja elämäntilanteen kohentamiseen liittynyt Step-by-step-hanke sekä vuonna 2020 Toteuta ittees -toiminta. Anniksen takapihalle toteutettiin 2018 Urbaani Tapahtumapuutarha, joka on siitä lähtien toiminut</p>

		<p>kohtaamispaikkana porilaisille. Vuonna 2020 pyrittiin avaamaan Anniksen toimintaa edelleen uusille kohderyhmille, ja avattiin mm. Cafe Annis sekä tarjottiin aktiivisesti keikkamahdollisuuksia bändeille Kumousklubilla ja näyttelymahdollisuuksia kuvataiteilijoille Avoin seinä -galleriassa. Anniksen kokonaiskävijämäärä kertomusvuosina oli 81 080.</p> <p>Kulttuuriyksikön UrbCultural Planning -hanke kehitti dialogia kaupunkisuunnittelun, kaupunkitilan ja asukkaiden välillä. Toimintaan osallistui kaikenikäisiä.</p> <p>Kulttuuripalveluja kaikille porilaisille, Saavutettavuussuunnitelma 2020–2024, julkaistiin vuoden 2020 alussa.</p>
	<p>Panostetaan erilaisten tapahtumien mahdollistamiseen.</p> <p><i>Vuokrattavien alueiden käyttö.</i> <i>Tapahtumakalenterin uudistus ja käyttö.</i> <i>Yleisötapahtumien lukumäärä (enintään 3krt/v ja yli 500 hlöä).</i></p>	<p>Nuori Pori harrastaa tapahtuma järjestettiin vuosittain. Osallistumiskerrat vuosina oli 2017–2019 yhteensä 5 000.</p> <p>Lastenliikuntamaa järjestetään Karhuhallissa syys- ja kevätkaudella kaksi kertaa kuussa. Osallistujia keskimäärin 700/kerta. Viime vuosina kävijöiden ikäjakauma on muuttunut n. 7–9-vuotiaista 2–5-vuotiaisiin. Liikuntamaan toiminta on valvottua, mutta ei ohjattua.</p> <p>Koululaisten syys- ja talvilomien aikana on keskustan ja Meri-Porin uimahallissa ollut käytössä uimataitoisille tarkoitettu wibit-tempurata. Toiminta on tavoittanut lomaviikkojen aikana satoja lapsia.</p> <p>Lastenkulttuurikeskus Kruunupää järjesti kertomusvuosina 34 suurta yleisötapahtumaa, jotka oli suunnattu ensisijaisesti lapsille, varhaisnuorille, nuorille ja lapsiperheille, tapahtumiin osallistui 19 337 hlöä.</p> <p>Seniorityöryhmä on laatinut Kulttuurielämyksiä senioreille -esitteen 2 kertaa vuodessa, jossa on mukana museot, kirjasto, vapaaehtoistoiminnan keskus Liisa, Sinfonietta, Porin seudun kansalaisopisto sekä Porin Perusturvakeskuksen ikäihmisten avoin kerhotoiminta.</p> <p>Valtakunnallisen pyöräilyviikon pyörällä töihin -päivän tapahtumassa on vuosittain jaettu noin 500 työmatkapyöräilijälle aamuevääksi Reilun kaupan banaaneja sekä kahvilipukkeita. Tempauksesta vastaavat kaupungin viisaan liikkumisen työryhmä ja Reilun kaupan kannatustyöryhmä.</p> <p>Porin kaupunginkirjasto järjesti vuosittain 3 suurta yleisötapahtumaa, joista Kirjojen yö oli suunnattu kaikenikäisille henkilöille ja TylyPori sekä Soturikissat -tapahtumat ensisijaisesti lapsille, varhaisnuorille ja lapsiperheille. Kertomusvuosien aikana näihin tapahtumiin osallistui yht. 9 740 hlöä. Vuonna 2020 yleisötapahtumia ei pandemian vuoksi järjestetty. Kaupunginkirjaston toimipaikoissa järjestettiin maksuttomia tapahtumia ja näyttelyitä kertomusvuosina yht. 1 215 maksutonta tapahtumaa, joihin osallistui 47 418 hlöä.</p> <p>Kulttuuritalo Anniksen kaikille ikäryhmille suunnattuihin tapahtumiin osallistui 288 hlöä.</p> <p>Pori Sinfonietta tarjosi konsertteja ja musiikkielämyksiä kaikille ikäryhmille. Kertomusvuosien aikana kaupunginorkesteri järjesti yht. 234 yleisötapahtumaa ja esiintymistä, joissa oli osallistujia 66 581 hlöä. Orkesterin palvelukokonaisuuteen sisältyi vuosittain normaalin kohtuuhintaisen konserttitoiminnan lisäksi paljon maksutonta saavutettavaa toimintaa, joka omalta osaltaan ehkäisi syrjäytymistä. Orkesteri myös jalkautui esim. kauppakeskuksiin tarjoten hyvää mieltä kaikille.</p> <p>Porin taidemuseo järjesti vuosittain yhden suuren kaikenikäisille suunnatun yleisötapahtuman, Museoiden yön, johon osallistui tarkasteluajanjaksolla yht. 2 385 hlöä. Taidemuseo oli taiteen ja kulttuurin harrastajille kohtauspaikka, joka mahdollisti myös omaehtoisen tekemisen ja osallistumisen. Kysyntä erilaisille rentoa yhdessäoloa sekä taidetta ja liikuntaa yhdistäville toimintamuodoille lisääntyi, esimerkkeinä Makuparina taide ja viini -illat, TAIDEjooga, toiveiden mukaan räätälöitävä tyhy-toiminta ja Veistosvaellus. Työikäisille suunnattuja tapahtumia ja opastuksia taidemuseo järjesti 9, joissa oli osallistujia yht. 109</p>

<p>Konkreetitset osallisuutta lisäävät tapahtumat ja kaupunkilaisten kuuleminen.</p> <p><i>Kaupunginosatapahtumien lukumäärä.</i></p> <p><i>Asiakasraadit, neuvostot ja neuvottelukunnat käyttö ja määrä.</i></p> <p><i>Osallisuuskyselyjen toteuttaminen ja hyödyntäminen.</i></p>	<p>hlöä. Ikääntyneille suunnattuja tapahtumia ja opastuksia taidemuseo järjesti 27, joissa oli osallistujia yht. 329 hlöä.</p> <p>Satakunnan Museo järjesti suuria yksittäisiä kaikenikäisille suunnattuja yleisötapahtumia yht. 32 tilaisuutta, joissa osallistujia oli 28 577 hlöä. Satakunnan Museo järjesti lapsille ja nuorille suunnattuna tapahtumia ja näyttelyopastuksia, joihin osallistui yht. 7 746 lasta ja nuorta. Alle 18-vuotiaiden nuorten vapaa sisäänpääsy viikonloppuisin ja arkipäivinä sekä perhelippukäytäntö edistivät yhdenvertaisuutta.</p> <p>Varhaiskasvatuksen asiakasraati aloitti toimintansa keväällä 2018 ja on kokoontunut säännöllisesti 3–4 kertaa/toimintavuosi.</p> <p>Vanhempainryhmä toimii 7 päiväkodissa. Joka toinen vuosi toteutettu varhaiskasvatuksen asiakaskysely tehtiin keväällä 2018 ja 2020.</p> <p>Varhaiskasvatuksen vanhemmista koostuva asiakasraati kokoontui yhteensä 4 kertaa keskustelemaan varhaiskasvatuksen ajankohtaisista asioista. Lisäksi varhaiskasvatuksen asiakkaille toteutettiin asiakastyytyväisyyskysely osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien lisäämiseksi. Tuloksia käytetään varhaiskasvatuksen palveluiden kehittämiseen.</p> <p>Vaikuttamisen polku -malli (sis. koulukohtaisen työskentelyn, alueparlamentit, nuorisovaltuuston, verkkodemokratiaosuuden).</p> <p>Lasten ja nuorten kyselytunti päättäjille ja päättäjien kyselytunti lapsille ja nuorille järjestettiin vuoro vuosina ja suuren suosion on saanut myös vuosittain toteutettava eduskuntavierailu.</p> <p>Ahlaisten ja Noormarkun osallisuusillat toteutettiin 2020.</p> <p>Koulujen vanhempainyhdistystoiminta lisää kodin ja koulun yhteistyötä (Porin koulujen vanhempainyhdistyksistä 22 kuuluu Suomen vanhempainliittoon).</p> <p>Lukuvuosittain on toteutettu iltapäivätoiminnan arviointikysely toiminnassa mukana oleville lapsille ja huoltajille.</p> <p>Nuorten Ääni Satakunta -hanke toteutettiin vuosina 2019 ja 2020.</p> <p>Kaupunginkirjasto järjesti lapsille ja nuorille asiakasraateja Kirjastoministeri-toimintana. Kirjastoministeri-toiminnan tavoitteena oli innostaa ja tukea lasten ja nuorten kirjastonkäyttöä sekä lukemisharrastusta, lisäksi tavoitteena oli löytää henkilökohtainen yhteys ala- ja yläkoululaisiin. Asiakasraadit kokoontuivat 16 kertaa, osallistujia oli 173 hlöä.</p> <p>Porin taidemuseo järjesti lapsille, nuorille ja lapsiperheille suunnattuja kulttuurista osallisuutta ja yhdenvertaisuutta edistäviä tapahtumia, opastuksia ja työpajoja yht. 1 103 kpl, osallistujia näissä oli 18 381 hlöä. Taidemuseo järjesti nuorille ja nuorille aikuisille suunnatun asiakasraadin vuonna 2019, joka kokoontui 3 kertaa. Työikäisille suunnattu asiakasraati kokoontui 3 kertaa. Lisäksi taidemuseo toteutti ikääntyneille suunnatun asiakasraadin, joka kokoontui 3 kertaa.</p> <p>Kulttuuriyksikön UrbCultural Planning -hankkeen järjestämiä tapahtumia oli mm. vuonna 2019 "Porin- Keskustan kehittämisen tutkimuskeskus", jossa oli osallistujia yht. 2 200 hlöä. Tapahtumaan osallistuneet ottivat osaa myös keskusta-alueen kehittämistä koskevaan kyselyyn, johon saatiin yli 2 000 vastausta. Tuloksia hyödynnetään keskustan kehittämisohjelman laatimisessa vuonna 2021.</p> <p>Kulttuuriyksikön UrbCultural Planning -hanke oli järjestämässä kaupunkilaisia osallistavaa "Kulttuurityhjiö" -tapahtumaa Yrjönkadulla vuonna 2020, osallistujia yht. 2 000. Hankkeen muita kaupunkilaisten osallisuutta ja kuulemista edistäviä tapahtumia vuonna 2020 olivat Taide täyttää tyhjyyden-ikkunanäyttely huhtikuussa, Malminpää Block Party kesäkuussa ja Keskusaukion vuorovaikutuskylä syyskuussa, osallistujia yhteensä 1 050 hlöä.</p>
---	--

	<p>Kaupunginkirjasto järjesti asiakasraadit, jonka tavoitteina oli saavutettavuuden, tasavertaisuuden ja moninaisuuden parantaminen kirjaston palveluissa, toiminnassa ja tiloissa sekä lisätä kirjaston tietämystä toimintaesteisistä asiakkaista. Asiakasraatiin kutsuttiin kokemusasiantuntijoita vammais-, vanhus- ja maahanmuuttajayhdistyksistä. Asiakasraati kokoontui 5 kertaa, osallistujia oli 39. Asiakastytyväisyyskysely liittyen saavutettavuuteen ja esteettömyyteen toteutettiin vuonna 2019.</p> <p>Lastenkulttuurikeskus Kruunupää järjesti lapsille, varhaisnuorille, nuorille ja lapsiperheille suunnattuja osallisuutta tuottavia tapahtumia yht. 1 242, joissa osallistujia oli 104 351 hlöä. Työikäisille suunnattuja osallisuutta lisääviä tapahtumia järjestettiin 115, joihin osallistui yht. 4 051 hlöä. Ikääntyneille järjestettiin 2 osallisuutta lisäävää tapahtumaa, joissa oli osallistujia yht. 24 hlöä. Lastenkulttuurikeskus Kruunupää toteutti myös kaikille ikäryhmille suunnattuja tapahtumia, osallisuutta lisääviä tapahtumia ja näyttelyitä, joita järjestettiin yht. 248, osallistujia oli 482 024 hlöä.</p> <p>Kruunupää järjesti varhaisnuorille ja lapsiperheille suunnattuja osallisuuskyselyjä 60 kpl, osallistuneita oli 752 vastaajaa. Varhaisnuorille ja lapsiperheille suunnattuja asiakasraateja Kruunupää järjesti 2, asiakasraadit kokoontuivat 6 kertaa, osallistujia oli 13 hlöä.</p> <p>Värikylpy-toimintaa työikäisille järjestettiin 42 kertaa, osallistujia oli yht. 350 hlöä. Värikylpy-toimintaa ikääntyneille toteutettiin kerran, osallistujia oli 12. Värikylpy-toimintaa kaikille ikäryhmille järjestettiin 5 kertaa, osallistujia oli yht. 257 hlöä.</p> <p>Kulttuuriyksikkö toteutti vuonna 2020 kulttuurikyselyn koskien Porin kaupungin tuottamia kunnallisia kulttuuripalveluja.</p> <p>Taidemuseon keskiviikkoillan maksuton sisäänpääsy ja yleisöopastus sekä uudempina palveluina Maksa mitä haluat -päivät sekä nuorten vapaa sisäänpääsy viikonloppuisin ja arkipyhinä tukivat kaupunkilaisten kulttuurista osallisuutta. Viittomakieliset näyttelyesittelyt ja kuvailutulkaukset sekä tarpeiden mukaan räätälöidyt työpajat ja näyttelykierrokset palvelivat erityisryhmiä. Digitaalisille alustoille tuotetut sisällöt tarjosivat kivijalkapalveluiden rinnalla kanavan osallistua museon tarjontaan. Kaikille ikäryhmille suunnattuja tapahtumia ja opastuksia toteutettiin yht. 577, joissa oli osallistujia yht. 15 313 hlöä. Porin taidemuseo järjesti kaikille suunnattuja osallisuuskyselyjä 3 kappaletta, joihin vastauksia saatiin 122 henkilöltä. Kyselyjen tuloksia hyödynnettiin palvelumuotoilussa ja toiminnan kehittämisessä.</p> <p>Satakunnan Museon toimipisteissä on tuotettu vuosittain n. 200 eri-ikäisille suunnattua työpajaa, luentoa tai muuta yleisötapahtumaa, joissa osallistujia on ollut yht. 47 280 hlöä. Erityisesti osallisuutta edistäviä tapahtumia näistä oli 294 kpl, joissa osallistujia yht. 23 639 hlöä. Näyttelyistä erityisesti vuonna 2018 avattu Satakunnan Museon Elon merkkejä -perusnäyttely houkutteli museokävijöitä. Hyvinvointikertomuskauden aikana on kehitetty museon digitaalisia verkkopalveluita (Finna, Y-Pakki), jotka mahdollistavat museoaineistoihin tutustumisen.</p> <p>Museon 400-jäseninen ystävähdistys on tarjonnut kulttuuriperinnöstä kiinnostuneille mahdollisuuksia lisätä hyvinvointiaan osallistumalla museon vapaaehtoistyöhön. Yhdistys järjesti osallisuuskyselyitä 5 kpl.</p> <p>Kaupunkilaisten osallisuutta ja yhdenvertaisuutta lisättiin konkreettisesti toteuttamalla kulttuuri- ja taide- sekä liikuntalaitoksissa Maksa mitä haluat -päiviä, jotka lisäsivät asiakaskäyntien määrää osallistuneissa laitoksissa.</p> <p>Kaupunginkirjastosta lainattavat kulttuurin ja liikunnan kausikortit saavuttivat suuren suosion ja houkuttelivat porilaiset tutustumaan uusiin kulttuurimuotoihin ja liikuntalajeihin. Kausikorttien lainaus aloitettiin vuonna 2019 ja kahden vuoden aikana niitä lainattiin yht. 500 kertaa.</p> <p>Kaupunginkirjastosta lainattavat liikuntavälineet lisäsivät kaupunkilaisten yhdenvertaisuutta, aktiivisuutta ja terveyttä. Liikuntavälineitä lainattiin yht. 837 kpl.</p>
--	---

		<p>Porilaiset urheiluseurat perustivat 2018 seurojen yhteenliittymän, Porin seuraparlamentin. Seuraparlamentti on porilaisten seurojen valitsema ryhmä, jonka pääasiallinen tehtävä on tiivistää ja kehittää kaupungin ja urheiluseurojen välistä yhteistyötä. Myös ihmisten aktivoiminen liikkumiseen on avainroolissa. Parlamentti kokoontuu 2–4 kertaa vuodessa.</p> <p>Asukkaita on osallistettu monipuolisesti infran suunnitteluun ja hankkeisiin, joista on saatu arvokasta tietoa infran toteuttamiseen ja kunnossapitoon. Korjausvelka näkyy ja kuuluu kaupunkilaisten arjessa ja arkiympäristön viihtyisyyttä vähentävänä tekijänä. Kaupungin omissa sosiaalisen median kanavissa ja kaupungin medioissa on tiedotettu laajasti tapahtumista, töistä ja mahdollisuuksista vaikuttaa esimerkiksi katu- ja viheralueita koskevien suunnitelmien sisältöön.</p> <p>Keskustan kehittämistyön osana laaditun keskustan liikenneverkko selvityksen yhteydessä kaupunkilaisille avattiin kysely, jossa kartoitettiin näkemystä keskustan liikennejärjestelyistä, katutiloista ja erityispaikoista. Kysely oli avoinna kesän 2020 ja vastauksia kyselyyn saatiin 405; kysymysvastauksia 3200 ja karttapaikannuksia 2385.</p>
<p>Osallistava budjetointi.</p> <p><i>Toimintaa enemmän kuin edellisenä vuonna.</i></p>		<p>Vuonna 2018 Rakkaudella porilaisille -hyvinvointirahaa jaettiin 150 000 € kahdeksalle hankkeelle, ja teemoina olivat liikkuminen, kaupunkivihreä, yhteisöllisyys ja yhteinen tekeminen. Vuonna 2019 hyvinvointirahaa oli jaossa vuorostaan 250 000 € ja rahoitus myönnettiin 35 hankkeelle. Teemat olivat samat kuin vuonna 2018, mutta lisäksi toivottiin, että hankkeissa huomioidaan erityisesti lapset ja nuoret sekä ympäristöystävällisyys. Vuonna 2020 jaettiin 200 000 € hyvinvointirahaa yhteensä 26 hankkeelle. Tällöin pääteemana oli Pidä porilaisesta huolta, ja muina teemoina liikkuminen, yhteisöllisyys ja ympäristöystävällisyys. Vuonna 2021 hyvinvointirahaa oli jaossa 100 000 € ja se jaettiin 28 hankkeen kesken. Tällöin teemoina olivat ulkoilu ja elämykset, yhteisöllisyys sekä digisosiaalisuus.</p> <p>Nuorisovaltuustolla oli oma 15 000 € vuosibudjetti. Lasten ja nuorten alueparlamenteilla (4 kpl) 900 €/ parlamentti/ vuosi.</p>
<p>Autetaan kaupunkilaisia digitaalisten palveluiden käyttäjiksi.</p> <p><i>Digitukiopastuksiin osallistuvien määrä (kirjasto). Kansalaisopiston tieto- ja viestintätekniikka TVT-kurssien senioriosallistujien määrä.</i></p>		<p>Varhaiskasvatuksessa tehtiin ohjevideot vanhemmille, joissa opastetaan varhaiskasvatuksen sähköisten sovellusten Muksunetin ja tietoeudun käyttöä.</p> <p>Kaikilla 4–9-luokkalaisilla on käytössä henkilökohtaiset tietokoneet.</p> <p>Kaupunginkirjasto tarjosi mm. digiteknologian käytön opastusta ja digitaalisia aineistoja kaupunkilaisten käyttöön. Digitukiopastusta annettiin sekä yksilö- että ryhmämuotoisena. Digitukiopastuksen ensisijaisena tavoitteena on estää digitaalista syrjäytymistä. Kaupunginkirjasto järjesti ikäntyneille 84 ryhmämuotoista digiopastustilaisuutta, joissa oli yht. 763 osallistujaa. Digitukiopastusta annettiin myös yksilöopastuksena. Lisäksi kaupunginkirjasto organisoivat tilaisuuksia, joissa mm. pankit, verottaja ja Kela opastivat verkkopalveluidensa käytössä ja vastasivat kysymyksiin. Tilaisuudet olivat hyvin suosittuja, paikalle saapui runsaasti ihmisiä. Kaupunginkirjasto järjesti ikäntyneille osallisuuden, aktiivisuuden ja digitaitojen edistämiseksi e-Ystäväpiirin yhteistyössä Vanhustyön keskusliiton kanssa. E-Ystäväpiiri kokoontui 9 kertaa, osallistujia oli 37 hlöä.</p>
<p>Kannustava työllisyyden edistäminen</p> <p>Otetaan työllisyysasteen nostaminen huomioon kaikessa kaupungin kehittämisessä toimintaa ohjaavana periaatteena</p>	<p>Toimivat tarpeenmukaiset yksilökohtaiset palveluohjaukset.</p> <p><i>Työnhakijoiden etenemiset kuntouttavasta työtoiminnasta palkkatyöhön tai koulutukseen.</i></p>	<p>Ohjaamo-toiminta hankkeena loppui ja se vakinaistettiin kaupungin omaksi toiminnaksi.</p> <p>Etsiviä nuorisotyöntekijöitä on Porissa viisi (kaupungilla neljä ja Sininauhalla yksi).</p> <p>Yläkoulujen tietojen mukaan niiden oppilaiden määrä, jotka eivät saaneet päättötodistusta, oli lukuvuonna 2018–2019 neljä oppilasta ja 2019–2020 kaksi oppilasta. 2020 päättötodistuksen saaneista oppilaista kaksi oppilasta jäi vaille opiskelupaikkaa ja näiden lisäksi oli kaksi oppilasta, jotka eivät ottaneet saamaansa paikkaa vastaan. Muut oppilaat jatkoivat opiskelua toisella asteella tai aloittivat oppisopimuskoulutuksen. Lukion keskeyttäneiden määrä oli vuonna 2020 päivälukioissa 47 opiskelijaa ja vuonna 2019 61 opiskelijaa. Keskeyttäneiden jatkosijoittumista seurataan Porin toisen asteen oppilaitosten kesken. Lukion keskeyttäneet ovat pääsääntöisesti sijoittuneet ammatilliseen koulutukseen tai toiseen lukioon.</p>

		<p>Pori oli mukana joustavan perusopetuksen-hankkeissa 2017–2019, jonka myötä toimintaa on kehitetty mm. Hakuprosessi, työelämäjaksojen lisääminen sekä järjestetty opettajille koulutusta.</p> <p>Intopolkuun on lisätty 2020 perusopetuksen työelämäpolku, joka sisältää materiaalia oppilaiden työelämätaitojen vahvistamiseksi.</p> <p>Nivelvaiheohjauksen käsikirja on ollut käytössä 2016 alkaen.</p> <p>Viime vuosina on panostettu yksilökohtaisiin palveluohjauksiin ja palvelupolkua kuntouttavaan työtoimintaan on pyritty sujuvoittamaan mm. kehittämällä sosiaalihuoltolain mukaista sosiaalista kuntoutusta sekä monialaista jäljellä olevan työkyvyn arviointityötä. Perusturvassa toimii tällä hetkellä alueelliset tyky-tiimit sekä mm. psykososiaalisella puolella rapiat-ryhmä. Sosiaaliseen kuntoutukseen on ohjattu aikuissosiaalityöstä asiakkaita jo useita kymmeniä. Työn juurruttaminen ja selkiyttäminen on kesken. Tuleva Kuntakokeilu tuonee osaltaan tähän lisää volyymia.</p>
<p>Kaupunkilaisten vastuun ottaminen omasta ja muiden hyvinvoinnista</p>	<p>Oman liikenneturvallisuuden lisääminen.</p> <p><i>Onnettomuuksien määrä.</i></p> <p>Lähiluonnon siivoustalkoot.</p> <p><i>Mukaan lähteneiden tahojen (järjestöt, kaveriporukat, koulut, päiväkodit, naapurustot) määrä/osallistujien määrä.</i></p>	<p>Vuosina 2016–2020 liikenneonnettomuuksissa oli yhteensä 654 uhria. Eryteisesti henkilövahinkoja tapahtui 15-vuotialle (54 uhria), 16-vuotiaalle (46 uhria) ja 17-vuotiaalle (36 uhria).</p> <p>Päiväkodit ja alaluokat ovat käyneet Liikennepuisto Vinkkarissa kesäisin ja syksyisin. Vuosittain ryhmiä on käynyt noin 280. Kesäisin Vinkkarissa on yleisövuorot ja lapset voivat ilmaiseksi opetella liikennesääntöjä polkuautoilla ja -pyörillä ajaen. Vinkkarin toiminta on ollut suosittua.</p> <p>Keväisiin lähiluonnon siivoustalkoisiin on vuosittain osallistunut 1500–4000 kaupunkilaista, joista suurin osa on ollut lapsia ja nuoria päiväkodeista ja kouluista. Mukaan lähteneitä aikuisia järjestöjen, kaveriporukoiden ja vastaavien kautta on ollut vuositason 100–350 henkilöä. Vuosittaista vaihtelua selittää muun muassa se, kuinka paljon talkoiluun kannustamiseen ja mainostamiseen on ollut resursseja.</p> <p>Kevään 2020 siivoustalkoot -kampanja peruttiin koronaviruspandemian takia eikä kaupunkilaisia hygieniasyistä voitu kannustaa roskien keräämiseen. Yleisten alueiden siivoamisen sijaan asukkaita kannustettiin roskattomuuteen. Poikkeuksellinen kevät aiheutti kuitenkin poikkeuksellista roskaantuneisuutta. Se näkyi muun muassa tienvarsilla ja viheralueilla noutoruokien kääreinä ja pakkauksina ravintoloiden ollessa kiinni.</p> <p>Vuosittain on järjestetty muutamia vieraslajitalkoita (organisoi jina Vihertietokeskus ja elinvoima- ja ympäristötoimiala) muun muassa Hanhipuistossa, Pölsänluodossa ja Hevosluodossa. Osallistujamäärä on vuositason jäännyt vähäiseksi, 20–30 henkilöön. Mukana olleet ovat pitäneet vieraslajien torjuntaa tärkeänä luonnonsuojelutyönä ja myös yhteisöllisyyttä lisäävänä miellyttävänä tapana kokoontua yhteen. Vuonna 2020 korona verotti osallistujamäärää entisestään.</p>
<p>Yksinäisyyden vähentäminen</p> <p>Yhteisöllisyys</p> <p>Yhteisöllisyydellä vähennetään yksinäisyyttä ja sillä on muutenkin hyvinvointia vahvistava vaikutus.</p>	<p>Vähennetään koulu- ja opiskeluikäisten yksinäisyyttä.</p> <p><i>Mm. Kummi- ja tukioppilastoiminnan sekä Koto-kummitoiminnan volyymit.</i></p> <p><i>Iltilis, kerhot (koulupäivän jälkeen).</i></p> <p>Myös koulun ulkopuolinen toiminta (nuorisotyö, kulttuuri, järjestöt)</p>	<p>Kummioppilastoimintaa toteutetaan kaikissa ala- ja yhtenäiskouluissa.</p> <p>Tukioppilastoimintaa toteutetaan kaikissa ylä- ja yhtenäiskouluissa. Systemaattisesti toteutettuun kummioppilastoimintaan osallistuu määrällisesti enemmän oppilaita kuin tukioppilastoimintaan.</p> <p>Kotokummitoimintaa on toteutettu Itätuulen ja Käppärän kouluissa sekä Kaarisillan yhtenäiskoulussa. Tavoitteena on tukea ja kotouttaa monikielisiä lapsia sekä luoda uusia ystävyys-suhteita. Toiminnassa on mukana kustakin koulusta vetäjä sekä kummit ja kummioppilaat (eri vuosiluokat edustettuina). Kotokummit tapaavat kummikerhon merkeissä 1–2 krt/kk:ssa. Kummikerhon lisäksi joissain kouluista pyörii kotokummivälkät.</p> <p>Kouluilla on toteutettu monipuolista kerhotoimintaa sekä koululaisten iltapäivätoimintaa, jossa on ollut vuosittain mukana yli 700 lasta. Tuulikellon koulussa järjestetään päivätoimintaa.</p> <p>Kouluilla on ollut kouluvaari- ja mummutoimintaa.</p> <p>Kaupunginkirjastossa Kirjastomummut- toimintaa järjestetään säännöllisesti viikoittain. Kertomusvuosina Kirjastomummut olivat läsnä kirjastossa vuosittain</p>

		<p>keskiviikkoisin yht. 34 viikolla, läsnäoloaika kertyi 51 h vuodessa, satuja kirjastomummit kävivät lukemassa yht. 31 kertaa ja valvoivat elokuvanäytöksiä kerran kuukaudessa.</p> <p>Koulujen kesäloman aikana järjestettiin vuosina 2019 ja 2020 lapsille ja nuorille mahdollisuus maksuttomaan ruokailuun ja ohjattuun toimintaan arkipäivisin. Kokeilu toteutettiin yhteistyössä Satakunnan yhteisökeskuksen kanssa. Toiminta tavoitti päivittäin keskimäärin 30–50 kävijää.</p> <p>Kesäiltistoimintaa on järjestetty kesästä 2018 alkaen kaupungin omana toimintana.</p> <p>Nuorisotiloilla järjestettiin pienryhmä- ja kerhotoimintaa, avoimien ovien toimintaa ja tapahtumia. Nuorisotiloja oli toiminnassa seitsemän: Keskustan nuorisotalo, Länsi-Porin nuorisotila, Pihlavan Putki, Noormarkun nuorisotila, Puuvillan nuorisotila, Sampolan nuorisotila ja Lavian nuorisotila. Näiden lisäksi oli skatehalli, liikkuva nuorisotila (Nuokka Paku) ja verkkonuorisotalo Netari (netari.fi).</p> <p>Leiri- ja retkitoiminta oli osa nuorisopalvelujen työskentelyä. Suurin osa leireistä pidettiin nuorisopalvelujen omassa leirikeskuksessa Tammen Tilalla Kullaalla. Leirejä on niin ala- kuin yläkouluikäisille, työttömille nuorille, kansainvälisille nuorisoryhmille jne.</p> <p>Kansainvälisessä toiminnassa nuorten kansainvälistä liikkuvuutta tuetaan niin ryhmämuotoisesti kuin yksilö tasolla. Säännöllinen viikoittain kokoontuva pienryhmä on osana kansainvälistä toimintaa.</p> <p>Erityisnuorisotyötä toteutettiin pienryhmätoimintana (mm. sähköryhmiä, työttömien nuorten toiminta), henkilökohtaisena yksilötyönä ja katupäivystystyönä. Henkilökohtaisessa yksilötyössä nuorta tuetaan erilaisissa asioissa nuoren lähtökohdista.</p> <p>Katupäivystystyötä tehtiin viikonloppuisin Porin kaduilla antaen niin henkistä kuin fyysistä ensiapua nuorille.</p> <p>Erilaisia nuorille suunnattuja isompia ja pienempiä tapahtumia järjestettiin ympäri vuoden. Nuorisopalvelut ylläpiti nuorten omia nuokka.fi sivuja, joista löytyi tarkemmin ajankohtaiset nuorisopalvelujen toiminnot. Koronavuonna 2020 erilaiset rajoitukset sulki aika ajoin nuorisotilatoiminnan ja erilaisten tapahtumien järjestäminen loppui kokonaan. Nuorisopalveluissa kohdennettiin toimintoja jalkautumiseen, kohdennettuihin pienryhmätoimintoihin, verkossa tehtävään nuorisotyöhön sekä yksilötyöhön. Tärkeänä nähtiin löytää keinoja turvallisiin kohtaamisiin rajoitukset huomioiden.</p> <p>Lastenkulttuurikeskuksen alaisen Kinokellarin elokuvatoiminta oli suosittua. Elokuvatoimintaa toteutettiin myös kaupungin reuna-alueilla. Kinokellarin elokuvatoiminnassa järjestettiin vuosien 2017–2020 välisenä aikana kaikille ikäryhmille yhteensä 77 esitystä, joissa oli osallistujia yht. 6 648 hlöä.</p>
	<p>Vähennetään työikäisten yksinäisyyttä. <i>Matalankynnyksen kohtaamispaikkojen kävijämäärät ja tapahtumat</i></p>	<p>Sampolan Itätuulen yhteisötalon kävijämäärä vuoden 2020 aikana oli noin 1550 henkilöä. Määrään on vaikuttanut muutaman kuukauden tauko toiminnassa koronan takia. Koronasta huolimatta varsinkin perhekahvilassa kävijöitä ollut mukavasti. Ruuanjaossa kävijöitä koronan vuoksi hieman vähemmän. Siihen on vaikuttanut myös se, että jakopäiviä kesätauon jälkeen ollut vain kaksi päivää viikossa. Perhekahvilassa olevien tapahtumien lisäksi vuonna 2020 on ollut makkaranpaistotapahtuma yhteistyössä Setlementtiporin ja yhteisökeskuksen kanssa, liikunnanohjaajien vetämää ulkoliikuntaa, tuolijumppaa sekä ulkoiluryhmää lenkkeilyn merkeissä.</p> <p>Pormestarinluodon asukastuvalla kävijämäärä vuoden 2020 aikana oli noin 7500. Maalis- ja heinäkuun väliseltä ajalta kävijämääriä ei ole, sillä asukastupa oli tällöin pääsääntöisesti kiinni. Talven ja kevään aikana asukastuvalla viikoittain toimi muun muassa käsityökerho (n.10hlö/kerta), ikonikerho (6-8hlö/kerta) ja bingo (n.8hlö/kerta). Lounasta tehtiin kahdesti viikossa (n. 8-10hlö/kerta). WinNovan opiskelijat vetivät ravitsemukseen liittyvän tempauksen, jossa mitattiin verenpaine ja verensokeri (n.15hlö). Lisäksi Pihlavan ja Porkan asukastuvat</p>

	<p>tekivät yhdessä retken Tampereelle (Porkasta 25hlö). Iltaisin pidettiin myös yhtiökokouksia ja torstai-iltaisin käsityökerho. Kesällä järjestettiin keittokiertue Porkassa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa 4 kertaa (n.30hlö/kerta). Lisäksi pidettiin käsityökerhoa (n.5hlö/kerta). Syksyn aikana järjestettiin jälleen yhtiökokouksia (15–60hlö/kerta). Liikuntatoimen Liikuntastartti syksyllä Porkassa (8 hlö), jonka jälkeen SAMK:n opiskelija vetänyt asukastuvan työntekijän kanssa lenkkiryhmää viikoittain (n. 8 hlö/kerta). Elo-marraskuussa käsityökerho viikoittain (6–8 hlö/kerta). Lisäksi syksyllä pyöräretki Porin Päiville ja retki Toukarin tilalle, osallistujia yhteensä 16 henkilöä.</p> <p>Pihlavan asukastuvalla kävijämäärä vuositasolla on noin 8240. Ruuan hakijoita on noin 1250. Asukastupa oli kiinni huhtikuussa, toukokuussa ja heinäkuussa. Alkuvuonna kävijöitä oli kuukaudessa reilusti yli 2000, mutta kesän jälkeen enää noin 400. Ruuan hakijoiden lukumäärässä myös laskua, mutta ei yhtä suurta. Tapahtumia oli mm. bingo, käsityökerho, runoryhmä, veteraaniryhmä, erilaisia luentoja ja retkiä. Lisäksi Tupa oli mukana keittokiertueessa sekä hyvänmielen aamiaisessa. Tapahtumia yhteensä 55 joissa oli lähes 500 kävijää. Keskimääräinen kävijämäärä (per tapahtuma) oli noin 9 henkilöä.</p> <p>Yhteenvetona vuosilta 2017–2020: Sampolan asukastuvan siirryttyä uusiin Itätuulen oppimis- ja liikuntakeskuksen yhteisötilan tiloihin, työikäiset ja ikäihmiset eivät ole löytäneet toimintaa, kuten aiemmin. Sen sijaan alueelle on syntynyt uutta palvelua lapsiperheille ja nuorille mm. perhekahvilan kautta.</p> <p>Ylijäämäruuan jako on jäänyt pysyväksi toiminnaksi ja sille on päivittäin paljon kysyntää. Ylijäämäruuan jakoa on sekä yhteisötilassa, Porkassa ja Pihlavassa, eniten Pihlavassa. Hakijoina on sekä lapsiperheitä, että työikäisiä ja ikäihmisiä.</p> <p>Asukastupien kävijämäärät ovat pysyneet vuosien ajan samalla tasolla ja kysyntää on yhä tällaiselle toiminnalle. Tapahtumien määrä myös pysynyt samalla tasolla, tosin tapahtumien sisältöä muutettu asiakkaiden toiveiden mukaisesti. Asukastuvat toimivat myös oivallisina paikkoja työllistää alueen asukkaita kuntouttavaan työtoimintaan, sosiaaliseen kuntoutukseen tai työllistää määräaikaaisesti työmarkkinatuen avulla.</p>
Vähennetään ikäihmisten yksinäisyyttä.	<p>Vapaaehtoistoiminnan keskus Liisan soitto- ja neuvontarinki on toiminut koko vuoden 2020 koronasta huolimatta, eli ma-pe klo 9–11.30 soitetaan yksinäiselle kotona-asuvalle lyhyt puhelu tukemaan hyvinvointia ja jaksamista kotona.</p> <p>Uusien vapaaehtoisten kouluttaminen normaalisti 4 kertaa vuodessa. Vuonna 2020 oli 3 kurssia. Uusia vapaaehtoisia koulutettu 2020 vuonna yhteensä 22 henkilöä.</p> <p>80-vuotiaiden hyvinvointia edistävät kotikäynnit/ryhmät.</p> <p>Vapaaehtoistoiminnan keskus Liisan säännöllisen kerhotoiminnan lisäksi aktiivointitempauksia pitkin vuotta ikäihmisille. Esimerkiksi ystävänpäiväjuhla 14.2.2020 keräsi 170 hlöä ja vanhustenviikon musiikkihetki 7.10. 24 hlöä (korona vähensi osanottoa).</p> <p>Ikäihmisten avoin kerhotoiminta eri puolilla Perusturvan aluetta arkipäivisin.</p> <p>Vapaaehtoistoiminnan keskus Liisan tukikäynnit/saatot ikäihmisten avuksi vuonna 2020: 888 käyntiä.</p> <p>Kaupunginkirjasto järjestää vuosittain useita maksuttomia ensisijaisesti ikääntyneille suunnattuja tapahtumia, joissa tavoitteena on luoda elämyksiä, aktivoita ja tarjota tietoa arkipäivän tueksi.</p> <p>Lastenkulttuurikeskus Kruunupään alaisen Kinokellarin elokuvatoiminnassa järjestettiin kertomusvuosina ikäntyneille 46 esitystä, joissa osallistujia oli yht. 1 577 hlöä.</p> <p>Pori Sinfonietta tarjosi ikääntyneille avoimia kenraaliharjoituksia, lisäksi kaupunginorkesteri vieraili säännöllisesti hoivalaitoksissa tavoittaakseen myös ne ikääntyneet, jotka eivät pääse konserttisaliin. Kertomusvuosien aikana</p>

	<p>orkesteri toteutti yht. 13 ikääntyneille suunnattua esiintymistä ja tapahtumaa, joihin osallistui 2 652 kuulijaa.</p> <p>Taidemuseo ja Satakunnan Museo olivat mukana kaupungin seniorityöryhmän ylläpitämässä Kulttuurikapsäkki-toiminnassa, joka teki kulttuurikokemuksen mahdolliseksi myös laitoshoidossa oleville ikäihmisille.</p> <p>Liikuntapalvelut on kouluttanut syksyllä 2020 kahdeksan VertaisVeturia ikäihmisten liikuntaystäviksi.</p>
--	--

TERVEELLISET ELINTAVAT

Tavoite	Toimenpide ja mittari	Toteutuma
Alkoholin, tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön vähentäminen	Kaupunkilaisten päihdetilanne ja asennekysely. <i>Kyselyn toteuttaminen ja tulosten hyödyntäminen.</i>	Kauden aikana toteutettiin netin kautta kolme kaikille porilaisille avointa päihdetilannekyselyä . Vastaaajien määrä on kauden aikana vaihdellut vajaasta 600:sta lähes tuhanteen. Viimeisessä kyselyssä vastaaajien mielestä tulisi nykyistä enemmän puuttua kaikenlaiseen alaikäisten päihteiden käyttöön sekä rahapelaamiseen. Vastaaajilta kysyttiin myös, mitä keinoja tulisi käyttää päihdehaittojen ehkäisemiseksi. Vastaukset voi ryhmitellä seuraaviin: varhainen puuttuminen, päihdekasvatus, vanhemmuuden tukeminen, valvonta. Näiden otsikoiden alla oli useita erilaisia toimintoja. Kyselyn tuloksia hyödynnetään ehkäisevän päihdetyön suunnittelussa ja toiminnan kehittämisessä poikkihallinnollisesti.
	Puheeksiotto.	Äitiys- ja lastenneuvolassa kannustetaan vanhempia savuttomuuteen , tehdään AUDIT-pisteytys neuvolakäyntien yhteydessä ja puhutaan alkoholin haitoista.
	Pakka-toimintamalli. <i>Toimintamallin toteuttaminen.</i> <i>Valomerkkikeskustelut Ostokokeet Ept-viikko</i>	Pakka-toiminnassa toteutettu kauden aikana mm.: <ul style="list-style-type: none"> • Ravintoloiden vastuullisen anniskelun kampanjoita • Älä välitä- kampanjoita yhteistyössä vähittäiskauppojen kanssa • Pakka- toimijoiden yhteistyöfoorumeita anniskeluelinkeinotoimijoille ja viranomaisille • Ehyt ry:n OttoMitta- kampanja ravintoloiden kanssa • Omavalvontakoulutusta alkoholielinkeinotoimijoille yhteistyössä Selvin päin Satakunnassa- hankkeen kanssa • Järjestetty päihde- ja mielenterveysaiheisia vanhempainiltoja yhteistyössä koulujen vanhempainyhdistysten kanssa • Näytä paperit -kampanjoita toteutettu kaupoissa ja ravintoloissa • Moporattijuopumuskampanja yläkouluikäisille nuorille (Liikenneturva ja poliisi) • Järjestetty koulutuksia ammattilaisille; Omin Jaloin -menetelmäkoulutus, Valomerkki-koulutus, Päihdekasvatuskoulutus, Kannabiskoulutus, Puheeksiottokoulutuksia (alkoholi ja rahapelaaminen) • Ehkäisevän päihdetyönviikon kampanjoita on toteutettu yhteistyössä koulujen, nuorisopalveluiden ja SPR:n kanssa • Järjestetty ostokokeita (toteutettu viimeksi 2019): <ul style="list-style-type: none"> -Alkoholin ostokokeet; Porissa 87 % kysyttiin paperit. Ikärajavälön suunta on yhä positiiviseen, eli entistä useammin kysytään henkilötodistus alaikäiseltä näyttävältä ostajalta. Tupakan ostokokeiden osalta tulos oli vastaava. -Rahapelaamisen ostokokeiden perusteella ikärajavälönä on lähes olematonta; Porissa pelikoneilla pelaavilta 84 %:lta ei kysytty ikää, raha-arvan ostajilta 57 %:lta ei kysytty ikää • Nuorisopäivystys on jalkautunut nuorten pariin viikonloppuisin ja loma-aikoina, myös vanhempia osallistettu mukaan jalkautumaan koulujen päätösiltana • Varhaisen puuttumisen valomerkkikeskusteluja on toteutettu viimeisen kolmen vuoden aikana kasvavasti (50, 57 ja 84 nuoren asiassa). • Käynnistetty v.2020 Pop up –nuorten selviämisasema -toiminta yhteistyössä poliisin, SPR:n ja sosiaalipäivystyksen kanssa (4 toteutusta vuoden aikana). <p>Kuraattoreita ja nuorisotyöntekijöitä mukana valomerkkikeskusteluissa.</p> <p>Kouluilla on järjestetty Ept-viikkoja, joissa myös nuorisotyöntekijä on ollut mukana.</p>
Liikunnan lisääminen	Liikkuva koulu -toiminta. Koulupäivän liikunnallistaminen.	Liikkuva koulu -hankkeen rahoitus päättyi, mutta toiminta jatkuu ja liikunnan lisäämiseksi kouluissa on mm. muutettu koulupäivän rakenteita järjestäen pitkät välitunnit . 97 % kouluista kuuluu Liikkuva koulu -verkostoon.

Liikkumisella on merkittäviä hyvinvointi- ja terveysvaikutuksia. Kaupunkilaisille tulee tarjota runsaasti erilaisia mahdollisuuksia liikuntaan ja liikkumiseen matalan kynnyksen mallilla (esimerkiksi mestareiden portaat, lähiliikuntapaikat, välituntipihat).	Liikuntakerhojen määrä, Välkäratoimintaa tms. toteuttavat koulut.	Välkäratoiminta toteutuu kaikilla kouluilla. Liikuntakerhoja on toteutettu vuosittain ja esim. lukuvuonna 2019–2020 toteutui 68 liikuntakerhoa. Urheiluläkoulutoimintaa on kehitetty ja laajennettu. Liikuntapolku-toiminta kattaa kaikki perusasteen oppilaat.
	Varhaiskasvatuksen liikunnallistaminen. Toiminnallisten vanhempainiltojen lukumäärä ja osallistujat Joka alueella järjestetty varhaiskasvatusyksiköiden yhteinen liikuntatapahtuma.	Varhaiskasvatuksessa on ollut hankerahoituksella käytettävissä liikuntakoordinaattori tukemaan varhaiskasvatuksen liikunnallistamista. Liikunnallisia vanhempainiltoja on järjestetty noin puolessa päiväkodeista. Alueiden yhteisiä liikuntatapahtumia on järjestetty vuosittain.
	Liikuntaneuvontapisteet laaja-alaisesti koko Porin alueelle. Neuvontapisteiden määrä ja osallistujien määrä silloin, kun neuvoja paikalla.	Liikuntaneuvontapisteet: Uimahallilla neuvontapiste kerran viikossa, kävijöitä v. 2019–2020 oli 530. Terveysasemilla kerran kuukaudessa, kävijöitä v. 2019–2020 oli 150. Kirjastoissa kävijöitä 2019–2020 oli 230. Liikkujan apteekkeissa kävijöitä 140. WinNovan toimipisteillä kävijöitä 140. Alkuvuoden 2020 tapahtumissa tavoitettiin 1000 ihmistä. Liikuntaesitteitä on neuvontapisteillä jaettu liki 1000kpl. Kaupunkilaisten aktiivisuus erityisesti tapahtumissa kertoo halusta edistää omaa hyvinvointia liikunnan keinoin.
	Liikuntapaikkojen ja lähiliikuntapaikkojen saavutettavuus. Käyttöaste. Määrä. Sijainti	Porissa on lukuisia lähiliikuntapaikkoja: yli 320 km kävely- ja pyöräteitä, yli 400 liikuntapaikkaa, n. 200 km latureittejä, n. 150 kenttää, lähes 300 ulkoliikuntapaikkaa, 26 kuntorataa ja 3 uimalaitosta. Lisäksi lukuisia luontoliikuntakohteita. <ul style="list-style-type: none"> * Porin metsän Mestareidenportaiden valmistuminen, käyttöaste korkea. * Presidentinpuiston juoksuportaitot 2 kpl valmiina (työmaa-alueella). * Liisantorin tekojäädan viimeistely ja kuntoilualueen katoksen valmistuminen. * Ulkoilupolkuverkkoa lisättiin. * Itätuulen lähiliikuntapaikka valmistui 2019. * Kyläsaaren lähiliikuntapaikan kunnostaminen * Kirkkokallion kuntosportaat, Noormarkku 2020. Kesäliikuttajat ohjasivat maksuttomia kaikille avoimia liikuntatuokioita kesällä 2019 ja 2020. Toiminta oli toivottua ja otettiin hyvin vastaan. Ryhmäliikuntaan osallistuivat erityisesti työikäiset, esimerkiksi Kirjurinluodossa jumppasi viikoittain 10–20 kuntoilijaa. Osana Ympäristöministeriön rahoittamaa Kokeilun paikka -hanketta Porissa etsittiin ja kokeiltiin väliaikaisia ratkaisuja, joiden avulla kannustettiin kaupunkilaisia ja matkailijoita kävelyyn ja pyöräilyyn kaupunkikeskustan ja Kirjurinluodon sekä matkakeskuksen välillä. Kokeilun aikana tutkittiin muun muassa miten reitin varrelle sijoitetut elämykselliset, toiminnalliset ja yhteisölliset osuudet kannustavat liikkumiseen ja miten opastuksen keinoin voitaisiin paremmin houkuttaa ihmisiä liikkumaan jalan tai pyörällä. Hankkeen toteutukset ajoittuivat kesään ja syksyyn 2020.
Harrastaminen Kaupunki tunnistaa sen lasten ja nuorten joukon, joka haluaisi vapaa-aikanaan harrastaa nykyistä enemmän, mutta jota tämänhetkinen järjestöjen toiminta ei saavuta.	Nuorisopassien kehittäminen. Nuorisopassien käyttöasteet Iltapäivätoimintaan sisältyvä harrastamista, liikuntaa ja ulkoilua. Huoltajille ja lapsille tehtävä vuosittainen seurantakysely Kohdennetun harrastustoiminnan tukeminen. Lanu-rahaman ja yhteisökeskuksen tukirahan käyttö. Lasten ja nuorten harrastusrahasto.	Nuorisopassien käyttökerrat: Vuosi 2018 11 090 Vuosi 2019 20 273 Vuosi 2020 13 792 (Koronapandemia vähensi mahdollisuuksia käyttää passia). Passeihin lisätty kohdentamismahdollisuus vuonna 2020. Tämä tarkoittaa sitä, että on mahdollista kohdentaa henkilökohtaisia passietuja esimerkiksi tuen näkökulmasta. Kohdennettu avustus (LANU-raha) voidaan ohjata Nuorisopassin kautta. Iltapäivätoiminnan arviointikyselyssä huoltajat ovat olleet tyytyväisiä lasten päivittäisen liikunnan tarpeen huomioimiseen. Kyselyyn vastanneiden antama keskiarvo oli 4,6 (asteikko 1–5). Samoin on oltu tyytyväisiä lasten kädentaitojen ja luovuuden kehittämisen huomioimiseen, keskiarvo oli 4,5 (asteikko 1–5). Kouluilla on toteutettu monipuolista kerhotoimintaa: Lukuvuonna 2017-18 koulujen henkilökunnan (opettajat+ohjaajat) pitämiä kerhoja oli 168 kpl, joista liikunnallisia oli 36 eli 21 %. Yhteistyötahojen kerhoja oli 39 kpl, joista liikunnallisia 26 eli 66 %.

	Koulukerhotoiminnan kehittäminen. Monipuolinen kerhotoiminta kaikissa kouluissa.	Lukuvuonna 2018–19 koulujen henkilökunnan ohjaamia kerhoja oli 152 kpl, joista liikunnallisia 31 eli 20 %. Yhteistyötahojen kerhoja oli 37 kpl, joista liikunnallisia 27 eli 73 %. Lukuvuonna 2019–20 koulujen henkilökunnan pitämiä kerhoja 156 kpl, joista liikunnallisia 39 eli 25 %. Yhteistyötahojen kerhoja 38 kpl, joista liikunnallisia 29 eli 76 %. Lastenkulttuurikeskus Kruunupää on järjestänyt oppilaille maksutonta harrastekerhotoimintaa , johon osallistui kertomusvuosina 29 432 oppilasta. Lisäksi Kruunupää järjesti lapsille, varhaisnuorille, lapsiperheille, nuorille ja nuorille aikuisille suunnattuja tapahtumia yht. 1 671 kpl, joissa osallistujia oli 106 763 hlöä.
Terveellisiin elintapoihin kannustaminen	Synnytys- ja perhevalmennukset Äitiys- ja lastenneuvolan laajat ja ikäkohtaiset terveystarkastukset Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto Neuvolan ja kouluterveydenhoitajien Hyte-valmennus Painonhallintaryhmät. <i>Osallistujamäärät ja tulokset.</i> Liikuntaneuvontapisteiden ravitsemusneuvonta. <i>Kävijämäärä.</i>	Vuosittain säännöllisesti toteutettavat valmennusryhmät ensimmäistä lastaan odottaville vanhemmille. Asetuksen mukaisen neuvolatyön toteutus monialaisesti. Imetyksen tukeminen valtakunnallisten ohjeiden mukaan, täysimetyksen onnistuminen 4–6 kk ikään. Keväällä 2020 aloitettiin Neuvolan terveydenhoitajan ohjaamana Hyte-ryhmät neuvolaikäisten lasten vanhemmille, siinä oli 9 osallistujaa. Koronaepidemian vuoksi osa tapaamisista järjestettiin verkossa. Lisäksi yksilövalmennuksissa on toteutettu Hyte-valmennusta neuvolassa sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa. Painonhallintaryhmiin osallistunut 95 henkilöä vuosina 2017–2020. 60 osallistujaa saapunut loppumittauksiin ja 30 hengellä paino laskenut. Ravitsemusohjauksen ohella osallistujille tarjottu monipuolista liikunnan ohjausta. Toiminta on todettu hyväksi ja sen on koettu antavan positiivisen alkusysäyksen elämänmuutokseen. Ihmiset kaipaavat entistä henkilökohtaisempaa ohjausta tavoitteidensa saavuttamiseksi. Liikuntaneuvontapisteillä järjestetty henkilökohtaista ravitsemusneuvontaa ja suun terveydenedistämisen neuvontaa. Seniorineuvolassa puheeksiotto sekä omaishoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastukset. Kaikille 25–65 v naisilla on mahdollisuus osallistua 5 v välein naisten terveystarkastukseen , jonka yhteydessä tehdään kohdunkaulan syövän joukkoseulontatutkimus. Laajaa terveystarkastusta toteutetaan kaikille 75-vuotta täyttäneille.
Vanhemmuuden tukeminen Koulujen ja päiväkotien hyvinvointitoiminnalla tuetaan vanhemmuutta. Panostetaan eriarvoisuuden kaventamiseen, lapsille ja lapsiperheille suunnattujen toimien on oltava suunnattu kaikille, mutta oikeassa suhteessa sosiaalisen aseman heikkouteen. Lasten ja nuorten haasteet ovat moninaisia ja vanhemmat tarvitsevat tukea	Peruspalveluiden työskentely vanhemmuuden tukemiseksi. Ennaltaehkäisy. Arjen tuki. Monitoimijuuden periaatteen mukaan jaetaan informatiivista tietoa lapsen ja nuoren terveellisestä kasvusta ja sitä vaarantavista ilmiöistä. Perheneuvoloiden vanhemmuuden tuki. Tukea erotilanteisiin ja sen jälkeiseen vanhemmuuteen Iltapäivätoiminta kasvatustyön tukena. Koulun ja iltapäivätoiminnan yhteistyön kehittäminen. Huoltajille arviointikyselyn toteuttaminen vuosittain. Lapsiperheiden sosiaalipalvelujen	Neuvolan terveydenhoitajan yhteydenpito oman alueensa päiväkotiin. Neuvolan jalkautuminen päiväkotiin , esim. Lastenneuvolan 4 v tai 5v -tarkastusten tekeminen päiväkodissa. Syksyllä 2020 Lasten influenssarokotuksissa toteutettiin laajasti päiväkodeissa. Vuosittain toteutetaan “Kultane” -päivää Itä-Porin neuvolassa eri toimijoiden kanssa. “Nalle”-neuvola toimintaa toteutetaan myös vuosittain eri päiväkodeissa. Eroperheiden koulutukset kolmannen sektorin kanssa. Pohjois-Porin neuvolassa aloitettiin 2019 isien ryhmäneuvolatoiminta sekä erityislasten vanhempien ryhmäneuvola , jossa tarjotaan vertaistukea perheille. Vanhemmuutta tuetaan jokaisen neuvolakäynnin yhteydessä. Äitiys- ja lastenneuvolatyössä käytetään eri mittareita ja menetelmiä kartoittamaan perheen tilannetta: Lapset puheeksi, Neuvokasperhe, Voimavaramittaria, LENE, Puheenkehitys, EPDS, Audit-C, Rahapelaaminen. Vanhemmuuden tukeminen on varhaiskasvatuksen perustehtävä. Vanhemmuutta tuettu myös monipuolisesti yhteistyössä mm. neuvolan, lastensuojelun ja perheneuvolan kanssa. Lisäksi avointen päiväkotien yhteydessä on järjestetty perhekerhotoimintaa . Varhaiskasvatus on järjestänyt kesäleikkitoimintaa 4–8 –vuotiaalle lapsille 2017–2019. Varhaiskasvatus on järjestänyt kesäleikkitoimintaa 4–8-vuotiaalle lapsille 2017–2019.

<p>kasvatukseen ja vanhemmuuteen. Vanhemmuuden tukemiseen tarvitaan monialaista yhteistyötä ja yhteisten toimintamallien käyttöä. Ennaltaehkäisevillä toimilla saadaan sekä taloudellisia että inhimillisiä säästöjä.</p>	<p>kehittäminen - kouluissa toimivat perhetyöntekijät.</p> <p>Tukea sosiaalisten ja tunnetaitojen kasvattamiseen. Tarpeenmukaista koulutusta ammattilaisille.</p> <p>Tarjotaan toimintaa lapsille myös kesällä, huomioiden erityislapset.</p> <p>Päihdevalistustoimintaa on lisättävä – tietoisuutta kasvatettava, huomioiden myös vanhemmat.</p> <p>Huoltajailtojen pitäminen kouluilla</p> <p>Hyvinvointirahalla käynnistetty vanhemmuuden tukemiseen keskittyvä vaikuttavuusinvestointi.</p>	<p>Perusopetuksen oppimiskeskustelut huoltajan kanssa laajentuneet ja vakiintuneet yhdenmukaiseksi käytännöksi.</p> <p>Kouluissa on kokeiltu erilaisia tapoja huoltajailtojen järjestämiseksi ja niiden sisältöjä on laajennettu. Maahanmuuttajavanhemmille suunnatut vanhempainkoulut järjestetty kouluissa, joissa enemmän maahanmuuttaja taustaisia oppilaita.</p> <p>Iltapäivätoiminnassa on ollut vuosittain yli 700 lasta ja toiminnan osalta on toteutettu vuosittain arviointikysely huoltajille, jonka perusteella iltapäivätoiminta tukee perheen kasvatustyötä (arvosana 4,38, asteikolla 1–5).</p> <p>Kesäiltoiminnassa on huomioitu erityislapset.</p> <p>Tuulikellon koulussa järjestetään päivätoimintaa kouluaikana ja kesällä Sivistystoimen ja Petun yhteistyönä.</p> <p>Sosiaalisten ja tunnetaitojen koulutuksia toteutettu varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstölle.</p> <p>Sivistystoimiala on järjestänyt vanhemmille Some-iltoja mm. kirjastolla ja kouluilla.</p> <p>2019 vakinaistettiin kaksi perhetyöntekijää, jotka työskentelevät Noormarkun ja Kaarisillan yhtenäiskouluilla.</p> <p>Pohjois-Porin perhekeskuksessa käynnistynyt ”Moniammatillinen lapsiperhetermi” jatkaa toimintaansa ja sitä kehitetään edelleen.</p> <p>Kaupunginkirjaston Lukukoira-toiminta on eläinavusteista tukitoimintaa. Lukukoira on kirjastossa kaikkien tavattavissa ja rapsutettavissa, mutta sille voi myös varata henkilökohtaisen lukuajan, jolloin koira keskittyy kuuntelemaan vain yhtä lasta kerrallaan. Lukukoiran tehtävänä on kuunnella lukijaa ja olla läsnä, arvostelematta. Lukukoirat ovat vierailleet kirjaston toimipaikoissa kertomuskaudella yht. 6 kertaa ja antaneet kymmenille lapsille mahdollisuuden positiiviseen lukemiskokemukseen.</p>
---	---	---

5. Koronapandemian vaikutukset porilaisten hyvinvointiin ja tähän haasteeseen vastaaminen

Tähän on koottu tietoa vuoden 2020 ajalta koronan vaikutuksista. Pandemiatilanne on jatkunut edelleen ja tilanne on huonontunut alkuvuoden 2021 aikana. Rajoitukset ja huoli tulevaisuudesta vaikuttavat merkittävästi niin lasten, nuorten, työkäisten kuin ikäihmisten hyvinvointiin ja arjessa jaksamiseen. Erityisesti nuorten oireilu ja pahoinvointi on alkanut näkymään häiriökäyttäytymisenä, ilkeinä ja pahoinpitelyinä sekä resurssien ylikuormittumisena nuoria tukevissa palveluissa. Työkäisten työssäjaksaminen on koetuksella ja ikäihmiset tuntevat itsensä yksinäisiksi.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus jatkoi korona-keväänä 2020 toimintaansa. Valtakunnallisen suosituksen mukaisesti porilaiset vanhemmat pyrkivät ottamaan lapsensa pois palveluiden piiristä, mikäli mahdollista. Keväällä noin neljännes lapsista jäi palveluiden piiriin. Kesän ja syksyn aikana lapsimäärät kasvoivat vähitellen. Koronaohjeistukset muuttivat toimintaa. Toiminta järjestettiin lapsiryhmittäin yksiköissä ja lähiympäristössä. Tästä syystä toimintaa karsittiin; kirjasto- ja museo- ynnä muut käynnit, vanhempainillat, liikuntatapahtumat ja yhteiset juhlat jäivät väliin.

Perheitä tiedotettiin varhaiskasvatuksen sovelluksen Tietoedun kautta muun muassa kaupungin koronasivustosta ja perusturvan ylläpitämästä Chat-palvelusta vanhemmille. Vanhemmille myönnettiin myös

maksuhelpotuksia, jos heidän lapsensa olivat poissa varhaiskasvatuksesta koronatilanteen vuoksi. Perheiden kannustukseksi ja hyvinvoinnin tueksi toimitettiin linkkejä perheille, mitä lapsen kanssa voi tehdä sekä erikseen linkkejä esiopetusikäisille lapsille opetuksen tueksi. Lisäksi varhaiskasvatuksen henkilöstö soitti joillekin perheille, miten on jaksettu ja missä tarvittaisiin tukea.

Koulu

Keväällä 2020 koulujen toiminta ja kehittämistyö sai uuden käänteen, kun vajaassa kahdessa vuorokaudessa perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa siirryttiin etäopetukseen koronaviruksen leviämisen ehkäisemiseksi. Koska perusopetus on lähtökohtaisesti lain mukaan lähiopetusta, koko järjestelmä on rakennettu läsnä olevien oppilaiden ja opettajien sekä pitkälti myös fyysisten tilojen ja materiaalien ympärille. Koskaan aiemmin ei ole ollut tarvetta suunnitella etäopetuksen järjestämistä näin laajana. Valtakunnallinen ohjeistus oli myös jatkuvasti muuttuvaa, melko epätarkkaa ja usein hieman myöhässä tulevaa. Nämä huomioon ottaen onnistunut etäopetusjakso oli merkittävä ponnistus kaikilta opetuksen parissa työskenteleviltä. Etäopetuksessa opiskeltiin 18.3.–13.5.2020 välinen aika, jonka myötä otettiin ennennäkemätön digiloikka. Kevään myötä monet aiemmat kehittämistoimenpiteet todettiin onnistuneiksi. Porissa käytössä ollut henkilökohtainen laite ja sen ympärille rakennettu opettajien täydennyskoulutus, tieto- ja viestintäteknologiaan liittyvä opetussuunnitelmatyö, tutoropettajatoiminta ja monipuolinen kehittämistoiminta kaikilla tasoilla tukivat etäopetuksen toteuttamista. Epäonnistumisena korona-aikana koettiin lähinnä kouluruokailun järjestäminen.

Ennen etäopetusjaksoa monessa koulussa tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnettiin TVT-opsin mukaisesti yhä useammassa oppiaineissa ja kaikilla vuosiluokilla. Etäopetusjakso monipuolisti vielä entisestään digitaalista osaamista ja oppimista monella tavalla: oppilaiden ja opettajien taidot kasvoivat, uusia sovelluksia ja muita sähköisiä oppimateriaaleja otettiin käyttöön ja oppimisen arvioinnissa hyödynnettiin sähköisiä työkaluja, portfolioita ja kokeita. Koulujen tutoropettajilla oli suuri rooli etäopetuksen käynnistämisessä ja oman koulun opettajien tukemisessa. Etäopetus tuki myös Meet-videoneuvottelutyökalun monipuolista käyttöä, kun etäopetusta annettiin erilaisissa kokoonpanoissa: koko luokalle, pienelle ryhmälle tai yksittäiselle oppilaalle. Lukioissa digitaalista osaamista edistettiin erilaisilla teknisillä uudistuksilla ja tuella. Myös päivälukioissa etäopiskelu sujui hyvin. Aikuislukioissa suoritettujen kurssien määrä väheni korona-aikana.

Peruskoulujen ja lukiodien toimintaan on ennen koronakevättä kuulunut olennaisesti erilaiset vierailut suomalaisissa, satakuntalaisissa ja porilaisissa kulttuuri- ja kulttuuriperintökohteissa. Samoin kouluilla järjestetään kansainvälisyyteen liittyviä teemaviikkoja ja oppimiskokonaisuuksia. Koronan myötä osa keväälle sovitusta kansainvälisistä leirikouluista ja muista vierailuista peruuntui, mutta osa ehdittiin pitää.

Korona vaikutti myös siihen, miten oppilaiden ja opiskelijoiden tulevia siirtymisiä tuettiin koulusta ja kouluasteelta toiselle. Osa siirtopalavereista ja tutustumista ehdittiin pitää ennen koronaa. Joissakin kouluissa esiopetus toimii koulun tiloissa, jolloin tutustuminen tapahtuu luontevana osana arjen toimintaa pitkin vuotta ja yhteiset hetket ja opetusryhmät esiopetuksen ja alkuopetuksen kanssa toimivat säännöllisesti. Koronan myötä otettiin myös uusia keinoja siirtymisen tukemiseksi. Siirtopalavereja ja tutustumisia pidettiin etänä. Joidenkin yläkoulujen opot tai tulevat 7. luokan opettajat vierailivat 6. luokkalaisten kouluilla kevätlukukauden viimeisten viikkojen aikana, kun oppilasryhmät eivät voineet vieraila muissa kouluissa ja yhden yläkoulun 7. luokkalaiset lähettivät tuleville 7. luokkalaisille kirjeen. Lukiot tekivät yhteisen esittelyvideon ammattilaisvoimin.

Opiskeluhoolto

Opiskeluhoollon työtavat jouduttiin uudelleen arvioimaan etäopetustilanteessa, koska opiskeluhoollon yksilö- ja yhteisöllinen työ tehdään vuorovaikutukseen perustuen oppilaan ja opiskelijan oppimisympäristössä. Kuitenkin esimerkiksi asiakkuuksia jatkettiin ja uusia aloitettiin. Yksilötyöskentely ei keskeytynyt henkilöstön toimesta, aikatauluja jouduttiin muuttamaan työtilanteen vuoksi. Asiakkaat peruivat jonkin verran sovittuja tapaamisia.

Työskentelylle on tyypillistä tukikeskustelutoiminta, asiakkaan seuraaminen ja ohjaus oppimisen arjessa sekä yhteisöllisessä työssä ryhmäohjaustilanteet. Työskentelyyn kuuluu kiinteästi myös moniammatillinen verkostotyöskentely. Verkostotyöskentelyyn tuli aluksi tilanteesta johtuvaa keskeytymistä, koska perusturvan henkilöstöä resursoitiin koronaepidemiaan vastaamiseen. Oppilas/opiskelija- ja huoltajatapaamisissa piti ottaa käyttöön ja opetella eri etäteknikat ja sovellukset. Kasvun ja oppimisen tuen perusyksikkö oli vuoden 2019 alkupuolella ottanut käyttöön TEAMS:in. TEAMS:in käytössä oli helppo siirtyä yksikön asioissa etäkokouskäytänteisiin, rakenne ja osaaminen oli jo olemassa. Lisäksi etäopetuksen aikana kuraattorit ja psykologit kouluttautuivat opetuksen verkkosovellusten (muun muassa Meet:in) käyttöön sen mukaan, mitä kukin taho käytti etäopetuksessa (perusopetus Googleympäristö ja toinen aste Office -työkalut). Yhteydenpidossa turvaututtiin myös asiakkaan toiveiden mukaisiin sovelluksiin silloin, kun sen katsottiin olevan tarpeellista. Lähiyöskentelyä tehtiin annettujen toimintaohjeiden mukaisesti. Oppilaita/opiskelijoita ja huoltajia tavattiin yksiköissä silloin, kun hygieniaohteistuksen mukaan voitiin toimia.

Etäopetuksen aikana julkaistiin Pedanet -sivustolla, Wilmassa sekä oppilaitosten introissa opiskeluhoollon toimintatiedotteita ja OMA APU-ohjeita. Näillä tiedotettiin toiminnasta ja pyrittiin tukemaan oppilaiden/opiskelijoiden sekä vanhempien tilannetta ja välitettiin tietoa hyvinvoinnin tuesta. Perusopetuksen kuraattorit osallistuivat opetusyksikön tiedonkeruuseen. Tiedonkeruussa kartoitettiin koululaisten ja opiskelijoiden tilannetta. Tiedonkeruun perustan suoritti opetushenkilöstö. Tehtävänä oli kartoittaa vastuuryhmien tilanne ja luokitella tieto (vihreä) ei huolta, (keltainen) seurattava ja kontaktoitava ja (punainen) tarvitsee välitöntä tukea. Näiden luokitusten perusteella järjestettiin yksikkökohtainen seuranta ja välitön tuki. Etäjakson alussa tuli nopeasti tietoon, että perheet tarvitsevat ruoka-apua. Aluksi ruoka-apua järjestivät muun muassa kuraattorit yhteisöjen kautta. Kuraattorit välittivät näissä tilanteissa tietoa perheen ja avustustoimijan välillä. Ruokalahjakorttien harkinnanvarainen jako tehtiin kuraattorien toimesta. Osa kasvun ja oppimisen tuen psykologeista osallistui verkkoauttamisen koulutukseen ja osa koulutetuista teki ja tekee perusturvan Chat-etäpalvelussa päivystysvuoroja.

Korona-aika on osoittanut, että henkilöstö pystyy nopeastikin sopeuttamaan toimintaansa vallitsevaan olosuhteeseen. Hallinnollinen ja perustason yhteistyö saadaan aikaan, vaikka resurssia haastetaan poikkeustilanteessa. Pandemian myötä opiskeluhoollon palvelujen kysyntä on kasvanut. Kysyntä syntyy siitä, että kouluikäisillä lapsilla syntyy tilanteesta epävarmuutta ja pelkoa. Nuorilla esiintyy ahdistuneisuutta, joka syntyy tulevaisuuden pohdinnoista ja perheiden toimeentulosta. Huoltajille etäopetusaika saattoi korostaa sitä, kuinka paljon oppimisen arjessa tarvitaan ohjausta. Tämä taas voi aiheuttaa huolta esimerkiksi urasuunnitelmien pohdinnassa. Myös muut perustason psykososiaaliset peruspalvelut ja erikoistason palvelut ovat ruuhkautuneet. Näin opiskeluhoollon ja opiskeluterveydenhuollon puolella pitää kannatella asiakkaita. Työssä pääpaino on korjaavassa yksilötyössä ja yhteisöllisen työn osuus on kaventunut. Ennaltaehkäisevä toiminta on katveessa, koska yhteisöllistä toimintaa joudutaan yhä rajoittamaan. Ennaltaehkäisevät toimenpiteet kohdistuvat yksilötyöskentelyyn.

Tilojen sulkemisen vaikutukset

Kevään 2020 koronatilanteen myötä liikunta- ja nuorisotilat olivat koko maassa suljettuna koko kevätkauden. Sulku koski myös ulkoliikuntapaikkoja, mutta ulkoilureitit olivat kuitenkin käytössä. Porissa sulku käynnistyi 14.3.2020 alkaen. Myös kaupungin liikuntapalveluiden järjestämä ryhmätoiminta keskeytettiin. Sululla oli merkittäviä vaikutuksia urheiluseuratoimintaan, koulun ja varhaiskasvatuksen yhteydessä tapahtuvaan liikkumiseen, eri ikäisten kaupunkilaisten omaehtoiseen liikkumiseen ja varsinkin erityisryhmien toimintakykyä ylläpitävän toiminnan toteuttamiseen.

Valtion liikuntaneuvosto toteutti keväällä 2020 selvityksen koronapandemian akuuteista vaikutuksista liikuntatoimialaan. Selvitys julkaistiin 17.6.2020. Selvityksen tulokset ovat hyvin samansuuntaisia kaupunkien välillä. <https://www.liikuntaneuvosto.fi/wp-content/uploads/2020/06/Koronapandemian-akuutit-vaikutukset-liikuntatoimialaan-VLN-2020.pdf>

Porissa sisä- ja ulkoliikuntatiloissa järjestetty toiminta ei ollut tilojen sulkemisen takia mahdollista, joten liikkuminen jäi pääsääntöisesti kaupunkilaisten oman aktiivisuuden varaan. Liikkumaan tottuneet asukkaat löysivät edelleenkin tapoja liikkua ja omaehtoinen ulkoliikunta nostikin keväällä suosiotaan. Esimerkkeinä suosituista liikkumismuodoista voi mainita kävelyn, sauvakävelyn, lenkkeilyn, pyöräilyn sekä luontoreiteillä tapahtuvan ulkoilun. Useimmat näistä ovat kuitenkin enimmäkseen aikuisväestön suosimia liikkumismuotoja.

Lasten ja nuorten liikkumisen kohdalla merkittävin vaikutus oli urheiluseuratoiminnan keskeyttämisellä sekä uimahallien sulkemisella. Suunnilleen puolet lapsista ja nuorista harrastaa urheilua tai liikuntaa urheiluseurassa. Uimahallit ovat paikkoja, missä liikutaan omaehtoisesti, joko perheen kesken tai kaveriporukassa. Uimahallien sululla oli siis lasten ja nuorten kohdalla fyysisen aktiivisuuden vähenemisen lisäksi myös sosiaalisia vaikutuksia. Liikuntatilojen sulku ja seurojen toiminnan keskeyttäminen, yhdessä koulujen etäopetukseen siirtymisen kanssa, muutti lasten ja nuorten arjen selvästi normaaliolosuhteita passiivisemmaksi.

Kaupungin nuorisopalveluiden näkökulmasta tilojen sulkemisella oli myös vaikutuksia, sillä nuorisotilojen sijaan nuorten kokoontumiset kauppakeskuksissa ja liikennemyymälöiden piha-alueilla sekä muilla ulkoalueilla lisääntyivät. Kaupungin nuorisopalveluiden henkilöstö keskittyikin kohtaamaan nuoria sekä jalkautumalla nuorten suosimille paikoille että verkossa eri kanavien kautta.

Erytisryhmien liikkumiseen tilojen sululla oli merkittäviä vaikutuksia. Erytislasten ja -nuorten sekä ikäihmisten ryhmien toiminta keskeytettiin tilojen sulkemisen myötä. Säännöllinen liikkuminen ylläpitää ja kehittää toimintakykyä, koko kevään mittaisella katkolla on varmasti ollut negatiivisia vaikutuksia erityisryhmien toimintakykyyn. Ikäihmisten liikkumiseen kohdennettiin liikuntapalveluiden toimenpiteitä jo syksyllä 2020 Innostetaan Ikiliikkujaksi-hankkeen puitteissa. Erilaisia etätoimintoja otettiin liikuntapalveluiden ohjelmaan heti keväällä. Kerrostalojen pihilla toteutetut parvekejumppat olivat yksi keino aktivoida porilaisia liikkumaan kotoaan käsin.

Uimahallit ja maauimala avattiin kesäkuussa yleisön käyttöön ja uimalaitokset olivat kesän sekä syksyn ajan lähes normaaliin tapaan käytössä. Loppuvuoden aikana heikentyneen koronatilanteen myötä uimalaitokset suljettiin jälleen yleisökäytöltä. Muiden liikuntatilojen osalta lasten ja nuorten harrastustoimintaa voitiin kuitenkin jatkaa sekä sisä- että ulkotiloissa koko loppuvuoden ajan.

Nuorisopalvelut

Nuorisotilojen sulkeuduttua maaliskuussa nuorisopalvelut kohdensivat työpanostusta nuorten kohtaamiseen kaduilla. Kaikki nuorisonohjaajat jalkautuivat omille alueilleen ja erityisnuorisotyöntekijä lisäsi päivystysvuorojaan katupäivystystyössä. Verkossa tehtävää nuorisotyötä lisättiin ja osa säännöllisesti livenä kokoontuvista pienryhmistä jatkoi toimintaansa kokoontuen verkossa. Tapahtumia, leirejä ja retkiä ei järjestetty.

Kesän aikana nuorisopalvelut olivat mukana kesäruokailutoiminnassa, järjestivät alueilla toimintaa sekä nuorisotiloilla että ulkona. Myös Nuokkapaku oli liikenteessä kahden kuukauden ajan. Syksyllä järjestettiin nuorisotilatoimintaa rajoitetulle osallistujamäärille ja loppuvuodesta rajoitusten taas tiukennuttua toteutettiin kohdennettua pienryhmätoimintaa, jalkautumista ja verkossa työskentelyä. Syyslomalla pystyttiin toteuttamaan yksi yläkoululaisten leiri normaalia pienemmälle ryhmälle.

Yhteiskunnan sulkeutuminen (koulut etänä, harrastusten loppuminen, nuorisotilojen sulkeutuminen jne.) alkoi melko pian näkyä osan nuorten kohdalla pahoinvoinnin lisääntymisenä. Nuorilta jäi pois kaikki luonnolliset perheen ulkopuoliset aikuiskontaktit. Koettiin turhautumista ja osa nuorista selkeästi kapinoi yhteiskunnan asettamia koronarajoituksia vastaan. Ilkivalta, väkivalta, päihteiden käyttö ja yleinen levottomuus lisääntyivät. Pelko ja epä tietoisuus aiheuttaa pahoinvointia ja nuorten kohdalla on huomioitava myös se, että perheen hyvinvointi/pahoinvointi heijastuu nuoriin. Nuorisopalvelut toteuttivat työtään rajoitukset ja turvallisuusnäkökulmat huomioiden siten, että nuoria voitiin kuitenkin kohdata, vaikkakin rajoitetummin. Työmuotoina olivat muun muassa jalkautuminen, kohdennetut pienryhmät, yksilötyö ja verkossa tehtävä työ. Poikkeusaika vahvisti selkeästi sitä, että on pidettävä huolta siitä, että nuorten vapaa-ajassa on riittävästi aikuisia kohtaamassa nuoria.

Koulunuorisotyössä työskentely muokkautui nuorten tarpeiden mukaan, kun tuen tarve sai uusia muotoja esimerkiksi etäkoulun myötä.

Liikkuminen ja liikunta

Asukkaat vaihtoivat ostoskeskukset ja ravintolat puistoihin ja lenkkipolkuihin. Teknologiyhtiö Google julkaisi huhtikuussa 2020 tietoja ihmisten liikkumisesta Covid 19 -epidemiatilanteen aikana 131 maan osalta. Suomen tiedoista käy ilmi, miten ihmisten viettämä aika muun muassa ravintoloissa, ostoskeskuksissa, museoissa, teattereissa ja muissa julkisissa sisätiloissa väheni 52 %. Samanaikaisesti taas puistojen ja viheralueiden käyttö kasvoi 48 %. Suomea koskeneista tiedoista löytyy myös maakuntakohtaisesti tiedot Satakunnan osalta. Vastaavat luvut maakunnassamme olivat -49 % ravintoloiden ynnä muiden osalta ja + 34 % viheralueiden osalta.

Linkki YLEn julkaisemaan uutiseen koskien ihmisten liikkumista koskevia tietoja Covid-19 -tilanteen aikana: <https://yle.fi/uutiset/3-11290109>

Suomea koskevat tiedot löytyy täältä: https://www.gstatic.com/covid19/mobility/2020-03-29_FI_Mobility_Report_en.pdf

Liikuntayksikössä pyrittiin kevään ja syksyn 2020 aikana aktivoimaan kuntalaisia omaehtoiseen liikuntaan internet-sivuja, sosiaalista mediaa ja poikkihallinnollista yhteistyötä hyödyntäen. Lisäksi kuntalaisia kannustettiin luonto- ja ulkoliikuntaan. Keväällä internet-sivuille koottiin ikäryhmittäin ideoita ja linkkejä omaehtoiseen liikuntaan ja sieltä oli mahdollista tulostaa päivyri omien liikuntasuoritusten merkkäämiseksi.

Sivuille kuvattiin myös treenivideo Mestareidenportaista ja luonnossa suoritettavasta omankehon huollosta. Sosiaalisessa mediassa julkaistiin satunnaisesti vinkkivideoita kotona ja perheen parissa harrastamisesta.

Satakunnan Kansan kanssa yhteistyössä julkaistiin artikkeli ikäihmisten liikunnasta poikkeusoloissa. Jutun yhteydessä kuvattiin myös ikäihmisille tarkoitettuja jumppavideoita. Yhteistyötä tehtiin myös kotipalvelun ja ateriapalvelun kanssa, joiden kautta ikäihmisille jaettiin Kävely kevyemmäksi –jumppaohjeita. Porissa perinteisesti järjestetyssä haastepyöräily- kampanjassa siirryttiin mobiilikirjauksiin. Paljon kiitosta saivat ympäri Poria kerrostalojen sisäpihoilla järjestetyt parvekejumppat, joissa asukkaiden oli mahdollista jumpata ohjattuna, joko omalla parvekkeellaan tai pihapiirissä. Kesällä 2020 Porin kaupungin kesäliikuttajat innostivat ihmisiä liikkumaan puistoissa, portaissa ja perheinä pelaillen.

Syksyllä 2020 tautitilanteen kärjistyessä luovia toimia käytettiin jälleen. Päiväkodeille järjestettiin ryhmittäin piha- ja puisto-olympialaisia. Liikuntatoimi oli aktiivisesti mukana valtakunnallisella pyöräilyviikolla, jossa aktivoitiin kaupunkilaisia teemoin: pyörällä töihin, pyörällä kouluun, pyörällä kauppaan, perhepyöräily ja pyörällä kaiken ikää. Erityisesti pyörällä töihin oli suosittu. Joulukuussa 2020 pilotoitiin tietokoneen välityksellä ohjattu etäjumppa ikäihmisille. Suureksi haasteeksi havaittiin kuitenkin ikäihmisten puutteellinen taito tietotekniikassa.

Koronaepidemian vaikuttaessa elämään edelleen vuonna 2021 uusia keinoja kaupunkilaisten aktivointiin on tärkeä löytää ja kehittää. Lyhyetkin tauot liikunnassa alentavat erityisesti ikäihmisten ja erityisryhmien toimintakykyä, ja vaikeuttavat arjessa selviytymistä ja lisäävät avuntarvetta. Koronan vuoksi peruttiin lapsilta kevään ja kesän 2020 uimakoulut. Syksyn 2020 uimakouluihin eivät kaikki halukkaat päässeet eikä esiopetuksen ja koulujen uunteja järjestetty. Vanhemmilla on syntynyt huoli lasten uimaan oppimisesta tai sen pitkittymisestä.

Luonto

Koronavuosi lisäsi Meri-Porin luontoreitistön kävijämäärää merkittävästi. Yyterin Sannannokan luontotornille johtavalla reitillä kulki vuosina 2017–2019 vuosittain 11 000–14 000 luonnossa liikkujaa, vuoden 2020 arvioitu kävijämäärä on 25 000. Juhannukseen mennessä kävijöitä oli jo saman verran kuin edellisinä vuosina keskimäärin koko vuoden aikana. Koronavuosi kaksinkertaisti Meri-Porin luontoreittien kävijämäärän ainakin Yyterissä, mutta myös muilla kohteilla havaittiin selvää kasvua.

Asumisviihtyisyys

Vuoden 2020 pandemiatilanteessa ihmisten viettäessä enemmän aikaa kotona, sekä etätöissä että vapaa-aikana, lisääntyivät naapurustossa tehtyihin havaintoihin liittyvät yhteydenotot valvontaviranomaisiin. Yhteydenotot ovat koskeneet muun muassa yleiseen viihtyisyyteen, kiinteistöjen siisteyteen ja alueiden äänimaisemaan liittyviä havaintoja. Pääosin kyse on kuitenkin ollut tavanomaiseen elämiseen liittyvistä havainnoista, eikä toimenpiteitä aiheuttavien valvontatapausten määrässä ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Keväiset lähiluonnon siivoustalkoot -kampanja, johon on vuosittain osallistunut 1500–4000 kaupunkilaista (suurin osa lapsia ja nuoria päiväkodeista ja kouluista) peruttiin koronaviruspandemian takia eikä kaupunkilaisia hygieniasyistä voitu kannustaa roskien keräämiseen. Yleisten alueiden siivoamisen sijaan asukkaita kannustettiin roskattomuuteen. Poikkeuksellinen kevät aiheutti kuitenkin poikkeuksellista roskaantuneisuutta. Se näkyi muun muassa tienvarsilla ja viheralueilla noutoruokien kääreinä ja -pakkauksina ravintoloiden ollessa kiinni.

Kulttuuri

Kulttuuriyksiköt järjestivät uudenlaisia, digitaalisia ja rajoituksiin sopeutettuja palveluita, joita kaupunkilaiset käyttivät aktiivisesti. Kaupunkilaiset, erityisesti nuoret, tarvitsevat ajanviettoon, harrastamiseen ja opiskeluun maksuttomia, matalan kynnyksen julkisia tiloja, joita kunnalliset kirjasto-, kulttuuri- ja taidelaitokset tarjoavat Porissa.

Koronavuosi kasvatti kulttuurin kulutusta verkossa. Kulttuurilaitosten ja kirjastojen sulkeutuminen näkyi selvästi; kulttuurielämyksiä ja tietoa haettiin verkosta. Kulttuuri, taide ja kirjallisuus olivat ihmisille voimavara poikkeusaikoina, tärkeää oli myös tarjota edellytyksiä tutkimukselle, opiskelulle ja opetukselle.

Porilaiset kokivat kirjastotilojen sulkemisen asiakkailta kielteiseksi asiaksi, josta annettiin runsaasti palautetta. Kirjastotoimipaikat olivat suljettuina valtioneuvoston päätöksellä 18.3.2020 alkaen. Kirjastoja avattiin toukokuun lopulla tarjoten aluksi mahdollisuus jättää palautuksia ja noutaa varauksia. Rajoitusten purkamisen myötä lisää palveluita otettiin käyttöön 1.6. alkaen. Aineistojen lainaamisen lisäksi kaupunkilaiset kaipaavat paikkaa, jossa viettää aikaa, josta voi hakea tietoa tai opiskelumateriaalia ja, jossa käyttää tietokonetta tai lukea lehtiä. Myös puuttuvat lukupiirit, tapahtumat, digiopastus ynnä muut aiheuttivat kaupunkilaisille haasteita. Opiskelijat kertoivat kirjastojen sulkemisen hankaloittaneen opiskelua sekä opiskeluaineistojen saannin että opiskelutilojen osalta. Sulkeminen muuttui rajoitetuiksi palveluiksi, joihin porilaiset ovat pääosin olleet tyytyväisiä. Asiakkaat löysivät keväällä e-kirjat, -lehdet ja -elokuvapalvelut, joiden käyttö kasvoi. Verkkokirjastossa oli helppo tehdä varauksia ja sitten pikaisesti käydä noutamassa aineisto haluamastaan kirjastotoimipaikasta. Poikkeuksellinen vuosi lisäsi myös kirjojen lukemista. Aikuiset kertoivat lukeneensa enemmän koronaepidemian aikana, lisääntyneen lukemisen syiksi kerrottiin, että arjessa oli enemmän aikaa, lukeminen koettiin mukavaksi ajanvietteeksi ja poikkeusoloihin kaivattiin muuta ajateltavaa. Vanhemmat lukivat lapsilleen enemmän, ja lukemisesta haettiin elämäniloa pandemia-aikana.

Lastenkulttuurikeskus Kruunupää suljettiin koronan takia kahteen kertaan vuonna 2020, 18.3.–31.5.2020 ja 3.–31.12.2020. Lapsiperheet olivat ymmärtäväisiä, ja osa jättäytyi koronan takia työpajaryhmistä pois jo ennen virallista sulkua. Kruunupää toi lastenkulttuurielämyksiä ja vinkkejä taiteen näkemiseen lähiympäristössä verkon välityksellä. Syksyllä työpajat lastenkulttuurikeskuksen tiloissa sekä toiminta päiväkodeissa ja kouluissa pystyttiin toteuttamaan poikkeusjärjestelyin. Korona-aika nosti esiin eriarvoisuuden lapsiperheiden välillä ja kiinnitti huomion huonosti voiviin lapsiin ja nuoriin. Huomionarvoista oli, että kesän jälkeen perheet palasivat Vauvojen värikyly® -työpajoihin helpottuneina siitä, että harrastaminen oli jälleen mahdollista. Esiteini- ja teini-ikäisten tavoittaminen sulkutoimien jälkeen oli haastavampaa. Lastenkulttuurikeskus Kruunupään alaisen Kinokellarin elokuvatoiminta matineoiden osalta jatkui koronavuoden rajoitusten puitteissa ja palaute oli kiittävä. Lasten lähielokuvat sekä vanhusten elokuvat olivat resurssipulan vuoksi tauolla.

Kulttuurista nuorisotyötä tekevä Kulttuuritalo Annis suljettiin koronan takia kahteen kertaan vuonna 2020, 18.3.–31.5.2020 ja 3.–31.12.2020, eli talo oli 3,5 kuukautta pois käytöstä. Talon sulkeminen aiheutti harmitusta ja turvattomuutta nuorille. Sululla oli merkitystä erityisesti teatteriharrastukseen, sillä noin kymmenestä aktiivisesti harjoittelevasta ryhmästä ainoastaan yksi ehti pitää suunnitellusti esityksensä. Teatteriharrastus oli katkolla maaliskuusta syyskuun alkuun ja joulukuussa. Koko vuoden aikana Annis pystyi tarjoamaan normaalia vähemmän kulttuurielämyksiä porilaiselle yleisölle. Varsinainen hyvinvointivaikutus tullaan näkemään vasta seuraavana vuonna, eli miten eri toimijat ovat selvinneet haastavasta vuodesta 2020 ja pystyvät jatkamaan toimintaansa.

Pori Sinfonietta pyrki pandemian aikanakin tavoittamaan kaupunkilaiset. Syksyllä joulukuuhun asti konserttitoiminta jatkui rajoitetulla yleisömäärällä. Keväällä ja alkukesästä orkesteri tuotti musiikillisia tervehdyksiä ja kamarisarjan verkkoon, samoin joulukuussa yleisöä tavoiteltiin digitaalisesti verkon kautta. Kouluille työstettiin nauhoitettua materiaalia. Verkkoon tuotetut konsertit ja musiikkitervehdykset saivat hyvän vastaanoton, silti tarve livekonserttikokemuksille on palautteen mukaan suuri.

Porin taidemuseon sulkua sekä rajoitukset katkaisivat monilta asiakasryhmiltä, kuten päiväkodeilta ja kouluilta, mahdollisuudet päästä osalliseksi taiteesta ja kulttuurista. Riskiryhmiin kuuluvat, kuten ikäihmiset, joutuvat suositusten mukaan valtaosin jäämään kotiin. Rajoitusten puitteissa pienryhmille tuotetut tapahtumat ja näyttelyistä kävijöiltä saatu palaute osoittivat niiden merkityksellisyyden koetun hyvinvoinnin kannalta. Digitaalisia palveluja kehitettiin poikkeusvuoden aikana voimakkaasti.

Koronasulut sekä ryhmäkokoontumisiin ja riskiryhmiin liittyvät rajoitukset supistivat Satakunnan Museon museotoimipaikkojen kävijämääriä ja yhteisöllistä toimintaa, ja sitä kautta vähensivät myös museoiden positiivisia vaikutuksia hyvinvointiin. Asiakaspalautteen perusteella museokäyntejä ja museon tapahtumia kaivattiin kevään koronasulun aikana. Museoiden merkitys matkailukohteina korostui erityisesti kesällä, jolloin museoissa koettiin kävijäpiikki suurten kesätapahtumien puuttumisesta huolimatta. Koronarajoitusten aikana esimerkiksi koulut toivoivat museoilta virtuaalisesti saavutettavia palveluita, ja verkkoaineistoja onkin koottu ja markkinoitu resurssien mukaan.

Kulttuuriyksikön UrbCultural Planning -hanke joutui korona-aikana perumaan tapahtumia ja sopeuttamaan sisältöjä. Ne tapahtumat, jotka koronan sallimissa rajoissa toteutettiin, saivat hyvän vastaanoton. Esimerkkinä uusista tavoista toteuttaa kulttuuritapahtumia oli, että hanke järjesti taidenäyttelyn koronan takia suljettujen keskustan kivijalkakauppojen ikkunoissa.

Perusturva

Koronan ensimmäisessä aallossa kaikki toiminta hiljeni todella merkittävästi. Ihmiset eivät uskaltaneet liikkua julkisesti. Tämä ei pitkään kestänyt, mutta asiakkaiden tuleminen uudestaan palveluihin kesti selvästi pidempään. Keväällä jonot siis tyhjenivät ja palveluihin pääsi nopeasti. Tilanne alkoi jo kesällä kääntyä, ja heti kesän jälkeen asiakkaita tuli runsaasti. Yhteenvetona voi todeta, että korona näkyy lisääntyneenä palvelujen kysyntänä ja ruuhkautuneina palveluina sekä keväältä jääneenä hoitovelkana, jota on maksettu syksystä alkaen, ja maksetaan vielä pitkään.

Koronan takia tehdään paljon etätöitä, eristäydytään, koetaan yksinäisyyttä, ja näillä on seurauksia muun muassa mielialaan ja päihteiden käyttämiseen. Esimerkiksi A-klinikalle on tullut normaalia enemmän työpaikoilta hoitoonohjauksia. Joidenkin toimintojen sulkeminen tai hiljentyminen on selvästi vaikuttanut, esimerkiksi uimahallin ja kuntosalien. Työ- ja päivätoimintojen ja yleensäkin ryhmätoimintojen vähenemisellä on merkitystä psyykkiseen hyvinvointiin. Etäpalveluna tehdään mitä voidaan, mutta se ei korvaa lähikontakteja.

Kevään 2020 koronapandemian johdosta Porin perusturvan vanhuspalveluissa aloitettiin 7.4.2020 puhelinsoitot kaikille toimialueen yli 70-vuotiaille asukkaille. Puheluilla haluttiin varmistaa, että kotona asuvat ikääntyneet saavan tarvitsemansa avun koronaepidemian aikana. Lisäksi haluttiin välittää huolenpitoa ja kuulla ikäihmisten kokemuksia elämäntilanteestaan poikkeuksellisenä aikana. Suurin osa puheluilla tavoitetuista kertoi olevansa hyvässä kunnossa, eikä koronatilanne hankaloittanut kovinkaan paljoa arkipäivää. Yllättävän moni ikäihminen on todella hyvässä kunnossa. Pääsääntöisesti puhelut olivat keskustelua vallitsevasta tilanteesta, mutta monenlaisia asioita ja huolia myös nousi esiin keskustelujen

aikana. Huoli omasta terveydentilasta (lääkäri- ja laboratorioaikojen peruuntuminen) sekä huoli ja ikävä läheisten jälleennäkemisestä nousivat keskeisimmiksi teemoiksi puheluissa. Osa koki, etteivät he uskaltaneet hakeutua lääkäriin, vaikka olisi ollut tarvetta. Pelkona oli terveydenhuollon kuormittuminen ja osalla oli pelko itse saada koronatartunta. Epätietoisuutta aiheutti terveystalveluiden toimivuus poikkeusaikana ja harmitusta kiireettömien leikkausaikojen peruuntuminen.

Kaiken kaikkiaan ikäihmisillä oli huolta ja pelkoa maailmantilanteesta yleensä ja epätietoisuus tämän poikkeustilanteen kestosta aiheutti huolta. Yksinäisyys puhutti paljon ja varsinkin iäkkäämpien henkilöiden kohdalla kaivattiin ihmistä, joka kuuntelee ja auttaa tarvittaessa. Pääsääntöisesti vanhemmat ihmiset halusivat muutenkin keskustella soittajan kanssa pidempään. Monissa puheluissa kaivattiin muinakin aikoina yhteydenottoa ja puhelua perusturvasta esimerkiksi kerran vuodessa. Karanteeniajan pitkittyessä puheluissa oli havaittavissa selvästi lisääntyvää turhautumista ja siitä johtuvaa ahdistusta.

Ruoka-apu koronapandemian aikana

Ruoka-aputoimijat olivat yllättäen keväällä 2020 aivan uudenlaisen tilanteen edessä, kun koronapandemia levisi myös Satakuntaan ja avuntarvitsijoiden määrä kolminkertaistui. Ruoka-avussa alkoi näkyä entistä enemmän työstään lomautettuja ihmisiä, yrittäjiä ja lapsiperheitä, mikä näkyi niin diakoniatyön, järjestöjen kuin kaupunginkin toiminnossa. Toimijat joutuivat pohtimaan uusia toimintatapoja mahdollistaakseen terveysturvallisen toiminnan. Monia yhteisöllisiä ruokailuja ja tapahtumia jouduttiin perumaan ja kohtaamispaikkoja sulkemaan. Ruuan tarpeen lisäksi tilanne aiheutti myös merkittäviä sosiaalisia vaikutuksia ja lisäsi ihmisten yksinäisyyttä.

Ruoka-aputoimijoiden työtaakkaa lisäsi kasvanut avuntarvitsijoiden määrä sekä valmiiden ruokakassien pakkaaminen, sillä ruoan jakoa ei voitu toteuttaa perinteisellä tavalla. Keväällä 2020 ruokakaupoissa tapahtunut valtava elintarvikehamstraus vähensi joksikin ajaksi lahjoitusten määrää samalla kun järjestöissä avuntarve kasvoi. Kesällä Porin suurimpien ruoka-apujärjestöjen avuntarvitsijoiden määrä vakiintui noin neljäänsataan henkilöön/jakokerta.

Vapaaehtoistyö ja järjestötoiminta korona-aikana

Pandemia on vaikuttanut järjestö- ja vapaaehtoistoimintaan monitasoisesti. Se on luonut uudenlaisia reunaehtoja ja rajoituksia järjestötoiminnalle sekä muuttanut tapoja ja paikkoja, joissa vapaaehtoistyötä tehdään. Pandemia on syventänyt heikommassa asemassa olevien yksilöiden hätää ja lisännyt avuntarvetta. Tämä näkyy järjestöissä etenkin kriisipuhelimien ruuhkautumisena sekä leipäjonojen kasvamisena.

Satakunnan yhteisökeskus toteutti syksyllä 2020 kyselyn, jossa selvitettiin, millaisia vaikutuksia pandemialla on ollut vapaaehtoistyöhön. Kysely oli kohdennettu vapaaehtoistyötä tarjoavien toimijoiden työntekijöille ja luottamushenkilöille. 63 % vastaajista arvioi vaikutukset vähintään kohtalaisiksi ja 31 % erittäin suuriksi. Valtaosa vaikutuksista liittyi tapahtumiin ja tilaisuuksiin, joita oli jouduttu siirtämään tai perumaan.

Vapaaehtoisten tasolla vaikutukset liittyivät esimerkiksi tehtävien muuttumiseen. Monet järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan perustehtävät, kuten erilaiset ryhmä- ja ystävätoiminnat, ovat turvallisuussyistä siirtyneet verkossa tai puhelimitse järjestettäväksi. Verkkovälitteisten toimintojen kehittäminen ja käyttöönotto on ollut välttämätöntä ja perusteltua vapaaehtoisten sitoutumisen tukemiseksi sekä heikommassa asemassa olevien avunsaannin turvaamiseksi.

Poikkeuksellinen tilanne on synnyttänyt myös kolmannen sektorin toimijoiden keskuuteen joukon erilaisia yhteistyön muotoja sekä tiivistänyt jo olemassa olevien yhteistyöverkostojen toimintaa. Pandemian aikana

perustettiin muun muassa järjestöjen ja seurakuntien kriisiorganisaatio, jossa keskustellaan toimista, joita yhdessä voidaan tehdä ihmisten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Lisäksi Punaisen Ristin koordinaation ja perustetun vapaaehtoispankin avulla vapaaehtoisia saatiin osoitettua juuri sinne, missä heitä eniten tarvittiin. Pankin kautta mukaan ilmoittautui yhteensä 160 vapaaehtoista. Kaikkiaan SPR Satakunnan piirin kautta välitetyt vapaaehtoiset olivat mukana jakamassa noin 4000 ruokakassia. Vapaaehtoisia oli myös mukana jakamassa hengityssuojaimia sekä opastamassa turvallisessa asiointissa Porin perusterveydenhuollon Maantiekadun yksikössä.

Elinvoima, työllisyys ja yritysten tilanne

Vuoden 2020 pandemiatilanteessa työttömyys lisääntyi (lomautukset), kuntouttavaan työtoimintaan tuli katkoksia, sosiaaliset kanssakäymiset vähenivät ja yksinäisyys lisääntyi, ja asiakkaat passivoituivat. Ratkaisuksi kuntouttavaa työtoimintaa järjestettiin etänä ja muun muassa nuorten palveluissa kehitettiin digitaalisia palveluita ja järjestettiin etäryhmiä ja -tapahtumia. Esimerkiksi jännittäjäryhmä etänä on madalluttanut kynnystä osallistua anonyymisti. Koronasta huolimatta vuonna 2020 moni 9-luokkalainen sai kesätyöpaikan (188 ysiluokkalaista).

Porin alueen elinkeinoelämän tilanne oli myönteinen ennen koronapandemiaa. Työllisyys oli kehittynyt suotuisasti ja yritysten kasvunäkymät olivat hyvät. Tiettyjä harmaita pilviä talouden taivaalla nousi lähinnä suurvaltojen kauppa-asetelmista, tiettyjen EU-valtioiden taloustilanteesta ja Britannian EU-erosta, mutta niistä huolimatta perusvire oli säilynyt hyvänä. Erityinen haaste on ollut osaavan työvoiman saatavuus, jonka eteen on tehty toimenpiteitä muun muassa yhdessä Business Finlandin ja Loura-toimintaryhmän kanssa. Satakunta oli myös osa Lounais-Suomen positiivista rakennemuutosaluetta, jonka johdosta muun muassa alueemme automaatioalan tutkimukseen ja koulutukseen panostettiin valtion erillismäärärahalta.

Pandemian ensiuutiset Kiinasta alkuvuonna 2020 eivät vielä herättäneet laajaa huolestumista, mutta maaliskuussa 2020 tilanne muuttui. Covid-19:n puhkeamisen myötä nopeasti toimeenpannuista rajoituksista johtuen erityisesti ravintola- ja matkailualojen liiketoiminta kärsi voimakkaasti. Myös tapahtumateollisuus oli pahoin kärsineiden sektoreiden piirissä; esimerkiksi Porissa peruttiin kesän suurtapahtumat SuomiAreena ja Pori Jazz.

Porin kaupunki yhdessä Porin ja Satakunnan Yrittäjien, kauppakamarin, Prizztechin, ammattikorkeakoulun, yliopistokeskuksen sekä valtion organisaatioiden (ELY-keskus, Business Finland, Finnvera, TE-toimisto) perustivat palveluja ahdinkoon joutuneille yrityksille. Prizztechin neuvontapuhelin käynnisti kriisineuvonnan. Business Porin johdolla toteutettiin maakunnan laajuinen infowebinaarisarja yrittäjille tarjolla olleista palveluista, joihin kuuluin muun muassa rahoituksen, sosiaalitukien kuin lainopillisten palveluja. Webinaarisarjassa luotiin myös katsaus pandemian jälkeiseen aikaan tulevaisuudentutkija Risto Linturin johdolla. Yhteensä webinaareihin osallistui yli tuhat kuulijaa ympäri maakuntaa.

Kaupunki lähti tukemaan yrityksiä ja asukkaita taloudellisesti. Hakemusta vastaan oli mahdollista saada joko lisämaksuaikaa tai huojennusta kaupungin osoittamiin maksuihin, kuten vuokriin. Valtio päätti kanavoida yksinyrittäjien tukemisen kuntien kautta. Porissa yksinyrittäjätuki organisoitiin yhdessä Prizztechin kanssa. Vuonna 2020 yksinyrittäjätukea Porissa myönnettiin lähes 800 yritykselle yhteensä 1 572 000 miljoonaa euroa. Näiden taloudellisten tukimuotojen lisäksi alueen yritykset hakivat aktiivisesti sekä Business Finlandin että ELY-keskuksen häiriötilannerahoitusta kehittämistoimintaan. Toteutetut taloudelliset tukitoimenpiteet loivensivat koronan aiheuttamaa talouden syöksyä.

Porin ja Satakunnan alueella koronan vaikutukset ovat olleet hieman pienemmät kuin esimerkiksi pääkaupunkiseudulla. Syynä on monipuolinen elinkeinorakenne ja palvelusektorin suhteessa pienempi osuus. Pitkittänyt koronapandemia ja esimerkiksi rokotuksissa ilmenneet toimitusvaikeudet voivat kuitenkin vähentää kuluttajien tulevaisuususkoa ja sitä kautta yritysten investointitarvetta, mikä voi vaikuttaa alueemme vientipainotteiseen teollisuuteen.

Joukkoliikenne

Citylinja on vakiinnuttanut paikkansa kaupungin käytetyimpänä linjana. Sen kärkisija säilyi Covid-19 -tautilanteen aikana, vaikka paikallisliikenteen matkustajamäärä muutoin väheni pahimmillaan viidennekseen tavanomaisesta ja tarjontaa sopeutettiin muulla linjastolla kysyntää vastaavaksi siirtymällä kesäaikatauluihin etuajassa.

Erityisesti Covid-19 -tautilanteen johdosta asetetut liikkumisen välttämissuosituksukset sekä etätyöt ja -opiskelut johtivat markkinaehtoisen joukkoliikenteen merkittävään tarjonnan leikkaukseen keväällä 2020. Ainoastaan sopimusliikenne jatkoi välttämättömien työmatkavuorojen tarjoamista kaikilla seudullisilla sopimuksin varmistetuilla yhteysväleillä, sekä syksyllä tarjontaa lisättiin oppilaitosten toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Avoimen joukkoliikenteen matkamäärät paikallisliikenteessä olivat ennen Covid-19 -pandemiaa noin 1,6–1,7 miljoonaa matkaa vuodessa. On vaikea arvioida, miten satunnaiset matkustajat palaavat joukkoliikenteeseen, kun suositukset rajoittaa liikkumista ja kohtaamisia poistuvat. Kevään 2020 kovimpien rajoitusten aikana matkojen painopiste siirtyi säännöllisistä aamu- ja iltaruuhkista keskipäivän asiointiliikenteeseen, mikä osoitti avoimen joukkoliikenteen tarpeellisuuden monelle kulkijalle.
